

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਕਾਵਿ ਪੁਰਖਾਂ ਜਲੀ

ਸੰਪਾਦਕ : ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਫ

Namdhari Library

NamdhariLibrary@gmail.com

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

In order to continue conserving, digitising and publishing our numerous literature online, we are asking for your support and involvement.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

Digitising our treasures is an ambitious undertaking. Every page, every object, must be photographed individually and with great care. The whole photographic process including lighting, colour temperature, and environmental controls must all be precisely regulated. Post processing is also done with meticulous care including orientation, de-skewing, sizing and finally quality control to ensure the documents reflect the true state of the originals.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information about the process or your contribution - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

वर्गद्वि पुस्तकालय

ਕਾਵਿ ਪੁਸ਼ਪਾਂਜਲੀ

ਸੰਪਾਦਕ
ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਤ

ਐਵਿਸ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

Kaav Pushpanjali

by

Jaswant Singh Mast

V.P.O. Sri Bhaini Sahib,

Teh. & Distt. Ludhiana-141126 (Pb.)

(M) : 9855058178

Email : jaswantsinghmast@gmail.com

All rights reserved. No part of this books may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying recording or otherwise without prior written permission from both Author and Publisher.

Avis Publications

Delhi Off. : 12-B, Pleasure Garden Market, ChandniChowk, Delhi-110066

Chd Off. : SCO : 9, 1st Floor, VIP Shopping Complex, Nr. Syndicate Bank,
VIP Road, Zirakpur-140603 (Distt. S.A.S. Nagar)

email : avispublications@gmail.com

website : www.avispublications.com

ISBN : 978-93-86837-05-9

© 2017

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ : ਐਵਿਸ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

12-ਬੀ, ਪਲੇਜ਼ਰ ਗਰਡਨ ਮਾਰਕੀਟ,

ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ, ਦਿੱਲੀ-110006

ਫੋਨ ਨੰ. : 9873237223, 8699844844

ਐਸ.ਐਸ.ਓ.-9, ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਬਾਪਿੰਗ ਕੰਮਪਲੈਕਸ,

ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਰੋਡ, ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ-140603 (ਮੋਹਾਲੀ) ਪੰਜਾਬ

ਫੋਨ ਨੰ. : 01762-652999, 9873237223

ਪ੍ਰਿੰਟਰ : ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ-110006

ਸੈਟਿੰਗ : (ਗ੍ਰੈਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਹਾਊਸ) ਦਿੱਲੀ-95

ਫੋਨ ਨੰ. : 9212589410, 9311041166

ਮੁੱਲ : 375/-

ਸਮਰਪਿਤ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਹਾਂ ਨਾਇਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੀ
ਦੂਸਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ

ਤਤਕਰਾ

ਕੁੰਝ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ	ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਮਸਤ'	13
ਭੂਮਿਕਾ	ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ 'ਦਿਰਕ'	15
1. ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ	ਲਲਿਤ ਪਦ	21
2. ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ	ਰਹਿਤ ਨਾਮਾ	22
3. ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ	ਜਨਮ ਦਿਵਸ, ਅਰੁ ਜਨਮ	23
4. ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ	ਪਿਆਰ ਡਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	24
5. ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ	ਬਸੰਤ ਆਰਮਨ	25
6. ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ	ਪੂਰਾ ਸਿੱਖ ਨਾਮਧਾਰੀ ਹੈ	26
7. ਗਿ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਸ ਵਾਲੀਏ	ਚੋਲ ਕੇ ਕੁਪੰਥ ਪੰਥ	27
8. ਗਿ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਸ ਵਾਲੀਏ	ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮ ਰਮਾਇਆ	29
9. ਗਿ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਸ ਵਾਲੀਏ	'ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪਿਆਰੇ ਭਾਵਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ'	31
10. ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਤੀਰ	ਜੀਵੋਂ ਓਨ ਹੋਂ ਕੂਂ ਕੌਮਾਂ	33
11. ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਤੀਰ	ਰਾਮ ਪਿਆਰਾ	35
12. ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਤੀਰ	ਦਰਦ ਸੁਨੇਹੇ	36
13. ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਤੀਰ	ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ	37
14. ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ	ਚੀਨੀ ਚਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਦਰਬਾਰ	40
15. ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ	ਚੀਨੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਹੈ	41
16. ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ	ਮੈਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ	43
17. ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ	ਪ੍ਰੇਮ ਬਸੰਤ	44
18. ਗਿ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ	ਬਸੰਤ	45
19. ਗਿ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ	ਸੰਮਤ 1972 ਦੀ ਬਸੰਤ	46
20. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਜਰਾਜ	ਬਸੰਤ	48

21. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਜਰਾਜ	ਬ੍ਰਿਹਨ ਦਾ ਬਸੰਤ	49
22. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਜਰਾਜ	ਬਸੰਤ ਬੂੰਡ ਆਈ ਹੈ	50
23. ਪ੍ਰੋ. ਗੋਗਾ ਸਿੰਘ	ਜਿਥੋਂ ਪਾਰ ਛੇਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਥਾਨ ਛੋਟੀ ਦੇ	51
24. ਪ੍ਰੋ. ਗੋਗਾ ਸਿੰਘ	ਬੂਕੇ ਦੀ ਬਸੰਤ	53
25. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ	55
26. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਵਾਲਾ	57
27. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਮਨ ਮੋਹਣਾ ਮਾਹੀ	59
28. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਪਿਰ ਪਰਦੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤਿ	60
29. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਫਨ ਦਾ ਬਕਾਲਾ ਬਸੇਟ ਵਾਲਾ	62
30. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਅਨੁ ਆ ਗਿਆ।	64
31. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਮੁਕਤਿ ਫੁਲਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ	66
32. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਪਿਆਰਾ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ	67
33. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਬੂਸੀ ਆਓ। ਛੋਟੀ ਨਾ	70
34. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਾਦ	ਬੂਕੇ ਬਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪਰਨਾਮ	71
35. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਬਸੰਤ ਦੇ ਠੰਡਾ	73
36. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਨਾਮਧਾਰੀ ਬਹੀਦ	74
37. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਾਮ ਸਿੰਘ	76
38. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਭਾਗੀ ਭਰੀ ਬਸੰਤ	78
39. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਵਖਿਆ	79
40. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਤਾਖ਼ਾ	81
41. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਤਾਰਦੇ	82
42. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਬਸੰਤ ਪੇਚਮੀ	83
43. ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਬੋਲੀ ਨਾਮ ਦੀ ਸੋਚਦੇ	84

44. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਸਿਭਾਨ ਆ ਕੇ	86
45. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰ . .	87
46. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਮਾਨਾ ਢਾਲੇ ਦੀ ਸਾਖੀ	89
47. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਡੋਟੀ ਦਿਆ ਛਾਹਾ	91
	ਡੋਰੀ ਸਾਦਗੀ ਨੇ ਚੁੱਟਿਆ	
48. ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਭੋਜ	ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੇਥ	93
49. ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਭੋਜ	ਸਭ ਤੋਂ ਪੇਥ ਚੰਗਾ ..	95
50. ਵੇਦ ਨੌਰੋਗ ਸਿੰਘ ਤਾਪੀ	ਰੂਪ-ਰਹੀ ਦੇ	96
51. ਵੇਦ ਨੌਰੋਗ ਸਿੰਘ ਤਾਪੀ	ਯਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੁਣ ਡੋਟੀ ਢਾਲੇ।	97
52. ਵੇਦ ਨੌਰੋਗ ਸਿੰਘ ਤਾਪੀ	ਸਤਿਜੁਗ ਸਦਕੇ	98
53. ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਵੇਦ	ਖ਼ੋਮ ਪਿਆਰ ਦੀ ਜਾਗ.....	99
54. ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਵੇਦ	ਨਾਮ ਜਪਿਓ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਯਾ	100
55. ਲੰਖਾ ਸਿੰਘ ਜੋਹਰ ਮੁਠੰਡਾ	ਤੂੰਰ ਥਸੇਡ ਦੀ ਦੇ	101
56. ਲੰਖਾ ਸਿੰਘ ਜੋਹਰ ਮੁਠੰਡਾ	ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਡਾਲ	102
57. ਲੰਖਾ ਸਿੰਘ ਜੋਹਰ ਮੁਠੰਡਾ	ਭਾਰਤ ਵਰਗ ਦੀ ਬਿਗਲੀ . . .	104
58. ਸਿਰੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ	ਉੱਨ ਦੀ ਮਾਲਾ	105
59. ਰਣਵੀਰ ਜੀ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਰਣੋਂ ਕੀ ਧੁਲੀ...	107
60. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭਾਮਲ	ਸਭਾ ਕਿੰਨੀ ਫੁ ਭਾਕੀ ਹੈ ?	110
61. ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ	ਹਰਿ ਜੁ ਹਰਿਮੰਦਰ ਆਵਹਿਯੋ	112
62. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਹਿਰਾਈ	ਨੱਚ ਨੱਚ ਮਸਤਾਨਾ ਹੋ ਜਾਸੀ	114
63. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀਪਕ	ਚੀਨੀ ਢਾਲੇ ਦੇ ਜੋ ਗੁਣ	115
64. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀਪਕ	ਉੱਡ ਕੇ ਜਾ ਵੇ ਕਾਵਾ	116
65. ਮਹੰਤ ਭਗਤ ਰਾਮ ਮੁਸਾਫਿਰ	ਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਦੀ ਭਖਵ	117
66. ਮਹੰਤ ਭਗਤ ਰਾਮ ਮੁਸਾਫਿਰ	ਇਕ ਗੋਲ ਜਾਡੀ ਮੰਨੇ	119

21	ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਜਰਾਜ	ਬ੍ਰਿਹਨ ਦਾ ਯੰਤਰ	49
22	ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਜਰਾਜ	ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਆਈ ਹੈ	50
23	ਪ੍ਰੋ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ	ਸਿਰੋਂ ਪਾਰ ਡੇਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧ੍ਰਿਹਨਾਂ ਦਾ ਥਾਨ ਰੋਟੀ ਦੇ	51
24	ਪ੍ਰੋ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ	ਬੂਢੇ ਦੀ ਯੰਤਰ	53
25	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ	55
26	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ	57
27	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਮਲ ਮੋਹਣਾ ਮਾਹੀ	59
28	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਪਿਰ ਪਰਦੇਸ ਸਿਧਾਂਤਿਓ।	60
29	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਰਨ ਦਾ ਝਬਾਲਾ ਬਸੰਤ ਵਾਲਾ	62
30	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਅਜੁ ਆ ਗਿਆ! . . .	64
31	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਮੁਕਤਿ ਭੁਕਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ	66
32	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਪਿਆਰਾ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ	67
33	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਰੁਸੀ ਆਓ! ਫੋਰੀ ਨਾ	70
34	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ	ਬੂਢੇ ਛਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪਰਨਾਮ	71
35	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਬਸੰਤ ਦੇ ਰੰਗ	73
36	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਨਾਮਧਾਰੀ ਛਹੀਦ	74
37	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਸਿੰਘ	76
38	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਭਾਗਾਂ ਭਰੀ ਬਸੰਤ	78
39	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਭੇਖਿਆ	79
40	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਭਾਗਾਂ	81
41	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਭਾਰਦੇ	82
42	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਬਸੰਤ ਪੰਛਮੀ	83
43	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ	ਬੋਲੀ ਨਾਮ ਦੀ ਸੋਚਤੋ ..	84

44	ਨਾਲ ਸਿਖ ਕੇਵਰ	ਸਿਤਾਲ ਆ ਕੇ	86
45	ਨਾਲ ਸਿਖ ਕੇਵਰ	ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰ	87
46	ਲਾਲ ਸਿਖ ਕੇਵਰ	ਮਾਨਾ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਾਖੀ	89
47	ਲਾਲ ਸਿਖ ਕੇਵਰ	ਡੋਟੀ ਦਿਆ ਛਾਹਾ	91
		ਡੋਰੀ ਸਾਦਗੀ ਨੇ ਚੁੰਨਿਆ	
48	ਉੱਤਮ ਸਿਖ ਭੋਜ	ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ	93
49	ਉੱਤਮ ਸਿਖ ਭੋਜ	ਸਭ ਤੋਂ ਪੰਥ ਚੰਗਾ	95
50	ਵੇਦ ਨੌਰੰਗ ਸਿਖ ਰਾਖੀ	ਰੂਪ-ਹਰੀ ਦੇ	96
51	ਵੇਦ ਨੌਰੰਗ ਸਿਖ ਰਾਖੀ	ਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੁਣ ਡੋਟੀ ਵਾਲੇ!	97
52	ਵੇਦ ਨੌਰੰਗ ਸਿਖ ਰਾਖੀ	ਸਤਿਨੁਗ ਸਦਕੇ	98
53	ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿਖ ਵੇਦ	ਪਰੋਮ ਪਿਆਰ ਦੀ ਜਾਗ	99
54	ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿਖ ਵੇਦ	ਨਾਮ ਜਪਿਓ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਦਾ	100
55	ਲੇਖਾ ਸਿਖ ਸੇਹਰ ਮੁਠੰਡਾ	ਰੁੱਤ ਬਸੰਤ ਦੀ ਦੇ	101
56	ਲੇਖਾ ਸਿਖ ਸੇਹਰ ਮੁਠੰਡਾ	ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਭਾਲ	102
57	ਲੇਖਾ ਸਿਖ ਸੇਹਰ ਮੁਠੰਡਾ	ਭਾਰਤ ਵਰਜ ਦੀ ਚਿਗੜੀ	104
58	ਸੇਰੰਖ ਸਿਖ ਧੀਰ	ਉੱਠ ਦੀ ਮਾਲਾ	105
59	ਰਣਵੀਰ ਜੀ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਰਣੋਂ ਕੀ ਧੁਲੀ	107
60	ਤਾਰਾ ਸਿਖ ਰਾਮਲ	ਸਚਾ ਕਿਨੀ ਭੁ ਭਾਖੀ ਹੈ ?	110
61	ਡਾ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿਖ	ਹਰਿ ਜੂ ਹਰਿਮੇਦਰ ਆਵਹਿਕੇ	112
62	ਪਿਆਰਾ ਸਿਖ ਸਹਿਰਾਈ	ਨੌਚ ਨੌਚ ਮਸਤਾਨਾ ਹੋ ਜਾਸੀ	114
63	ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਖ ਦੀਪਕ	ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੋ ਗੁਣ	115
64	ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਖ ਦੀਪਕ	ਉੱਡ ਕੇ ਜਾ ਵੇ ਭਾਂਡਾ	116
65	ਮਹੇਤ ਭਗਤ ਰਾਮ ਮੁਸਾਫਿਰ	ਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਦੀ ਭਥ	117
66	ਮਹੇਤ ਭਗਤ ਰਾਮ ਮੁਸਾਫਿਰ	ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਰੀ ਮੰਨੋ	119

67. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ	ਸਿਰਫ਼ ਘੜੀ ਦੀ ਘੜੀ	120
68. ਪੇਡਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰ	ਸ਼ੁਭਾਈਆਂ	121
69. ਗਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਠਾ ਗੁਰੂ	ਮਾਲੋਰਕੋਟਲੇ ਦੀ ਧੜੀ	123
70. ਗਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਠਾ ਗੁਰੂ	ਆੜਾਈ ਦਾ ਦੇਵਤਾ	125
71. ਗਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਠਾ ਗੁਰੂ	ਪ੍ਰੀਤਮ	126
72. ਗਿ ਦੋਸਤ ਸਿੰਘ ਦਰਦ	ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ	127
73. ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਭਿਰਾਮ	ਬਸੰਤ ਵਧਾਈ	128
74. ਗੁਰਦਿਤਾ ਬੇਨਾ	ਹਾਲ ਨਾਮਧਾਰੀਆ ਦਾ	129
75. ਮਹੇਰ ਕੁਰਬਾਨ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਪੋਥੀ	ਇੱਕੋ ਮੇਰਾ	130
76. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਬਲਵੰਤ	ਹੋਊਗਾ ਦਰਸ ਕਦ	131
77. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਬਲਵੰਤ	ਗੜਲ	132
78. ਟਿਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ	ਨਾਮਧਾਰੀ ਬਹੀਦੀ ਦੀ ਯਾਦ	133
79. ਗਿ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਧੁਰਧ	ਖਾਰਡ ਬਰਨ,	135
80. ਰਣਜੀਤ ਬਲਰਾਮ	ਫਸੀਤੀ ਫੁੱਲ	137
81. ਚੁੜ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਨਾਇਕ	ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਦਾ ਅਵਤਾਰ	139
82. ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ	ਚੁਕ ਪਲਟਾਉ	141
83. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ	ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦਾ	143
84. ਸਿਰ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਜੀ ਮੁਖੰਡ	ਘੋੜ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਏ	144
85. ਲਾਲ ਸਿੰਘ	ਨਾਨਕ ਹੀ ਗੁਰੂ ਪੈਣਾ ਭਾਨਾ ਹੈ	145
86. ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਮੇਹਰ	ਆ ਰਿਹਾ	148
87. ਪੇਡਰ ਸਿਰ ਨਰੈਣ ਕ੍ਰਿਪਾਠੀ	ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ..	149
88. ਸਿਰ ਰਾਮੇਂਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ	ਬਸੰਤ ਦਿਕਾਸ	150
89. ਲਾਲਾ ਸਰਮੁਖ ਰਾਇ	ਘੜੀ ਕਿੱਥੇ ਪਲ ਕਿੱਥੇ	151
90. ਗਿ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ	ਸਤਿ ਭਾਖੀਅਤ ਹੈ	152

91	ਬੁੱਦਨ ਸਿੰਘ ਨਾਨਕ	ਬਿਰਹੇ ਵਿਚ	153
92.	ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ	ਛਹੀਦਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਵਿੱਥ ਕਰਰਾ	154
93	ਡਾ ਰਾਮਬੀਰ ਸਿੰਘ	ਜਗਤ ਛਹੀਦੀ ਖਾਈ	155
94	ਸਾਹੂ ਸਿੰਘ	ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਨ ਡਿੱਠੇ	157
95	ਪ੍ਰਿ ਸਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਲਤਾ	ਡੋਗੇ ਗੱਲ ਅਚਾਦੀ ਦੀ ਕੂੜਿਆਂ ਨੇ	158
96	ਪ੍ਰੋ ਵਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਸੇਲ	ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਹ ਵਿਖਾਲਿਆ	161
97	ਬਰਥਰ ਰਾਮ ਯਮੁਨ	ਕਿਥੋਂ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਥੁਕੇ ਛਹੀਦ ਹੁੰਦੇ	163
98	ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁਰਦਾਸਪੁਰੀ	ਡੋਪੇ ਵਿਆਂ ਰਲਾਸਾਂ ਅੰਦਰ	166
99	ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਚਾਡਰ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਭੁੱਚਣਾਂ	168
100	ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਚਾਡਰ	ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਵਾਲਾ ਸਾਬਾ (ਵਾਰ)	175

ਕੁੱਝ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ

ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਉੱਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਹ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਤਾਬਦੀ ਤੇ ਬਣਿਆ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਰੀਝ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਸੰਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਹਾਂਨਾਇਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਵੁੱਤੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਾਵਿ ਪੁਸ਼ਪ ਅਰਪਣ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਤ੍ਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਮੈਂ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਪਤਾਹਿਕ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਲਾਨਾ ਅੰਕ, ਮਾਸਿਕ ਵਰਿਆਮ ਤੇ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸੈਸਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਣੀਦਾ' ਵਿਚੋਂ, ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਚਾੜ੍ਹਕ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਛਪੀ ਪੁਸਤਕ 'ਕੂਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ' ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਬਰਕਤ ਰਾਮ ਯਮੁਨ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੱਲੀ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੌਖਿਕ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਗ਼ੈਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸੰਤ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਸੇਵਕ' ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਈਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ 'ਵਿਰਕ' ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਰਾ ਹੌਸਲਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ।

“ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਜਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰਥਿਕ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਮਸਤ'

9 ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਮ: 98550-58178

ਭੂਮਿਕਾ

ਮੋਢੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ-ਸੰਗਰਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਾਵਿ ਪੁਸ਼ਪਾਂਜਲੀ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕ ਯੁੱਧ ਦੇ, ਮਹਾਂ ਨਾਇਕ ਹੋਣ ਦਾ ਕੁਤਬਾ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖੰਭੇ ਬਾਣੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ, ਮੁਤ ਦਿਸ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ, ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬਾਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ 1857 ਨੂੰ ਸਵੈਦ ਪਰਚਮ ਲਹਿਰਾ ਕੇ, ਭੋਰਾਝਾਹੀ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਿਲਾਂ ਵਿਚ ਭਣੇ ਮਾਲ ਦਾ ਬਹਿਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਾਨੰਤਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਉਸਾਰੀਆਂ। ਗੁਆਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੋਰਖ ਦੀ ਮੁਤ ਛਹਾਲੀ ਵਾਸਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰਤੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵੇਲ਼ਭਗਤ ਤੱਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਰਚਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਲਾ ਵਿਹਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਰਸਮਾਂ, ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰਕੇ, ਬਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਜਕੜੇ ਵਿਆਹ ਅਨੁਸ਼ਠਾਨਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਨੰਦ ਮਰਿਆਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਖਰਚੀਲੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਲਾਹ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਣ-ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਵੀ ਅਰੰਭਿਆ। ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਰਕੇ, ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਮੁਕਤ-ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਦੇ ਰੁਹਾਨੀ ਅਤੇ ਨੁਰਾਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਗੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਲੋਕ, ਆਪ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਪੰਨ ਭਾਗ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ।

ਕੁਕਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਤਾਣਾ ਪੇਟਾ ਸੂਬਾ ਪਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਜੋ ਅਟਕ ਤੋਂ ਜਮਨਾ ਦਰਿਆ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪ ਨੇ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਸਿਰਜਿਆ। ਯੁੱਧ ਤੇ ਸਾਤਵਿਕ ਖਾਣ ਪਾਣ ਤੇ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲ

ਦਲ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਲਵਾਨ ਆਤਮਾ ਵਾਲੇ ਪੁਰਖਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਦੱਸੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ, ਆਪ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਬਾਈਕਾਟ, ਅਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਸਤਰ ਸ਼ਸਤਰ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਔਖ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਨਵਾਂ ਪੰਥ ਛੇਤੀ ਹੀ ਰਤਕਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਕਾਵਤ ਦੀ ਗੰਧ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰਤ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਰਾਇਕੋਟ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ, ਗੁਰੂ ਬੰਧ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਤੇ ਭਿੰਨ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇ ਕੇ, ਵਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਭਤਕਾ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਚਾਲ ਨੂੰ ਤਾੜਦਿਆਂ, ਬੁੱਚੜ ਖਾਨਿਆਂ ਤੇ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਛੇਤ ਦਿੱਤੀ। ਮਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਥੋਲਿਆ ਗਿਆ। ਫ਼ਲਸਰੂਪ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੁਚੜ ਖਾਨਿਆਂ ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਨਾਬਰੀ ਦੱਸਿਆ। ਕੂਕਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਠੋਰ ਦਮਨਾਤਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਂਸੀਆਂ ਤੇ ਲਟਕਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁੰਭੀ ਨਰਕ ਵਿਚ ਸੜਨ ਲਈ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਘਾਟ ਵਾਹ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹਿਬੂਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਬਦਰ ਕਰਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੂਕਾ ਕੇਂਦਰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਔਪੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ, ਬੈਠਾਈ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ, ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਮੁੰਗ ਦਲਦੀ ਰਹੀ।

ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਖਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੋਰ ਬਲਵਾਨ ਹੋਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਲਈ ਰੰਗੂਨ ਅਤੇ ਮਰਗੋਈ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦੇ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਜ਼ਾਂ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਸੁੱਟਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪੁਲੀਸ ਤੋਂ ਔਖ ਬਚਾ ਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ। ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਬਿਦਤ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਰਹਾ ਹੰਡਾਇਆ। ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਧਰੋਹਰ ਬਣ ਗਿਆ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ 1872 ਤੋਂ 1906 ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫੇਰ ਅਗਲੇ 53 ਸਾਲ 1959 ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿਚ ਬਤੀਤ ਕੀਤੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਕਿਆਂ ਨੇ ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲੀ ਜੋਤ, ਲਟ ਲਟ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਜਵਲਿਤ ਹੋ ਉਠੀ। ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੌਮੀ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਅਜੇ ਕਾਫੀ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਲਈ ਨਿਰੋਈ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 1920 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਪਤਾਹਿਕ ਪਰਚਾ, ਸਤਿਜੁਗ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ (1959 ਤੋਂ 2012) ਗੁਰਤਾ ਕਾਲ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੁਣ 2012 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ, ਇਹ ਪਰਚਾ ਲਗਾਤਾਰ ਛਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਦਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਪ ਤਿਆਗ ਬਾਰੇ, ਕੁਕਿਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਬਲਿਦਾਨ ਬਾਰੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਿਰਕੱਢ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕਾਵਿ ਗੁਲਦਸਤੇ ਛੋਟ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ 2016 ਈ: ਤੋਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੱਥਲਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉੱਚ ਦੁਮਾਲਤੀ ਹਸਤੀ ਦੀ 'ਕਾਵਿ-ਕੀਰਤੀ' ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 50 ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ 98 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰਕਾਰ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਚਾਤਰ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੋ ਵਾਰਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਚਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਖਵਾਏ ਅਤੇ ਕੁਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵਾਰਾਂ ਮੁਰਦਾ ਰੂਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਆਦਾ ਤਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ 1947 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਤਿਜੁਗ ਦੇ ਬਸੰਤ ਅੰਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਪਤਾਹਿਕ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਸਤਿਜੁਗ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਉੱਘੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੋਚ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਾਸਤੇ ਇਹ

ਮਨੋਹਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਿਖਾ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾਂ
 ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਸਵਾਲੀਆ,
 ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ, ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ, ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ
 ਤੀਰ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਜਰਾਜ ਪਟਿਆਲਾ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ
 ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ, ਵੈਦ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਕਵੀਰਾਜ ਤਰਨ ਤਾਰਨੀ,
 ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਜੋਹਰ ਮੋਠਡਾ, ਗਿਆਨੀ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਯੂਬਪ, ਮਹੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼
 ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸਾਰੰਗ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਲੋਕ, ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ
 ਤੇਜ, ਨੌਰੰਗ ਸਿੰਘ ਤਾਂਪੀ ਆਦਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਉੱਘੇ ਹਸਤਾਖਰ ਸਨ।
 ਦੇਸ਼ ਬਣਵਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਾਮ ਲਾਲਾ
 ਗੁਰਦਿਤਾ ਖੰਨਾ, ਡਾ: ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਹਿਰਾਈ, ਸੰਤੋਖ
 ਸਿੰਘ ਧੀਰ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਮਲ, ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀਪਕ, ਮਹੰਤ ਭਗਤ ਰਾਮ
 ਮੁਸਾਫਿਰ, ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਠਾ ਗੁਰੂ, ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੋਰ, ਹਜ਼ਾਰਾ
 ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ, ਬਰਕਤ ਰਾਮ ਯਮੁਨ, ਪ੍ਰੋ: ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ, ਗੁਰਦੇਵ
 ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲਤਾ, ਰਣਜੀਤ ਖਤਗ ਆਦਿ ਉੱਘੇ ਕਵੀਆਂ
 ਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਘੱਟ ਚਰਚਿਤ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ
 ਹਨ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਇ ਕਲਕੱਤਾ, ਅਵਤਾਰ ਨਾਇਕ ਬੰਕੋਕ, ਸੇਵਾ
 ਦਾਸ ਮੁਕਤ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਸਾਬਿਰ, ਨਰੈਣ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬੇਦਰਤਨ, ਲਾਲਾ ਸਰਮੁਖ
 ਰਾਇ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਫੰਦਤਾਂ, ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਨਾਜ਼ਿਕ ਆਦਿ। ਇਹਨਾਂ
 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਰੂਪ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਬਰਾਉਣ ਲਈ, ਕੁਝ
 ਕਾਵਿ ਟੁਕਾਂ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤਰ, ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ
 ਕਰਾਂਗੇ:-

“ਵਿਸ਼ਯ ਅਗਨ ਕਰ ਤਪਤ ਰਿਦੇ ਜਿਨ, ਨਾਮਾਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਠਾਰੇ।

ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਨੁਰਾਗੀ ਕੀਤੇ, ਪਾਮਰ ਪਾਪੀ ਭਾਰੇ।

ਭੰਗ ਸ਼ਰਾਬ ਅਫੀਮ ਫੁਡਾ ਕੇ, ਨਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਦਿਤਾ।

ਮੰਗ-ਖਾਣ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ, ਦੱਸ ਧਰਮ ਦਾ ਕਿਤਾ।”

—ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ 'ਨਾਭਾ'

“ਕਲਾ ਵਰਤਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜਗਾਈ ਜੋਤ,

ਭੈਣੀ ਪਿੰਡ ਬੀਚ ਭਯੋ ਭਾਨ ਉਜਿਆਰਾ ਸੀ।

ਪੂਰਨ ਪਰਤਾਪੀ ਨਾਮ ਜਾਪੀ ਥਾਪੀ ਸਿੱਖੀ ਸਾਖ,

ਸਿਦਕ ਭਰੋਸੇ ਤੋਸੇ ਬੋਲ ਤੋਲ ਭਾਰਾ ਸੀ।

ਭਾਰਾ ਸੀ ਜਮਾਲ ਤੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਭਾਰੀ,

ਨਾਮ ਦਾ ਬਜਾਇਆ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਤੇ ਨਗਾਰਾ ਸੀ।

ਗਾਰਾ ਸੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘਾ ਬਾਬੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ,
ਕਾਮ ਕਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹ ਦੁਸ਼ਟ ਹੰਕਾਰਾ ਸੀ। ”

-ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ 'ਕਲਾਸਵਾਲੀਏ'

“ਬਾਬਾ ਆ ! ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਜਾ,
ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ।
ਆ ਜਾ ਪਿਆਰਾ ਫੇਰ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤੇ,
ਹੱਥੀਂ ਸਿੱਜ ਜਾਹ ਫੇਰ ਕਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ।
ਆਪਣੇ ਸਿਦਕ ਵਿਚੋਂ ਸਿਦਕ ਕਟੀ ਦੇ ਜਾ,
ਵੱਜਾਂ ਡੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਖਤਾ ਕਰ ਜਾ।
'ਤੀਰ' ਨਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਕਰਨ ਖੁੰਡਾ,
ਪਤਛੇ ਲਾਹ ਰਹੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਆਰੀਆਂ ਨੂੰ। ”

-ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ 'ਤੀਰ'

“ਬੇਜਾਨ ਤੰਬੂਰਾ ਗਲ ਲਾ ਕੇ, ਗੁਰ-ਮੰਤ੍ਰ ਨਾਲ ਗੁਰਮਾਦੀ ਹੈ।
ਸ੍ਰੈ ਮਾਨ ਅਣਖ ਦੀਆਂ ਤਰਬਾਂ ਨੂੰ, ਹਰਕਤ ਦੇ ਕੇ ਤਤਪਾਦੀ ਹੈ।
ਇਕ ਰਾਗ ਇਲਾਹੀ ਛਿਤਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੂਰਤ ਵਜਦ ਵਿਚ ਆਦੀ ਹੈ।
ਮੁਰਦਾ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ, ਇਕ ਜੋਤ ਜਿਹੀ ਜਗ ਜਾਦੀ ਹੈ।
ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬੁਹੇ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਨੇ, ਦਰਬਾਰ ਸਰੂਰ ਲਗਾਦਾ ਹੈ।
ਚੀਨੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਚਾਰ ਚੱਕ, ਸੰਸਾਰ ਜਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ”

-ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ 'ਚਾਰਿਕ'

“ਕਿਰਨਾਂ ਸੁੱਟ ਕੋਹਰੂਰ ਦੇ ਨੂਰ ਦੀਆਂ, ਰੋਸ਼ਨ ਪੰਥ ਦੇ ਕਰ ਪਹਾਤ ਦਿੱਤੇ।
ਮਹਿਕੇ ਫੁੱਲ ਬਸੰਤ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਇਆ, ਗੂੰਥੇ ਗਮਾਂ ਦੇ ਖਿਜਾਂ ਲਤਾਤ ਦਿੱਤੇ।
ਕੋਇਲਾਂ ਕੂਕੀਆਂ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਗ ਅੰਦਰ, ਬੰਦਲ ਗਤੇ ਦੇ ਪੋਟ ਉਜਾਤ ਦਿੱਤੇ।
'ਕੰਵਰ' ਆਏ ਜਹਾਨ ਤੇ ਰਾਮ ਹਰੀ, ਸਿੰਨਾਂ ਤੰਬੂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸਾਤ ਦਿੱਤੇ।

-ਲਾਲ ਸਿੰਘ 'ਕੰਵਰ' ਪੀਰੋ ਚੱਕ (ਸ਼ੁੱਕਪੁਰਾ)

ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਥਾਵਿ ਪਿਤ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਸਵਾਰ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਦਾ ਬਖਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਭ
ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਗੁੱਧੀ ਅਤੇ ਚਸ ਭਰੀ ਕਵਿਤਾ ਤੁਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੌ
ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਤੇ ਸਮਰਪਿਤ, ਥਾਵਿ ਪ੍ਰਸ਼ਪਾਂਜਲੀ ਵਿਚ ਪਭੋਗੇ। ਇਸ
ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਵੀ ਸਜੱਣਾਂ ਦੀਆਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਰਚਨਾਵਾਂ
ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪੁਰਬ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਕਾਲ ਅਤੇ
ਉੱਤਰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਕਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਸਵਾਰ ਕਵੀ ਹਨ। ਕੁਝ ਘੱਟ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ

ਸਜੋਣ ਹਨ, ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਜਨ ਕਲਿਆਣ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਰਧਾ ਭਰਪੂਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਰਮਿਕ ਵੀ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਇਕ ਚਿਰਕੋਟੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਤਿਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਰਿਆਮ ਮਾਸਿਕ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਰਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਰਕੇ ਪਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਥਾਕਸ, ਇਕ ਹੋਣਹਾਰ ਯੁਵਕ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਮਸਤ' ਨਿਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸੰਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕਥਾਵਾਚਕ' ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਜੀ ਯੁਵਾ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ, ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਲਈ ਪਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪ "ਸੰਤ ਕਰਮ ਸਿੰਘ 'ਬਾਲਮ' ਰਚਨਾਵਲੀ" ਛਾਪ ਕੇ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਵੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗੁਆਚਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਤ ਦਾ ਪਿੰਡ ਖਾਰਾ ਬਰਨਾਲਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ) ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਮੇਤ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਐਮ.ਫਿਲ (ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ। ਉਹ "ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਸ਼ਪਾਜਲੀ" ਕਿਤਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਯਤਨ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

"ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਸ਼ਪਾਜਲੀ" ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਵਿਭੂਤੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਕੀਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ, ਆਪਣਾ ਰਿਣ ਉਤਾਰਣ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ, ਛਾਪਕ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਉਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਗਿਣੀ ਜਾਏਗੀ।

ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ 'ਵਿਰਕ'

ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ (ਪੰਜਾਬ)

9-10-2017

ਲਲਿਤ ਪਦ

16-12 ਮਾਰ੍ਹ ਤੇ ਵਿਰਹਮ ਅਰ੍ਹ ਦੇ ਗੁਰ
(ਪੰਥ ਰੂਪਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਬਾਨੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ)

ਵਿਸਯ ਅਗਨਿ ਕਰ ਰਪਤ ਰਿਦੇ ਜਿਨ ਨਾਮਾਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਠਾਰੇ।
ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਅਨੁਰਾਗੀ ਕੀਤੇ ਪਾਮਰ ਪਾਪੀ ਭਾਰੇ।
ਭੋਗ ਬਰਾਬ ਅਭੀਮ ਫੁਭਾ ਕੇ ਨਸਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਦਿੱਤਾ।
ਮੰਗ-ਖਾਣ ਨੂੰ ਖੇਡਨ ਕੀਤਾ ਦੋਸ ਧਰਮ ਦਾ ਕਿੱਤਾ।
ਵੁੱਟ ਈਰਖਾ ਵੇਰ ਭਾਵ ਅਰ ਨੜਰਤ ਮਨੇ ਹਟਾਈ।
ਮੁਦਿਤਾ ਮੋੜੀ ਕਰੁਣਾ ਦਿਤ ਕਰ ਸਿਖਾ ਚਿੱਰ ਵਸਾਈ।
ਫੁਖਾ ਨੇਕਾ ਰੋਗੀ ਸੋਗੀ ਜੋ ਸਰਨੀ ਚਲ ਆਵੇ।
ਹੋਇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਅਰ ਪਰਮ ਅਨੇਦੀ ਜੀਵਨ ਸਰਵ ਵਿਤਾਵੇ।
ਦੀਨ ਭੀਰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਜੀਵਾ ਸ੍ਰੇ ਸਤਕਾਰ ਦਿਕ੍ਰਾਯਾ।
ਭਗਤ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਵੀਰ ਹੋ ਰਹਿਣਾ ਜਗਤ ਸਿਖਾਇਆ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਕਹਿਓ ਗੁਰ-“ਨਾਨਕ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਚਲਾਇਆ”।
ਗੁਰੁ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਸੋ ਅਮਲੀ ਤੇਰ ਦਿਖਾਇਆ।
ਕਲੁ ਗ੍ਰੀਖਮ ਕਰ ਤਪੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਪਾਵਸ ਜਲਧਰ ਹੋਇਆ।
ਸ੍ਰਾਂਤਿ ਛੁੰਦ ਬਨ ਚਾੜ੍ਹਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦਾ ਪਿਆਸ ਦੂਖ ਖੋਇਆ।
ਸਿੱਖੀ ਭਾਗ ਖਿਲਾ ਜਦ ਗੁਸਿਆ ਭਇਓ ਪੜ੍ਹ ਬਿਨ ਸਾਇਆ।
ਰੂਪ ਬਸੰਤ ਦਾ ਧਾਰਕੇ ਬਾਬਾ ਦਿਨ ਬਸੰਤ ਦੇ ਆਇਆ।
ਰੋਗੀ ਵਿਚ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨਗਾਈ ਸਿਮਰਨ ਸਰਿਤ ਵਧਾਏ।
ਪ੍ਰੇਮੀ ਭੋਰ ਹੋਇ ਮਸਤਾਨੇ ਪਾਟ ਘੁਮੇਰੀ ਆਕੇ।
ਥੁਕੇ ਕੋਇਲ ਡਾਲ ਰਸਾਲੀ ਮੋਰ ਪਾਇਲਾ ਪਾਏ।
ਦਿਸ ਮੰਡਲ ਆ ਹੋਣ ਅਰੋਗੀ ਰਾਜ-ਰੋਗ ਦੇ ਮਾਂਢੇ।
ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ “ਦ੍ਰਿਸ਼ੇਸ਼” ਨੇ ਅਦਭੁਤ ਮੂਰਤਿ ਚੀਨੀ।
ਸਿਰ ਤੇ ਖੰਡਾ ਹੋਥ ਸਿਮਰਨੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਥਾਂਥੀ ਚੀਨੀ।
ਜਿਸਦੀ ਮਿੱਠੀ ਬਾਣੀ ਅੱਗੇ ਫਿੱਥੀ ਲਗਦੀ ਚੀਨੀ।
ਦਰਬਨ ਕਰਕੇ ਨੇੜ੍ਹ ਵਿਗਸਦੇ ਜਿਉਂ ਰਵਿ ਪਿਖ ਗੁਲ ਚੀਨੀ।

ਰਹਿਤ ਨਾਮਾ

(ਪੰਥ ਰਹਨ ਦਿਦਿਆ ਕੂਲਨ ਸ੍ਰ. ਭਗਵੰਤ ਸ. ਭਾਨੁ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ)

ਜਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ! ਕਰ ਸਕੋਸ ਇਸਨਾਨ ।
 ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਚਾ ਪਰੇ ਸੁੱਧ ਮਨ ਧਿਆਨ ।
 ਪਾਠ ਕਰੇਦਿਆ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿਜ ਘਰਿ ਕੀਜੇ ਵਾਸ ।
 ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰਮੇਕ੍ ਜਪੇ ਸਚ ਕਿਰਕਾ ਜਾਇ ਨ ਸਾਸ ।
 ਮਨ ਭਨ ਵਸਤ ਕੀਧ ਅਠਿ ਨਿਰਮਲ ਸੁੱਧ ਅਚਾਰ ਵਿਹਾਰ ।
 ਦ੍ਰੋਸ਼ ਈਰਖਾ ਨਿੰਦਾ ਭਜਕੇ ਸਭ ਸੇ ਕਰੇ ਪਿਆਰ ।
 ਧਰਮ ਕਿਰਤ ਕਰ ਵੰਡ ਛਕੇ ਨਿਤ ਭਜੇ ਚਿਤਾਨੀ ਆਸ ।
 ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਪਵੇ ਜੇ ਵਿਪਦਾ, ਦੇਹੁ ਜਿ ਹੋਵੇ ਪਾਸ ।
 ਭੰਗ ਅਫੀਮ ਰਮਾਕੂ ਭਾਜਾ ਚੰਡੂ ਮਦਿਰਾ ਮਾਸ ।
 ਭਜ ਦਿਹੁ ਨਿਰਿਤ ਸਰਬ ਪਦਾਰਥ ਕਰਨ ਚੁ ਸਤਿਆਨਾਸ ।
 ਮਿੱਠਾ ਵੇਲੇ ਭੇ ਨਿਉਂ ਵੇਲੇ ਧਰੇ ਨ ਮਨ ਹੰਕਾਰ ।
 ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਭਨ ਪਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਜਮਭੈ ਆਰਕ ਮਾਰ ।
 ਵਿਖ ਸਮਾਨ ਕੰਨਿਆ ਧਨ ਜਾਣੇ ਫੂਲਿ ਨ ਅੰਗੀ ਭਾਰ ।
 ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਚ ਫੂਠ ਨ ਕਰਣੇ ਸੋਚਾ ਕਰੇ ਵਪਾਰ ।
 ਫੂਠਿ ਗਵਾਹੀ ਜਮ ਦੀ ਫਾਹੀ ਰਿਬਵਰ ਹੈਰੀ ਮਾਸ ।
 ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਜਪ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਖਿਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਿਨਾਸ ।
 ਰਿਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਮੇਦਿਰ ਹੈ ਕੁਮ ਖਾਹੇ ਨਾਹੀਂ ਫੂਲ ।
 ਕਰਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦੁਖੀ ਈਨਾ ਨੂੰ ਅਰੇ ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਲ ।
 ਜੇ ਕੋਈ ਅਨਿਆਈ ਬਾਲਿਮ ਦੇਵੇ ਦੁਖ ਅਕੂ ਕ੍ਰਾਸ ।
 ਧੀਰਜ ਧਰ ਕੇ ਕਬਟ ਸਹਾਰੇ ਡੋਲੇ ਨਾ ਵਿਸ਼ਾਸ ।
 ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜੇ ਨਰ ਧਾਰੇ ਸੇ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ।
 ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੋਂ ਹੋਇ ਖਲਾਸੀ "ਨਾਨਕ ਭਵੈ ਨ ਭਿੰਖ"
 ਸ਼੍ਰੀ ੧੧੧ ਯੁਤ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੋਖ ਭੋਗ ਦਾਤਾਰ ।
 ਹਰਿ ਵਿਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰਤ ਮਨੋਰਥ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਕੀਨ ਉਚਾਰ ।

* ਮਾਰਟ ਵਾਲਾ, ਕਾਤਿਲ, ਜਹਿਰੀ

ਜਨਮ ਦਿਵਸ, ਅਰੁ ਜਨਮ ਬਸੰਤ ਹੈ

(ਰਬੀ ਕੁਲ ਚੁੜਾ ਮਟੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਬਾਨੁ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ)

ਨਿਸਿ ਦਿਨ ਸ੍ਰਾਸ ਸ੍ਰਾਸ ਨਾਮ ਕੋ ਹੈ ਜਾਪ ਮੁਖ,
ਮਨ ਮਾਹਿ ਨਾਮੀ ਅਰੁ ਨਾਮ ਹੀ ਬਸੰਤ ਹੈ ।
ਸੋਤ ਦਇਆ ਖਿਮਾ ਸੀਲ ਪੀਰਜ ਧਰਮ ਧਾਮ,
ਸਹਿਬੇ ਕੁਵਾਬ ਐ ਤਿਤਿਖਿਆ ਕੋ ਬਸੰਤ ਹੈ ।
ਕਿਰਤੀ ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੈ ਦੇਵੀ ਗੁਣ,
ਹਠੀ ਰਪੀ ਮਹਾਰਥੀ ਯੋਧਾ ਹੈ ਬਸੰਤ ਹੈ ।
ਐਸੇ ਮਹਾਰਾਜ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ ਆਜ,
ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਅਰੁ ਜਨਮ ਬਸੰਤ ਹੈ ।

- ਵਸਦਾ ਹੈ,
- ਬੋਸ-ਅੰਤ ਹੈ, ਬੋਸ, ਹੋਂਦ ਹੈ,
- ਬ (ਸਾਬ ਹੀ) ਸੋਤ ਹੈ, ਮਹਾਰਥੀ ਯੋਧਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਰਾ ਸਿਤ ਹੈ, ਮਹਾਰਥੀ ਉਹ ਯੋਧਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਹਾਯਤਾ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਲੜਾਕਾ ਨਾਲ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ

ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਵਧਾਈ ਦਾਸ “ਸਤਿਜੁਗ”

(ਸ੍ਰ ਬਹਾਦਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਬਾਨੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ)

ਕੱਲਰ ਕਠੋਰ ਰਿਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਰਖਾ ਤੇ
ਜਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਅਤੇ ਨਾਮ ਗੋਜ ਪਿਆ ਉਗ।
ਬਾਬੂ ਕੰਡਿਆਰੀ ਤੇ ਉਲੇਹਾ ਫਿਏ ਖਿਆਲ ਪਾਪ,
ਰਹਿਤ ਸਿਖਾਇ ਸਿੱਖੀ ਪੁੱਟ ਸੁੱਟੇ ਚੁਗ ਚੁਗ।
ਹੋਮੇ ਤੇ ਪਰਾਈ ਡਾਡ ਰਾਪ ਤੇ ਰਪਰ ਰੋਗੀ,
ਖਾਇਕੇ ਚਰਨ ਰਜ ਹੋ ਗਏ ਮਹਾ ਅਫੁਗ।
ਰਿਸ ਦੇਵੀ ਮੁਰਤੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਕੁਸਾ,
ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਵਧਾਈ ਦਾਸ “ਸਤਿਜੁਗ”।

ਬਸੰਤ ਆਗਮਨ

(ਵਿੰਦਿਆ ਕੁਸਲ ਕ੍ਰ. ਬਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਡਾ)

ਡਰੁਵਰ ਨਰ ਜਗ ਬਿਬਰ ਅਵਿੰਦਿਆ ਕਰ
ਏਇ ਵੈਰੇ ਰਸ ਪਤ ਸੰਪਤਿ ਸਮਾਜ ਹੈ
ਬੰਡਾ ਕੀ ਨ ਲੋਭ ਵੇਸ਼ ਨਗਨ ਐ ਕੁਝ ਅਤਿ
ਥੋਕੀ ਕੋਕਿਲਾਨ ਕੀ ਨ ਹੰਦਰ ਆਵਾਜ ਹੈ
ਪਥਿਕਨ ਠੇ ਰਹਿਤ ਜੋ ਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰਿਤ ਥੇ
ਆਵਰ ਨ ਕੋਊ ਤਿਨ ਪਾਸ ਦਲ ਆਜ ਹੈ
ਬਰਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਤਿਨੈ ਨਾਮ ਜਲ ਸੋਚਨ ਕੀ
ਆਇਓ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੋਇ ਰਿਕੁਰਾਜ ਹੈ।

ਪੂਰਾ ਸਿਖ ਨਾਮਧਾਰੀ ਹੈ

(ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪ੍ਰਸਿਧ ਵਿਦਵਾਨ ਸ੍ਰ. ਬਹਾਦਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ
ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ)
(ਕਵਿਤ)

ਹੈਂਥ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ ਕੁਝ ਕਲਮ ਕੰਪਸ ਸੁਈ,
ਸੀਨੇ ਬੀਨ ਹਲ ਠੇਕਾ ਭਾਵੇਂ ਭੋਸਾ ਆਰੀ ਹੈ।
ਬੁਖ ਦੁਖ ਹਾਨ ਨਾਭ ਸੰਪਦਾ ਵਿਪਦ ਵਿਚ,
ਸਤਿਨਾਮੁ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੁਖੋ ਧੁਨਿ ਜਾਰੀ ਹੈ।
ਨਿਰਮਲ ਤਨ ਮਨ ਬਾਣੀ ਵਿਵਹਾਰ ਥਾਰ,
ਬੇਖ ਪਰ ਧਨ ਨਾਰੀ ਹੋਂਦਾ ਨਾ ਵਿਗਾਰੀ ਹੈ।
ਸਦਾਚਾਰੀ ਮਿਡਾਹਾਰੀ ਕੁਮਾਰਿ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਧੀਰ,
ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਪੂਰਾ ਸਿੱਖ ਨਾਮਧਾਰੀ ਹੈ।

“ਭਾਵੇਂ ਜਾਪਕ, ਮੁਸੱਦਰ, ਮੁਨਬੀ, ਇਜੀਨੀਅਰ, ਦਰਜੀ, ਡਾਕਟਰ, ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਅਤੇ
ਕੁਝ ਹੋਰ।

ਚੈਲ ਕੇ ਕੁਪੰਥ ਪੰਥ ਰਾਜ ਭਾਗ ਹਾਰਾ ਸੀ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਲਾਸ ਵਾਲੀਏ
ਹੋਡ ਗੁੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਸਮੇਂ ਦੀ ਭੁਚਾਲ ਨੇ ਭੁਚਾਲ ਆਂਦਾ ਦੇਖ ਵਿੱਚ,
ਸਿੰਘ ਨਾ ਸੇਫਾਲ ਸੈਂਕੇ ਰਾਜ ਸਾਜ ਭਾਰਾ ਸੀ।
ਭਾਰਾ ਹੈ ਸੀ ਰੋਗ ਸੋਗ ਬੁੱਟ ਮਾਰੇ ਬੁੱਟ ਬੁੱਟ,
ਪੁੱਟ ਪੁੱਟ ਭਾਗ ਸਤਨੁੱਜ ਬੀਚ ਭਾਰਾ ਸੀ।
ਭਾਰਾ ਸੀ ਗਵਾਢੀਆਂ ਨੇ ਜਾਲ ਆ ਫਸਾਲ ਸਾਰੇ,
ਘਰ ਘਰ ਪੇਰ ਆ ਪਖੇਡ ਨੇ ਪਸਾਰਾ ਸੀ।
ਸਾਰਾ ਸੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਭੀ ਨ ਬਾਜ ਕੋਈ,
ਚਲਕੇ ਕੁਪੰਥ ਪੰਥ ਰਾਜ ਭਾਗ ਹਾਰਾ ਸੀ।

ਹਾਰਾ ਸੀ ਨਸੀਬ ਜਦੋਂ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਆਲਸੇ ਹੋ,
ਮਨ ਮੋੜ ਚੰਦੀ ਕੁਪੇਚ ਆਇ ਭਾਰਾ ਸੀ।
ਭਾਰਾ ਸੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਆਪ ਚੋੜ ਕਰ ਰੋੜ ਬੀਚ,
ਪੰਥ ਲਾੜੀ ਨੀਂਹ ਸੁੰਡਾ ਜਾਗ ਨ ਸੇਫਾਰਾ ਸੀ।
ਭਾਰਾ ਸੀ ਬੇਸਾਰਾ ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਣੀ ਵੁੱਲਾ,
ਛਾਡ ਗੁਰ ਰੀਤੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਸੀ।
ਚਾਰਾ ਸੀ ਨ ਕੋਈ ਤਦੋਂ ਦਿਸਦਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ,
ਭਾਵਾਂ ਭੋਲ ਹੋਇ ਰਿਹਾ ਬੇਤਾ ਬੇ ਸਹਾਰਾ ਸੀ।

ਬਲਾ ਵਰਤਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜਗਾਈ ਜੋਤ,
 ਤੋਟੀ ਪਿੰਡ ਥੀਚ ਭਯੋ ਭਾਨ ਉਜਿਆਰਾ ਸੀ।
 ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਨਾਮ ਜਾਪੀ ਬਾਪੀ ਸਿੱਖੀ ਸਾਖ,
 ਸਿਦਕ ਭਰੋਸੇ ਰੋਸੇ ਬੋਲ ਤੋਲ ਭਾਰਾ ਸੀ।
 ਭਾਰਾ ਸੀ ਜਮਾਲ ਤੇ ਬਮਾਲ ਦੀ ਰਾਸੀਰ ਭਾਰੀ,
 ਨਾਮ ਦਾ ਬਜਾਇਆ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਤੇ ਨਗਾਰਾ ਸੀ।
 ਗਾਰਾ ਸੀ ਬਰਤਾਰ ਸਿਘਾ ਬਾਬੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ,
 ਬਾਮ ਵ੍ਰਧ ਲੰਭ ਮੋਹ ਦੁਬਟ ਹੋਭਾਰਾ ਸੀ।

.....

ਟਾਰਾ ਸੀ ਬੁਚਾਲਾ ਤੇ ਖਿਆਲਾ ਭੈਤੇ ਗੰਦਿਆਂ ਨੂੰ,
 ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਰਾਸਤਾ ਦਿਖਾਰਾ ਸੀ।
 ਪਿੰਡਾ ਵਿਚ ਚੌਕਰ ਨਗਾਇਕੋ ਵਧਾਈ ਸਿੱਖੀ,
 ਤਿੱਖੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਮਨ ਮੋਤ ਭਾਈ ਗਾਰਾ ਸੀ।
 ਗਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਪਿੰਡਾ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ ਭਾਗਿਆਂ ਦਾ,
 ਨਾਮ ਦੀ ਨਦੀ ਚਲਾਇ ਸਾਰਾ ਧੌਇ ਭਾਰਾ ਸੀ।
 ਭਾਰਾ ਸੀ ਵਿਹਾਰ ਬਰਤਾਰ ਸਿਘਾ ਬਥਦਾ ਦਾ,
 ਸੈਦਿਆਂ ਜੀਆਂ ਫੁਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁਰਤ ਸੁਧਾਰਾ ਸੀ।

.....

ਧਾਰਾ ਸੀ ਚਲਾਈ ਸੋਹਣੀ ਨਾਮ ਦੀ ਫਲਾਈ ਮਾਲਾ,
 ਆਹੋਲਾਬਾਮ ਕੀਨਾ ਨਾਮ ਦੇਸ ਮੇ ਵਿਛਾਰਾ ਸੀ।
 ਸੇਕੜੇ ਸਜਾਇ ਸਿੰਘ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇ ਪੇਰ ਧਰੇ,
 ਬਤੋ ਰੁਹਬ ਦਾਬ ਵਾਲਾ ਸੁੰਦਰ ਦੀਦਾਰਾ ਸੀ।
 ਜਿੱਥੇ ਜਾਇ ਬਹਿਏ ਕਹਿਏ ਨਾਮ ਦੀ ਵਛਾਈ ਭਾਰੀ,
 ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਬਾਬੇ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਝ ਨ ਪਿਆਰਾ ਸੀ।
 ਸਾਰਾ ਸੀ ਇਹ ਭੇਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿਘਾ ਉਨਾਂ ਬਹਿਆ,
 ਜਿਨਾ ਆਪ ਬਾਬੇ ਜੀ ਨੂੰ ਨੇੜੀ ਨਿਹਾਰਾ ਸੀ।

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮ ਰਮਾਇਆ ਫੈਲੀ ਚਰਚਾ ਦੇਸ ਮਝਾਰ

(ਦੇਸ ਪ੍ਰਸਿਧ ਇਤਿਹਾਸਕਰ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਾਸ ਢਾਲੀਏ
ਹੈਡ ਕੁੰਬੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ)

ਚਾਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਟੇਢੀ ਚਲਦੀ, ਭਹਿਦੀ ਨਹੀਂ ਸਦਾ ਇਕ ਸਾਰ।
ਬਦੇ ਭਾਉਂ ਤੇ ਧੁੱਪ ਭਦੇ ਹੋਇ, ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਝੁੰਡ ਅਨੁਸਾਰ।
ਰਹਿੰਦਾ ਭੰਗ ਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ, ਕਰਕੇ ਭਿਠਾ ਖੂਬ ਵਿਚਾਰ।
ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪੰਥ ਸਜਾਇਆ, ਸਭ ਮਜ੍ਹਬਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸਰਦਾਰ।
ਧਰਮ ਰੱਖਿਆ ਮੁਲਕੀ ਸੇਵਾ, ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਦੀ ਕਾਰ।
ਸੋਪੀ, ਸਿੰਘ ਸਜਾਇ ਸੋਜੀਲ, ਧਾਕ ਪਈ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ।
ਨਾਮ, ਦਾਨ, ਇਬਨਾਨ ਦਿਤਾ, ਹੁਬਲਵਤਨੀ ਪਰ ਉਪਕਾਰ।
ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਸੁਭ ਗੁਣ ਸਾਰੇ, ਪੰਥ ਤਈਂ ਭਰ ਦਏ ਭੰਡਾਰ।
ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਉੱਪਰ, ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਬਲ ਭਾਰ।
ਤਦ ਤਕ ਰਹੀ ਪੰਥ ਦੀ ਦਿਟ ਦਿਟ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਨ ਆਈ ਹਾਰ।
ਫਸਿਆ ਪੰਥ ਮਾਇਆ ਦੀ ਜਾਲੀ, ਗੁਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਤਈਂ ਵਿਸਾਰ।
ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੋਹ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਾਵਾਰ।
ਮਨ ਮੋਤ ਫੈਲੀ ਘਰ ਘਰ ਅੰਦਰ, ਗੁਰਮੋਤ ਉੱਥੀ ਹੋਈ ਉਭਾਰ।
ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈ, ਲੋਗੋ ਫਾਹੁਨ ਜਾਲ ਪਸਾਰ।
ਰਾਜ ਤੇਜ ਦਾ ਘਾਟਾ ਇੱਕ ਧਿਰ, ਤਰਫ ਦੂਸਰੀ ਮਜ੍ਹਬੀ ਮਾਰ।
ਜਾਂਦਾ ਪੰਥ ਰਸਾਤਲ ਵੱਲੇ, ਜੋ ਕਰ ਬੋਧੀ ਨ ਲੈਂਦਾ ਸਾਰ।
ਐਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੋਟੀ ਅੰਦਰ, ਸੂਰਜ ਸਿੱਖੀ ਹੋ ਚਮਕਾਰ।
ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ ਫੈਲਾਈਆਂ ਰਿਬਮਾਂ, ਲੋਗਾ ਦੂਰ ਹੋਣ ਅੰਧਕਾਰ।
ਬਰਖਾ ਹੋਣ ਨਾਮ ਦੀ ਲੋਗੀ, ਹਰੀ ਫਰੀ ਦਿੱਸੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ।
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮ ਰਮਾਇਆ, ਫੈਲੀ ਚਰਚਾ ਦੇਸ ਮਝਾਰ।
ਸਾਧ ਸੈਤ ਖੁਸ਼ ਥਾਂ ਥਾਂ ਹੋਏ, ਦੋਖੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੋਇ ਲਾਚਾਰ।
ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦੌਰੇ, ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ ਨਾਮ ਅਪਾਰ।

ਚੋਰੀ ਡਾਕੇ ਠਾਕੇ ਕਰਨੇ, ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਸੁਧਾਰ।
 ਲਹਿਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕਰ ਜਿੰਦਾ, ਸੁਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਕਰ ਪਰਚਾਰ।
 ਕਾਇਆ ਪਲਟੀ ਵਿੱਚ ਦਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਗੁਰਮੱਤ ਵੇਲੀ ਘਰ ਘਰ ਬਾਰ।
 ਬੇੜਾ ਪੰਥ ਬਚਾਇਆ ਬਾਬੇ, ਵੁੱਥਣ ਦਿੱਤਾ ਨ ਮੰਝਧਾਰ।
 ਵਰਨਨ ਕੀਤੇ ਜਾਨ ਨ ਸਾਰੇ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬੁਝ ਉਪਕਾਰ।

‘ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪਿਆਰੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ’

(ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਗਿਆਨੀ ਛਤਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬਨਾਸ ਬਾਲੀਏ, ਹੋਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪਿਆਰੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁੱਤੇ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਤਈਂ ਜਗਾਇਆ ਆਕੇ।
ਮਾਦਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਵੱਡ ਗਏ, ਅਸਲ ਨੁਕਤਾ ਜਦੋਂ ਵੁਲਾਇਆ ਆਕੇ।
ਨੌਸ ਗਏ ਗੁਰਮਤ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ, ਮਨਮੋਤ ਨੇ ਭੇਰਾ ਜਮਾਇਆ ਆਕੇ।
ਪਿਆ ਸੀਰ ਤੇ ਹੋਰ ਹੀ ਰੰਗ ਹੋਇਆ, ਪੋਪ ਕੁਲੀ ਨੇ ਜਾਲ ਵੇਲਾਇਆ ਆਕੇ।
ਆਨ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਤਾਨ ਨ ਰਿਹਾ ਕੋਈ, ਬੇੜਾ ਢੁੱਟ ਤੁਡਾਨ ਵੁਲਾਇਆ ਆਕੇ।
ਰੇਖ ਵਿਚ ਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਖ ਮਾਰੀ, ਦੇਖ ਜਵਾਨ ਨ ਕਿਸੇ ਸਮਝਾਇਆ ਆਕੇ।
ਬਾਗ ਸਿਖੀ ਦਾ ਹੋਣ ਵੇਰਾਨ ਲਗਾ, ਪਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨ ਪਾਇਆ ਆਕੇ।
ਬਾਰਡ ਹੋਈ ਪਰਚਾਰ ਦੀ ਚਿਰ ਹੋਇਆ, ਔੜਾ ਲਗੀਆਂ ਬਾਗ ਕੁਮਲਾਇਆ ਆਕੇ।
ਰਾਗ ਗਿਆ ਤੇ ਭਾਗ ਭੀ ਨਾਲ ਗਿਆ, ਪੈ ਗੁਲਾਮੀ ਨੇ ਦੇਸ ਦਬਾਇਆ ਆਕੇ।
ਮਰ ਗਈ ਓਹ ਸਿਖੀ ਸਪਿਰਟ ਸਾਰੀ, ਸੁੱਤਾ ਪੰਥ ਨਾ ਪਾਸਾ ਪਰਤਾਇਆ ਆਕੇ।
ਸਿਬਲ ਵਾਗ ਸੁਹਾਵਨਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਨਿਰਾ ਨਿਕੇਮਾ ਅਜਮਾਇਆ ਆਕੇ।
ਘਟ ਗਈ ਮਹਿਮਾ ਨ ਕੋਈ ਰੰਗ ਰਿਹਾ, ਅਨਮੋਤੀਆਂ ਔੜਾ ਬਟਾਇਆ ਆਕੇ।
ਜੀਉਂਦਾ ਦਿਸਦਾ ਸੀ ਐਵੇਂ ਨਾਮ ਮਾਤਰ, ਹੋਸੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੋਤਨੇ ਫਾਹਾਇਆ ਆਕੇ।
ਸੁਣੀ ਫੇਰ ਪੁਕਾਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ, ਦੀਵਾ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਚ ਜਗਾਇਆ ਆਕੇ।
ਤੇਜਵੰਤ ਇਕ ਸੰਤ ਸਰੂਪ ਸੋਹਣੇ, ਭੰਭਾ ਨਾਮ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਜਾਇਆ ਆਕੇ।
ਵੀਰਾਂ ਸੁੱਤਿਆ ਤਈਂ ਜਗਾਇਆ ਆਕੇ, ਅਨਮੋਤੀਆਂ ਪਾਸੀਂ ਬਚਾਇਆ ਆਕੇ।
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਇਆ ਆਕੇ, ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਜਪਾਇਆ ਆਕੇ।
ਦੇਬ ਵਤਨ ਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪਾਕੇ, ਭਟ ਪੋਟ ਸਮਾ ਪਲਟਾਇਆ ਆਕੇ।
ਤੁੱਥੀ ਭਾਕੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਹਰਾਮਖੋਰੀ, ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਤੁਠੀ ਨੂੰ ਵੁਡਾਇਆ ਆਕੇ।
ਈਨ ਮੰਨਨੀ ਇਕ ਅਕਾਲ ਜੀ ਦੀ, ਮਿਲ ਬੈਠਣਾ ਪਿਆਰ ਵਧਾਇਆ ਆਕੇ।

ਜੜ ਪੁੱਟ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੀ ਸੁਟ ਦਿੱਤੀ, ਵਿਚ ਚੱਕਰ ਦੇਸ ਫਿਰਾਇਆ ਆਕੇ।
 ਗਾੜਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਰਖੇ, ਗਿ੍ਸਥ ਵਿਚ ਤਿਆਗ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਆਕੇ।
 ਯਾਰੀ, ਚੋਰੀ, ਟੋਰੀ ਹੋਰੀ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ, ਮਾਲਾ ਨਾਮ ਦੀ ਫੇਰੇ ਸਿਖਾਇਆ ਆਕੇ।
 ਆਬਰੂ ਮੁੜ ਪੇਥ ਦੀ ਕੋਮ ਕੀਤੀ, ਸਿੱਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤਈਂ ਵੁਹਰਾਇਆ ਆਕੇ।
 ਕੇਸਰ ਛਿੜਕਿਆ ਜਸ ਬਰਤਾਰ ਸਿਘਾ ਜੋਗ ਸਫਲਾ ਨਾਮ ਬਹਾਇਆ ਆਕੇ।

ਜੀਵੇਂ ਚੰਨ ਹੈਂ ਤੂੰ ਕੌਮਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾ

(ਕਿਧਾਰਾ ਸਿਖ 'ਤੀਰ')

ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆ ਦੇਬ ਭਗਤਾ,
ਤੈਨੂੰ ਨਿਰਾ ਹੀ ਦੇਬ ਦਾ ਦਰਦ ਆਖਾ।
ਇਕੋ ਆਪਣੇ ਬੋਲ ਪੁਗਾਉਣ ਵਾਲਾ,
ਸੋਚਾ ਸੋਤ ਸਿਦਕੀ ਸ਼ੇਰ ਮਰਦ ਆਖਾ।
ਇਕੋ ਰੋਬੀ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਵੈਰਣ ਆਖਾ,
ਇਕੋ ਕਹਿ ਦਿਆਂ 'ਓਸ' ਦਾ 'ਨਾਮਧਾਰੀ'।
ਇਹ ਵੀ ਭੂਠ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ? ਕਲਜੁਗ ਅੰਦਰ,
ਤੈਨੂੰ ਜੇ ਕਦੇ ਪੁੱਗੀ ਹੋਈ ਨਰਦ ਆਖਾ।

ਭੋਰਾ ਪਿਆਰ ਗਿਆਨ ਜਗਾਉਂਦਾ ਏ,
ਭੋਰੀ ਸਾਦਗੀ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਦੀ ਏ।
ਬਦੇ ਬਦੀ ਰਿੱਖੀ ਪ੍ਰੇਮ ਅਣੀ ਭੋਰੀ,
ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਿਰਦਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧੋਸ਼ ਦੀ ਏ।
ਭੀਰਾ ਚਾਨਣਾਂ ਭੋਰੀਆਂ ਕਰਣੀਆਂ ਨੇ,
ਭਾਹੀਏਂ ਹਿਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਲਭ ਰਹੇ ਨੇ।
ਭੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਰੂਹੇਂ ਈ ਦੋਸਿਆ ਸੀ,
ਖੁਲ੍ਹਾ ਦੇਕਰਾ ਵਿਚ ਹੀ ਵੱਸਦੀ ਏ।

ਨਿਰਾ ਪੁਰਾ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ,
ਸਾਭਾ ਹੈਂ ਸਾਰੇ ਨਾਮ-ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ।
ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਔਖ ਦੇ ਭਾਰਿਆ ਵੇ,
ਜੀਵੇਂ ਚੰਨ ਹੈਂ ਤੂੰ ਕੌਮਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾ।
ਹੋਸੀ ਦੇਬ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਗਨ ਤੈਨੂੰ,
ਭਾਹੀਏਂ ਦੇਬ ਉਤੋਂ ਗਿਓਂ ਵਾਰਿਆ ਤੂੰ।
ਪੁਰਾ ਉਤਰਿਓਂ ਸਾਬੀਆਂ ਸਣੇ ਆਖਰ,
ਕਰਕੇ ਟਾਕਰਾ ਔਕੜਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਦਾ।

ਔਂਦਰ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਮਚ ਰਹੇ ਨੇ,
 ਔਂਗ ਤੇਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਲਾਈ ਹੋਈ ਏ।
 ਚੜ੍ਹਿਆ ਮਰਨ ਦਾ ਚਾ ਹੈ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ,
 ਗਲੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਖਫਟੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਏ।
 ਬੋਦਲ ਜੋਰ ਦੇ ਪੇਂਡਮੋ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਪਣ,
 ਬਿਜਲੀ ਲੋੜ ਦੀ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਚਮਕਦੀ ਏ।
 ਫੁੱਲ ਖਿੜਨਗੇ ਫੇਰ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇ,
 ਵੇਰ ਫੁੱਲ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਆਈ ਹੋਈ ਏ।

ਬਾਬਾ ਆ। ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਜਾ,
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ।
 ਆਜਾ ਪਿਆਰਿਆ ਫਿਰ ਬਸੰਤ ਫੁੱਤੇ,
 ਹੋਥੀਂ ਸਿਜ ਜਾਹ ਫੇਰ ਬਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ।
 ਆਪਣੇ ਸਿਦਕ ਵਿਚੋਂ ਸਿਦਕ ਬਣੀਂ ਦੇ ਜਾ,
 ਫੌਜਾਂ ਛੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਖੜਾ ਕਰ ਜਾ।
 'ਤੀਰ' ਨਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਕਰਨ ਖੁੰਢਾ,
 ਪਲਛੇ ਲਾਹ ਰਹੀਆਂ ਪੇਂਡਮੀ ਆਰੀਆਂ ਨੂੰ।

“ਰਾਮ ਪਿਆਰਾ”

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ ਵਿਧਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ‘ਡੋਰ’ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਸੁੰਦੇ ਦਿਲ ਵਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੋਤਾ ਰਿਦੇ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।
ਮਿਟੀ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨੌਹਾ ਸਵਰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ।
ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦਾ ਔਖ ਦਾ ਭਾਰਾ।
ਦੇਸ ਹਿਡੋਈ “ਰਾਮ ਪਿਆਰਾ”।
ਰਾਮ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਬਿਖਾਵੇ, ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਮੀਰ ਬਕਾਵੇ।
ਸਤਦੇ ਰਿਦਿਆ ਨੂੰ ਠੰਡ ਪਾਵੇ, ਆਵੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਬੁਝਦੇ “ਆਵੇ”।
ਨਾਮ ਉਹਦਾ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ।
ਨੂੰ-ਨੂੰ ਰਵਿਆ “ਰਾਮ ਪਿਆਰਾ”।
ਹਰ ਦਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦਿਲ ਇਹ ਚਾਹਵੇ “ਰਾਮ” ਰਿਦੇ ਵਿੱਚ ਡੇਰੇ ਨਾਵੇ।
ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਪੁਰਲੀ ਬਣ ਜਾਵੇ ਔਖੀਆਂ ਪਈਆਂ ਡਰਨ ਕਲਾਵੇ।
ਪਿਆਰੇ ਅੰਦਰ ਵਸੇ ਪਿਆਰਾ।
ਦਿਲ ਵੇਖੇ ਅਣ ਭਿੱਠ ਨਜ਼ਾਰਾ।
ਸੁਰਤੀ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੇਰੀ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਅਣਵਿੰਧ ਮੋਰੀ।
ਭਲੁਕਾਂ ਮਾਰੇ ਜੀਵਨ ਜੋਤੀ ਰੂਹ “ਨਾਮ” ਵਿਚ ਜਾਵੇ ਪੈਰੀ।
ਨੂੰਅ ਨੂੰ ਗਾਵੇ ਬਣੇ ਝੁਟਾਰਾ।
ਰਾਮ ਰੂਪ ਓਹ ਰਾਮ ਪਿਆਰਾ।

ਦਰਦ ਸਨੇਹੇ

(ਸ੍ਰ. ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਤੀਰ')

ਡੇਟੀ ਦਿਆ ਚੰਨਾ ਚੀਨੀ ਦੇ ਅਸਫਾਰਾ।
ਦੁਖੀਆਂ ਦਿਆ ਦਰਦਾ ਧਰਮੀ ਅਵਰਾਰਾ।
ਸਾਦੀ ਜਿਹੀ ਸੁਰਤ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਖਾਜਾ।
ਸੜਦੇ ਕਈ ਸੀਨੇ, ਆ ਕੇ ਠੰਢ ਪਾਜਾ।
ਜੀਵਨ ਰੋ ਭੁਕਿਆ, ਮੁਰਦਾ ਜਗ ਹੋਇਆ।
ਝੂਟ ਭਾਂਬਤ ਮਘੁਏ, ਆਵਾ ਅਗ ਹੋਇਆ।
ਮੁਝ ਨਾਮ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਲਦੇ ਉਰੇ ਪਾਜਾ।
ਇਹ ਬਲਦੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਾਰ ਭੁਭਾ ਜਾ।
ਮੈਂ ਕੈਦਟ ਹੋਈ ਗਲ ਸੰਗਲ ਖਤਕਣ।
ਦਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਗਾਂ ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਚਿ ਰਝਕਣ।
ਇਹ ਰੋੜ ਜਾ ਸੰਗਲ, ਕੰਦੀ ਮਜ਼ਮ ਵੀ ਲਾਜਾ।
ਥਣ ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਦਾਰੂ ਮੇਰੇ ਦਰਦ ਹਟਾ ਜਾ।
ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਅੰਗ ਅੰਦਰ ਹਨ ਤੋੜਾਂ ਆਈਆਂ।
ਮੈਂ ਗਊ ਨਿਮਾਣੀ ਪਈ ਵੱਸ ਕਸਾਈਆਂ।
ਇਹ ਰੋੜਾਂ ਮਿਟਾ ਜਾ, ਭੁਟਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਜਾ।
ਆ ਭੁਭਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ, ਮੇਰਾ ਰੋਸਾ ਕੁੜਾ ਜਾ।
ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਾਂ, ਪਿਨਿਅੰਤਣ ਆਈ।
ਤੂੰ ਸਦਕੇ ਆ ਇਹ ਮੈਂ ਬਸੰਤ ਬਣਾਈ।
ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਸਰਹੋਂ ਝੁਲ ਪਈ ਹੁਣ ਆਜਾ।
ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਵਾਂ ਤੂੰ ਬਸੰਤ ਮਨਾ ਜਾ।
ਖੇੜੇ ਦੇ ਦਿਨ ਨੇ ਖੇੜੇ ਦੀਆਂ ਰੁੜਾਂ।
ਨੇੜੇ ਅਜ ਦਿਨ ਨੇ ਨੇੜੇ ਦੀਆਂ ਰੁੜਾਂ।
ਜੋ ਦੂਰ ਨੂੰ ਬੈਠੇ ਵਝ ਨੇੜੇ ਥਰਜਾ।
ਆ ਦੂਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸਭ ਖੇੜੇ ਥਰਜਾ।

(ਨਿਮਾਣੀ ਭਾਰਤ)

ਪ੍ਰੀਤਮ-ਪਿਆਰੇ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ 'ਤੀਰ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਧਰਤੀ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਖਾਣ ਬਰਥਤਾ ਦੀ, ਰਾਣੀ ਉਹਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀ।
ਚਰਨ ਰਾਮ ਦੇ ਸਿਦਕ ਵਿਚ ਪਰਸ ਰਹੀ ਸੀ, ਦਿਲੋਂ ਭਰੀ ਹੋਈ ਤਾਪਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਦੀ।
ਬਗਦੀ ਪਈ ਸੀ ਸਰਸੇ ਦੇ ਥੰਬਿਆਂ ਤੇ, ਖੁਲ੍ਹੀ ਨਾਮ ਧਾਰਾ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ।
ਠੰਢ ਪਾਉਂਦੀ ਪਈ ਸੀ ਸ਼ਰਦਿਆਂ ਨੂੰ, ਰੂਹ ਰੋਬ ਦੀ ਬਕਲ ਸੰਸਾਰੀਆਂ ਦੀ।
ਹਰ ਇਕ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਦਰਦ ਦੇਖ ਦਾ ਸੀ, ਹਰ ਇਕ ਔਖ ਅੰਦਰ 'ਰਾਮ' ਵਸਦਾ ਸੀ।
ਹਰ ਇਕ ਸੀਭ ਤੇ ਰਾਮ ਸੀ ਰਾਜ ਕਰਦਾ, ਹਰ ਇਕ ਰੂਪ ਅੰਦਰ ਰਾਮ ਹੋਸਦਾ ਸੀ।

ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਬਿਰਤੀ, ਬਿਰਤੀ ਵਿਚ ਰੋਬੀ ਨਹਿਰ ਵੱਗ ਰਹੀ ਸੀ।
ਪੈਰ ਜਾਪਦੇ ਪਏ ਸੀ ਪੋਧ ਅੰਦਰ, ਸੁਰਤ ਸਿਦਕ ਰੰਗ ਰੋਤਤੀ ਲੋਗ ਰਹੀ ਸੀ।
ਬਿਲੇ ਪਏ ਵਿਥਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਠਦੇ ਸਨ, ਨਾਮੀ ਰੋਪ ਸਤ ਨਾਮ ਦੀ ਏਗ ਰਹੀ ਸੀ।
ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਸਨ ਝੁੰਡ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦੇ, ਵਿੱਚ "ਰਾਮ" ਰੂਪੀ ਜੋਤ ਜਗ ਰਹੀ ਸੀ।
ਪਾਈ ਗੁੰਜ ਚਢੇਰੇ ਸੀ ਭੌਰਿਆਂ ਨੇ, ਮਹਾਰਾਜ ਲਗਦੇ ਵਾਡ ਝੁੱਲ ਦੇ ਸਨ।
ਮਾਲਾ ਵਾਡ ਸੁਦਰਸਨ ਦੇ ਚਲਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਚੋਂ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਜੋਹਰ ਖੁਲਦੇ ਸਨ।

ਰੋਗ ਰੋਤਤੇ ਏਸ ਵਹੀਰ ਅੰਦਰ, ਭਾਕੀ ਇਕ ਔਸੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।
ਲਗਨ-ਲੀਨ ਇਕ ਮਾਈਆਂ ਦੀ ਮੋਡਲੀ ਵੀ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਪੋਧ ਮੁਥਾ ਰਹੀ ਸੀ।
ਏਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਦਗੀ ਸੋਸ ਨਿਵਾ ਰਹੀ ਸੀ।
ਐਪਰ ਓਸ ਦੀ ਤੌਰ "ਮਸਤਾਨਿਆਂ" ਨੂੰ, ਬਿਸੇ ਗੋਧਲੇ ਫਰਮ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ।
ਉਨਾਂ ਆਖਿਆ। ਵੇਖ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘਾਂ। ਸਾਡੀ ਹਿਥ ਉਤੇ ਔਗ ਬਾਲ ਨਾ ਤੂੰ।
ਹੋਕੇ ਵੱਖਰਾ ਆਪਣਾ ਕੱਟ ਪੈਂਡਾ, ਕੁਰ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨਾਲ ਨਾ ਤੂੰ।

ਉਹਨੇ ਆਖਿਆ। ਕਮਲਿਓ! ਰਹੀ ਠੰਪੇ, ਮੇਰੀ ਰਮਬ ਨੂੰ ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਲੱਖਿਆ ਏ।
ਮੇਰੀ ਔਖ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੇਲ ਕੋਈ, ਤੁਸਾਂ ਵੁਲ ਅੰਦਰ ਲੱਖਣ ਲੱਖਿਆ ਏ।
ਜਿਥੋਂ ਤੁਸਾਂ ਹੈ ਆਥੇ ਹਿਯਾਤ ਪੀਤਾ, ਮੈਂ ਵੀ ਓਸੇ ਸਰੋਵਰੋਂ ਚੋਖਿਆ ਏ।

ਐਵੇਂ ਮੁਰਖੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਓ,। ਤੁਸਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਦਬ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਏ।
ਨਿਰ ਛਲ ਸਿਖ ਨੇ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਹ ਅੰਦਰ, ਜਦੋਂ ਇਦੇ ਚਾਰ ਸੁਟਾ ਦਿਤੀਆਂ।
ਪਾਰਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਝਟ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਪਕੜਕੇ ਖੂਬ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਬਸ ਵੇਰ ਕੀ ? ਝੱਟ ਸਕੇਤ ਹੋ ਗਈ, ਵੇਲਾ ਤਾੜਿਆ ਠੀਕ ਬਹਾਨਿਆਂ ਨੇ।
ਕਿਹਾ ਸੁਭਿਆ! ਸਹਿਨਸਾਹ। ਔਰ ਚੁੱਕੀ ਏਨ੍ਹਾਂ ਆਪਦੇ ਮੇਏ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੇ।
‘ਰੋਥੀ ਜੋਤ’ ਜੀ ਸਾੜਿਆ ਦਿੱਲ ਛਾਢਾ ਏਹਨਾਂ ਆਪਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਨੇ।
ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੇਨਦੇ ਨਹੀਂ, ਲਾਇਆ ਆਪਣਾ ਟਿੱਲ ਹੀ ਦਾਨਿਆਂ ਨੇ।
ਗੱਲ ਬੈਂਨ ਦੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦੌਲ ਵੇਖੋ ਇਕ ਸਿੱਖ ਇਕੱਲੇ ਤੇ ਟੁੱਟਿਆ ਏ।
ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਫੁੱਫ ਵੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਨੂੰ ਛੱਲੀਆਂ ਦੇ ਥਾਡ ਭੁੱਟਿਆ ਏ।

ਦਰਦ ਪੁੱਜ ਬੋਲੇ ! “ਹੋਛਾ ਵੇਰ ਕੀਏ, ਅਸੀਂ ਅਜ ਹੀ ਲੱਖਾ ਮੁਕਾਦਿਆਂ ਗੇ।
ਸਾਡੇ ਸਿਖ ਨੂੰ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਏ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਾ ਚਖਾਦਿਆਂ ਗੇ।
ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਤੇ ਵਰ੍ਹੇ, ਜੋ ਗੜੇ ਹੋਕੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਰੋਗ ਵਿਖਾਦਿਆਂ ਗੇ।
ਪਕੇ ਹੋਏ ਹੋਕਾਰੀਆਂ ਸਿੱਟਿਆਂ ਰੇ ਅਸੀਂ ਛਾਕ ਦਾ ਮੀਹ ਵਰਾਦਿਆਂ ਗੇ।”
ਏਨਾ ਆਖਕੇ ਚਲ ਪਏ ਰਮਜ ਅੰਦਰ ਕੌਤਕ ਅਜਬ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।
ਡਰਿਆ ਉਡਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੱਖਣਿਆਂ ਨੂੰ ਪਲ ਵਿਚ ਡਰਨਵਾਲੇ।

ਓਧਰ ਮਸਤਿਆ ਫੁੱਫ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਦਾ, ਹੋਸੀ ਨੰਗਲੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਢਾਬ ਉਤੇ।
ਜਾਪੇ ਖੁਸ਼ੀ ਅਰੀਮੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖਿੜਿਆ ਡਖਨ ਲਾਲੀਆਂ ਚੇਹਰੇ ਗੁਲਾਬ ਉਤੇ।
ਕੋਈ ਗਾਂਵਦਾ ਸੀ ਕੋਈ ਭੁਮਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਮਸਤ ਸੀ ਡਾਰ ਰਥਾਬ ਉਤੇ।
ਕੋਈ ਨਾਮ ਅਲੱਖ ਦਾ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪਾਕ ਕਿਤਾਬ ਉਤੇ।
ਕਿਸੇ ਆਟਕੇ ਆਖਿਆ ਸੁਣੋ ਸਿਖੇ “ਜਾਣੀ ਜਾਣ” ਨੇ ਆਪ ਵਲ ਆਉਣ ਲੱਗੇ।
ਬਸ ਵੇਰ ਕੀ ਸੀ ਆਡੇ ਰੋਗ ਅੰਦਰ ਨੱਚਣ ਡਾਹਿ ਪਏ ਘੁੰਮਰਾਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ।

ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਸਵਾਰ ਆ ਗਏ ਬੋਲੇ । “ਉਠਕੇ ਜਾਓ ਖਲੋ ਸਾਰੇ।
ਖਬਰਦਾਰ ਅਗੇ ਪਿਛੇ ਹੋਵਣਾਂ ਨਾਂ ਜਾਓ ਇਕੋ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਹੋ ਸਾਰੇ।
ਤੋਥਾ । ਤੁਸਾਂ ਸਤਾਇਆ ਏ ਬੜਾ ਮੇਨੂੰ ਕੰਡੇ ਦਿਤੇ ਜੇ ਮੇਨੂੰ ਚੁੱਡੇ ਸਾਰੇ।
ਹੈ ਕੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵੇਰ ਰਖੋ ਕਿਉਂ ਦੁਈ ਦੀ ਥੇ ਸਾਰੇ।”
ਝੱਟ ਥੇਨੁ ਲਈ ਪਾਲ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੇ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਜੀ ਡਾਗ ਵਰਤਾਉਣ ਲਗੇ।
ਜਾਣ ਏਧਰੋਂ ਮਾਰਦੇ ਓਸ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਓਧਰੋਂ ਇਧਰ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲਗੇ।
ਮਾਰ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪਏ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੂੰ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਕਹਿਣ ਰੋਗਣ ਚਾੜ੍ਹ ਜਾਇਓ।
ਖਾਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੁੜਨ ਦੂਏ ਪਾਸੇ, ਆਖਣ ਇਧਰ ਦੇ ਪਾਪ ਵੀ ਝਾੜ ਜਾਇਓ।

ਮੂੰਹ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦਾ ਵਰ੍ਹੇ ਇਸਤੇ, ਅਜ ਇਹਦਾ ਵੀ ਭੋਨ ਬੁਝਾੜ ਜਾਇਓ।
ਹਥ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਨਾਮ ਲੈਂਦੇ, ਮਾਰ ਗੁੱਟ ਉਤੇ ਕਾੜ ਕਾੜ ਜਾਇਓ।
ਨਿਵਦੇ ਨਹੀਂ ਸਿਰ ਭਰੇ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਇਹ, ਡਾਂਗ ਮਾਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਜਾਇਓ।
ਸਾਡੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਰਦ ਰਿਹਾ, ਕੋਈ ਦਰਦ ਵਾਲਾ ਕੰਡਾ ਪੇੜ ਜਾਇਓ।

ਲੋਕੀ ਵੇਖਦੇ ਸੀ ਜੇਹੜੇ ਏਹ ਬੈਂਤਕ, ਪਏ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾਵਦੇ ਸਨ।
ਨਾਲੇ ਬਹਿਨਸ਼ਾਹ, ਗੁੱਟਣ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੂੰ, ਨਾਲੇ ਦਰਦ ਵਿਚ ਨੌਨ ਵਹਾਵਦੇ ਸਨ।
ਅਜਬ ਹਾਲ ਸੀ ਇਧਰ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਦਾ, ਨਾਲੇ ਨਚਦੇ ਸਨ ਨਾਲੇ ਗਾਵਦੇ ਸਨ।
ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹੈ ਝੁੱਖੇ, ਬੁਕਰ ਬੁਕਰ ਕਰਕੇ ਡਾਂਗਾਂ ਖਾਵਦੇ ਸਨ।
ਲਿਆ ਡਾਂਗ ਪਰਸ਼ਾਦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ, ਮਹਾਰਾਜ ਵਰਤਾਥੇ ਚਲੇ ਗਏ।
“ਅੰਨ ਜਲ ਨਾ ਦੇਣਾ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੂੰ” ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਝੁਰਮਾਥੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੈ ਗਏ, ਏਸੇ ਹਾਲ ਅੰਦਰ, ਐਪਰ ਝੁੱਖਿਆਂ ਦੀ ਸਿਦਕੀ ਰੱਜਦੇ ਰਹੇ।
ਏ ਪਰਵਾਹ ਕੇ ਖੋੜ ਬੰਚਿਤ ਹੋਥੇ, ਦਿਲੋਂ ‘ਰਾਮ ਜੀ’ ‘ਰਾਮ ਜੀ’ ਝਜਦੇ ਰਹੇ।
ਧੂੜੀ ਵਿੱਚ ਲੁਭੇਦਰਦੇ ਸੋਹਵਦੇ ਰਹੇ, ਬਿਨਾਂ ਜੇਹਜ ਸ਼ਿਗਾਰ ਤੋਂ ਸਜਦੇ ਰਹੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਸਦਿਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਕੰਦ ਕੋਟੀ, ਕਾਇਮ ਵੇਸਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਜੱਜਦੇ ਰਹੇ।
ਏਧਰ ਰੰਗ ਸੀ ਏਹ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਦਾ, ਪਿਆ ਪੇਟ ਅੰਦਰ ਡੈਰਾ ਅੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ।
ਓਧਰ, ਕਹੇ ਜੇ ਕੋਈ ਕੁਝ ਛਕੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀ !, ਆਖਣ ਮਨ ਬੁਝ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮੇਨਦਾ ਨਹੀਂ,

ਪੁਛੇ ਕੋਈ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਰਕੜ ਆਖਣ, ਮੇਨੂੰ ਗੋਲਾਂ ਵੀ ਲਗਦੀਆਂ ਤੋੜੀਆਂ ਨੇ।
ਮੇਥੋਂ ਨਹੀਂ ਕੁਈ, ਸੱਜਣੋਂ ! ਗੋਲ ਹੁਈ, ਮੇਰੇ ਗਲ ਅੰਦਰ ਪਈਆਂ ਪੋਤੀਆਂ ਨੇ।
ਮੇਰੀ ਅਖ ਅੰਦਰ ਵਸੇ ਦਰਦ ਕੋਈ, ਇਕੋ ਝੁਲਦੀਆਂ ਸਿਦਕ ਦੀਆਂ ਰੋੜੀਆਂ ਨੇ।
ਉਹਨਾਂ ਹਥ ਹੈ ਸਜਣੋਂ ਡੇਰ ਮੇਰੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਟੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਂਤੀਆਂ ਨੇ।
ਏਸ ਰਮਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਮਝ ਲੀਤਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਪਲ ਰਹੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪਰਬਾਨਿਆਂ ਦੀ।
ਤਦ ਤਕ ਝੁੱਖ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਲਗਦੀ ਨਹੀਂ, ਜਦ ਤਕ ਮਿਟੇ ਨ ਝੁੱਖ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਦੀ।

ਆਖਰ ਹੈ ਕੇ ਬਿਹਾ ਇਕ ਲਾਡਲੇ ਨੇ, ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਨੇ ਅਰਜ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ।
ਬਿਹਾ ਪਹਿਲੇ ਛਕਾਉ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੂੰ, ਸਿੱਖੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੈ ਨੂਰ ਨੂਰ ਕੀਤੀ।
ਸਿਦਕੀ ਇਸਤਰਾਂ ਸਿਦਕ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਥ ਵਿਚ ਗਲ ਮਜ਼ਹੂਰ ਕੀਤੀ।
ਰਹਿ ਕੇ ਝੁੱਖਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ, ਮੇਰੀ ਝੁੱਖ ਹੈ ਸਜਣੋਂ ਦੂਰ ਕੀਤੀ।
‘ਤੀਰ’ ਇਹ ਹੈ ਪਿਆਰ ਦੀ ਉਚ ਝਾਕੀ, ਲੋਸ ਏਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਦੀ ਨਹੀਂ।
ਸਿਖ ਅੰਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜੇ ਰਹੇ ਝੁੱਖਾ ਬੁਰਕੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਲੰਘਦੀ ਨਹੀਂ।

ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਦਰਬਾਰ

(ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਜੀ "ਚਾਤ੍ਰਕ" ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਆ ਜੀਆ। ਨੂਰ-ਇਲਾਹੀ ਦਾ, ਤੈਨੂੰ ਭਲਕਾਰਾ ਪਾ ਦੇਵਾ,
ਇਕ ਧਰਮ-ਸ਼ਾਸ-ਪਰਵਾਨੇ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਲੈ ਲਿਖਕਾ ਦੇਵਾ,
ਇਕ ਰੱਬੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵਿਕੀ ਹੋਈ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਘੋਲ ਘੁਮਾ ਦੇਵਾ,
ਆਕਾਸ਼ੀ ਉਡਦੇ ਪੰਛੀ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦਾ ਰਾਗ ਸੁਣਾ ਦੇਵਾ।

ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਪੈਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਤਰਪ ਨਾਲ ਤੜਪਾ ਦੇਵਾ।

ਜਿਉਂਦੀ ਜਿੰਦ ਮਰਨ ਵਿਖਾ ਦੇਵਾ, ਤੇ ਮਰਕੇ ਜੀਉਣ ਸਿਖਾ ਦੇਵਾ।

ਇਕ ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਨਿਰਵੈਰ ਰੂਹ, ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਨਹੀਂ,
ਐਸ਼ੁਰਜ ਰੋਲ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ, ਭੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦੀ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ,
ਬੰਦੀ ਰਾਜ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਸਾਜ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਦੇਲਰ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਨਹੀਂ,
ਕੋਈ ਮੋਢੇ ਤੇ ਬੰਦੂਕ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਹੋਥਾ ਵਿਚ ਤਲਵਾਰ ਨਹੀਂ।

ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਵਿਚ ਘੁਲ ਘੁਲ ਕੇ, ਉਹ ਬਮਾ ਛਮਾ-ਛਮ ਰੋਂਦੀ

ਮੋਈਆਂ ਲੋਥਾਂ ਚੂਣ ਚੂਣ ਕੇ, ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਚੋਂਦੀ।

ਬੇਜਾਨ ਤੇਬੁਰਾ ਗਲ ਨਾ ਕੇ, ਗੁਰ-ਮੰਤ੍ਰ ਨਾਲ ਡਗਮਾਈ ਹੈ,
ਸੁੰਮਾਨ ਅਣਖ ਦੀਆਂ ਤਰਬਾਂ ਨੂੰ, ਹਰਕਫ ਦੇ ਕੇ ਡਰਪਾਈ ਹੈ,
ਇਕ ਰਾਗ ਇਲਾਹੀ ਫਿੜਕਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਰਤ ਵਜਦ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ,
ਮੁਰਦਾ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ, ਇਕ ਜੀਵ ਜਿਹੀ ਜਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਝੂਹੇ ਖੁਲਦੇ ਨੇ, ਦਰਬਾਰ ਸਰੂਰ ਲਗਾਵਾ ਹੈ

ਚੀਨੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਚਾਫ ਚੱਕ, ਸੈਸਾਰ ਜਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਖਿਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਝੁਲਵਾਤੀ ਤੋਂ, ਆ ਦਿਲ। ਰੁਝ ਮਹਿਕ ਉਠਾ ਲਈਏ,
ਇਸ ਗੂੜੇ ਰੰਗ ਮਸੀਠੀ ਚੋਂ, ਚੋਲੇ ਨੂੰ ਭੰਭਾ ਲਾ ਲਈਏ,
ਇਸ ਮੁਛਤੀ ਨਾਮ ਖਜ਼ਾਨੇ ਚੋਂ, ਰੁਝ ਅਪਣਾ ਆਪ ਬਣਾ ਲਈਏ,
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰਾ ਮਾਰੀ ਤੋਂ, ਲਾਭੇ ਕੰਨੀ ਖਿਸਕਾ ਲਈਏ।

ਜਿਸ ਸ਼ਾਂਤ ਬੂਝ ਦਾ "ਚਾਤ੍ਰਕ" ਤੂੰ, ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਦੇ
ਜੋ ਦੁਖਾਂ ਵਿਚ ਡੀ ਹਸਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮਰਕੇ ਜੀਉਣਾ ਦਸਦੀ ਦੇ।

‘ਚੀਨੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਹੈ’

(ਕਵਿਬੁਲ ਫਰਨ ਨਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਜੀ ਚਾੜ੍ਹਕ
ਸਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੈਟਰਲ ਪੇਜਾਬੀ ਸਭਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੇੜਿਆ ਜੀਆ। ਗਮਾਂ ਦਿਆ ਗਾਲਿਆ, ਜੀਆ।
ਭਰਮ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਿਆ। ਵਿਸ਼ੇ ਦਿਆ ਜਾਲਿਆ, ਜੀਆ।
ਬੁਕਰਮਾਂ ਦੀ ਵਹੇ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਰਿਦੇ ਦਿਆ ਗਾਲਿਆ, ਜੀਆ।
ਅਮੋਲਕ ਜਨਮ ਨਫਲਤ ਵਿਚ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਿਆ, ਜੀਆ।
ਸੁਦਾਈਆ। ਹੋਥ ਕਰ ਕੋਈ, ਗਜ਼ਬ ਕੀ ਢਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੂੰ।
ਏ ਰਸਤਾ ਹੈ ਤਥਾਹੀ ਦਾ, ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੂੰ।
ਨਿਕਲ ਥੇ ਉਲਝਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਉਰੇ ਆਸਾ, ਦਨਾਈ ਕਰ।
ਨ ਗਲ ਜਾ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ, ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਦਵਾਈ ਕਰ।
ਕਿਸੇ ਮੁਰਬਦ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਪੈਕੇ, ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰ।
ਸਮਾਂ ਥੋਅਰਥ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਰਾਬੀ ਨਾਲ ਧਾਈ ਕਰ।
ਭਰੋਸਾ ਕੀ ਸੁਆਸਾਂ ਦਾ, ਜੋ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਬਣਾ ਛੋਤੀ,
ਹਨੇਰੀ ਕੰਠਲੀ ਅੰਦਰ, ਕੋਈ ਦੀਵਾ ਜਗਾ ਛੋਤੀ।
ਨਿਗਹ ਕਰ, ਦੇਖ। ਅਰਬਾਂ ਨੇ ਕਿਹੀ ਸੂਰਤ ਨਿਖਾਰੀ ਹੈ।
ਜਗਾਂਦਾ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਜਾਰੀ ਹੈ।
ਸ਼ਹਾਨਾ ਚਸ਼ੁਤ, ਨਿਰਮਲ ਜੋਤ, ਚੀਨੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਹੈ।
ਏ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ ਹਰਿ ਹੈ ਜਿਨ ਧਰਮ ਤੋਂ ਜਾਨ ਵਾਰੀ ਹੈ।
ਜਿਨ੍ਹੇ ਅਨਿਆਇ ਦੇ ਸਭ ਵਾਰ ਛਾਤੀ ਤੇ ਸੇਭਾਲੇ ਸਨ।
ਚੁੜਾ ਕੇ ਆਪ ਕੇਭੇ, ਵੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਲ ਉਛਾਲੇ ਸਨ।
ਓ ਰੋਥੀ ਰੂਹ ਉਪਕਾਰੀ, ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਆਈ ਹੈ।
ਓ ਭਰ ਭਰ ਝੋਲੀਆਂ, ਬਰਕਤ ਭੇਰੀ ਖਾਤਰ ਲਿਆਈ ਹੈ।
ਖਲੀ ਕਰ ਕਰ ਖ਼ੁਪਾ ਦੀ ਬਾਂਹ, ਦੇਂਦੀ ਇਹ ਦੁਹਾਈ ਹੈ।
ਕਿ “ਜਿਸਨੇ ਜਿੰਦਗੀ ਪਾਈ, ਗੁਆ ਕੇ ਜਿੰਦ ਪਾਈ ਹੈ।”
ਕਲੀ ਜੀਵਨ ਮਿਟਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੁਲ ਦਾ ਨਾਮ ਪਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਤਾਰੇ ਮਰਥੇ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਬੁਦਰਤ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ।
 ਓ ਨਿਰਮਲ ਜੀਤ ਕਹਿਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਹਰ ਦਮ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਕਰ।
 ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਿਆ ਕਰ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਡ ਖਾਇਆ ਕਰ।
 ਸਭਸ ਵਿਚ ਰੋਥ ਵਸਦਾ ਜਾਣ ਕੇ, ਦਿਲ ਨਾ ਦੁਖਾਇਆ ਕਰ।
 ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕਰ, ਭੁਰੇ ਪਾਸੇ ਨ ਜਾਇਆ ਕਰ।
 ਦੁਹਰੜੀ ਗੋਲ ਸੁਖ ਦੀ ਜੜ੍ਹ, ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਸਚਾਈ ਹੈ।
 ਜੇ ਤੀਜੀ ਗੋਲ ਫੀ ਪੁਛੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਲ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਜੀ 'ਚਾਕੁਬ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਅਜ ਨਿਖਰੀ ਬਾਨ ਬਹਾਰ ਦੀ, ਖਿਤ ਪਈ ਕੁਦਰਤ ਬਰਤਾਰ ਦੀ।
ਔਖ ਪੋਟੀ ਸੁਤੀਆਂ ਭਾਲੀਆਂ, ਫੂਲ ਪਤਰਾਂ ਟੀਪਾਂ ਢਾਲੀਆਂ।
ਫਲੀਆਂ ਨੇ ਵੇਸ ਵਟਾਲਿਆ,
ਮੈਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ।
ਮੇ ਰਤਵਾਂ ਤੇਰੇ ਦਿਦਾਰ ਨੂੰ, ਤੇਰੇ ਰਹਿਮਤ ਡਰੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ,
ਇਕ ਨੀਤ ਪਿਰਮ ਦੀ ਮਾਰ ਜਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਗਭੇ ਕਾਜ ਸੁਆਰ ਜਾ,
ਮੈਨੂੰ ਗਮਾਂ ਹਿਜ਼ਰ ਦਿਆਂ ਖਾ ਲਿਆ,
ਮੈਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ,
ਤੂੰ ਵਸਨਾ ਏਂ ਦੇਸ ਦੁਰਾਡਝੇ, ਘਰ ਪਿਆ ਹਨੇਰਾ ਸਾਡਝੇ,
ਚੋਰਬੀਂ ਖਿਲਰੇ ਜਾਲ ਨੇਂ, ਬਿਸਰ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤਾਲ ਨੇਂ,
ਮੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਨੇ ਡਰਮਾ ਲਿਆ,
ਮੈਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ,
ਤੇਰੀ ਸੁਹਣੀ ਸੁਖਤ ਨੁਹਾਰ ਨੂੰ, ਤੇਰੇ ਬਾਂਡ ਡਰੇ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ,
ਕਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵੇਰ ਵਿਖਾਇ ਗੀ, ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਸਾਇ ਗੀ,
ਰਾਹ ਡਕ ਦਿਆਂ ਜੁਗੜਾ ਗਾਲਿਆ,
ਮੈਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ,
ਤੇਨੂੰ ਹੋਣ ਤੁਢੀਕਾਂ ਸਾਰੀਆਂ, ਕਿਉਂ ਸੋਗਤਾਂ ਮਨੋਂ ਵਿਸਾਰੀਆਂ ?
ਉਹਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਉਂਦਾ ? ਵਾਗਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਝੁਆਉਂਦਾ ?
ਬਹੁ ਤੇਰਾ ਹਸਰ ਵਿਖਾ ਲਿਆ,
ਮੈਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ,
ਤੂੰ ਜੀਵਨ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਦਾ, ਤੂੰ ਰਾਖਾ ਮੇਰੀ ਆਨ ਦਾ,
ਤੂੰ ਰਹਿਬਰ ਏਸ ਜਹਾਨ ਦਾ, ਤੂੰ ਹਾਦੀ ਓਸ ਜਹਾਨ ਦਾ,
ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਦਵਾਰ ਰਕਾ ਲਿਆ,
ਮੈਨੂੰ ਆ ਮਿਲ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ।

ਪ੍ਰੇਮ ਬਸੰਤ

ਰਾਮ - ਭੀਮ ਤਾਲ ੩

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨਾਲਾ ਧਨੀਰਾਮ ਜੀ "ਚਾਤ੍ਰਕ" ਕਰਤਾ ਚੰਦਨ ਥਾੜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਦਿਲ ਵੇ ਉਠ ਪ੍ਰੇਮ ਕਮਾ ਲਈਏ, ਇਕ ਵਖਰੀ ਕੁਟੀਆ ਪਾ ਲਈਏ
ਇਸ ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਮੰਦਰ ਵਿਚ, ਕੋਈ ਜੀਵਨ ਜੋਤ ਜਗਾ ਲਈਏ।੧।

ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਕੀ ਪਾਇਆਈ, ਦਿਲ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਭਰਮਾਇਆਈ
ਛੱਡ ਦੇਸ, ਮੁਸਾਫਰ ਖਾਨੇ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਜਹਾਨ ਬਸਾ ਲਈਏ।੨।

ਤੂੰ ਮੋਹੀ ਹੈਂ ਜਿਸ ਮਾਲਾ ਦਾ, ਚੰਗਿਆੜਾ ਹੈਂ ਜਿਸ ਜੁਲਾ ਦਾ
ਬਲ ਵਸੀਏ ਓਸ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ, ਬਰਫੇ ਦੀ ਜੁਨ ਬਣਾ ਲਈਏ।੩।

ਇਕ ਰਹਿਬਰ ਅਰਬ ਮੁਨਾਰੇ ਨੂੰ, ਇਕ ਰੋਬਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰਾਰੇ ਨੂੰ
ਚੀਨੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ, ਹੁਣ ਮਹਿਰਮ ਹਾਲ ਬਣਾ ਲਈਏ।੪।

ਜਿਸ ਛੋਹੀ ਧਰਮ ਉਸਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਨ ਦੀ ਮੇਲ ਉਤਾਰੀ ਸੀ,
ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਗੰਧ ਮਿਲਾਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਭੁਕਰਾਨਾ ਗਾ ਲਈਏ।੫।

ਆ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ ਹਰੀ ਆ ਜਾ, ਬਰਥਾਦ ਪਈ ਨਗਰੀ ਆ ਜਾ,
ਮੀਂਹ ਪਾ ਜਾ ਤਪਦੇ ਮਾਰੂ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਸੁਕਦਾ ਥਾਡਾ ਬਚਾ ਲਈਏ।੬।

ਅਸਾਂ ਬੁਝੇ ਬਿਗਾਨੇ ਰਕ ਰਕ ਕੇ, ਛੱਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹੁਰਾ ਵਥ ਵਥ ਕੇ,
ਰਤੁ ਗੀਤ ਝੁੱਲਾ ਪਰਵਾਨੇ ਦੀ, ਥਾਟੇ ਦੀ ਭਾਨ ਗੁਆ ਲਈਏ।੭।

ਓਹੋ ਪ੍ਰੇਮ ਗਲੀ ਦਿਖਲਾ ਆ ਕੇ, ਮਰ ਕੇ ਜੀਉਣਾ ਸਿਖਲਾ ਆ ਕੇ,
ਕੋਈ ਰੋਗ ਚਲੂਲਾ ਲਾ ਆ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਵਧਦੀ ਨਾਉਂ ਤਰਾ ਲਈਏ।੮।

ਅਰਬਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਨੂਰ ਤੇਰਾ, ਸਿਗਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਜਹੂਰ ਤੇਰਾ,
ਅਖੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਰ ਤੇਰਾ, ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਬਸੰਤ ਮਨਾ ਲਈਏ।

ਬਸੰਤ

(ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਮੁਸਾਵਰ")

(ਸਾਬਕਾ ਮੁਖ ਮਿਤਰੀ ਪੰਜਾਬ)

ਬੂਤ ਬਸੰਤ ਨਵਾਂ ਰਸ ਪਾਇਆ ਹਰ ਬੂਟੇ ਹਰ ਭਾਲੀ।
ਹਰ ਸ਼ੈ ਦੇ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਖੇਡਾ ਹਰ ਸ਼ੈ ਦੇ ਵਿਚ ਲਾਲੀ।
ਬਲੀਆਂ ਹਸੀਆਂ ਗੁੰਢੇ ਮਹਿਕੇ ਮੌਲੇ ਜੰਗਲ ਥੱਲੇ।
ਇਕ ਸੁਕੇ ਉਹ ਰਹੇ ਅਭਾਗੇ ਜੜ ਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲੀ।

ਸੰਮਤ 1972 ਦੀ ਬਸੰਤ

(ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਥਾਲੀ ਨੇਤਾ ਸੁਦਾਤ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਮੁਸਾਫਰ'
ਸਬੇਦਾਰ ਅਥਾਲ ਰਖਰ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਖੁਲੇ ਮੁਖ ਕ੍ਰੀਚਿਆਂ ਦੇ ਮੇਹਫ ਨੇ ਮੇਹਫਾਏ ਥਾਗ,
ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਪਛ ਡਾਲੀ ਦੀ ਬਨਾਈ ਏ।
ਪੇਟ ਦੇ ਹਿਲੋਰੇ ਨਾਲ ਪੱਤਿਆਂ ਆਨੰਦ ਵਿਚ,
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਤਾਲੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਬਨਾਈ ਏ।
ਆਉ ਗਾਉ ਹਸੇ ਵਸੇ ਰਸੇ ਵੇਰ ਫੁਲਾਂ ਸੰਗ,
ਫੇਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇ ਤਾਰ ਤਾਰ ਮੇਹਫ ਨੇ ਪਹੁੰਚਾਈ ਏ।
ਬਸੰਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਤੇ ਬਸੰਤ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ,
ਬਸੰਤ ਆਈ ਭੁਲ ਭੁਲਾਂ ਨੇ ਲਾਈ ਚੇਰ ਚਹਾਈ ਏ।
ਏਸੇ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਉਮਾਹ ਵਿਚ,
ਨਵੀਂ ਹੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਭੁਲਥਾੜੀ ਨੇ ਵਟਾਈ ਏ।
ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਵੀਆਂ ਉਮੇਗਾਂ ਨਾਲ,
ਮਾਨੋਂ ਮੁੜ ਮੁਰਦਿਆਂ ਚ ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਆਈ ਏ।
ਰੂੜ ਵਾਲੇ ਰਸ ਨੇ ਰਸਾਏ ਮਨ ਰਸੀਆਂ ਦੇ,
ਵੇਸੇ ਵੀ ਬਸੰਤ ਰਾਣੀ ਰੂੜਾਂ ਦੀ ਸਦਾਈ ਏ।
ਐਦਥਾਂ ਬਸੰਤ ਖਾਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੋਭਦੀ ਏ,
'ਰਾਮ' ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੋਭਾ ਏਸ ਦੀ ਸਥਾਈ ਏ।
ਆਈ ਮਨ ਡਾਈ ਸੋਹਣੀ ਪੰਚਮੀ ਬਸੰਤ ਵਾਲੀ,
ਖੁਸ਼ੀ ਡਰੀ ਜੋ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲਿਆਈ ਏ।
ਪੰਚਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬਾਥਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ,
ਨਾਮ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਰੂਚੀ ਨਾਮ ਵਨੀਂ ਲਾਈ ਏ।
ਨਾਮ ਰਸ ਰੰਗੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ,
ਨਾਮ ਦੇ ਡਰੋਸੇ ਧਿਰ ਨਾਮ ਤੇ ਧਰਾਈ ਏ।
ਵਧੋ ਵਧ ਬਾਵਾਂ ਤੇ ਸਕੀਮ ਬੰਨ ਸੁਥਿਆਂ ਦੀ,
ਜੋਬ ਡਰੀ ਲੰਹਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਚਲਾਈ ਏ।

ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਾਦਗੀ ਸੁਦੇਸ਼ੀ ਸੰਗ ਪਿਆਰ ਦੋਸ,
 ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੀ ਸਿਖਿਆ ਸਿਖਾਈ ਦੇ।
 ਨਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮਸਤਾਨੇ ਥੀਰਾਂ,
 ਰੋਪਾਂ ਅਗੇ ਭਾਹੀ ਜਿੰਦ ਆਪਣੀ ਘੁਮਾਈ ਦੇ।
 ਬੁਟਿਆਂ ਤੇ ਫੁਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਤ ਨੇ ਰਿਸਾਈ ਰਸ,
 ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਰਸ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨੇ ਰਿਸਾਈ ਦੇ।
 ਬਰਧਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਦਾ ਕੁਕ ਸੀਸ ਯਾਦ ਵਿਚ,
 ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਸਾਗੀ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ।

ਬਸੰਤ

(ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ ਆਮਦ)
(ਬਲੈਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰ. ਫਲਵੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ)

ਖਿੜੀ ਮਹਿਕਾਰ ਖੁਲੇ ਬਨ ਐ ਬਨਾਜਪਤੀ,
 ਫੂਲ ਫੂਲ ਫੂਲਨ ਪੇ ਜੈਬਨ ਫੂਲਾਰੇ ਦੇਰ ॥
ਖਾਤ ਹਸਕੋਲੇ ਐਸੇ ਪਵਨ ਫਕੋਲੇ ਫੂਲ,
 ਠੋਲੇ ਦੇਰ ਧਰਤੀ ਪੇ ਮਸਤੀ ਫੂਤਾਰੇ ਦੇਰ ॥
ਮੋਲੀ ਹੋ ਬਸੰਤ ਰੁਤਿ ਅਜਬ ਅਜੀਬ ਆਜ,
 ਭੁੰਭ ਮੁੰਭ ਜੰਗਲ ਕੇ ਜੰਗਲ ਸੰਗਾਰੇ ਦੇਰ ॥
ਆਮਦ ਹੈ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ 'ਗਜਰਾਜ'
 ਲੈਕ ਪੁਲੈਕ ਜੈਕਾਰੇ ਪੇ ਜੈਕਾਰੇ ਦੇਰ ॥
ਹਰੇ ਭਰੇ ਕੋਸਰੀ ਪੋਸ਼ਾਕੇ ਕਰ ਰੰਗਾ ਰੰਗ,
 ਉਜੜੇ ਉਜਾੜ ਵਾਗ ਵਾੜੀ ਸਭ ਟਹਿਕੇ ॥
ਮਸਤ ਮਤਵਾਲੇ ਭੋਰ ਗਾਵਡ ਬਸੰਤ ਰਾਗ,
 ਕਲੀ ਕਲੀ ਫੂਲ ਫੂਲ ਭਾਲੀ ਭਾਲੀ ਬਹਿਕੇ ॥
ਸੀਤਲ ਸੁਗੰਧ ਫਰੀ ਹਵਾ ਕੇ ਹੰਡੋਲੇ ਚੜ,
 ਜਾਰਾ ਕਾਰਾ ਦੇਖੀਏ ਬਸੰਤ ਰੁਤਿ ਮਹਿਕੇ ॥
ਆਮਦ ਹੈ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ 'ਗਜਰਾਜ'
 ਖਿਜਾ ਕੇ ਸੰਘਾਰ ਦਿਨੋਂ ਬੁਦਰਤ ਨੇ ਕਹਿਕੇ ॥
ਗਿਰਵਰ ਸੇ ਗਿਰੀ ਗੋਰੀ ਲਟਕ ਮਟਕ ਹਿਮਾ,
 ਸੁੰਦ ਫਬੋਲੀ ਨਦ ਨਾਲਿਓਂ ਮੇ ਫਲਕੇ ॥
ਮਾਰੂ ਬਲ ਅਬਲ ਪਬਲ ਕਰ ਦਿਨੇ ਸਭਿ,
 ਭਰ ਦੀਨੇ ਭਾਲ ਬਉਲੀ ਰੂਪ ਸਭਿ ਜਲਕੇ ॥
ਮਸਤ ਸਰੂਰ ਭਰੇ ਨੂਰ ਭਰਪੂਰ ਭਰੇ,
 ਕਰ ਦਿਨੇ ਖੇੜ ਹਰੇ ਭਰੇ ਸਭ ਚਲਕੇ ॥
ਆਮਦ ਹੈ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ 'ਗਜਰਾਜ'
 ਖਿਜਾ ਸੇ ਬਸੰਤ ਕਿਨੋਂ ਅਦਲ ਬਦਲਕੇ ॥

ਬ੍ਰਿਹਨ ਕਾ ਬਸੰਤ

(ਸ਼ਰਦਾਰ ਬਨਕੰਠ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਗਜਰਾਜ")

ਪੀਆ ਪੀਆ ਕਰਤ ਪਪੀਹੇ ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਨ,
ਪਿਆਰ ਪਰ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਤ ਮੇਘਲਾ।
ਗੀਤ ਗੀਤ ਬਰਸਤ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪੇ,
ਬਰਕਤ ਬੇਕੁੰਠ ਕੀ ਉਤਾਰ ਦੇਤ ਮੇਘਲਾ।
ਝੂਮ ਝੂਮ, ਘੋਰ ਘੋਰ, ਗਰਜ ਗਰਜ ਕਰ,
ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਸਿੰਗਾਰ ਦੇਤ ਮੇਘਲਾ।
ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਗੀਤ ਨਿਜ ਪੀਆ ਪਾਛੇ 'ਗਜਰਾਜ'
ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੇ ਦੇਤ ਹੈ ਭੰਡਾਰ ਫਰ ਮੇਘਲਾ।
ਆਇਓ ਹੈ ਬਸੰਤ ਪੀਆ ਦੇਖਰੇ ਰਿਆ ਅੰਤ ਪੀਆ,
ਦੇਖਨੇ ਕੇ ਫੈਰ ਪੀਆ, ਰਹੀ ਪੀਆ ਪੀਆ ਕਰ।
ਭੀਲਤ ਹੈ ਜੀਆ, ਹੀਆ ਧਰਕਤ ਹੈ ਭਾਰ ਭਾਰ
ਭੀਲਤ ਪਪੀਹਾ ਜਬ, ਹਾਇ! ਪੀਆ ਪੀਆ ਕਰ।
ਦਿਨ ਗਇਓ ਭਾਰ ਭਈ, ਭਾਰ ਸੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਭਈ,
ਬ੍ਰਿਹਨ ਵਿਯੋਗਨ ਕੀ ਆਏ ਸੁਧ ਲੀਆ ਕਰ।
ਆਓ ਜੀ! ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਭੂ ਪੂਰੇ,
ਕਬਹੂੰ ਤੇ ਦਰਸ ਦਿਦਾਰ ਆਕੇ ਦੀਆ ਕਰ।

ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਆਈ ਹੈ

(ਬਲੈਂ ਸ੍ਰ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਜਰਾਜ)

ਫੈਲ ਰਹੀ ਫਲ ਰਹੀ ਫੂਲ ਰਹੀ ਫਥ ਰਹੀ, ਧੁਮ ਧਾਮ ਫੂਲਰੀ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਆਈ ਹੈ।
ਫੂਲ ਰਹੀ ਫੂਲਨ ਪੇ ਫੂਲਨੇ ਫੂਲਾਰ ਰਹੀ, ਜਲ ਫਲ ਫੀਰ ਥੀ ਅਨੰਤ ਫਥ ਛਾਈ ਹੈ।
ਮੇਲ ਰਹੇ ਧਰਮ ਅਥਾਵਾ ਬਨਵਾਸ ਸਫ, ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਬੇਸਰੀ ਪੁਸ਼ਾਫ ਪਹਿਨਾਈ ਹੈ।
ਉਦਥ ਸੁਹਾਓ ਭਰੀ ਪੀਤ ਪਟਵਾਰੇ ਪਹਿਨ, ਕਜਰਾਜ ਕਜਥ ਥੀ ਬਸੰਤ ਰਿਤੁ ਆਈ ਹੈ।

ਫਰਤ ਬਲੈਲ ਚਾਲੇ ਸੀਰਲ ਸੁਗੰਧ ਮਲ, ਕ੍ਰਿਖਾਵੰਤ ਜੀਵ ਜੰਤ ਜਲਨ ਭੁਭਾਈ ਹੈ।
ਹਰੇ ਪਥੇ ਖੇਤ ਪੀਲੀ ਸਰਸੈ ਸੇ ਸਰਸਤ ਹੈ, ਬੀਆਥਾਨ ਸਿਕਲ ਸੁਗੰਧ ਮਹਿਥਾਈ ਹੈ।
ਦਰਦ ਭਰੇ ਜਰਦ ਥੰਗ ਮਲਦ ਸੁਨਰਾਨ ਚਾਲੇ, ਪਲ ਪਲ ਬਸੰਤ ਰੇਰੇ ਥੰਤ ਦੀ ਬਧਾਈ ਹੈ।
ਧੁਮ ਧਾਮ ਛਾਈ ਹੈ ਬਧਾਈ ਦੇਣ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ, ਕਜਰਾਜ ਕਜਥ ਥੀ ਬਸੰਤ ਰਿਤੁ ਆਈ ਹੈ।

ਸਿਰੋਂ ਪਾਰ ਡੇਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਥਾਨ ਭੈਣੀ ਏ

(ਕਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀ ਐਡੀਟਰ 'ਐਮ੍ਰਤ' ਰਚਨ ਭਾਰਨ)

ਹਾ ਹੁ ਦੂਨੀ ਭੈਂ ਦੂਰ ਵਿਚ ਇਕਾਡ ਸਥਾਨ ਹੈ।

ਖੁਨੀ ਹਵਾ ਤੇ ਖੁਨਾ ਹੀ ਚਾਰੋਂ ਡਰਡ ਮੇਦਾਨ ਹੈ।

ਰੁਖਾਂ ਦੀ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਜੋਹਦੀ ਪਾਥੀ ਨੂੰ ਪਾਦੀ ਜਾਨ ਏ।

ਬੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁਹਜ ਸਾਦਗੀ ਦੀ ਇਕ ਸੁਹਾਵੀ ਖਾਨ ਏ।

ਸਰਸਬਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਅਵਿਦੀ ਜੋ ਭਾਲ ਪਾਰ ਰਹਿਣੀ ਏ।

ਦਿਲ ਦੇ ਹਰੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦੇ ਜਾਪੇ ਵਸਾਈ ਭੈਣੀ ਏ।

ਛਪਰ ਨੇ ਘਾਸ ਫੂਸ ਦੇ ਵਿਚ ਬੀਰਗਾਗ ਬੈਠੇ ਨੇ।

ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਮਨ ਮਾਇਆ ਰਿਆਗ ਬੈਠੇ ਨੇ।

ਲੁੱਕੇ ਅਨਾਰਮ ਜਗਤ ਤੋਂ ਆਰਮ 'ਚ ਜਾਗ ਬੈਠੇ ਨੇ।

ਅਖੀਂ ਸਰੂਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਹਦੇ ਸੁਹਾਗ ਬੈਠੇ ਨੇ।

ਰੋਂਡ ਨਿ ਰੰਗ ਬਨੁਲੇ ਜੋ ਬਹਿਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਏ।

ਅਰਬੀ ਲਿਲਾਗੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਦੇ ਮੱਟੀ ਭੈਣੀ ਏ।

ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਰੂਪ ਭਭ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਾਡਾ ਰਮੰਡੀ ਰਾਮ ਏ।

ਵਿਚ ਰਾਮ ਦੇ ਸੀ ਰਮ ਰਹੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਰਾਮ ਨਾਮ ਏ।

ਹੈ ਨਾਮ ਸੁਰਹੋ ਰਾਮ ਹੀ ਬਿਨ ਨਾਮ ਕੁਛ ਨ ਰਾਮ ਏ।

ਪੀਤੇ ਨਿ ਜਾਮ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਛੱਡ ਦਿੱਡਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਏ।

ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਜਾਪ ਯਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਰਾਤ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਏ।

ਸਚਮੁਚ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਮਥਾਨ ਭੈਣੀ ਏ।

ਵਸਨੀਕ ਏਸ ਥਾਨ ਦੇ ਮਿਠੇ ਬਚਨ ਅਲਾਏ ਨੇ।

ਅਪਨੇ ਬਿਗਾਨੇ ਸਭਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਓਹ ਸਿਰ ਉਠਾਏ ਨੇ।

ਰੋਂਡ ਭਿੰਨੇ ਸਾਸ ਡੇਰ ਓਹ ਨਕਸ਼ੇ ਦਿਲਾਹੀ ਗਾਏ ਨੇ।

ਫਨ ਪਾਲਨੇ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਓਹ ਮਨ ਕੀਰਤਨ ਜਿਵਾਏ ਨੇ।

ਪਾਵਨ ਹੈ ਗੀਤ ਚਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਨ ਨਾਮ ਖਾਨ ਚੈਟੀ ਏ।
 ਹੈ ਮਰਦ ਸਖੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਹ ਵਸਾਯਾ ਬਾਨ ਭੈਣੀ ਏ।
 ਏਸੇ ਹੀ ਰੰਗ ਰੂਮ ਨੇ ਗੁਲਾਬ ਨੂੰ ਖਿਲਾਯਾ ਸੀ।
 ਕੋਸਰ ਇਸੇ ਕਿਆਰੀ ਦਾ ਮਾਝੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਭਾਇਆ ਸੀ।
 ਜਵਾਹਰ ਸੀ ਏਸੇ ਖਾਨ ਦਾ ਹੀਰਾ ਇਨ੍ਹੇ ਬਨਾਇਆ ਸੀ।
 ਬੁਢਾ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਦੀ ਏਥੋਂ ਹੀ ਵਰੋਸਾਇਆ ਸੀ।
 ਫੁਲਵਾੜੀ ਹੈ ਏਹ ਅਜੀਬ ਅਤਿ ਉਦਰ ਹੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚਹਿਣੀ ਏ।
 ਸੋਹਨੇ ਸੁਗੰਧ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਫੁੱਲ ਦਾ ਵਾਸ ਭੈਣੀ ਏ।
 ਕਿਉਂ ਨ ਵਲੇ ਫੁੱਲੇ ਭਲਾ ਸਿਰ ਭੇ ਜੈ ਸਾਂਈ ਆਪ ਏ।
 ਹਰ ਵਕਤ ਯਾਦ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਤੇ ਸੁਖਮਨੀ ਤੇ ਜਾਪ ਏ।
 ਹੈ ਭੜਕ ਸਾਰ ਉਠਨਾ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਅਲਾਪ ਏ।
 ਸਤਿਗੁਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਰਤਦੀ ਰਾਖਾ ਹਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਏ।
 ਸੁਖ ਸਾਂਡ ਰਸ ਦੀ ਦਾਤੀ ਦੇ ਹਰ ਰਸਟ ਪੀੜ ਲੈਣੀ ਏ।
 ਮਾਹੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਮੀਂਹ ਥਾਂਕ ਵਸਦੀ ਦੇ ਜਿਥੇ ਭੈਣੀ ਏ।
 ਜੀ ਚਾਹਵੰਦਾ ਏ ਹਸਰ ਤੋਂਕ, ਏਥੇ ਹੀ ਮੈਂ ਪਿਆ ਰਹਾਂ।
 ਰਸ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪੀਟ ਨੂੰ ਨਾ ਭੀਕ ਮੈਂ ਭਿਹਾ ਰਹਾਂ।
 ਫੁੱਲ ਜਾਏ ਜਗ ਬਖੇਲਾ ਸਭ ਵਿਚ ਵਹਿਣ ਮੈਂ ਭਿਹਾ ਰਹਾਂ।
 ਸੂਤ੍ਰ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਏ ਹੈ ਕੇ ਗੁੱਟ ਮੈਂ ਭਿਹਾ ਰਹਾਂ।
 ਪਰ ਬੀ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਵਰਗਿਆਂ ਕਚਿਆਂ ਦੀ ਬਾਨ ਹੇ ਨਹੀਂ ਏ।
 ਸਿਰੋਂ ਪਾਰ ਭੇਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਨਾਂ ਦਾ ਬਾਨ ਭੈਣੀ ਏ।

ਕੂਕੇ ਦੀ ਬਸੰਤ

ਆਇਆ ਨ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਏ।

(ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਲਾਸਫਰ)

ਸੂਰਜ ਦੇ ਰੁਬ ਦਾ ਅਰਣ ਨੇ ਚੱਕਰ ਦਿਤਾ ਫਿਰਾਈ ਏ।

ਪਤ ਝੜ ਤੇ ਸੀਤ ਬੀਤ ਹੁਣ ਸੋਹਣੀ ਰਿਤੁ ਸੁਹਾਈ ਏ।

ਤਰੁ ਟਹਿਕਦੇ ਫੁਲ ਮਹਿਕਦੇ ਖਗ ਚਹਿਕਦੇ ਬਣਾਈ ਏ।

ਝੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੋਜ ਸੋਹਣੀ, ਸਰਸੋਂ ਨੇ ਚੌਕ ਫਿਛਾਈ ਏ।

ਰਾਗੀ ਬਸੰਤ ਛੇੜਿਆ ਸੁਣ ਬਿਰਹਣੀ ਚਿਲਾਈ ਏ।

ਆਇਆ ਨਾ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਏ।

ਕੋਇਲ ਫੁਲਾਹਿਣੀ ਕੂਬਦੀ ਸਲ ਕਾਲਜੇ ਲਗਾਉਂਦੀ।

ਸੁਮੀਰ ਮਾਰ ਝੱਲ ਇਹ ਥਿਹੋਂ ਅਗਨ ਜਗਾਉਂਦੀ।

ਮੇਰਾ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿਓ ਨੀ ਮੇਨੂੰ ਨ ਪੇਲ ਭਾਉਂਦੀ।

ਸਈਓ ਮਨੁਰ ਗਾਓ ਨਾ ਮੇਰੇ ਨਾ ਮਨ ਸੁਖਾਉਂਦੀ।

ਸੰਗਾਰ ਹਾਰ ਪੋਟੀਆਂ ਦਿਓ ਪਰੇ ਵਗਾਈ ਏ।

ਆਇਆ ਨਾ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਏ।

ਸੁਹਾਗ ਭਾਗ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਰੂਪ ਅਜ ਵਟਾਏ ਨੇ।

ਨਾ ਧੋ ਕੇ ਹੋ ਇਕੱਠੀਆਂ ਤੇ ਚੀਰ ਚੁਕ ਗੁੰਦਾਏ ਨੇ।

ਸੁਰਮੇ ਸਲੋਟੇ ਨੈਣ ਤੇ ਮੁਖ ਪਾਨ ਥੀਏ ਲਾਏ ਨੇ।

ਜੇਬਰ ਜਗੇ ਤੇ ਝਾਦਲੇ ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਚੋਪ ਪਾਏ ਨੇ।

ਇੱਥ ਮੈਂ ਹੀ ਭਾਗ ਹੀਣ ਹਾਂ ਸੋਧਰ ਨਾ ਜਿਹਨੂੰ ਕਾਈ ਏ।

ਆਇਆ ਨਾ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਏ।

ਬਿਰਹੋਂ ਬਿਓਗ ਦਾ ਕੁਈ ਲੋਗਾ ਅਜਿਹਾ ਤੀਰ ਹੈ।

ਨਾ ਢਾਲ ਰੋਕਿਆ ਕਿਸੇ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਗਿਆ ਚੀਰ ਹੈ।

ਪੈਂਦੀ ਕਲੇਜੇ ਕਰਕ ਹੈ ਲੱਗੀ ਅਵੱਲੀ ਪੀਤ ਹੈ।

ਵਾਹੀ ਹਕੀਮ ਨਾ ਰਹੇ ਬਝਦੀ ਨਾ ਕੋਈ ਧੀਰ ਹੈ।

ਜਿਸ ਵੇਦ ਹਥ ਦਵਾਈ ਸੀ ਹੋਂਟੀ ਗਿਆ ਵਧਾਈ ਦੇ।
 ਆਇਆ ਨਾ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਦੇ।
 ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਰੂਪ ਸੀ ਜਿਹਨੇ ਸਦ ਰਾਮ ਦੀ ਲਗਾਈ ਸੀ।
 ਰੂਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰੂਕ ਇਕ ਖਸ ਰਾਮ ਦੀ ਸੁਣਾਈ ਸੀ।
 ਸੀ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਤੇ ਧਾਰਨ ਨਾਮ ਦੀ ਸਿਖਾਈ ਸੀ।
 ਬਾਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਘੜ ਘੜ ਰੰਗਣ ਅਜਬ ਚੜਾਈ ਸੀ।
 ਦੇਕੇ ਦਿਵਾਰ ਝਰ ਗਿਆ ਮੁੜਕੇ ਨਾ ਵੱਟੀ ਵਾਹੀ ਦੇ।
 ਆਇਆ ਨਾ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਦੇ।
 ਬਹੁੜੀ ਨੀ! ਜਾ ਕੇ ਆਖੀਓ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਿਥੇ ਸੁਹਾਏ ਨੇ।
 ਚੀਨੀ ਨੂੰ ਚੇਨ ਨਾ ਤੇ ਚੰਚ ਚੀਨਾ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਿਧਾਏ ਨੇ।
 ਮਸਤਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਦੋਸਿਓ ਸੁਤਰ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਆਏ ਨੇ।
 ਬੋਰੇ ਨੇ ਬਾਝ ਤੋਰੇ ਤੂੰ ਢੇਰੇ ਅਜੇ ਨਾ ਪਾਏ ਨੇ।
 ਰੂਕਾਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਕੀਤੀ ਨਾ ਰੂੰ ਸੁਣਾਈ ਦੇ।
 ਆਇਆ ਨਾ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਦੇ।
 ਆ ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆ ਹੁਣ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ।
 ਸਾਧਨ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਸਭ ਬਣੇ ਇਕ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਬੋਝ ਹੈ।
 ਰਸ-ਹੀਣ ਜਗ ਦੀ ਨਾਮ ਬਿਨ ਚੜਦੀ ਨਾ ਬਾਰ ਤੋੜ ਹੈ।
 ਵਿਥਿਆਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ ਚੜੀ ਦੇ ਬੋਝਾ ਹੀ ਚੋਲੀ ਬੋਝ ਹੈ।
 ਬਿਨ 'ਨਾਮ' ਦਾਮ ਚਾਮ ਦੀ ਵਾਜ਼ੀ ਹੀ ਜਗ ਲਗਾਈ ਦੇ।
 ਆਇਆ ਨਾ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਦੇ।
 ਦੋਸੀ ਪ੍ਰੀਤ ਗੀਤ ਤੂੰ ਬਿਪ੍ਰਗੀਤ ਮਠਿ ਭਲਾਈ ਸੀ।
 ਸੇਵਾ ਤੇ ਕ੍ਰਿਤ ਵੰਭ ਛਕਣ ਸੁੰਦਰ ਜੋ ਬਾਣ ਪਾਈ ਸੀ।
 ਸੁਸਤੀ ਜੇਹੀ ਉਹ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਸਾਦਗੀ ਦਸਾਈ ਸੀ।
 ਉਹ ਕਰਮ ਕਾਝ ਹੈ ਗਈ ਸੁਚ ਸੋਧ ਜੋ ਸਿਖਾਈ ਸੀ।
 ਮੁਝ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾ ਆ ਜਗਤ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਭ ਭੁਲਾਈ ਦੇ।
 ਆਇਆ ਨਾ ਕੰਡ ਘਰ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤ ਕਾਹਦੀ ਆਈ ਦੇ।

ਚੀਨੀ-ਵਾਲਾ

(ਸ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ)

ਸੁਹਣੀ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ,
ਸ਼ਾਂਤਿ-ਮੂਰਤੀ, ਚੰਦ ਨੂਰਾਨੀ, ਫਰਦਾ ਪਿਆ ਉਚਾਲਾ।
ਸ਼ਾਨਾਂ ਗਿਰਦੇ ਲੈਂਦੀਆਂ ਵੇਰੇ, ਵਸਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭ ਤਾਈ
ਪ੍ਰੇਮ-ਸੁਪ ਭੋਂਕ ਕੇ ਪਿਆਰਾ ਨੇ ਭੁਰਮਟ ਆ ਪਾਈ।
ਨੈਣਾਂ ਚੋ ਮਸਤੀ ਹੈ ਚੰਦੀ, ਮਿਹਰ ਉਛੱਲਾਂ ਮਾਰੇ,
ਤਰਸਾਏ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਚਸ਼ਮੇ, ਛਲਕਣ, ਲਗਣ ਪਿਆਰੇ।
ਨੂਰੀ ਮੁਖਤਾ, ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਵੀ ਸਨਮੁਖ ਹੋਣ ਨਾ ਦਿੰਦਾ,
ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਮੁਸਕਾਹਟ, ਮੁਰਦੇ ਕਰਦੀ ਜਿੰਦਾ।
ਸੁੰਦਰ-ਸੁਰਤ ਮੋਹਿਣ-ਮੂਰਤ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਭੰਡਾਰਾ,
ਭੋਂਕਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਨਿਬਕੇ, ਮੋਹਦੀ ਆਲਮ ਸਾਰਾ।
ਹੈਂਥ ਵਿਚ ਮਾਲਾ, ਗਲ ਚੋਲਾ ਦੇ, ਸਿੱਧਾ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰਾ
ਰਾਜ ਗਿਲੀ ਆਸਣ ਲਾ ਬੈਠਾ, ਲਗਦਾ ਘਟਾ ਪਿਆਰਾ।
ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਵੇਲਿਆ, ਮੁਖਭੰ ਦੇ ਚੌਵੇਰੇ,
ਦੁੱਖੇ ਚਰਨ ਕਰਾਮਤ ਆਯੋ, ਉਪਮਾ ਲਹਿੰਦੀ ਲਹਿਰੇ।
ਸੁਹਣੇ ਦਾ ਸੁਹੱਪਣ-ਭੋਧਾਨੀ, ਮਰਕਜ਼ ਨੂਰਾਂ ਵਾਲਾ
ਜਿਸਤੇ ਤਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿਖਿਅਤਰ, ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਜਾਲਾ।
ਇਹ ਪਿਆਰਾਂ ਦਾ ਸੋਮਾ ਪਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਨਿਧ ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਵਾਲਾ
ਜਾਂ ਥੱਦੀ ਸਾਬਾਰ ਰੂਪ ਦੇ ਅਰਬਾਂ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲਾ।
ਜਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਏ, ਮਾਤ ਲੋਕ ਤੇ ਆਇਆ,
ਜਾਂ ਖੁਦ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕਾਇਆ ਪਲਟੀ, ਜਾਂ ਰਬ ਰੂਪ ਵਟਾਇਆ,
ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਿਆਰਾਂ ਨੇ, ਸ਼ਕਲ ਨੂਰਾਨੀ ਧਾਰੀ,
ਵਿਛੜੇ ਵੀਰ ਮਿਲਾਵਨ ਆਇਆ ਮਾਰ ਮੋਜਲਾਂ ਭਾਰੀ।

ਹਾਂ, ਇਹ ਰਾਮ-ਰੂਪ ਰਸ ਰੰਗੀ, ਬਿਜਲੀ ਛੋਹਾਂ ਲਾਵਣ,
 ਆਇਆ ਆਪ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਣਕੇ, ਲੋਕ ਪਏ ਬਹੁ ਸਾਵਣ।
 ਇਸ ਦੀ ਕਿਰਤ ਮਿਟੀ ਨੂੰ ਛੁਹਕੇ, ਜੀਵਨ ਵਾਲੀ ਕਰਨਾ,
 ਇਸਦੀ ਕਰਨੀ ਬਿਨਾਂ ਵਿਰਕਥੇ ਸਭ ਦੇ ਉਪਰ ਕਰਨਾ।
 ਇਸਦਾ ਆਰਟ ਕਲਚੁਰਾ ਅੰਦਰ, ਹੈ ਸਤਿਜੁਗ ਵਰਤੋਣਾ,
 ਰੋਥ ਬਮਾਲ ਏਸ ਦੇ ਉਪਰ, ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਰਾ
 ਰਵੇ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਏਸ ਚੋਂ ਤੈਨੂੰ ਰਥ ਦਾ ਹੋਇ ਦਿਦਾਰਾ।

ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ

(ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਜ਼ਾਦ)

ਆ ਰਿਹਾ ਚੀਨੀ ਦਾ, ਬਾਹ ਅਸਵਾਰ ਹੈ।

ਪਿਆਰ ਦਾ ਰੋ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ, ਅਵਤਾਰ ਹੈ।

ਹੈ ਜਿਧਰ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ, ਜੀਵਨ ਵਸੇ।

ਰਸ ਪਰੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੇ।

ਓਦ ਵਾ ਹੈ ਓਦ, ਬੁੱਲਾ ਨੂਰ ਦਾ।

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪੁੰਜ, ਮਾਲਕ ਸਰੂਰ ਦਾ।

ਹਰ ਕਦਮ ਤੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ, ਵਰਤਾਂਵਦਾ।

ਢੋਰ ਤੋਂ ਮਾਨੁਖ ਕਰ, ਦਿਖਲਾਂਵਦਾ।

ਤੌਕ ਇਸਦੀ ਸਤ, ਚੇਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰੇ।

ਰੂਪ ਸੁੱਕੇ ਮੇਹਰ ਬੀ, ਕਰਦਾ ਹਰੇ।

ਕਿਰਤ ਇਸਦੀ ਮਿਟੀਓਂ ਸੋਨਾ ਕਰੇ।

ਬਖਸ਼ ਦੂਟੇ ਸੰਖਣੇ ਤਾਈਂ ਕਰੇ।

ਬੇਰ ਨੂੰ ਬਕਰੀ ਬਣਾਏ ਦਸਦੇ।

ਚਾਹੜਦੇ ਸੂਰਜ ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਹਸਦੇ।

ਬੀਰਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਔਪਰ ਬਾਂਤ ਏ।

ਸੋਹਜ ਦਾ ਸਾਕਾਫ ਇਸਦੀ ਕਾਂਤ ਏ।

ਥੋਲ ਮਿੱਠੇ ਮਸਤੀਆਂ, ਉਡਾਲਟੇ।

ਆ ਗਿਆ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜੀਵਾਲਟੇ।

ਕਦਮ ਇਸਦੇ ਛੋਹਣ ਆ ਸਭ ਬਰਕਤਾਂ।

ਮੋਹਣੇ ਨੇ ਚੋਜ, ਦਿਲਕਸ਼ ਹਰਕਤਾਂ।

ਨਾਮ ਦਾ ਲਹਿ ਲਹਿ ਹੈ ਸਰ ਤਕ ਝੋਲਦਾ।

ਖਿੜਕੀਆਂ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ, ਹੋ ਖੋਲ੍ਹਦਾ।

ਬਰਨ ਜੋ ਆਕੇ ਤਿਆਗੇ ਲੋਥ ਨੂੰ।
ਹੈ ਮਿਲਾਂਦਾ ਓਸ ਤਾਈਂ ਰੋਝ ਨੂੰ।
ਹੈ ਮਲਾਹ ਸਿਖੀ ਦਾ ਸਿਖੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ।
ਹੈ ਅਮੁਲਾ ਨਾਲ ਰੋਥੀ ਖਾਣ ਦਾ।
ਆਪ ਆਇਆ ਨਾਲ ਲੈ ਆਇਆ ਬਹਾਰ।
ਟਹਿਕ ਪਈ ਬਨਰਾਇ, ਸੁਣ ਜੀਵਨ ਮਸ਼ੁਰ।

ਮਨ ਮੋਹਣਾ ਮਾਹੀ

(ਗੀਤ)

(ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ)

ਥਾਂਥੇ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ,
ਖੇਡੇ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ,
ਜੀਵਿਆ ਜਿਸਨੇ ਦਰਬਨ ਪਾਇਆ,
ਸਿਹਟਿਆਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ!

ਹੱਸ ਹੱਸ ਬੋਲੇ, ਪਿਆਰ ਜਗਾਏ,
ਭਾਤੀ ਪਾਏ, ਲੁੱਟ ਲੈ ਜਾਏ,
ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਪੀਚੇ ਪੇਚੇ ਪਾਏ,
ਮਨ ਮੋਹਣੀ ਨੌਹਾਰ!

ਰੂਹ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਬਜਾਏ ਲੁਕ ਲੁਕ,
ਦਿਲ ਦੀ ਤਾਰ ਹਿਲਾਏ ਲੁਕ ਲੁਕ,
ਆਪਣਾ ਰੂਸਨ ਵਿਖਾਏ ਲੁਕ ਲੁਕ,
ਕਰਮ ਕਮਾਵਣ ਹਾਰ!

ਆਖਣ ਇਸ ਨੂੰ ਚੀਨੀ-ਵਾਲਾ,
ਮਸਤਾ ਵਾਲਾ ਹੈਸੂ ਚਾਲਾ,
ਜਿਧਰੀ ਵੇਖੇ ਕਰੇ ਉਜਾਲਾ,
ਨੂਰ ਚਾ ਹੈ 'ਅਵਤਾਰ'।

ਬੰਤਕ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠ ਨੁਾਲੇ,
ਸੁੱਤੀ ਕਿਸਮਤ ਰੂਟ ਉਠਾਲੇ,
ਦਰਬਨ ਮੰਗੇ, ਬਹਿੰਦਾ ਹਾਲੇ,
ਵਸਿਆ ਸਾਗਰੇ ਪਾਰ!

ਪਿਰ ਪਰਦੇਸ ਸਿਧਾਇਓ !

(ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ)

ਤੂਰ ਚਲਿਓ ਸਜਣਾ ਪਰਦੇਸੀ, ਭਲਕ ਨੁਰਾਨੀ ਪਾਥੇ,
ਤੜਥਾਗੇ ਮੋਢੀ ਦੇ ਵਾਧਰ, ਵਡਥਾਗੇ ਬਿਲਲਾਥੇ।
ਜੀਓ ਹੁੰਦਿਆ ਜੀਵਨ ਨਾ ਹੋਸੀ, ਭਖਕੁ ਫਿਰਹੋ-ਅਗਨੀ,
ਢੀਸਾ ਪੈਣਗੀਆਂ ਹਰ ਅੰਗੋਂ, ਹੋਬ ਨ ਰਹਿਸੀ ਅਪਨੀ।
ਨੈਣ ਨਿਰਾਸੇ ਫੁਲੁ ਫੁਲੁ ਅੰਦਰੋਂ, ਜਾਵਣਗੇ ਹੀ ਖਾਲੀ,
ਧੁਖਸਨ ਧੁਖ ਬਿਚ ਪ੍ਰਾਣ-ਪਖੇਰੁ, ਦੇਹ ਹੋਸੀ ਜਲ ਕਾਲੀ।
ਯਾਦ ਆਉ ਜਦ ਨੂਰੀ ਮੁਖਭਾ, ਕੁੰਭ ਕਲੇਜੇ ਪੈਸੀ,
ਹੋਬ ਨ ਰਹਿਸੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਾਈ, ਸੁਰਤੀ ਰਖ ਰੋਂ ਢਹਿਸੀ।
ਨਾ ਕੁਈ ਭਾਬ ਅੰਦਰੋਂ ਆਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਸੋਧਰ ਲਹਿਸੀ,
ਨਾ ਕੁਈ ਬੈਠ ਸੁਟ੍ਹੇ ਫਰਿਆਦਾਂ, ਨ ਕੋਈ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਲੈਸੀ।
ਇਹ ਦਰਬਨ। ਹਾਇ ਸੋਟੇ ਦਰਬਨ, ਇਥ ਨਾ ਜਦ ਹੋਵਣਗੇ,
ਬੰਸ ਸਿਦਕ ਦੇ ਕੁੱਲ ਢਹਿਣਗੇ, ਭੰਡ-ਨੈਣ ਚੋਵਨਗੇ।
ਹਾਇ। ਇਹ ਨੈਣ ਮਹਾਂ ਰਸ ਤਿਨੇ, ਉਝ। ਇਹ ਚੋਲ ਰਸੀਲੇ,
ਯਾਦ ਔਂਦਿਆਂ ਤੂਭ ਜਾਵਣਗੇ ਸੀਨੇ ਭੀਰ ਨੁਕੀਲੇ।
ਬੋਲਕ ਆਖੇਂ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਸਾਂ, ਜਦ ਚਾਹਸੇ ਮਿਲ ਪੈਸਾਂ,
ਪਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰੂਪ ਸਰਡ ਕਠਿਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਸਾਂ ?
ਸਖਣੇ ਅਸੀਂ, 'ਨਾਮ' ਬਿਨ ਉਂਟੇ, ਸੁਕਰ ਵਿਸਾਰਣ ਵਾਲੇ,
ਮਹਾਂ ਪਰਿਤ, ਮੇਦ ਭਾਗ, ਭ੍ਰਿਤਘਣ, ਰਨ ਉਜਲੇ, ਮਨ ਕਾਲੇ।
ਬਿਨ ਦਿਵ-ਨੇਤ੍ਰ ਦਿਵ ਦਰਬਨ ਰੂਪ ਦੈਸ ਨਾ। ਕੀਕਰ ਹੋਸੀ ?
ਕਿਵੇਂ ਵਲਿਖੀ-ਮਜਲਾ ਬਟਸਨ ? ਕਿਵੇਂ ਹਨੇਰ ਪਲੈਸੀ ?
ਚੇਨਾ। ਮੇਟ ਨਾ ਕਵੀਆਂ ਖਿਤੀਆਂ, ਭਾਟਾ ਨਾ ਵਰਤਾ ਵੇ।
ਸੋਢੇ ਮਾਰ ਫਿਰਾਕਾ ਵਾਲੇ, ਨਾ ਸੀਨੇ ਸੋਲ ਪਾ ਵੇ।
ਕਮਲੀ ਓਢ ਨਾ ਪੇ ਇਉਂ ਕਾਹਲਾ, ਖੇਡ ਨ ਲੁਕਣ ਮਚਾਈ,

ਹਾਇ! ਅਜਮਾ ਨਾ ਸਿਦਕ ਅਸਾਡਾ, ਦੋਹਾਈ! ਦੋਹਾਈ!!
 ਨਾ ਜਾ ਵਤਨ ਪਿਆਰਾ ਛਡਕੇ, ਨਾ ਜਾ ਦੇਸ ਬਗਾਨੇ,
 ਸਮਾਅ ਬੁਝਾਕੇ ਚੁੱਕ ਨ ਮਹਿਫਲ, ਤੋੜ ਨ ਇਝ ਯਰਾਨੇ।
 ਆਹ! ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨਦਾ ਨਹੀਂ ਮਿਨਤਾ, ਕਰਦੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰੀਆਂ,
 ਚੜ੍ਹ ਗੱਡੇ ਤੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸਵੀਚਿ, ਰੋਂਦੀਆਂ ਛਡ ਥਾਵਰੀਆਂ,
 ਰਹਿ ਗਏ ਹਥ ਔਡੇ ਨੇ ਖਾਲੀ, ਖ਼ੈਰ ਨਾ ਪਾਇਆ ਕਾਸੇ,
 ਲਾਸੇ ਲੁਛਦੇ ਛਡ ਨੌਸਿਆ, ਜੀਸਾਂ ਕਿਸ ਡਰਵਾਸੇ।

ਤਨ ਦਾ ਸ਼ਵਾਲਾ ਵਸੈਣ ਵਾਲਾ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸਰਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਆਲਾਦ')

ਮਹਿਕੇ ਬਨ ਬੇਲੇ, ਟਹਿਕ ਉਠੀਆਂ ਨੇ ਜੁਹਾਂ ਸਭੇ,
ਰਸ ਲੈ ਅਨੰਧਾ ਬੁਹੁ ਬੁਹੁ ਬੋਇਲਾਂ ਬੁਕੀਆਂ।
ਜਾਗ ਪਏ ਹੁਸਨ ਜੁੱਤੇ ਪਿਆਰ ਉਲਸੇਣਾ ਲੈ ਕੇ,
ਇਬਥ-ਦਰਿਆਓਂ ਦੀਆਂ ਫਾਗਾਂ ਬੋਦੀ ਸੁਕੀਆਂ।
ਝੁੱਟ ਪਈਆਂ ਨਵੀਆਂ ਔਗੁਰੀਆਂ ਨੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ,
ਨਿਰਤ ਕਰਨ ਲਗੀਆਂ ਨੇ ਖਾਖਾਂ ਕੇ ਮਨੁਕੀਆਂ।
ਹੈਸੀਆਂ ਸੁੰਦਰਤਾਈਆਂ ਇਕ ਇਕ ਪੱਤੇ ਵਿਚੋਂ,
ਫੂਥ ਮਾਰ ਕੁਰ ਗਈਆਂ ਕਿਧਰੇ ਬਰੂਪੀਆਂ।

ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਗਾਣ ਲਗ ਪਏ 'ਬਹਾਰ-ਕਾਨੇ'
ਝੁਲੀਆਂ ਨੇ ਖਿਜਾਂ ਦੀਆਂ 'ਮਾਰੂ' ਕੇ ਸਲੂਕੀਆਂ।
ਫੇਰਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਵੇਖ ਫੇਹ ਲਈ ਬਸੰਤ ਤਕੇ।
ਸੋਗ ਦੀਆਂ ਹੋਲੀਆਂ ਚਾ 'ਮੰਗਲਾਂ' ਨੇ ਝੁਕੀਆਂ।
ਖਿਜ਼ਿਆ ਗੁਲਾਬ, ਆਬ ਗੁੱਟੇ ਦੀ ਨਾ ਜਾਇ ਝਲੀ,
ਸਰੋਆ ਦੇ ਝੁਲਾਂ ਬਿਸਥਾਰੀਆਂ ਅਨੂਪੀਆਂ।
ਆ ਗਈ ਬਹਾਰ ਸੁਭਮਾਰ ਇਠਲਾਂਦੀ ਹੋਈ,
ਜਿਸ ਦੇ ਕਟਾਖਬਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਬਕਾਂ ਨੇ ਖੁਕੀਆਂ।

ਏਸ ਵਿਗਸਾਓ। ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸਖੀ,
 ਕੌਣ ? ਓਹੋ ਨੀਮਾ-ਉਚਾ ਥਾਂਕਾ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਨੀ।
 ਮੁੱਖ ਦਾ ਉਜਲਾ ਜਿਦਾ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਫਿਕਾ ਪਾਇ,
 ਵੇਖ-ਵੇਖ ਜਿਹਨੂੰ ਹੋਵੇ ਮਨ ਮਤਵਾਲਾ ਨੀ।
 ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਨੈਣ ਪਾਕੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਥਦਾ ਏ,
 ਆਪ ਹਥੀ ਬਖਸ਼ਦਾ ਏ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਨੀ।
 ਜੋੜਦਾ ਏ ਸਾਂਈ ਨਾਲ, ਰੋੜ੍ਹ ਭਰਮ, ਥਰਮ ਸਾਫੇ,
 ਪਲਾਂ 'ਚ ਵਸਾਂਵਦਾ ਏ ਤਨ ਦਾ ਬਵਾਲਾ ਨੀ।

ਅਹੁ ਆ ਗਿਆ ! ਅਹੁ ਆ ਗਿਆ !!

(ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਆਛਾਦ' ਐਂਮਿਤਸਰ)

ਸਰਦੀ ਦਾ ਜੰਬਨ ਘਟ ਗਿਆ, ਪੜ-ਝੜ ਨੇ ਬਿਸਤਰ ਚਾ ਲਿਆ।
ਮਹਿਕਾ ਅਗੰਮੀ ਪਸਰੀਆਂ, ਨਾਡਾ ਰੁਸਨ ਦਾ ਦੇਵਡਾ।
ਮਹਿਵਲ ਚੁਵੇਰੇ ਰਾਗ ਨੇ-ਲਾਈ, ਛਾਈ ਅਸਚਰਜਤਾ।
ਵੁੱਲਾਂ ਨੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨਕੇ-ਆ ਤਖਤ ਸੁੰਦਰ ਮੰਲਿਆ।
ਕਲੀਆਂ ਦੀ ਹਾਸੀ ਛਿੜ ਪਈ, ਬੋਇਲ ਨੇ ਕੂ ਕੂ ਕੂਕਿਆ।
ਨਰਗਸ ਨੇ ਐਂਖਾਂ ਪੁੱਟੀਆਂ, ਸੈਸਨ ਨੇ ਹੀ ਡੋਬਨ ਲਿਆ।
ਜਲਵੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੌਸਦੀ, ਛਕਿ ਆਪ ਮਟਕਾਂ ਦੀ ਡਰੀ।
ਕੁੱਖਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵੇਸ ਨੇ, ਡੌਰਾ ਦੇ ਗੁੰਸਾ-ਦਾ ਪਿਆ।
ਬੁਲਬੁਲ ਬਹਾਰਾਂ ਵੇਖਕੇ-ਮੁੜ ਗਾਣੇ ਦੇਹੋ ਲਗ ਪਈ।
ਅਹੁ ਆ ਗਿਆ, ਅਹੁ ਆ ਗਿਆ, ਅਹੁ ਮਹਿਕ-ਦਾਰਾ ਆ ਗਿਆ।
ਪਰਬਤ ਪਿਆਰਾਂ ਦੇ ਪਰੇ, ਮੁੜ ਪ੍ਰੇਮ ਅੰਦਰ ਹਨ ਥਰੇ।
ਚਬਮੇਂ ਵੀ ਵੁੱਟੇ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ-ਇਕ ਕੀਤ ਬਣ ਠੰਢੇ ਠਰੇ।
ਕੁਲਾਂ ਨੇ ਹਿਰਦਾ ਸਾਫ਼ ਕਰ, ਕੋਈ ਦਰਸ ਪਿਆਰਾ ਪਾਣ ਲਈ।
ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਛਾਨਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਅਰਮਾਨ ਨੇ ਵੋਲੀਂ ਡਰੇ।
ਸੁਰਜ ਸੁਹਾਵੇ-ਰੋਜ ਦਾ, ਸਰ ਜਾਪਦਾ ਮਿੱਠਾ ਮਨੋਂ।
ਨੇੜੇ ਧਰਤਿ ਦੇ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਬੇ-ਅਦਬੀ ਤੋਂ ਡਰੇ।
ਪੋਟਾਂ ਨੇ ਤਰਲਾ ਆਇਕੇ, ਵੁੱਲਾਂ ਤੋਂ, ਹੀ ਲੇ ਲਈ ਸੁਗੰਧ,
“ਡੈਟੀ” ਦੀ ਜੀਵੀਹ-ਖਾਕ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦੀ ਤੇ ਡੈਂਡੇਡਾਂ ਕਰੇ।
ਪੇਡੀ ਪ੍ਰੀਤਾਂ-ਪਾਵਣੇ, ਗਾਵਣ ਪਏ ਅਹੁ ਆ ਗਿਆ।
ਅਹੁ ਆ ਗਿਆ! ਅਹੁ ਆ ਗਿਆ, ਅਹੁ ਮਹਿਕ-ਦਾਰਾ ਆ ਗਿਆ।
ਹਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਦੇਰ ਸਤਿਜੁਗ ਲਿਆਣ ਨੂੰ।
ਹਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਫੁਹ ਲਾਇਕੇ, ਮੁਰਦੇ ਵੀ ਫਿਰ ਜੀਵਾਣ ਨੂੰ।
ਲਉ ਆ ਗਿਆ ਸੰਸਾਰ ਦਾ-ਮੁੜ ਪਾਰ ਬੇੜਾ ਲਾਣ ਨੂੰ।

ਜੀ ਆ ਗਿਆ, ਪਿਆਰਾਂ ਦੀ ਫਹਿਬਰ-ਲਾਇਕੇ, ਠੇਢ ਪਾਣ ਨੂੰ।
 ਸਚ ਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤ ਦਾ, ਸਬਰ ਹਾਂ ਸਿਖਲਾਣ ਨੂੰ।
 ਵਹ। ਆ ਗਿਆ ਪਸ਼ੂ-ਵੈਰ ਬਿਰਤੀ-ਦੇਵ-ਬਿਰਤਿ ਬਨਾਣ ਨੂੰ।
 ਹਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਹਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਯਾਦਿਆਂ ਹੀ ਚਾ ਪਲਟਾਣ ਨੂੰ।
 ਜੀ ਆ ਗਿਆ ਜੇ ਵੇਖ ਲਓ, ਇਹ ਵੈਦ ਦੁੱਖ ਹਟਾਣ ਨੂੰ।
 ਬਿਰਪਾ-ਰਤ੍ਨ ਜੇ ਆਗਿਆ, ਦੀਨਾਂ ਦਾ ਦਾਰਾ ਆ ਗਿਆ।
 ਸਭ ਆਖਦੇ ਨਰ ਨਾਰਿ ਪਏ, ਅਰੁ ਆ ਗਿਆ! ਅਰੁ ਆ ਗਿਆ!

ਮੁਕਤਿ ਭੁਗਤਿ ਦੇਣ ਵਾਲਾ

(ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ 'ਆਜ਼ਾਦ')

ਕੌਣ ਆਇਆ ? ਨੈਣਾ ਵਾਲਾ; ਕੀ ਲਿਆਇਆ ? ਫਰਕਤਾਂ ਦੇ;
ਕਦੇ ਆਇਆ ? ਅੱਜ ਨੀ ਛਬੀਲਾ ਛਬਿ ਨਿਆਰੀ ਵਾਲਾ।
ਬੀਬਾ ਜਿਹਾ ਮੁਖ, ਝੁਖ ਲਬਦੀ ਦੇ ਬਿਹੰਦਿਆਂ ਦੀ,
ਸੁਰਤ ਨੁਰਾਨੀ ਵਾਲਾ, ਮੁਰਤ ਪਯਾਰੀ ਵਾਲਾ।
ਬੁੱਲਾਂ ਦੇ ਕਟੋਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਕੁੰਕ ਲਾਥੇ,
ਹੋਸ ਦਿਲ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਚੀਨੀ ਦੀ ਸਫਾਰੀ ਵਾਲਾ।
ਓਰਨਾਂ ਦੀ ਧੁੜੀ ਨਾ ਲੈ ਅੱਖਾਂ ਤੇ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਦੇਵੀ,
ਕਿਉਂਕਿ ਏਹੇ ਹੋਈ ਮੁਕਤਿ, ਭੁਗਤਿ ਦੀ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ।

ਪਿਆਰਾ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ

(ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਰਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਆਗਾਦਾ')

ਆ ਕਾਦੀ ਫਕਨਾ ਫਰੀ ਕੁਤ ਆ ਗਈ,
ਸਿਆਲ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਿਘ ਵਰਤਾ ਗਈ।
ਹੁਸਨ ਨੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਉਛੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ,
ਨਾਂਵਦੇ ਰਸ, ਮਹਿਕ, ਖੇਡੇ ਡਾਰੀਆਂ।
ਨੰਗੀਆਂ ਭਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਭੋਸ਼ਨ ਗਵੇ,
ਗੁੱਜ ਪਏ ਭਾਨੇ 'ਬਸੰਤ' 'ਬਹਾਰ' ਦੇ।
ਧਰਤ ਭੇ ਵਿਛੀਆਂ ਨੇ ਹਥੀਆਂ ਮਖਮਲਾਂ,
ਫੂਲ ਬਣਿ ਬਲੀਆਂ ਨੇ ਟਹਿ ਟਹਿ ਹਸੀਆਂ।
ਵੁੰਟੀਆਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਔਗੁਰੀਆਂ,
ਲਗੀਆਂ ਨੱਚਣ ਨੇ ਫਿਰ ਮਸਰੂਰੀਆਂ।
ਬੱਚੀਆਂ ਹਰ ਸ਼ਾਖ ਨਵੀਆਂ ਪੋਤੀਆਂ,
ਛਬਿ ਦੀਆਂ ਸਾਕਾਰ ਨੇ ਮਦ-ਮੋਡੀਆਂ।
ਫੂਮ ਉੱਠੀ ਸੋਹਲਰਾ ਸੀਆਂਗਣੀ,
ਛੋਲ ਲਈ ਭੋਰਾਂ ਨੇ ਮਿੱਠੀ ਭਾਗਣੀ।
ਪੇਂਡ-ਭੜ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚੋਂ ਮਚਲ ਕੇ,
ਨਿਕਲ ਪਈ ਸੋਹਜਾਂ ਸਵਾਰੀ ਕੁੰਡ ਦੇ।
ਪੇਂਟ ਨੇ ਜਾਦੂ ਅਜੇਹਾ ਭੂਕਿਆ,
ਜੀਟ ਲਈ ਹਰ ਇਕ ਕਿਟਕਾ ਭੂਕਿਆ।
ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਰਸ ਪੀਣ ਦਾ ਚਾਓ ਬੁਈ,
ਉਮਡਿਆ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਦਡਿਆਓ ਕੁਈ।
ਨੀਂਦ ਦੀ ਗੋਦੀ ਨ ਲਗਦੀ ਹੈ ਭਲੀ,
ਖਿੜਨ ਹਿਰ ਥਾਹਲੀ ਪਈ ਹਰ ਇਕ ਕਲੀ।
ਸ਼ੋਭ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਸਭ ਵਿਚ ਜਾਗਿਆ,

ਵਿਗਸਿਆ ਉਡਲਾਓ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ।
 ਪਿਆਰ-ਗੋਬੀ ਝੁੱਟਿਆ ਬਨਰਾਇ ਚੋਂ,
 ਨਿਕਲ ਪਏ ਨੇ ਗੀਤ ਕਰਤੀ ਹਾਇ ਚੋਂ।
 ਕਿਸ ਲਈ ਪਲਟਾਓ ਹੈ ਇਹ ਆ ਗਿਆ ?
 ਕਿਸ ਲਈ ਵਿਗਸਾਓ ਹੈ ਇਹ ਛਾ ਗਿਆ ?
 ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਆ ਰਿਹਾ ਦਾਤਾਰ ਉਹ,
 ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਆ ਰਿਹਾ ਦਿਲਦਾਰ ਉਹ,
 ਜਿਸ ਦੀ ਦਾਤਾਰੀ ਨੇ ਦਾਤਾਂ ਵੰਡੀਆਂ,
 ਜਿਸ ਦੀ ਦਿਲਦਾਰੀ ਨੇ ਟੁੱਟੀਆਂ ਛੰਦੀਆਂ।
 ਹਾਂ, ਉਹ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਫ਼ ਤੇ ਵੱਸਦੀ,
 ਹਾਂ, ਉਹ ਜਿਸ ਦੀ ਬਕਲ ਹੈ ਸਦ ਹੋਂਸਦੀ।

ਖੋਲ੍ਹ ਔਖਾ ਸੰਜਨੀ। ਹਈ ਆ ਰਿਹਾ,
 ਪਿਆਰ ਦਾ ਸਾਗਰ ਮਨੋਂ ਉਮਛਾ ਗਿਆ।
 ਨੇਣ ਰਸ ਮਰੇ ਉਡਾਲਣ ਮਸਰੀਆਂ,
 ਵੇਖਦੇ ਜਿਧਰ ਘਟਾਂ ਵਸ ਜਾਂਦੀਆਂ।
 ਮੁਸਕਾਂਦੇ, ਬਿਜਲੀਆਂ ਪ੍ਰਗਟਾਂਵਦੇ,
 ਮੋਈ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਪਾਵਦੇ।
 ਵੱਲਦੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰ ਹਿਚਕੀਲਦਾ,
 ਵਿਗਸਦਾ ਖੇਡਾ ਹੈ ਮੋਰੀ ਰੋਲਦਾ।
 ਸਭ ਦਾ ਆਨੰਦ ਦਾ ਅਵਰਾਰ ਨੇ,
 ਰਾਮ ਨੇ, ਗੋਬਿੰਦ ਨੇ, ਬਰਾਰ ਨੇ।
 ਆਪ ਨੇ ਉਜਲੇ ਉਜਾਲਾ ਕਰਨ ਪਏ,
 ਪਾਪ ਦੇ ਪਸਰੇ ਹਨੇਰੇ ਧਰਨ ਪਏ।
 ਵੁੱਥਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ, ਓਥਾਰਦੇ,
 ਪੰਜ ਓਰਾਂ ਨੂੰ ਨੇ ਫੜ ਸੰਘਾਰਦੇ।
 ਟਿਝਕ ਦੀ ਨੇ ਜਾਚ ਖੁਦ ਸਿਖਲਾਂਵਦੇ,
 ਨੇਣ ਨੇਣਾਂ ਵਿਚ ਜਦ ਆ ਪਾਵਦੇ।
 ਆਪ ਬਣਿ ਮਾਸੂਕ ਜਦ ਨੇ ਜਾਂਵਦੇ,
 ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਬਕ ਬਣਾ, ਮਸਰਾਂਵਦੇ।
 ਭਲਕ ਭੁਭਵੇਂ ਹੁਸਨ ਦੀ ਪਿੱਥੁ ਵਿਖਾ,

ਦੇਵਦੇ ਨੇ ਵਲਵਲੇ ਮਾਰੂ ਜਗਾ।
 ਜਾਗਦੇ ਜਦ ਵਲਵਲੇ, ਨਾ ਹੋਸ ਰਹਿ,
 ਜੀਤ ਖੁਟੋਂ ਹਾਰਕੇ, ਖਾਮੋਸ ਰਹਿ।
 ਆਪ ਪਰ ਰੋੜਨ ਜਦੋਂ ਖਾਮੋਸੀਆ,
 ਦੇਣ ਡਾਬੜ ਬਾਲ ਫਿਰ ਬੇ ਹੋਸੀਆ।
 'ਹਕ! ਹਕ!' ਮਨਸੂਰ ਸਮ ਹੋਰਣ ਲੋਕੇ,
 'ਹੂੰ ਹੀ ਹੂੰ' ਦੀ ਸਦ ਦਿਲ ਖੁਹਵਣ ਲਗੇ।
 ਨਿਰੜ ਜਾਵੇ ਅਕਲ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨਗੀ,
 ਪਾਸ ਡਕ ਫਟਕੇ ਨ ਵੁਲ ਹੈਰਾਨਗੀ।
 ਵਹਿਮ ਜਾਪਣ ਇਲਮ ਦੀਆਂ ਬੀਰੁਗੀਆਂ,
 ਮਹਿਫ ਉਠਨ ਐਦਰੋਂ ਮਸਰੂਗੀਆਂ।
 ਰੁਕਣ ਚਾ, ਅਡ ਰਹਿਣ ਚਾ ਪਰਚਾ ਹਟੇ,
 ਦੂਰ ਦੀ ਬਹੁ ਦੂਰ ਵੀ ਮੇਜ਼ਲ ਰਟੇ।
 ਆਪ ਐਦਰ ਵੱਸ ਕੇ ਚਾਨਣ ਵਿਖਾ,
 ਦੇਵਦੇ ਮਜਰੂਬ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਬਣਾ।
 ਕੰਣ ॥ ਚੀਨੀ ਵਾਲਭੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭੂ।
 ਅਜ ਆਵਣ ਵਾਲਭੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭੂ।
 ਧਰਤ ਭੇ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਮਹਿਕਾਵਣੈ;
 ਫੰਹ ਨਾਰੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਜੀਵਾਵਣੈ।

ਤੁਸੀਂ ਆਓ ! ਛੇਤੀ ਨਾ ਦੇਰੀਆਂ ਲਾਓ !

(ਸਰਦਾਰ ਅਬਰਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਆਬਾਬ')

ਮੈਂ ਰਾਹਾਂ ਰੋਕ ਰੋਕ ਹਾਰੀ ਦੁਖਿਆਰੀ।

ਪਰ ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਘਰੇ, ਰੇ ਰੂਪ ਮੁਰਾਰੀ।

ਹੁਣ ਮਿਨਰਾਂ ਕਰਦੀ ਜੀ। ਨਾ ਡਰਸਾਓ

ਤੁਸੀਂ ਆਓ ਛੇਤੀ ਨਾ ਦੇਰੀਆਂ ਲਾਓ

ਏ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ। ਏ ਮਸਤ ਅਲਸ਼ਾਣੀ।

ਮੇਨੂੰ ਨੇ ਗਈ ਲੁਟਕੇ ਤੇਰੇ ਨੈਨਾਂ ਦੀ ਮਸਤੀ।

ਪਾ ਗਲ ਵਿਚ ਪੈਂਨੂ ਕਰਾਂ ਸਦਕਝੇ ਆਓ।

ਮੈਂ ਜਾਵਾਂ ਘੋਲੀ ਨਾ ਦੇਰੀਆਂ ਲਾਓ।

ਏ ਜੋਹਣੇ ਸਵਾਰਾ। ਏ ਬਾਕਿਆ ਚੈਲਾ।

ਮਿਰਿਆਂ ਹੋਝਾ ਥੀ ਨਿਜ ਚਰਨ ਡਿਗੇਲਾ।

ਹੁਣ ਬੀਰ ਗਏ ਜੁਗ ਨੇ ਕਦੇ ਵੇਰਾ ਵੀ ਪਾਓ।

ਮਿਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆਓ, ਨਾ ਦੇਰੀਆਂ ਲਾਓ।

ਪਏ ਦੇਂਦੇ ਕੁਥਾਂ, ਨਿੱਡ ਨੀ ਮਸਤਾਨੇ।

ਹਾਂ, ਆਂਹਦੇ ਨੀ ਸਜਣਾ। ਨਾ ਜੋੜ ਕਹਾਨੇ।

ਦਿਹ ਨੈਨ ਨੀ ਛੇ, ਭੁੱਲ ਦਰਸ ਦਿਖਾਓ।

ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਆਓ, ਨਾ ਦੇਰੀਆਂ ਲਾਓ।

ਉਹ ਰੁੱਤ ਬਸੰਤ ਮਹਿਕੀ ਹੋ ਪਿਆਰੇ।

ਪਰ ਦਰਸਨਾਂ ਥਾਓ, ਫਿੱਕੇ ਨੇ ਨਜ਼ਾਰੇ।

ਪਏ ਪੇਡੀ ਥੀ ਆਖਣ-ਮਾਹੀਆਂ। ਔਜ ਆਓ।

ਹੁਣ ਸਫਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਦੇਰੀਆਂ ਲਾਓ।

ਕੂਕੇ ਬਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪਰਨਾਮ

(੧੭-੧੮ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ਬਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਤੇ ਪਤ੍ਰੀ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰੀ ਗਈ)

(ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਆਗਾਦ')।

ਪਰਨਾਮ ਬਹੀਦਾਂ-ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ, ਹਥ ਜੋੜ ਅਸਿੱਖਾਂ ਵਾਰ ਕਰਾਂ,
ਇਸ ਖੁਨ-ਬਹੀਦੀ ਨਾਲ ਸਿਜੇ ਰੋਕੜ ਦਾ ਝੁਕ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਾਂ।
ਇਸ ਪਾਥਨ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅਟੁੱਚੇ ਹਾਂ ਪੁਜ ਰੇ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਰੁਸੀ,
ਲੁਣਿਆ ਹੈ ਮਰਾਂ-ਬਹੀਦਾਂ ਦਾ ਅਤਿਪਾਥਨ ਮਧੁਰ ਸੰਗੀਤ ਰੁਸੀ।
ਉਗਲਣਦੀਆਂ-ਔਗ ਡੋਪਾਂ ਵੇ ਸਵੇਂ ਮੇਂ ਅਜ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਦੀਦਾਰ ਕਰਾਂ।
ਪਰਨਾਮ ਬਹੀਦਾਂ-ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਹਥ ਜੋੜ ਅਸਿੱਖਾਂ ਵਾਰ ਕਰਾਂ।
ਭੁਜਾਂ ਪੀਕੇ ਉਸ ਮੇ-ਮਾਨੇ 'ਚੋਂ ਮਸਰੀਆਂ ਅਗੰਮੀ ਲੈ ਲਈਆਂ;
ਮਸਰਾਨੇ ਜਦੋਂ ਪਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਹੋਸਾਂ ਫਿਰ ਉਥੀਆਂ ਨਾ ਰਹੀਆਂ;
ਇਸ ਰੋਗ ਦੀਆਂ ਰੋਗਣਾਂ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ, ਇਸ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਰਬਾਰ ਕਰਾਂ।
ਪਰਨਾਮ ਬਹੀਦਾਂ-ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਹਥ ਜੋੜ ਅਸਿੱਖਾਂ ਵਾਰ ਕਰਾਂ।
ਭੁਹਾਂ ਵਿਚ ਅਜਬ ਗੁਲਾਰਾ ਸੀ, ਝਨ ਡੋਪਾਂ ਜਦੋਂ ਉਭਾਰੇ ਸਨ;
ਚੁਣੀਆਂ ਸਨ ਚੀਨੀਵਾਨੇ ਵਿਚ, ਕੁਈ ਗੁਆਵ ਅਗੰਮੀ ਆਏ ਸਨ;
ਪਰਵਾਨ-ਪੁਰਖ ਦੇ ਆਇਕਾਂ ਨੂੰ, ਮੇਂ ਏਸੇ ਲਈ ਪਿਆਰ ਕਰਾਂ।
ਪਰਨਾਮ-ਬਹੀਦਾਂ-ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ, ਹਥ ਜੋੜ ਅਸਿੱਖਾਂ ਵਾਰ ਕਰਾਂ।
ਜਦ ਚੁਰਚੇ ਹਥ ਅੰਗੋਚ ਔਗੇ, ਰਦ ਸੀਨੇ ਰਾਟ ਰੁਸੀ ਨਿਡਰੇ;
ਇਸ ਸਾਮਥਾਜ ਨੂੰ ਚੋਕੁਨ ਲਈ, ਬਟਕੇ ਰੂਝਾਨ ਰੁਸੀ ਨਿਡਰੇ,
ਇਸ ਖੁਨ-ਬਹੀਦੀ ਨਾਲ ਸਿਜੇ, ਰੋਕੜ ਦਾ ਝੁਕ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਾਂ।
ਪਰਨਾਮ ਬਹੀਦਾਂ-ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ, ਹਥ ਜੋੜ ਅਸਿੱਖਾਂ ਵਾਰ ਕਰਾਂ।
ਨਿਉਂ ਰਹੀ ਕਵੀ ਦੀ ਭਾਬੁਕਤਾ, ਬਰਧਾ ਵਿਚ ਗੁੱਧਾ ਮਨ ਨਿਧਿਆਂ;
ਮਥੇ ਇਹ ਗੁੜੀ ਨਾਵਟ ਲਈ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਰਨ ਨਿਧਿਆਂ;
ਸਿੰਘ-ਰਥ ਦੇ ਦਿਹਨਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਅਬਟਾਂਗ ਮੇਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਾਂ।
ਪਰਨਾਮ ਬਹੀਦਾਂ-ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਹਥ ਜੋੜ ਅਸਿੱਖਾਂ ਵਾਰ ਕਰਾਂ।

ਸਨ ਸੀਸ ਭਲੀ ਰਖੇ ਜਿਹਨਾ, ਉਹ ਮੋਰ ਤੋਂ ਕਦ ਫਿਰ ਡਰਦੇ ਸਨ;
 ਉਹ ਤਾਂ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਬਾਰਲਾਂ ਨੂੰ, ਹਸ ਹਸ ਮਜਾਖਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ;
 ਉਹਨਾਂ ਅਧਾਠ ਮਨਸੂਰਾਂ ਨੂੰ, ਮੇਂ ਸਿਦਕੀਂ ਸਮਝ ਜੁਹਾਰ ਕਰਾਂ।
 ਪਰਨਾਮ ਸ਼ਹੀਦਾਂ-ਸਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਹਥ ਜੋੜ ਅਸੇਖਾਂ ਵਾਰ ਕਰਾਂ।

ਬਸੰਤ ਦੇ ਰੰਗ

(ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸ੍ਰ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੋਥਰ')

ਭਿੱਠਾ ਕੀ, ਕੁਝ ਦੇ ਅੰਧਰ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਧੁਪ ਗਈ ਸੈਲ ਹੈ।
ਬਾਗਾਂ 'ਚ ਕੋਇਲਾਂ ਬੋਲੀਆਂ, ਮੇਰਾਂ ਨੇ ਪਾਈ ਪੈਲ ਹੈ।
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦੋਵੀ ਮਾਇਲ ਹੈ, ਦਿਲ ਦਿਲ ਦਾ ਬਰ ਰਹੀ ਸੈਲ ਹੈ।
ਨੈਂ ਕੇ ਦੁਪੱਟਾ ਬੋਸਰੀ, ਧਰਤੀ ਤੀ ਬਨ ਗਈ ਫੈਲ ਹੈ।
ਫੁੱਲਾਂ ਨੇ ਐਥਾਂ ਭਲੀਆਂ, ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਦੋਵੀ ਹੱਸ ਪਈ।
ਹੁਸਨ ਨੇ ਚਮਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਅਡਰਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਬੱਸ ਪਈ।
ਕੁਲਬਨ ਦਾ ਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਚਕ੍ਰ ਤੇ ਚੰਦ ਨੇ।
ਅਮਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਦੇ ਚਾਨਨੇ, ਬਲੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਨੇ।
ਅਗਨੀ ਤੋਂ ਵਾਯੂ ਬਰਨ ਨੂੰ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਹੋਏ ਆਨੰਦ ਨੇ।
ਕੁਝੀ ਹੋ ਦਿਲ ਵੇ ਖੋਲ ਨੂੰ, ਵਰਖਾ ਦੇ ਲੋਕੇ ਗੰਦ ਨੇ।
ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਭਾਲਤੇ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਗਲੀਆਂ ਫੁੱਲ ਪਏ।
ਸ਼੍ਰੀਚੇ ਪਈ ਖੇਡਣ ਹੋਲੀਆਂ, ਖੁਸ਼ਬੂ ਦੇ ਬੀਬੇ ਫੁੱਲ ਪਏ।
ਭੋਰਾਂ ਦਾ ਅਰਬੀ ਸਾਜ ਨੇ, ਫੁੱਲਾਂ ਨੇ ਛੋਰੇ ਰੋਏ ਰਾਗ ਨੇ।
ਮਸਰੀ ਨੂੰ ਸੂਰਰ ਪੇਟ ਪਏ, ਕੁਲਕੁਲ ਨੇ ਗਾਏ ਸੁਹਾਗ ਨੇ।
ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਬਾਦੀਆਂ, ਗਾਉਆਂ ਦੇ ਜਾਗੇ ਭਾਗ ਨੇ।
ਹਥਾਂ ਚੋਂ ਆਟੇ ਫੂੜਕ ਪਏ, ਬੀਨੇ ਤੇ ਬੋਲੇ ਰਾਗ ਨੇ।
ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਵਰਦੀ ਆ ਗਏ, ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਰਾਗ ਭਲਕਿਆ।
ਰੁਖਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਕੱਪੜੇ, ਕੰਧਮਰ ਦਾ ਸਾਗਰ ਫਲਕਿਆ।
ਸੁਣਦਾ ਸਾਂ ਰੋਬੀ ਰਾਗ ਸੋ, ਪੜ੍ਹਦਾ ਸਾਂ ਸਿਫਤੀ ਬਾਣੀਆਂ।
ਮੇਟੀ ਹੋਈ ਦਿਲਦੀ ਗਹਿਰ ਸੀ, ਅਗਨੀ ਤੇ ਵਾਯੂ ਪਾਣੀਆਂ।

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦ

(ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸ੍ਰ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੰਥਰ')

ਚੋਨੀ ਵਾਲੇ ਮਾਰੀ ਤੇਨੂੰ ਗਊਆਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਦਿਆਂ ਜੇ,
ਤਾਂ ਭੀ ਤੇਰੀ ਥਾਨੁ ਨਾਲੋਂ ਭਾਨ ਨ ਘਟਾਈ ਜਾਵੇ।
ਤੋਝ ਲਵੇ ਜੇ ਪਿਆਰ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਗਊਆਂ ਨਾਲ,
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੀ ਮੁਹਿ ਓਹਦੀ ਉਪਮਾ ਸੁਨਾਈ ਜਾਵੇ।
ਸੁੱਕੀ ਹੋਈ ਕਲਮ ਮੇਰੀ ਮੋਤੀਏ ਦੀ ਬਾਖ ਹੋਵੇ,
ਭੁਲਾਂ ਵਾਲੀ ਮਾਲਾ ਤੇਰੇ ਥੀਰਾ ਨੂੰ ਪਹਿਨਾਈ ਜਾਵੇ।
ਢਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਕੇ ਤੇਰੇ ਹੀਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਫਾਈ,
ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਨਦੀ 'ਚ ਢੁਬਾਈ ਜਾਵੇ।

ਜਦੋਂ ਭੀ ਬਸਾਈਆਂ ਵਾਲੀ ਫੁਰੀ ਮੇਨੂੰ ਯਾਦ ਆਵੇ,
ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਗਲਾ ਤੇ ਜ਼ਬਾਨ ਨ ਹਿਲਾਈ ਜਾਵੇ।
ਖੂਨ ਭਰੀ ਫੁਰੀ ਦੇਦਾਂ ਛਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਚਲਦੀ ਸੀ,
ਜਿਵੇਂ ਮੇਲੀ ਅੱਖ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਰੋ ਟਿਥਾਈ ਜਾਵੇ।
ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਵਿਚ ਵੇਰ ਦੁਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਨਾ,
ਕਿਹਤੇ ਮੁੱਖ ਨਾਲ ਓਹਦੀ ਕੀਰੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਵੇ।
ਬਾਨਮਾਂ ਦੀ ਖੂਨੀ ਤਲਵਾਰ ਵੀ ਨਸਾਰ ਹੋ ਹੋ,
ਰੁਬਕਿਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਇਕ ਇਕ ਨੂੰ ਪਹਿਨਾਈ ਜਾਵੇ।

ਬੁਡਿਆਂ ਬੁਡਲਿਆਂ ਨ ਖੂਨ ਗਊ ਘਾਤੀਆਂ ਦਾ,
ਪੈਰਾਂ ਦਿਆਂ ਰੱਖਾਂ ਹੇਠਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਵੇ।
ਭਿਜਦੀ ਨ ਖੂਨ ਵਿਚ ਦਿਨ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਕੀਕੂ,
ਜਾਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਵਾ ਨੂੰ ਭੀ ਲਾਲ ਓ ਬਨਾਈ ਜਾਵੇ।
ਲੂੰ ਲੂੰ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਓਦੋਂ ਟੁੱਟਦੇ ਪਰਾਨ ਮੇਰੇ,
ਫੋਟੇ ਜਦੋਂ ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਨੈਨਾਂ ਨੂੰ ਵਖਾਈ ਜਾਵੇ।

ਇਕ ਇਕ ਹੀਰੇ ਨੂੰ ਕਟਾਰ ਵਾਲੀ ਲੜੀ ਵਿਚੋਂ,
ਕੱਚ ਕੱਚ ਮੋਤ ਨਿਗ੍ਹਾ ਰੋਪ ਦੀ ਟਿਕਾਈ ਜਾਵੇ।

ਰਿਖੀਆਂ ਦੇ ਸੁਾਸ ਅਗੇ ਮਹਿਕ ਦਾ ਦੋ ਨਾਮ ਜਿਵੇਂ,
ਜਿਵੇਂ ਹੋਮ ਕੁੰਡ ਵਿਚੋਂ ਵਾਸਨਾ ਖਿਡਾਈ ਜਾਵੇ।
ਤਿਵੇਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਾ ਸਗੋਰ ਉਡੇ ਤੋਪ ਅਗੇ,
ਅੰਬਰਾਂ ਚਮੀਨਾਂ ਉਤੇ ਜਸ ਨੂੰ ਫੈਲਾਈ ਜਾਵੇ।
ਗੋਲੇ ਦੀ ਚਮਕ ਅਗੇ ਖਿੜ ਜਾਂਦਾ ਫੁਲ ਵਾਂਗੂੰ,
ਹੋਸ-ਹੋਸ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਚਾਨਨੀ ਖਿਡਾਈ ਜਾਵੇ।
ਉੱਡ ਉੱਡ ਰੋਪ ਦਾ ਕਲੇਜਾ ਪਿਆ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ,
(ਜਦੋਂ) ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਬਦੇ ਬਦੀ ਅਗੇ ਆਈ ਜਾਵੇ।

ਰੋਪ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਅਗੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਹਟਾਂਵਦਾ ਨਾ,
ਜਿਵੇਂ ਸੋਹਨੀ ਚੀਜ਼ ਵਲੋਂ ਔਖ ਨ ਡੁਕਾਈ ਜਾਵੇ।
ਛਡਦਾ ਨ ਖਹਿਤਾ ਉਂ ਇਵਾਟਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਉੱਕਾ,
ਮੋਤ ਅਜੇ ਦਾ ਲਾ ਕੇ ਕੈਨੀ ਖਿਸਕਾਈ ਜਾਵੇ।
ਬੇਖ ਚਿਹਦੀ ਹੋਣ ਉਤੇ ਪੈਂਦੀ ਤਲਵਾਰ ਤਿੱਖੀ,
ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਪ ਮੂੰਹ ਡੁਪਾਈ ਜਾਵੇ।
ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋਕੇ ਨਦੀ ਨਾਲੇ ਸਭ ਰੇਨ ਲਗੇ,
ਦਿਨ ਦੇ ਵੀ ਕੋਲੋਂ ਉੱਕੀ ਵਾਟ ਨ ਮੁਕਾਈ ਜਾਵੇ।
ਪਾਪ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖੂਨ ਉਹਨਾਂ ਜੋਧਿਆਂ ਦਾ,
ਡੇਲ ਹੋਕੇ ਪਿਆ ਹੋਸੀ ਸੋਚ ਜੇ ਦੁਕਾਈ ਜਾਵੇ।
'ਕੰਬਰ' ਤੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕੀਤਾ,
ਕਿਉਂ ਨਾ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਉਤੇ ਜਿੰਦ ਵੀ ਘੁਮਾਈ ਜਾਵੇ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੇ ਆ

(ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਵਰ)

ਔਖਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਲਕੇ ਨਿਗਾਹ ਸਾਡੀ,
ਭਾਹ ਮਲ ਬੇਠੀ ਹੋਈਏ ਘੜੀ ਪਲ ਜਾਵੇ ਆ।
ਸਰੂ ਵਾਂਗ ਖੜਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਜੜਾਂ ਝੜ ਗਏ ਨੇ,
ਹਥਾਂ ਦੀਆਂ ਹਥ ਰਹੀਆਂ, ਚਰਨੀ ਲਗਾਵੇ ਆ।
ਮਿਨਤਾਂ ਤੇ ਹਾਥਿਆਂ 'ਚ ਸੁਕ ਗਏ ਨੇ ਭੁਲ ਸਾਡੇ,
ਹੋਛਿਆਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਹਿੱਥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਆਵੇ ਆ।
ਸੋਆਂ ਸੁਟ ਸੁਟ ਸਾਡੇ ਪੱਥ ਗਏ ਨੇ ਬੰਨ ਹਾਏ।
ਔਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਅੱਥਰੂ ਪੁੱਛਾਵੇ ਆ।
ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ ਟੁਟ ਗਈਏ ਕਲਪ ਕੇ ਜਥਾਨ ਸਾਡੀ,
ਬੁਝਿਆਂ ਦੀ ਭੂਭ ਸੁਟ ਕਦੇ ਤਾਂ ਭੁਲਾਵੇ ਆ।
ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੈਨ ਭੁਲਭੁਲੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਰੋੜੇ,
ਸੁਰਜ ਜਹੇ ਮੁਖੜੇ ਚੋਂ, ਕਿਰਨਾਂ ਗਿਰਾਵੇ ਆ।
ਪੈਰਿਆਂ ਦੇ ਬੰਨ ਖੜੇ ਥੀਰੇ ਹੋਏ ਨੇ ਸੁਟਿਆਂ ਨੇ,
ਭੁਲਾਂ ਦਿਆਂ ਨੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸਕੇ ਖਿਥਾਵੇ ਆ।
ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਘਾਹ ਨੇ ਕੇ ਮੰਗੇ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਡੀ,
ਇਦਰ ਦੇ ਵਾਂਗ ਕਿਤੋਂ ਛਹਿਬਰ ਲਗਾਵੇ ਆ।
ਲਖਾਂ ਹੀ ਪਤੰਗ ਡੇਰੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਖਪ ਰਹੇ ਨੇ,
ਬਮ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬਾਹਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਫੈਲਾਵੇ ਆ।
ਭੁਲ ਡੇਰੀ ਮੁਸਕੜੀ ਦੇ ਅਥਰੂ ਬਣਾਵੇ ਅਸਾਂ,
ਮੁੱਲ ਇਹਨਾਂ ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਜੋਹਰੀ ਬਣ ਪਾਵੇ ਆ।
ਭੁਟ ਦੀ ਤਰੇਝ ਨਹੀਂ ਗੀ ਮੂੰਹ ਹੋ ਇਹ ਬੇਠ ਵਾਲਾ,
ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗੂੰ ਅਸੀਂ ਫਸੇ ਹਾਂ, ਬਚਾਵੇ ਆ।
ਡੇਰਾ ਇਕਰਾਰ ਹੋਸੀ ਰੋਇਓ ਨ ਮੈਂ ਆ ਜਾਸਾਂ,
ਮੁਸਕੜੀ ਦੇ ਭੁਲ ਓਸ ਬੋਲ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਆ।

ਸਾਨੂੰ ਔਸ ਮਿਟੀ ਦੀ ਵੀ ਲੋਹ ਹਾਏ। ਲਭਦੀ ਨਹੀਂ,
 ਨਿਗ੍ਰਾਮਾਏ ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਠਾਵੇਂ ਆ।
 ਰੂਸ ਦਿਆਂ ਕੋਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਏ ਲਭੁੰਟ ਜਾ ਕੇ,
 ਮਾਨਾ ਰੂਪੀ ਤੋਪ ਵਿਚੋਂ ਗੋਲੇ ਓਹ ਵਰ੍ਹਾਵੇਂ ਆ।
 ਤੁੰਮੇ ਵਾਂਗ ਕੋਤਿਆਂ ਕਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰੋ ਲਿਧਾ,
 ਮਿਠੇ ਮਿਠੇ ਗੋਨਿਆਂ ਦੀ ਸੋੜ ਓਹ ਚੜਾਵੇਂ ਆ।
 ਚਿਨਤਾ ਦੀ ਔਕ ਵਿਚ ਖੁਧ ਅਸਾਂ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ,
 ਸਾਹਿਬੋ ਵਾਂਗ ਲਭਤਾਂ ਦੀ ਚਿਖਾ ਤੇ ਬੈਠਾਵੇਂ ਆ।
 ਰੋਹੇ ਪ੍ਰਰਾਪ ਰੂਪ ਧਾਰ ਪ੍ਰਰਾਪ ਸੇਦਾ,
 ਸਤਿਗੁਰ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਏ, ਵੇਖੋ ਤੇ ਸਨ੍ਹਾਵੇਂ ਆ।
 ਵੇਖੋ ਕਿਸੇ ਕੰਮ 'ਚ ਕੋੜਾਹੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਤੇ ?
 ਰਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਿਨਾਂ ਬਛ ਅਜਮਾਵੇਂ ਆ।
 ਇਕੋ ਵੀ ਵੇ ਛੋਟ ਸਿਹਲੀ ਝੁੱਲ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੀ ਯਾਦ ਸਾਨੂੰ,
 ਝੁਲਟੀ ਵੀ ਚਾਹੀਦੀ ਨਹੀਂ ਭਮਾਂ ਨੂੰ ਝੁਲਾਵੇਂ ਆ।
 ਉੱਥੇ ਕਿਤੇ ਨੇੜੇ ਰੂਸੀ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹੋ ਵਸੋਗੇ,
 ਅਸੀਂ ਤੇ ਹਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਰੂਸੀ ਆਪ ਹੀ ਦਿਸਾਵੇਂ ਆ।
 ਅਸੀਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੀ ਸਹੀ ਹਿਜਰਤੋਂ ਕਰਾਨਵਾਲੇ,
 ਭਲਾ ਗੋਦੀ ਵਾਲੇ ਓ ਹੀ ਹਾਲ ਨੂੰ ਤਭਾਵੇਂ ਆ।
 'ਬੰਦਰ' ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਇਹੋ ਕੁਰਿਆਂ ਓਂ ਕੁਝ ਰਹੇ ਨੇ,
 (ਕਿ) "ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੇਂ ਆ।"

ਭਾਗਾਂ ਭਰੀ ਬਸੰਤ

(ਬਲੈਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸਰਦਾਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਬੈਥਰ')

ਲੋਹਾ ਕਿਰੇ ਰਿਹਾ ਜਿਨ੍ਹੇ ਸੰਗ ਵੀ ਬਣਾਏ ਸੈਨੇ,
(ਪਰ) ਪਾਠਸ ਦੇ ਵਾਂਗ ਆਪਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਾਇਆ ਨ।
ਚਾਨਣੀ ਪਸਾਰ ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕੇ ਵੀ,
ਓਨ ਵਾਂਗੂੰ ਡੇਰਾ ਉਥੇ ਮੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਨ।
ਨੂਰ ਵਾਂਗੂੰ ਨਿਰਰ ਕੇ ਸਚਾਈ ਜਿਨ੍ਹੇ ਘਾਹਰ ਭੀੜੀ,
ਫੁਪਕੇ ਹਨੇਰੇ ਵਾਂਗ ਸਿੰਦ ਨੂੰ ਕਚਾਇਆ ਨ।
ਨੇਰੇ ਧੜ ਧੜਾ ਧੜ ਵੈਲੀਆਂ ਕਟਾਰਾਂ ਜਿਨ,
ਫੁੱਲ ਦਾ ਵੀ ਚਾਰ ਵਰੀ ਪੱਥਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਨ।
ਜਿਨ੍ਹੇ ਕਿਸੇ 'ਭਾਈ' ਕਿਸੇ "ਬਲੀ" ਕਿਸੇ ਗੋਸ ਕਿਹਾ,
ਕਿਸੇ ਅਵਤਾਰ ਕਿਸੇ ਆਖਿਆ ਜੀ। ਸੰਤ ਦੇ।
ਓਸੇ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ, ਰਾਮ ਹਰੀ, ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ,
ਬੜੇ ਪਿਛੋਂ ਆਈ ਭਾਗਾਂ ਭਰੀ ਇਹ ਬਸੰਤ ਦੇ।

ਰਖਿਆ

(ਬਲੈਂ ਸ੍ਰ. ਨਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਭੋਰ' ਪੱਕੇ ਚਰ ਚਿਲਾ ਭੋਰਪੁਰਾ)

ਦੇਸੋਂ ਅਨ ਜੋ ਕੋਹ ਰੇ ਵਿਚ ਦਖਣ, ਤਾਂ-ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਬੀਆਬਾਨ ਜੰਗਲ।
ਬਾਈਆਂ ਸ਼ਾਂ ਤੇ ਭਾਈਆਂ ਨਾਲ ਤਰਿਆ, ਕੋਹਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਖੇਡ ਸੁਨਸਾਨ ਜੰਗਲ।
ਸੁਭ ਰਿਹਾ ਭਰਾਬਣਾ ਦੇਵੀ ਜਿਸ ਤੋਂ, ਜਾਨ ਵਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕਾਨ ਜੰਗਲ।
ਆਖਕ ਕਿਸੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਦੇ ਦਿਲ ਵਾਂਗੂੰ, ਸਾਢੇ ਜੁਨ ਅਜੁਨਾ ਸੁਨਸਾਨ ਜੰਗਲ।
ਉਥੇ ਪਾਸ ਹੀ ਰਖਿਆ ਪਾਈਆਂ ਲਈ, ਚੋਕੀ ਖੁਲਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।
ਫਾਇ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਉਧੇ ਸਾ ਡਿਹਾ ਸੀ, ਐਥਰ ਕਾਡਰੀ ਦੀ ਕਥਾ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ।
ਭਰਵਾ ਬੋਲਣੋਂ ਦੇਖਕੇ ਜਾਡਰੀ ਨੂੰ, ਪਿਆ ਅਣਕਣਾ ਸਿੰਘ ਦਲੇਰ ਨੂੰ ਵੀ।
ਪਿਆ ਚਿਡਣਾ ਧਰਤ ਤੇ ਅਸਟਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਾਡਣਾ ਚਿਨਾਂ ਦੇ ਰੇਰ ਨੂੰ ਵੀ।
ਜੈਕੇ ਮੁਝਕ ਅਭੋਪਲੀ ਕਥਾ ਕਰਦਾ, ਨਚਰ ਆਗਿਆ ਫੇਰ ਹਨੇਰ ਨੂੰ ਵੀ।
ਦੇਸ ਭੋਰ ਬਾਨਾ ਭੈਣੀ ਸਾਹਬ ਅੰਦਰ ਟੈਲੀ ਵੇਨ ਹੋਇਆ ਤਥੀ ਭੋਰ ਨੂੰ ਵੀ।
ਜੁਟਕੇ ਚਲਿ ਤੁਰਿਆ ਸਿੰਘ ਜੁੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਾਡਰੀ ਕੂਭ ਵਰਿਆਦ ਬੀਡੀ।
ਚੋਕੀ ਤੀਕ ਅਵਾਜ਼ ਨ ਪਹੁੰਚਦੀ ਸੀ, ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਭਲਕ ਇਮਦਾਦ ਬੀਡੀ।
ਬੀਨੀ ਕਾਲਿਆ। ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਤੇ ਭੋਰ ਕਿਉਂ ਗਯਕਦਾ ਏ।
ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਜਾਦ ਕਰਕੇਵ ਦਾਡਾ। ਭੀਰ ਜਿਗਰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਰਝਕਦਾ ਏ।
ਮੁਝੀ ਕਿਵੇਂ ਗਜ਼ੀਬ ਤੇ ਕਤਕਦਾ ਏ ਰੇਹਰ ਦੇਖ। ਕੇਦੇਸ ਪਿਆ ਕਝਕਦਾ ਏ।
ਸੁਣਦਾ ਹੋਥਜੋਂ ਦੇਸ ਵੀ ਕੂਭ ਤੂੰ ਵੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਜੋ ਕਾਲਜਾ ਧੜਕਦਾ ਏ।
ਪਰਾ ਸਗਾ ਨ ਕਦੋਂ ਪੇਜਾਵ ਕਿਥੋਂ ਆਈ ਦਾਦ ਕਾਲਿਆਦ ਦੇ ਰੇਖ ਦੀ ਸੀ।
ਕੂਭ ਭੈਣੀ 'ਚ ਭਰਤ ਦੀ ਸੁਟੀ ਕਲੀ ਜਾਂ, ਭੈਣੀ ਵਾਲੀ ਹੀ ਜੋਤ ਪਈ ਦੇਖਦੀ ਸੀ।
ਹਕ ਜੋਤਕੇ ਸਦੋਂ ਪਰਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਪਟਕਦੇ ਧਰਤ ਤੇ ਸੁਭ ਉਸਨੂੰ।
"ਸਿੰਘ। ਭਰ ਨਿਰਾਸਰਾ ਉਠ ਭੋਰੀ" ਕਿਤਾ ਕਿਸੇ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਟੁੱਬ ਉਸਨੂੰ।
ਖੁਲੀ ਐਥ ਦਿੱਸੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਉਹੀ, ਉਹੀ ਜੋਤ ਦਿਸੀ ਚਿਟੀ ਖੁੰਬ ਉਸਨੂੰ।
ਉਹੀ ਭੋਰ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਗਿੰਦਰ ਵਾਂਗ ਦਥਾਕੇ ਦੁੱਬ ਉਸਨੂੰ।

ਕਿਹਾ ਹਸਕੇ ਰਖਕੇ ਸਿਦਕ ਪੂਰਾ ਢੇਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਸਨੂੰ ਭੰਡਨਾ ਸੀ।
 ਭਲਾ ਭੀੜ ਜੇ ਨ ਰੇਗੀ ਬੰਟਣੀ ਸੀ ਰੇਨੂੰ ਬਿਨਾ ਹਥਿਆਰ ਕਿਓਂ ਰੋਭਨਾ ਸੀ।
 ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਭਹਿਏ ਐਸਾ ਛੋਟਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਆਂਢਦੀ ਨਹੀਂ।
 ਧੀਰਜ ਸਿਖ ਦੀ ਕਦੇ ਝੁਲਾਵਦੀ ਨਹੀਂ ਮੇਹਰ ਕੁਤੂਬ ਧਰਤਾਭ ਝੁਲਾਵਦੀ ਨਹੀਂ।
 ਦੇਨੀ ਆਖ ਓਹ ਜੋਤ ਅਲੰਪ ਹੋਈ ਰਾਇ ਸਿਖ ਦੀ ਖੁਬੀ ਸਮਾਵਦੀ ਨਹੀਂ।
 ਰੜਕਾ ਜਾਣਕੇ ਕਰ ਲਿਆ ਕਮਰ ਬੱਸਾ ਐਕੜ ਹੋਰ ਬੰਦੀ ਅਕੇ ਆਂਢਦੀ ਨਹੀਂ।
 ਬੱਕੀ ਦੇਖ ਚੀਨੀ ਚਰਚਾ ਕੌਰਕਾ ਦਾ ਭੈਟੀ ਚਿਓ ਦਰੋਗੇ ਨੇ ਛੋੜਿਆ ਸੀ।
 ਰਾਇ ਸਿਖ ਨੇ ਆਣਕੇ 'ਬੈਥਰ' ਪਿਛੋਂ ਸੰਗਤ ਸਾਧ ਦਾ ਭਰਮ ਨਵੇਂਜਿਆ ਸੀ।

ਤਾਂਘਾਂ

(ਬਲੀਂ ਸਰਦਾਰ ਨਾਲ ਸਿਖ 'ਕੋਬਰ')

(ਡਰਜ਼ - ਲੈ ਜਾ ਚਿਠੀ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਭਾਈਆ)

ਸੀਨਾ ਧੜਕਦੇ ਫਿਸ ਗਏ ਛਾਨੜੇ, ਛਲਕਨ ਲਗ ਪਏ ਨੈਨ ਪਿਆਲੜੇ,
ਆਕੇ ਵੇਖ ਬੋਹਾਲਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਦਰਸ ਦਿਖਾਲ ਜਾ।
ਖਹਿ-ਖਹਿ ਹਿਕ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦਿਆਂ ਮੋੜੀਆਂ ਮਾਲਾ ਛਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪਰੋਤੀਆਂ,
ਬਦਲ ਗਮਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਤੋਂ ਟਾਲ ਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ...
ਜੁਲਮੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੇਟ ਜਦ ਭਾਰੀਆਂ, ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਵਜਦੀਆਂ ਕਾਤੀਆਂ,
ਵੁਲਟ ਅਖੀਆਂ ਉਛਲਦਾ ਕਾਲਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ...
ਏਧਰ ਜੋਰ ਨੇ ਕਲਜੁਗੀ ਘੋਰਦੇ, ਦੂਜੀ ਡਰਡ ਹਨੇਰੜੇ ਵੀਰ ਦੇ।
ਮੁਝਕੇ ਦੀਵੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕਾਲ ਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ.....
ਮੁਝਕੇ ਕਵਜਾ ਮੇਰ ਤੇ ਰੋਰ ਨੂੰ, ਇਕੋ ਘਾਟ ਤੇ ਬਕਰੀ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ।
ਪਾਨੀ ਪੀਨ ਦੀ ਜਾਥ ਸਖਾਲ ਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ...
ਵੀਰੀ ਬਣ ਗਏ ਵੀਰੀ ਅਜ ਵੀਰ ਦੇ, ਲਾ ਲਾ ਕੋਨੀਆਂ ਕਾਲਜਾ ਚੀਰ ਦੇ।
ਇਕੋ ਸੈਂਥ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾਲ ਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ...
ਨਕੇ ਦੂਈ ਦਵੇਰ ਦੇ ਤੋੜਦੇ, ਸਾਗਰ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਜੋੜ ਦੇ।
ਵਿਚਫੁੱ ਖਾਲ ਪਰੇਮ ਦੇ ਖਾਲ ਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ.....
ਇਹ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਖੇਲ ਵਿਖਾ ਗਿਓਂ, ਲਾਰਾ ਭਵਦੇ ਅਣ ਦਾ ਲਾਗਿਓਂ।
ਕਰਕੇ ਮਿਹਰ ਉਸ ਕੋਲ ਨੂੰ ਪਾਲਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ...
ਗਮ ਦੀ ਪੱਤ ਛੱਡ ਚੁਕਿਆ ਅਰ ਨੂੰ, ਲਾਹੀ ਪਤ ਜਿਉਂ ਪੱਤ ਪੀ ਰਫ ਨੂੰ।
ਹਿਰਦਾ ਏਸ ਦੋਸਾਸਨ ਦਾ ਕਾਲ ਜਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ..

ਤਾਰਦੇ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੈਥਰ')

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੁਖ ਤੇ ਆਰਾਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਲੋੜ ਉੱਥੀ,
ਨਾ ਹੀ ਮੇਨੂੰ ਬੋਝ ਹੈਨ ਸੈਲ ਤੇ ਬਿਥਾਰ ਦੇ।
ਅੰਬਰਾਂ ਤੇ ਉੱਡਣਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਚਾਹਵਦਾ ਨਹੀਂ,
ਚਾਹਵਦਾ ਨਹੀਂ ਅੰਬ ਉੱਥੇ ਅਹਿਰੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ।
ਰਖਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿਛਿਆ ਮੇਂ ਸਾਇਸ ਦਿਆਂ ਜਾਦੂਆਂ ਦੀ,
ਭਾਵਦੇ ਨਹੀਂ ਕ੍ਰਿਸਮੇਂ ਇਹ ਲੋਖਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ।
'ਕੈਥਰ' ਹੋਛ ਫੋਸਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਆਂ ਤੀ ਲੋੜਦਾ ਨਹੀਂ,
ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੇਕੇ ਭਵ ਸਿੰਧ ਵਿਚੋਂ ਤਾਰ ਦੇ।

* ਸਮੁੰਦਰੀ

ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ

(ਸ਼ਬਦਾਰ ਨਾਲ ਸਿਖ ਜੀ 'ਕੰਦਰ')

(ਗੁਥਾਈ)

(੧)

(ਪੁਛਿਆ) ਹੇ। ਬਸੰਤਪੰਚਮੀ-ਕਿਉਂ-ਫੁੱਲ, ਇਲਏ ਦਾਗ ਉਛਾਲੇ।
ਪਲਕ ੨ ਮੁੱਢ ਹੰਢ ਚਮਕਣ, ਰੋਮ ਰੋਮ ਮੁੱਢ ਛਾਲੇ।
(ਆਖਿਆ) ਵੇ। ਵੀਰਾ ਕੀ ਦਸਾ, ਉਸ ਲਈ ਅਰਥਾਂ ਵਾਟਾਂ ਵਾਹੀਆਂ।
ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਫਰਸ ਵਿਖਾਲੇ।

(੨)

ਥਣਦੇ, ਟੁੱਟਦੇ ਵੇਖ ਭੁਲਭੁਲੇ, ਬਿਹਾ ਪਲੋਕੇ, ਬੰਨੇ।
ਹੇ। ਸਾਗਰ!! ਕਿਉਂ ਉਗਲੇ ਨਿਗਲੇ, ਇਹ ਹੀਰੇ ਤੇ ਪਨੇ।
ਆਖਿਓਸੁ, ਤੇ ਹਨ ਇਲ ਮਸਰਾਂ ਦੇ, ਭਾਲ ਪੀਆ ਦੀ ਕਰਵੇ।
ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਫਿਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ, ਭਾਡ ਵਿਨੇ ਜੀ ਭਨੇ।

(੩)

ਇਕ ਕੂਕੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੁਰਖ ਨੇ, ਪੁਛਿਆ ਕਰਕੇ ਹਾਸੀ।
ਉਨਟੀ ਪੈਗ ਵਲੋਂ ਕਿਉਂ ਸਿਰਫੇ, ਆਖਿਆ, ਸੁਣ ਕਥਵਾਸੀ।
ਜਿਸ ਦਮ ਪੈਰ ਪੀਆ ਵੱਲ ਧਰੀਏ, ਸਿਰਦੀ ਹੋਥ ਨ ਭਰੀਏ।
ਪਗੜੀ ਦੋਸ ਕੋਟ ਫਿਰ ਵੇਖੇ, ਸਿਧੀ ਅਰੇ ਕਥਵਾਸੀ।

ਬੇੜੀ ਨਾਮ ਦੀ ਸੈਂਕੜੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਤੇ

(ਸਰਦਾਰ ਨਾਲ ਸਿੰਘ 'ਬੇਵਰ')

ਲੱਖਾਂ ਤਾਰੇ ਤੇ ਤਾਰਕੇ ਪਾਰ ਕੀਤੇ,
ਬੇੜੀ ਨਾਮ ਦੀ ਸੈਂਕੜੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਤੇ।
ਕਰ ਕਰ ਦੇਵਰੇ ਜਨਮ ਦੇ ਰਾਕਸ਼ਾਂ ਤੋਂ,
ਕੱਥ ਦੋਜਖੇ ਜੰਨਤੀ ਵਾੜ ਦਿਤੇ।
ਐਪਰ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਮੇ ਸੀ ਕੰਮ ਬੇੜਾ,
ਓਧਰ ਪਾਪ ਨੇ ਪਝਤਨੇ ਪਾੜ ਦਿਤੇ।
ਪਰਦਾ ਹੋਰ ਇਕ ਬੁੱਲਣਾਂ ਪਿਆ ਉੱਤੋਂ
ਖਾਕੀ ਜਿਸਮ ਦੇ ਬਦਲ ਉਛਾੜ ਦਿਤੇ।
ਫੈਟੀ ਪਿੰਡ ਰਰਖਾਣਾਂ ਦੇ ਵੰਥ ਉਤੇ,
ਹੋਥ ਮੋਹਰ ਦੇ ਰੱਥ ਨੇ ਝਾੜ ਦਿਤੇ।
ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੋਤ ਮਾਨੋਂ,
ਰੋਥੀ ਨੂਰ ਨੇ ਖੋਲ ਕਿਵਾੜ ਦਿਤੇ।
ਕਿਰਨਾਂ ਸੁੰਟ ਕੋਹਰੂਰ ਦੇ ਨੂਰ ਦੀਆਂ,
ਰੋਬਨ ਪੰਥ ਦੇ ਕਰ ਪਹਾੜ ਦਿਤੇ।
ਮਹਿਕੇ ਫੁੱਲ ਬਸੰਤ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਇਆ,
ਗੁੰਢੇ ਗਮਾਂ ਦੇ ਖਿਜਾਂ ਲੁਭਾੜ ਦਿਤੇ।
ਕੋਇਲਾਂ ਲੁਕੀਆਂ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਗ ਅੰਦਰ,
ਬੋਦਲ ਗਥੇ ਦੇ ਪੋਟ ਉਜਾੜ ਦਿਤੇ।
'ਬੇਵਰ' ਆਏ ਸਹਾਨ ਤੇ ਰਾਮ ਰਹੀ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੰਬੂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸਾੜ ਦਿਤੇ।
ਵੀਰਵਾਰ, ਅਠਾਰਾਂ ਸੌ ਬਹੱਤਰੇ ਨੂੰ,
ਸੋਸਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਅਵਤਾਰ ਲੇਕੇ।

ਸਦਾ ਬੋਰ ਦੀ ਕੁੱਖ ਨੂੰ ਹਰਾ ਬੀਤਾ,
 ਧੁਰੋਂ ਬਰਬਰਾ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਲੈ ਕੇ।
 ਜਪੀ, ਤਪੀ ਤੇ ਹਠੀ ਮ੍ਰਿਗਿਦ ਪੁਰੇ,
 ਆਏ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦਰਦ ਪਿਆਰ ਲੈ ਕੇ।
 ਆਏ 'ਕੇਵਰ' ਜਹਾਨ ਤੇ ਪੰਥ ਖਾਤਰ,
 ਪੂਰਨ ਫ਼ਖਰ ਦੇ ਫਰੇ ਝੰਡਾਰ ਲੈ ਕੇ।

ਸੰਭਾਲ ਆ ਕੇ

(ਸਰਦਾਰ ਨਾਲ ਸਿਖ ਜੀ 'ਬੰਬਰ')

ਢੇਰੇ ਕਰਦਿਆਂ ਮਛਾਂ ਹੋ ਚਿੱਠ ਜਾਈਏ,
ਬੁੱਲ ਜਾਈ ਨ ਥਾਂਗ ਪਿਆਲ ਆਏ ॥
ਸੋਢੀ ਥਾਂਗ ਥਰੇਏ 'ਚ ਡਬਡ ਰਹੇ ਹਾਂ,
ਲੋਜਾ ਪਿਆਰਿਆ ਥਾਂਗ ਉਥਾਲ ਆਏ ॥
ਸਾਨੂੰ ਬੁੱਟ ਦੀ ਔਗ ਨਹੀਂ ਟਿਕਨ ਦੇਂਦੀ,
ਜੀਨਾ ਸਾਡੇ ਰਹੇ ਲੰਖਾ ਉਥਾਲ ਆਏ ॥
ਭਿਰੀ ਕੌਮ ਕੁਲਾਮੀ ਦੀ ਥਾਥਰ ਔਥਰ,
ਮਿਲੇ ਖੁਲ੍ਹ ਦੇ ਅਰਥ ਪਥਾਲ ਆਏ ॥
ਜੇਹੜੀ ਚੌਥੀ ਚਲਾਕੇ ਫੁਰ ਗਿਆ ਸੀ,
ਪੀਠਾ ਓਸਦਾ ਆਪ ਉਥਾਲ ਆਏ ॥
'ਬੰਬਰ' ਮਾਲਾ ਦੀ ਮਾਰ ਕਮਿਦ ਕਿਧਰੀ,
ਬਿਛੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਰ ਸੰਭਾਲ ਆਏ ॥

ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗਾਇਆ ਏ

(ਸ੍ਰ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਬੇਬਰ')

ਭੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀਪੀਆਂ ਨੇ ਬੰਨ ਰਾਹ ਪੁਚਾਈ ਡਾਰ,
ਭਲੀਆਂ ਨੇ ਔਖਾਂ ਖੋਲ ਰਸ ਕੇ ਵਖਾਇਆ ਏ।
ਲਿਫ ਲਿਫ ਪੈਂਡੀਆਂ ਦੀ ਭੰਨੀਆਂ ਨੇ ਆਕਣਾਂ ਆ,
ਪੈਂਡੀਆਂ ਨੇ ਮਾਘਾ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਵਜਾਇਆ ਏ।
ਲਗਰਾਂ ਤੇ ਭਾਲੀਆਂ ਦੇ ਭਾ ਦੀ ਅਸ਼ ਏੳ ਆਈ,
ਪਹਿਨੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਰੂਪ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਵਾਇਆ ਏ।
ਭੰਜੀਆਂ ਕ੍ਰਿਖਾਂ ਵਾਲੇ ਅਜ ਭੈਂ ਵਿਹਾਏ ਸਮੇਂ,
ਭੰਡਿਆਂ ਨੇ ਮੁਖ ਵਿਚ ਪਤਰਾਂ ਨੁਕਾਇਆ ਏ।
ਖਿਲ ਖਿਲ ਗੁੰਢਿਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਡਾਮ ਦਿਤੇ,
ਚਾਕ ਚੁਪ ਚਾਪ ਵਾਲਾ ਫੁਲਾਂ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ ਏ।
ਔਂਥਰਾਂ ਦਾ ਨੂਰ ਔਂਜ ਚਮਕਿਆ ਜਮੀਨ ਉੱਤੇ,
ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗਾਇਆ ਏ।

ਸੁਰਗਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪਨੀਰੀ ਕਿਸੇ ਗੀਜ ਦਿੱਤੀ,
ਏਥੇ ਅਜ ਰੋਕ ਕੀ ਬਸੰਤ ਨੇ ਜਮਾਇਆ ਏ।
ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਜੰਨਰਾਂ ਸਜਾਨ ਲਈ ਦਿਸਨੀਅਰ ਨੇ,
ਖਾਕਾ ਇਹ ਬਹਾਰ ਰੂਪੀਜਿਮੀ ਤੇ ਬਨਾਇਆ ਏ।
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਸੰਤ ਰੂਪੀ ਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਬੀਬੇ ਵਿਚ,
ਔਂਥਰਾਂ ਤੇ ਜੰਨਰਾਂ ਦਾ ਭਿੰਕ ਰਿਹਾ ਸਾਇਆ ਏ।
ਖਿਤੀ ਫੁਲਦਾਈ ਜਾਂ ਇਹ ਧਰਤੀ ਦੇ ਫਾਲਿਆਂ ਦੀ,
ਬਾਬਲਾਂ ਦੀ ਮਸਤੀ ਨੂੰ ਪੇਨ ਨੇ ਖਿਡਾਇਆ ਏ।
ਜੇਹਰਾ ਜੇਹਲ ਮਿਸ਼ਕੀ ਮੁਰੋਮੁ ਦਿਆਂ ਖਿਦੂਆਂ ਦਾ,
ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਖੋਲ ਦਾ ਰਚਾਇਆ ਏ।

ਕਿਸੇ ਹਥੀ ਰੂਪ ਦੀ ਸਵਾਰ ਨਾਲੇ ਆਈ ਰਾਈਓ,
ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗਾਇਆ ਏ।

ਦੁਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੀ ਪੈਨ ਉੱਥੀ ਬੰਮ ਗਈ ਏ,
ਸੁਖਾਂ ਦਿਆ ਸਾਸਾਂ ਜਿਹਾ ਵਖਰ ਵਲਾਇਆ ਏ।
ਲੜਦਾ ਨਹੀਂ ਨਾਮ ਕਿਤੇ ਜੁਲਮ ਦਿਆਂ ਬਦਲਾਂ ਦਾ,
ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਘਟਾਂ ਚੜ੍ਹ ਸਿੰਨ ਆ ਜਮਾਇਆ ਏ।
ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਦਿਵਾਲੀ ਉੱਥੋਂ ਰਿਸਮਾਂ ਨੇ ਬਾਲ ਦਿਤੀ,
ਵਾਸਨਾਂ ਦਾ ਨੂਰ ਸਾਰੇ ਜਗ ਤੇ ਵੰਨਾਇਆ ਏ।
ਪੈਂਡੇ ਵੁਲ ਕੰਡੇ ਜਰੇ ਜਰੇ ਦਿਆਂ ਬੀਬਿਆਂ ਚੋਂ,
ਬੁਦਰਡ ਨੇ ਭੇਦ ਰੂਪੀ ਮੁੱਖ ਆ ਵਿਖਾਇਆ ਏ।
ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਇਹ ਅਰਥ ਰੂਪੀ ਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਦੇਵਰਾਂ ਨੇ,
ਮੋਟੀਆਂ ਦਾ ਬਾਲ ਭੇਟਾ ਰਾਮ ਦੀ ਚਕਾਇਆ ਏ।
ਮੁਸਕਰਾਂ ਦੇ ਵੁਲ ਜਾਂ ਇਹ ਅਰਥਾਂ ਤੇ ਥਿਰੇ,
ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗਾਇਆ ਏ।

ਆਇਆ ਬਲਬਾਰੀ ਸਿੰਨ੍ਹੇ ਨਾਮ ਦੇ ਮਦਾਨ,
ਜਿੱਥੇ ਲੱਖਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੀਸ ਚਾ ਭੁਕਾਇਆ ਏ।
ਜਿਹਥੇ ਜਿਹਥੇ ਬੰਨੇ ਓਹਨ ਨਿਗਾਹ ਦੇ ਨਿਬਾਨ ਬੰਨ੍ਹੇ,
ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਜਨੌਰਾਂ ਉੱਥਾ ਅੰਗ ਨ ਹਿਲਾਇਆ ਏ।
ਮਾਰੀ ਉਹਨੇ ਔਖ ਰੂਪੀ ਉਵਥ ਦੀ ਕਮੰਚ ਜਦੋਂ, ਸੁਰਜ,
ਜੇਹਾ ਜਾਬਰਾ ਭੀ ਸੀਸ ਆ ਨਵਾਇਆ ਏ।
ਪਾਲਾ ਉਹਥੇ ਸਾਏ ਦਾ ਬਸਾਈਆਂ ਉੱਥੇ ਪਿਆ ਜਦੋਂ,
ਕਬਰਾਂ 'ਚ ਸੁਰਿਆਂ ਭੀ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਢਾਇਆ ਏ।
ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਸੇਕ ਨ ਸਮੁੰਦਾਂ ਨੇ ਸਿਹਾ ਵੇਖੋ,
ਚਰਨ ਓਸ ਠੰਢੇ ਵਾ ਕੰਢੇ ਤੇ ਪਦਾਇਆ ਏ।
ਦੇਖ ਦੇਖ 'ਕੰਢਰ' ਉਹਦੀ ਐਥੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਭਾਈ,
ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗਾਇਆ ਏ।

ਮਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਾਖੀ

(ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸ੍ਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੰਦਰ' ਪਰਿਚੱਥ)

ਚਾਨਣੀ ਸੀ ਰਾਡ ਕਿਸੇ ਬਾਰ ਵਿਚ ਫੁੱਫਾ ਹੈਸਾ,
ਕੱਖ ਕੱਖ ਜੋਤਦਾ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੀ ਛੱਨ ਦਾ।
ਸੋਚਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹਿਣ ਚੋਂ ਬੇਚੋਨ ਹੋਇਆ ਲੇਖਣੇ ਨੂੰ,
ਅਕਲਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝੇ ਹੈਸਾਂ ਬੰਨ੍ਹਦਾ।
ਤਵਾਰੀਖੀ ਗੋਲਾਂ ਦੇ ਗਲਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲ ਪਾਕੇ,
ਹੋ ਗਿਆ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਤਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਨ ਭਨ ਦਾ।
ਅਸਰੇ ਸਹਾਰੇ ਦਿਆਂ ਮੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਣੇ ਲਈ,
ਬਡਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਾਲੇ ਸਿਖ 'ਹੈਸਾਂ' ਛੱਨਦਾ।

ਮਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਨ ਵੀ ਭਾਂ ਰਖਿਆ ਸੀ,
ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਗਲਸੀ ਪਰ ਮਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ।
ਪਿੰਚੀ ਫਟ ਫਿਨਮ ਮੈਂ ਤਸੱਵਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮਰੇ ਚੋਂ,
ਹੋ ਗਿਆ ਉਜਾਲਾ ਮੇਨੂੰ ਚੋਧਵੀਂ ਦੇ ਚੰਨ ਦਾ।
ਫ਼ਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੀਪੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਭੀ ਫੁਲਾਟ ਵਾਲਾ,
ਭਿਠਾ ਇਕ ਹੋਲਾ ਤੇ ਨਬਾਰਾ ਵਨ ਵਨ ਦਾ।
ਲਗੀ ਘਨਘੋਰ ਬੋਰ ਢੇਲਕੀ ਤੇ ਛੋਟਿਆ ਦਾ,
ਜਿਥੋਂ ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਵਾਜ਼, ਧੰਨ ਧੰਨ ਦਾ।

ਘੋਰਿਆਂ ਦੀ ਦੋੜ ਸੋੜ ਘਡੀ ਹੋਈ ਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ,
ਸਭ ਤੋਂ ਸੀ ਵੱਡਾ ਉਹ ਦਿਹਾੜਾ ਓਸ ਸੇਨ ਦਾ।
ਭਜਨਾਂ ਦੇ ਰੂਖੇ ਸੀ ਅਨੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਰਜ-ਰਜ ਨਗਾਂ
ਹੋਇਆ ਲੋਗਰ ਸੀ ਅਕੁੱਟ ਨਾਮ ਐਨ ਦਾ।
ਐਪਰਾਂ ਅਗੇਰੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵਧਿਆ ਮੈਂ,
ਪਰਦਾ ਕਿਸੇ ਕੁਝ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਦਾ।

ਰਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕੁੰ ਉਡਾਇਆ ਬੰਬ ਬੈਟ ਵਾਲੇ,
ਪਿਆ ਚੰਗਿਆੜਾ ਕਿਸੇ ਧੁਖੇ ਦਿਲ ਖੋਲ ਦਾ।

ਹੈ। ਹੈ॥ ਮੇਰੇ ਬਚੜੇ ਤੇ ਪੇ ਗਿਆ ਜੇ ਕਹਿਰ ਨੌਕੇ,
ਦੇ ਗਿਆ ਵਿਛੋੜਾ ਮੈਨੂੰ ਭਾਹਦਾ ਬਾਲਪਨ ਦਾ।
ਕਬਰਾਂ ਦਿਆਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵੀ ਲਈ ਹੈ ਹਜ਼ਾਰੀ ਜਿਕੋਂ,
ਠਹਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨ ਜਿਥੇ ਕਾਲ ਵਾਲੇ ਸੌਨ ਦਾ।
ਹੈ। ਹੈ॥ ਓਥੇ ਲੁਟੀ ਗਈ ਸੇ ਜਾਨ ਮੇਰੇ ਬੱਚੜੇ ਦੀ,
ਦੌੜੇ ਕੇ ਕੋਈ ਕਰੇ ਚਾਟਾ ਬਾਲਕ ਬਚੇਨ ਦਾ।
ਹਾਥੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਿਆ ਜਹਾਨ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਿਆ ਏ,
ਮੋੜੀ ਉੜ੍ਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਵੀ ਪਿਆਰਾ ਮੇਰੇ ਭੋਲ ਦਾ।

ਜੁਟੇ ਜਦੋਂ ਇਸ਼ਕਰਾਂ ਦੇ ਵੈਟ ਭਾ ਬੇਚੇਨ ਹੋ ਗਏ,
ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਨੌਕਾ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੇ ਭੋਲ ਦਾ।
ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌੜਾਕੇ ਨਜ਼ਰ ਬਗੀ ਆਏ,
ਭਿੱਠਾ ਇਕ ਨਾਰ ਉੱਤੇ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਗੋਲ ਦਾ।
ਘੋੜੇ ਹੇਠਾਂ ਆਟਕੇ ਪਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਪੁੱਰ ਚੜ੍ਹਦੇ,
ਲੱਗਾ ਤੀਰ ਓਸਦੇ ਕਲੋਜੇ ਵਿੱਚ ਸੌਨ ਦਾ।
ਧਾਰਕੇ ਬੇਨੀਰ ਸੀ ਪੋਲੀਸ ਜੇਰ ਭਾਰਦੀ ਪਈ,
ਜਾਨ ਪਾਟਾ ਚਾਹਦੀ ਸੀ ਕਨੂੰਨ ਵਾਲੇ ਭੋਲ ਦਾ।

ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਆਟ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਹਾ ਪਿਛਾਂ ਹਟੋ,
ਲਾਹੀਏ ਭਰ ਰੂਸਾਂ ਤੋਂ ਪੋਲੀਸ ਵਾਲੇ ਭੋਲ ਦਾ।
ਦਿਲ ਬੰਬ ਭਾਰ ਘੋਲ ਦਿੱਤੀ ਸਮਝੂਰ ਵਲੋਂ,
ਹੋਇਆ ਸੋਚਖੰਡ ਵੀ ਅਥਾਜਾ ਟੋਨ ਟੋਨ ਦਾ।
ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਆਟ ਪਹੁੰਚੀ ਜਾਨ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੀ,
ਉਠ ਬੇਠਾ ਭਟਾ ਪਟ ਆਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭੋਲਦਾ।
ਫੁਟ ਪਏ ਜੇਕਾਰੇ ਸਾਰੇ ਖਾਲਜੇ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਰੀ,
ਟੁੱਟਾ ਪਰ ਲੱਕ ਸੀ ਪੋਲੀਸ ਪਰਸੇਨ ਦਾ।
ਬੈਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਚਿਚਕਿਆ ਮੈਂ ਰਿਏ ਦਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ
ਤਕਲਾ ਰੀ ਸਿਧਾ ਮੇਰੀ ਰਨ੍ਹ ਦਾ।
ਭੋਲ ਭੋਲ ਵੇਖੀਆਂ ਕਿਰਾਬਾਂ ਫੇਰ 'ਕੰਬਰ' ਆ ਕੇ,
ਪਾਇਆ ਮੈਂ ਖਜਾਨਾ ਦਿਓਂ ਭੇਰ ਵਾਲੇ ਭੋਲ ਦਾ।

ਭੈਣੀ ਦਿਆ ਬਾਹਾ ਤੇਰੀ ਸਾਦਗੀ ਨੇ ਲੁਟਿਆ

(ਸ੍ਰ. ਨਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਬੈਥਰ' ਸਾਹਿਤਾ ਜਿ. ਬੇਖੁਪੁਰਾ)

ਨਾਮ ਡੇਰਾ ਲਿਆ ਰਿਏ ਨਾਮ ਸੋਮਾ ਟੁੱਟਿਆ,
ਰੋਮ ਰੋਮ ਬਿਚੋਂ ਆ ਪ੍ਰੇਮ ਨੱਥਾ ਟੁੱਟਿਆ।
ਹੈ ਗਿਆ ਮੁਰਾਣਾ ਦਿਲ, ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਟੁੱਟਿਆ,
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਹੋਏ ਟੁੱਟਿਆ।
ਅਥਰੂ ਸੁਕਾਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੈਰ ਯੇਡ ਪੁਟਿਆ,
ਭੈਣੀ ਦਿਆ ਬਾਹਾ ਤੇਰੀ ਸਾਦਗੀ ਨੇ ਲੁਟਿਆ।
ਚਿਲ 'ਚ ਖਿਆਲ ਸੀ ਇਹ ਭਾਨ ਵਡੇ ਹੋਨਗੇ,
ਭੈਣੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਮਥਾਨ ਵਡੇ ਹੋਨਗੇ।
ਬਾਹਾ ਵਾਂਗੂ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਵੱਡੇ ਹੋਨਗੇ,
ਪੁੱਛੇ ਉੱਚੇ ਮਹਿਲ ਤੇ ਵਾਲਾਨ ਵੱਡੇ ਹੋਨਗੇ।
ਐਪਰ, ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਭੋਕ ਟੁੱਟਿਆ,
ਭੈਣੀ ਦਿਆ ਬਾਹਾ.....

ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਹਾਲ ਇਹ ਕਮਾਲ ਭਾਲ ਭਾਲ ਕੇ,
ਟੋਹਿਆ ਕੱਖ ਕੱਖ ਵੀ ਮੈਂ ਚੰਦਨ ਖਿਆਲ ਕੇ।
ਸੋਨੇ ਦਾ ਭਲੇਖਾ ਹੀ ਸੀ, ਡਿੱਠਾ ਨਿਰਾ ਭਾਲ ਕੇ,
ਜ਼ਰਾ ਜ਼ਰਾ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆਨ ਦੀਵਾ ਬਾਲਕੇ।
ਕੋਝੀਆਂ ਕਈ ਕੋਝੀ ਉਰੇ ਵਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਟਿਆ,
ਭੈਣੀ ਦਿਆ ਬਾਹਾ.....

ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਹਾਲ ਫੇਰ ਕੱਚੇ ਜਰੇ ਭਾਲ ਦਾ,
ਪਾਨੀ ਜਿਏ ਵਿੱਚ ਨਿਗ੍ਹਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰਾਲ ਦਾ।
ਜੱਨਤਾਂ ਦੇ ਕੋਸਰਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦਖਾਲ ਦਾ,
ਪਾਨੀਆਂ ਦਾ ਖਿਜਰ ਦੀ ਅਥਨਾਨ ਜਿਧਾ ਭਾਲ ਦਾ।

ਦਿਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵੇਖ ਦਿਲ 'ਚ ਮੈਂ ਖੁੱਟਿਆ,
ਭੈਟੀ ਦਿਆ ਬਾਹਾ

ਜਿਥੇ ਕਿਥੇ ਵੇਖੇ ਚਹਿਣ ਸਬਦਾਂ ਦੇ ਵੱਗਦੇ,
ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗੂੰ ਭਜਨੀਯ ਸਾਰੇ ਨਗਦੇ।
ਸੰਗਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਅਮਰਾਂ ਦੇ ਵੰਗਦੇ,
ਠੰਗਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਠੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਗ ਦੇ।
ਨਿੱਕਾ ਵੱਡਾ ਜਿਹੜਾ ਵੇਖੇ ਨਾਮ ਵੱਲ ਲੁੱਟਿਆ,
ਭੈਟੀ ਦਿਆ ਬਾਹਾ

ਐਥੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੰਮ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨੇੜ ਦੇ,
ਸੇਵਾ ਵਾਲੀ ਫਾਰ ਸਬੇਦਾਰ ਪਏ ਨਬੇੜ ਦੇ।
ਦਿਸਦੇ ਨ ਨਾਮ ਕਿਤੇ ਭਗਤੀ ਰਖੇੜ ਦੇ,
ਪੇਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੋਈ ਲੋਕ ਲੁੱਟੀ ਨੂੰ ਨ ਭੇੜ ਦੇ।
ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲਾਲਚਾਂ ਨੂੰ ਲੂਨ ਵਾਂਗੂੰ ਕੁਟਿਆ,
ਭੈਟੀ ਦਿਆ ਬਾਹਾ

ਰਖਿਆ ਤੂੰ ਪਾਪੀਆਂ ਤੇ ਦਾਬਾ ਭੈਟੀ ਵਾਲਿਆ,
ਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕੁਬਦਾ ਦੁਆਬਾ ਭੈਟੀ ਵਾਲਿਆ।
ਭੈਟੀ ਡੇਰੀ ਮੋਨੀ ਦੀ ਏ ਗਾਬਾ ਭੈਟੀ ਵਾਲਿਆ,
ਧਨ ਹੈ ਕਮਾਈ ਤੇਰਾ ਗਾਬਾ ਭੈਟੀ ਵਾਲਿਆ।
'ਫੇਵਰ' ਸਾਡਾ ਐਥਾਂ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਜੋ ਨਖੁੱਟਿਆ,
ਭੈਟੀ ਵਾਲੇ ਬਾਹਾਂ ਡੇਰੀ

ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ

(ਸ੍ਰ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਡੋਕ)

ਥਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਿਰਨੇਮੀ ਡਿਆਲੀ ਸੱਤ ਪੂਰਾ,
ਏਕਠਾ ਦਾ ਹਾਮੀ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਏ।
ਬਥਵਾਂ ਦੇ ਬਿਥੇ ਇਹ ਸਵਾਦ ਮਾਣੇ ਬਿੰਦਗੀ ਦਾ,
ਮਾਲਾ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖੇ ਚੀਨੀ ਥਾਲੇ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਏ।
ਅਖਾਂ ਥਾਲੀ ਡਕਤੀ ਡੇ ਸਚ ਝੂਠ ਰੋਲਦਾ ਏ,
ਅਥੇ ਪਹਿਰ ਮਾਣੇ ਪਿਆ ਸਿਦਕ ਦਾ ਹੁਲਾਰਾ ਏ।
ਭੋਪਾ ਅਗੇ ਉਭ ਉਭ ਭਾਰਤ ਬਿਗਾਰ ਵਿਚ,
ਸਾਰੇ ਜੁਗ ਉਭੇ ਪਾਇਆ ਫੇਨੇ ਲਿਖਵਾਫਾ ਏ।

ਸੀਨੇ ਵਿਹਵੇ ਵਿਚ ਛੇਕ ਸਜਨਾ ਪਿਆਰਿਆ ਦਾ,
ਏਸ ਦੀਆਂ ਅਖਾਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਹੈ।
ਵੇਖ ਕੁਰਬਾਨੀ ਇਹਦੀ ਜਗ ਸਾਡਾ ਆਖਦਾ ਏ,
ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਸਾਰੇ ਜਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

ਸਿਰ ਇਹਨੇ ਰਖਿਆ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਉਤੇ,
ਦਿੱਤੀ ਇਹਨੂੰ ਬਿੰਦਗੀ ਸੀ ਮੋਤ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨੇ।
ਬਾਲਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚੋਂ ਰਾਮ ਲਭਾ ਇਸਨੇ ਸੀ,
ਏਸ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਇਹਦੇ ਪੁਰਾਖ ਨੇ।
ਚੰਡੀ ਨਾਲ ਏਹਨੇ ਪੰਜੇ ਚੰਡਕੇ ਬਹਾਲ ਦਿੱਤੇ,
ਜੇ ਜੇ ਕਰਵਾਈ ਇਹਦੇ ਜਪੁਜੀ ਦੇ ਜਾਪ ਨੇ।
ਉਕਰੀ ਉਗਾਰੀ ਇਤਹਾਸ ਦਿਆਂ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ,
ਕੋਟਲੇ ਦਾ ਸਾਕਾ ਸਾਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਆਖ ਨੇ।

ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਰਹਿਦਾ ਰੋਇਆ ਰਸਦਾ ਗੁਲਾਬ ਚਾਂਗ,
ਫਰਜ਼ ਭਾਈ ਸਮਝਦਾ ਏ ਜਾਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਏ।

ਇਹਦੇ ਸਿਰ ਬਧਾ ਹੋਇਆ ਸਾਡਾ ਸਾਡਾ ਆਖਦਾ ਏ,
ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਸਾਰੇ ਜਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

ਸਾਦਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਚੋਂ ਸਰੂਰ ਲਵੇ ਦਿੰਦਗੀ ਦਾ,
ਨਾਮ ਨਾਲ ਔਗ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਨੇ ਸ਼ਿਗਾਰੇ ਨੇ।
ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਥਾਣੀ ਪਹੁੰਚੇ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਿਚ,
ਭੂਮ ਭੂਮ ਮਾਣੇ ਇਹਨੇ ਮਸਤੀ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਨੇ।
ਸਰਲੁਜ ਵਿਚ ਸਰ ਦੇਸ ਮਹਾ ਸੰਤ ਦਾ ਏ,
ਆਸ ਲੋਏ ਇਹਦੇ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦੇ ਥਨਾਰੇ ਨੇ।
ਤਪ ਕਰ ਦੇਸਨੇ ਰੋਗੂਨ ਦੀਆਂ ਜੋਹਲਾਂ ਵਿਚ,
ਤਪੇ ਹੋਏ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵ ਸੰਤ ਠਾਰੇ ਨੇ।

ਖਿਲੇ ਮਥੇ ਭਲੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਲੇਰ ਹੋ ਕੇ,
ਦੇਫ਼ ਉਤੋਂ ਵਾਰ ਦਿੰਤਾ ਇਹਨੇ ਰੁਖ ਸਾਰਾ ਏ।
ਬੋਧ ਕੁਰਬਾਨੀ ਏਹਦੀ ਜਗ ਸਾਰਾ ਆਖਦਾ ਏ,
ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਸਾਰੇ ਜਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

ਰਬ ਸਚੇ ਆਪ ਰਸਵੀਰ ਘੜੀ ਸਾਦਗੀ ਦੀ,
ਇਹਦੀ ਹਿਕ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਦਰਬ ਹੈ ਜਹਾਨ ਦਾ।
ਬਾਊਆਂ ਲਈ ਚਮੜੀ ਲੁਹਾਈ ਇਹਨੇ ਆਪਣੀ ਸੀ,
ਬੋਧਕੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਏਹ ਸੀਨਾ ਭਿਯਾ ਤਾਨ ਦਾ।
ਦਿਉਰਿਆਂ ਦੇ ਉਤੋਂ ਨਾ ਏ ਦੁਨੀਆਂ ਲੁਟੇਦਾ ਫਿਰੇ,
ਬਰੇ ਇਨਸਾਨ ਹੋਕੇ ਮਾਨ ਇਨਸਾਨ ਦਾ।
ਗੋਰਵ ਮਨੁਖਤਾ ਦਾ ਸਭਰਾ ਜਹਾਨ ਦੀ ਏ,
ਪੱਗ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ।

ਪਛੋਂ ਦਿਆਂ ਕੀਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹੂਝਟ ਲਈ ਹਿੰਦ ਵਿਚੋਂ,
ਏਕਤਾ ਦਾ ਫੜਿਆ ਸੀ ਇਸਨੇ ਭੁਹਾਰਾ ਏ।
ਉਤਮ ਤੋਂ ਉਤਮ ਤੇ ਸਚਾ ਸੁਚਾ ਪਿਆਰਾ-ਪਿਆਰਾ,
ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਸਾਰੇ ਜਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਏ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪੰਥ ਚੰਗਾ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ

(ਬਲੈਂ ਉਰਮ ਸਿਖ 'ਤੇਜ' ਮੁਰਾਜਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿਖ ਸੁਦਰ ਸਿਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਸਭ ਵੇ ਪੰਥ ਚੰਗਾ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਨਿਡ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਗੀਤ ਯਾਰਾਂ।

ਕਿਸੇ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਨ ਚੈਰ ਰਖਨ, ਕਰਦੇ ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਯਾਰਾਂ।

ਆਨ ਬਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਦੇ ਭੈਰਨ ਪੂਰੇ, ਹਰਿ ਇਕ ਨੂੰ ਜਾਨਦੇ ਮੀਤ ਯਾਰਾਂ।

ਵਿਚ ਬਲੂ ਦੇ ਸਰ ਕਰਤਾ ਦੇਵਨ, ਕਰਨ ਤਪੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਠੰਡੇ ਸੀਤ ਯਾਰਾਂ।

ਬਨੀ ਆਪਣੇ ਵਰਤਨ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਵਰਤਨ, ਹੋਰ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾ ਦੁਰਥਾਈਆਂ ਨੇ।

ਪਿਆਰਾ ਹਿਦ ਅਜਾਦ ਕਰਾਨ ਖਾਰਰ, ਸੀਨੇ ਖਾਦੀਆਂ ਜਿਨਾ ਕਟਾਰੀਆਂ ਨੇ।

ਜਰਾ ਕੋਟਲੇ ਚਾ ਸਾਥਾ ਪੜ ਦੇਖੋ, ਕਿਥੋਂ ਰੋਪ ਅਗੇ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਨੇ।

ਥਾਈਕਾਟ ਦੀ ਲੋਹਰ ਚਲਾਈ ਕਿਸਨੇ, ਸੇਕਰ ਸਚ ਪੁਛੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੇ।

ਭੋਜਨ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਥ ਦਾ ਖਾਵਦੇ ਨਹੀਂ, ਆਪੇ ਆਪਨਾ ਸਭ ਅਹਾਰ ਕਰਦੇ।

ਕਿਸੇ ਪੰਥ ਦਾ ਆ ਜਾਏ ਕੋਈ ਬੰਦਾ, ਵਾਹ ਵਾਹ ਓਸਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ

ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਰ ਕੋਈ, ਹਦੇ ਵੱਧ ਕੇ ਯਾਰੋ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੇ।

'ਤੇਜ' ਆਖਦਾ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿਖ ਜੀ ਥਾਹੋਂ ਪਕੜ ਕੇ ਭਵਜਲੋਂ ਪਾਰ ਕਰਦੇ।

ਰੂਪ-ਹਰੀ ਦੇ

(ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਵੈਦ ਨੌਰੋਜ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਰਾਖੀ" ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ, ਨਰ ਨੂਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਪ੍ਰੇਮ ਉਭਾਲਨ ਵਾਲੇ।
ਹਾਂ, ਦੇ ਜੀਵਨ-ਢਾਡ ਅਮੁਲੀ, ਮੇਰੇ ਜੀਵਨਨ ਵਾਲੇ।
ਕੌਣ ? 'ਰਾਮ ਰਹਿ' ਰੂਪ ਹਰੀ ਦੇ, ਸੈਰ, ਭਗਤ, ਜੋਗੀਸ਼ਰ
ਆਪਣੀ ਦੇ ਕੁਰਬਾਨੀ, ਭਾਰਤ, ਜਾਇ ਉਠਾਨਨ ਵਾਲੇ।
ਇਸ 'ਬਲੈਡ' ਬਿਗਾਰੀ ਪੁਰਦੀ, ਨੂੰ-ਹੀ-ਜਗ ਤੇ ਆਏ।
ਖੇੜੇ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਥਰਕਡਾਂ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ।
ਜੀਵਣ-ਜਾਚ ਸਿਖਾਈ ਮੁਝਕੇ, ਜੇਵਾ ਬਰਨੀ ਦੌਸੀ-
ਹੈ--ਓਹ 'ਰਾਖੀ' ਮਹਾਂਕ੍ਰਿਪਨ, ਜੋ ਔਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੁਲਾਏ।

ਆ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੁਣ ਭੈਣੀ ਵਾਲੇ !

(ਬੈਦ ਨੌਰੋਫ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਡਾਖੀ' ਐਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਉਥੇ ਸੁਥੇ ਮਧਾ ਪੁਰਖ ਜੀਉ-ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ, ਰਹਿਣੀ ਵਾਲੇ।
ਸੀਵਨ ਚਾਤੇ ਦੁਖੀਆਂ ਨਾਤੇ, ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ, ਰਹਿਣੀ ਵਾਲੇ।
ਬਹੀਦੀ ਰਸ ਦਾ ਐਮ੍ਰਿਤ ਦੇ, ਕਰਨੇ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਵਾਲੇ।
ਰਾਹ ਤਕੇਂਦੀ ਸੰਗਤ ਪਿਆ, ਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੁਣ ਭੈਣੀ ਵਾਲੇ।
ਓਹੀ ਹਾਲ -ਹਾਂ ਓਹੀ ਚਾਲ ਅਜ ਚੋਰ ਅਸਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਨੇ।
ਭੇਰੇ ਕਰਨੀ-ਗੁਨਾਮੀ ਅੰਦਰ, ਬੰਦੇ-ਚਟੀ ਭਰਦੇ ਨੇ।

ਸਤਿਜੁਗ ਸਦਕੇ

(ਭੈਦਯ ਨੌਰੋਜ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਭਾਖੀ' ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

“ਗੁਰ ਗੀਬਿਓ ਦੇਖੋ ਖਲੇ ਕਿਸਕੇ ਲਾਗੋਂ ਪਾਇ ?”
ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭਾਖ ਅਲਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।
ਇਸੇ ਭਾਖ ਨੂੰ ਰਖਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਈ,
ਟੱਪੇ ਚਾਡ ਰਿਹ ਨਿਖੇ ਨਿਖਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।
ਕਲਿਜੁਗ ਅੰਦਰ ਸਤਿਜੁਗ ਪਿਆਰੇ,
ਥਾਥਾ ਰਾਮ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।
ਭਜਨ ਮੂਰਤੀ ਰਹਿਬਰ ਸਾਦਗੀ ਦੇ,
ਜੱਸ 'ਸਦਾ ਤੋਂ ਜਿਨ' ਦੇ ਭਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।
ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਗੁਣੀ ਸਾਈ-ਨੇਕ-ਉਚੇ,
ਇਸ ਭਾਰਤ ਤੇ ਨੇ ਬੇ-ਅੰਤ-ਆਏ।
+“ਭਾਲਕ” “ਰਾਮ” “ਹਰੀ” ਓਹ “ਪ੍ਰਭਾਖ” ਭਾਲੇ
ਅਥੀਏ ਕਈਆਂ ਦੇ ਤਾਰਕ ਜਿਤ ਆਏ।
ਐਪਰ। ਰਾਮ ਜਿਹਾ ਇਕੋ ਰਾਮ ਹੈ ਉਹ
ਸਾਧੂ ਪੀਰ ਵਖਰਿ ਲਈ ਸਿਫ ਆਏ।
ਨਾਮਧਾਰੀ ਡਰਾਏ ਵਧਾਈ ਹੋਏ
ਵਹਾਡੇ ਗੁਰੁ ਪਿਆਰੇ, ਦਿਨ ਬਸੰਤ ਆਏ।

- ਥਾਥਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
- † ਥਾਥਾ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਸਦਾ ਕੌਰ ਜੀ
- “ ਚਾਰੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਢਾਹ ਗੁਰੁ

ਪਰੋਮ ਪਿਆਰ ਦੀ ਜਾਗ ਲਗਾਨ ਆਏ

(ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਟ ਫਕੀਰਾਜ (ਬਰਨ ਭਾਰਨੀ) ਔਮ੍ਹਿਰਸਰ)

ਪੈਨ ਉਹ ਬਸੰਤ ਦੀ ਪੇਚਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਥਾਥੇ ਹਰਿ ਰਾਮ ਜਹਾਨ ਆਏ।
ਵੁਲੇ ਸਿਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਨ ਜੋ, ਰਾਹੇ ਪਾ ਕੇ ਮਾਰਗ ਸੁਝਾਨ ਆਏ।
ਐਸੇ ਇਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਗੁਨਗਾਨ ਹੋਏ, ਓਹਨਾਂ ਸਿਖੀ ਦੀ ਭਲਕ ਦਿਖਾਨ ਆਏ।
ਥਾਥੇ ਗੁਰੂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਪੂਰਨੇ ਨੇ ਜੋ, ਤੈਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ, ਨਿਚ ਲਗਾਨ ਆਏ।

ਗੁਰ ਸਿਖ ਸਿਖਿਆ ਦੇਨ ਸੁਰੀਧ ਸਭ ਨੂੰ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਦੀ ਜਾਗ ਲਗਾਨ ਆਏ।
ਥਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਮਝਾਨ ਖਾਤਰ, ਬਰਧਾ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰ ਸਿਖ ਸਿਖਲਾਨ ਆਏ।
ਧਰਮ ਬਰਮ ਤੇ ਰਖਨੇ ਆਨ ਖਾਤ੍ਰ, ਵਾਰਨ ਸੀਸ ਗੁਰ ਸਿਖ, ਸਮਝਾਨ ਆਏ।
ਭਭੇ ਈਰਖਾ ਦਿਲੋਂ ਸਭ ਸਿਖ ਹੀ ਹੋ, ਆਸਾ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਸਗਲ ਚੁਕਾਨ ਆਏ।

ਕਰੋ ਖੁਸ਼ੀ ਨ ਅਜ ਕਿਓਂ ਮਿਲ ਸਾਰੇ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿਖ ਉਸ ਥਾਥੇ ਦੀ ਯਾਦ ਅੰਦਰ।
ਸਿਖਿਆ ਨਾਮ ਅਬਨਾਨ ਤੇ ਦਾਨ ਵਾਲੀ, ਕਰਨਾ ਪਾਠ ਤੇ ਤਹੇ ਅਜਾਦਿ ਅੰਦਰ।
ਨਾਈ ਲਗਨ ਘਨਘੋਰ ਗੁਰ ਬਚਦ ਵਾਲੀ, ਰਸਤਾ ਦਸਿਆ ਨਵੇਂ ਸਥਾਦ ਅੰਦਰ।
ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਸਾਧਿ ਮਨ ਸਾਧਿ ਹੋਵੇ, ਗੁਰਮਤ ਬਰੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਜੇ ਥਾਦ ਅੰਦਰ।

ਨਾਮ ਜਪਿਓ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਦਾ

(ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਬੇਦ' ਕਵੀ ਰਾਜ 'ਡਰਨਡਾਰਨੀ' ਚਾਚਲ ਮੰਡੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਸਿੱਖ ਪੇਸ਼ ਮਾਰਿ ਖੁਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਮਾਈ ਜਦੋਂ,
ਨਾਮ ਅਸ਼ਨਾਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ, ਤਦੋਂ ਫੁਲਿਆ।
ਖਾਵਨਾ ਤੇ ਪੀਵਨਾ ਅਰਾਮ ਐਸ਼ ਆਏ ਧਸੇ,
ਦਾਡੇ 'ਦਸਮੇਸ਼' ਕਾ ਸੁਧਾਰ, ਤਦੋਂ ਫੁਲਿਆ।
ਪੇਖਿਆ ਜ਼ਮਾਨਾ ਜਦੋਂ ਉੱਘਦਾ ਪਿਆਰਾ ਪੇਸ਼,
ਦੰਜੀ ਗੁਰੂ ਸੈਦਾ ਸੀ ਵਿਚਾਰ, ਤਦੋਂ ਫੁਲਿਆ।
ਜਾਲਮਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਜੋਰ, ਦੁਖੀ ਸੀ ਪੁਕਾਰ ਰਹੇ,
ਨਾਮ ਰਸ ਬਬਦ ਦਾ ਉਚਾਰ ਤਦੋਂ ਫੁਲਿਆ।
ਐਸੇ ਸਮੇਂ ਦੇਖ ਲੋਭ ਜਾਨਕੇ ਜਰੂਰੀ ਬਹੁੰ,
ਭੋਜਿਆ ਸੁਰੂਪ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਾ।
ਪੇਚਮੀ ਬਜਿਤ ਜਨਮ ਧਾਰਿਆ ਸੀ ਰਾਮ ਹਰੀ,
ਦਸਿਆ ਸੀ ਆਏ ਜਿਨਾ ਜਨਮ ਦਿਉਂ ਸੁਆਰੀ ਦਾ।
ਥਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਥਾਣੀ ਦਸਿਆ ਜਹਾਨ ਆ ਕੇ,
ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਸੁਭਾਇਆ ਭੇਦ ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਮਾਰੀ ਦਾ।
ਐਸੇ ਯੋਗ ਕਾਥਾ ਹਰੀ ਰਾਮ ਜੂ ਸਦਾਵੇ ਸੋਗ,
ਅਰਜਨ ਮ੍ਰਿਗਿਦ, ਨਾਮ ਜਪਿਓ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਦਾ।
ਸਿੱਖੀ ਥਾਣਾ ਕਿਰਤ ਥਾਣਾ ਦੁਖੀ ਨੂੰ ਸਤਾਣਾ ਨਾਹਿ,
ਏਹੋ ਜਗ ਭਾਈ ਚਾਲ ਸਿਖਿਆ ਸਿਖਾਈ ਆਨ।
ਨਾਮ ਬਹਿ ਜਪਾਣਾ, ਦੋਖ ਪਾਂਚ ਕੁੰਡ ਗਾਣਾ ਦਿਵ,
ਧਾਰਕੇ ਬਿਬੇਕ ਸੁੱਚ ਵਰਤ ਕੇ ਦਿਖਾਈ ਆਨ।
ਪੇਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਜਗਾਣਾ, ਨਾਮ ਸੋਭਿ ਦਾ ਸੁਣਾਣਾ,
ਰਾਹ ਫੁਲਿਆ ਨੂੰ ਪਾਣਾ ਲਿਵ ਨਾਮ ਸਿਓ ਲਗਾਈ ਆਨ।
ਗੀਤ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸੁਣਾਣਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਿਲੋਂ ਮੈਂ ਸੁਣਾਣਾ,
'ਹਰੀ ਅਰਜਨ, ਵਧਾਈ' ਸਿੱਖ ਪੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਆਨ।

ਰੁੱਤ ਬਸੰਤ ਦੀ ਏ

(ਸ੍ਰ ਨਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੋਹਰ ਮੁਠੰਡਾ)

ਅਜ ਬਮਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦਿਸੇ ਹਰਾ ਭਰਿਆ ਨਵੇਂ ਰੇਲ ਬਦਲੇ ਟਿਕੇ ਰੋਹੀਆਂ ਨੇ
ਲਗੇ ਭਾਗ ਜੰਗਲ ਬਨਾ ਬੋਲਿਆ ਨੂੰ ਭਾੜਾਂ ਸੁਖੀਆਂ ਭੀ ਹਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ
ਪੁੱਛੇ ਸੁਕਿਆ ਚੋ ਨਰਮ ਨਰਮ ਝਾਖਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਲੋਦੀਆਂ ਨਿਕਲ ਖਲੀਦੀਆਂ ਨੇ
ਦਿਲਾਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮੀ ਜਿੰਦ ਬਖਸ਼ੀ ਨਵੀਂ ਭਾਰ ਦੀਆਂ ਖੂਬ ਬੋਦੀਆਂ ਨੇ
ਹੁੱਕੇ ਕੱਲਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭੁਲ ਟੋਪਕਟ ਲੀਲਾ ਅਜਰ ਭਗਵੰਤ ਬੇਅੰਤ ਦੀ ਏ
ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਅਜੇ ਭੀ ਖਿਜਾ ਛਾਈ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਦੇਹ ਰੁਤ ਬਸੰਤ ਦੀ ਏ ।
ਸੜੀਆਂ ਸੁਕੀਆਂ ਜੋ ਬੋਲਾਂ ਭੂਟੀਆਂ ਸਨ ਔਸ ਹੋਰ ਹੀ ਰੇਲ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ
ਭਾਰਾਂ ਇਸ਼ਕ ਪੇਚੇ ਵੀਆਂ ਪੇਚ ਖਾਖਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗਲਬਰਤੀ ਪਾ ਰਹੀਆਂ
ਰੰਗ ਰੰਗੀਆਂ ਪੜੀਆਂ ਟਾਹਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰੀਆਂ ਖੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਲੈਹਰਾ ਰਹੀਆਂ
ਭੁਲਾ ਭਾਲੀਆਂ ਭਾਲੀਆਂ ਸਰੋਦੀਆਂ ਰੂਮ ਰੂਮ ਕੇ ਖੂਬ ਲਹਿਰਾ ਰਹੀਆਂ ।
ਬੁਦਰਫ ਅਨ ਲਾਇਆ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਪੁਜੀ ਅਜ ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਜੰਡ ਦੀ ਏ
ਪੰਛੀ ਬੰਦ ਮੇ ਪਿਜਰੇ ਵਿਚ ਡੜਫਾ ਲੋਕਾ ਲਈ ਇਹ ਰੁਤ ਬਸੰਤ ਦੀ ਏ
ਹੁਰਮਟ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਭੁਲਬਲਾਂ ਖੁਬੀ ਅੰਦਰ ਮਿਠੇ ਗੀਤ ਅਜਾਦੀ ਦੇ ਗਾ ਰਹੀਆਂ
ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਡੋਰੇ ਹੋਏ ਚਿਰਨ ਬੋਰੇ ਵੱਧੇ ਮੋਹਫ ਦੇ ਨਬੇਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ
ਰੁਖਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਆਬਲੀ ਟਾਹਟੀਆਂ ਰੇ ਮੇਨੂ ਸੁਨਟ ਚਿਤੀਆਂ ਚੋਹ ਚਹਾ ਰਹੀਆਂ ।
ਬੁਜਰੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾ ਯਾਦ ਆ ਆ ਮੇਰੇ ਲੁਟ ਜਾਨਾਂ ਚੁੱਤੇ ਨਾ ਰਹੀਆਂ ।
ਖੁਬੀਆਂ ਗਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਈਆਂ ਟੁੱਟੀ ਆਸ ਮੇਰੀ ਆਸਵੰਤ ਦੀ ਏ
ਸੀਨਾ ਸਾੜਦਾ ਪਿਆ ਸਦੀਅਦ ਪਾਪੀ ਦਸ ਦੱਸਕੇ ਰੁਤ ਬਸੰਤ ਦੀ ਏ ।

ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਭਾਲ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰ ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਜੋਹਰ' ਮੁਹੱਫਾ)

ਜਦ ਤੋਂ ਉਸ ਅਭਲੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ, ਧੱਕੀ ਗਈ ਸੀ ਦਰਬਾਰੇ ਮੇਂ।

ਖੁਸ਼ਹਾਲੋਂ ਹੁਈ ਬਿਹਾਲੀ ਸੀ, ਖਾਲੀ ਸੀ ਸਫਰ ਕਰਾਰੇ ਮੇਂ।

ਉਹ ਮੇਥੋਂ ਸਾਥ ਬਿਛੋੜ ਗਿਆ, ਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਡੱਲਕ ਡੋਲ ਗਿਆ।

ਸੋਸੀ ਜਿਉਂ ਸੁਤੀ ਡੋਲ ਗਿਆ, ਚੀਨੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਮੋੜ ਗਿਆ।

ਵੱਟਾ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਖਾਣ ਪੀਣ, ਨਾ ਸੋਚੀ ਸੀ ਨਾ ਬੋਹਦੀ ਮੇਂ।

ਦੇਸੀ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਬਿਰਦੀ ਸੀ, ਸੋਹਣੇ ਦੀਆਂ ਸੁਹਾਂ ਲੋਚੀ ਮੇਂ।

ਸਭ ਪਿਛ ਬਹਿਰ ਗਾਹ ਮਾਰੇ ਮੇਂ, ਜੁਹਾਂ ਤੇ ਜੰਗਲ ਥੇਲੇ।

ਪਰਬਤ ਦੇ ਪੁਦਰ ਟੋਲੇ ਮੇਂ, ਨਦੀਆਂ ਤੇ ਸਾਗਰ ਥੇਲੇ।

ਹੱਥ ਪੈਣ ਜੁਨੇਹੇ ਘਲੇ ਮੇਂ, ਬਦਲ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਬਣਾਇਆ ਮੇਂ।

ਪਰ ਆਖਰ ਨਾਲ ਗੁਆਚੇ ਦਾ, ਕਿਧਰੇ ਡੀ ਪਤਾ ਨ ਪਾਇਆ ਮੇਂ।

ਮੈਂ ਓਥੇ ਓਥੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ, ਜਿਧਰ ਡੀ ਦਸਾਂ ਪਈਆਂ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੰਦਰ ਮੁਸਜਿਦ ਦੇ, ਦਰਵਾਜ਼ੀ ਬਿੜਕਾਂ ਸਦੀਆਂ ਸੀ।

ਧੋਹ ਮਾਘ ਪਿਛਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ, ਸਟ ਕੇਸੀ ਚੁਭੇ ਲਾਏ ਮੇਂ।

ਦੋਹ ਸਾਡੀ ਧੁਟੇ ਰਾਏ ਮੇਂ, ਜੋ ਸੁਆਗ ਭੇਸ ਬਦਲਾਏ ਮੇਂ।

ਕਰ ਬੋਸ ਵਿਲਸਣਾ ਦੇਖ ਲਿਆ, ਮੁਖਬਾਂ ਦੀ ਰੋਹਰ ਕਮਾਈ ਮੇਂ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਹੀ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਹੀ ਦੂਰੀ ਪਾਈ ਮੇਂ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਫਿਰ ਟੋਹ ਟੋਹ ਦੇਖ ਲਿਆ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ ਦਾ।

ਕਿਤਿਓਂ ਡੀ ਦਾਰੂ ਮਿਲਿਆ ਨਾ, ਮੇਨੂੰ ਇਸ ਇਸ਼ਕ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ।

ਖੁਆਏ ਡੀ ਲਕਲ ਦਿਖਾਈ ਨਾ, ਮੇਰੇ ਉਸ ਝੁੱਠੇ ਮਾਹੀ ਨੇ।

ਚੀਨੀ ਦੀ ਵਾਗ ਡਵਾਈ ਨਾ, ਮੇਰੇ ਪਛਦੇਸੀ ਰਾਹੀਂ ਨੇ।

ਵਿਚ ਰੁੜਦੀ ਕੋਰੇ ਖਾਈ ਸੀ, ਬੇ ਸਥਰੇ ਦਿਲ ਦਿਆਂ ਵੇਟਾਂ ਦੇ।

ਇਸ ਬੇ ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ, ਪਿਰਦੀ ਸੀ ਹਾਲ ਸੁਦੇਣਾ ਦੇ।

ਦੁਖਾਂ ਵਿਚ ਸਾਥ ਨਿਭਾਇਆ ਨਾ, ਆਪਣੇ ਨੇ ਅਤੇ ਬਿਗਾਨੇ ਨੇ।
 ਭੁਭ ਦਿਲਦਾ ਦਰਦ ਵੰਡਾਇਆ ਨਾ, ਮਤਲਬ ਦੇ ਯਾਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਨੇ।
 ਦਰਦਾਂ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਰੜਕੇ ਜਾਂ, ਬਿਰਹੇ ਦੀ ਡੋਠੀ ਚਾੜ੍ਹੀ ਮੈਂ।
 ਹੋਛਾਂ ਦੇ ਕੀਰੇ ਕੋਲੇ ਤੇ, ਸਭ ਫੱਤ ਜਿਫਰ ਦੀ ਸਾੜੀ ਮੈਂ।

ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦੀ ਬਿਗੜੀ ਸਵਾਰ ਆਕੇ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰ. ਜਥਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਹੱਬੇ ਕਲਾ)

ਸਾਡੇ ਦੂਰ ਵਸੰਦਿਆਂ ਦਰਦ ਮੰਦਾ, ਦੁਖੀ ਦੇਖ ਨੂੰ ਜਿਦ ਤੋਂ ਪਿਆਰਿਆ ਵੇ।
ਰੋਗੀ ਵਰਨ ਦੇ ਦਰਦ ਦਿਆ ਦਾਰੁਆ ਵੇ, ਸਾਡੇ ਫੁਥਦਿਆਂ ਦਿਆਂ ਸਹਾਰਿਆ ਵੇ।
ਆਕੇ ਕੰਮ ਨਿਮਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੇਖ ਬਣੀਆਂ, ਮਾਫ਼ ਫੁਮ ਦੇ ਬੀਰ ਦੁਲਾਰਿਆ ਵੇ।
ਆਵੀਂ ਕਰੀ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਫੇਰ ਚਾਨਣ, ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦੇ ਅਰਬ ਦਿਆ ਡਾਰਿਆ ਵੇ।
ਮੁਲੀਂ ਅਮਨ ਦੇ ਚਮਨ ਦੇ ਰਾਖਿਆ ਵੇ, ਵਾਣੀ ਹੈ ਰਹੀ ਦੇ ਬੇ ਅਥਾਦ ਰੋਗੀ।
ਦਿਲੀ ਘੋਰ ਸੰਗਲ ਖਿੱਚਾ ਪਾ ਰਹੀ ਦੇ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਯਾਦ ਰੋਗੀ।
ਸ੍ਰੈਧੀਨਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ ਦਾ, ਘੋਰ ਯੁੱਧ ਛਿੜਿਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅੰਦਰ।
ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਰੋਗੇ ਪ੍ਰੇਰਾਮ ਉਤੇ, ਕੰਮ ਛੱਟੀ ਹੋਈ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤਾਨ ਅੰਦਰ।
ਆਖਕ ਵਰਨ ਦੇ ਔਜ ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰਕੇ, ਪਏ ਕਠਨ ਮੁਲਕੀ ਇਮਰਿਹਾਨ ਅੰਦਰ।
ਔਜ ਦੇਖ ਰੋਗਾ ਕਿਸੇ ਦੇਸ ਨਾਲੋਂ, ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੌਮੀ ਅਣਖ ਆਣ ਅੰਦਰ।
ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾਪਦਾ ਦੇ ਬੈਠੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ, ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁਰਾਦ ਰੋਗੀ।
ਮੁਰਦਾ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੀ ਨਮਾਂ ਜੀਵਨ, ਨਾ ਮਿਲਵਰਤਨ ਅਭਜੀਤ ਈਸਾਦ ਰੋਗੀ।
ਐਪਰ ਜਿਸ ਰੋਗੇ ਰੋਗੇ ਸਮਝੋਣ ਤੋਂ ਭੀ, ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਸਨ ਸੋਝ ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਦੇ।
ਦੇਖ ਸਕੇ ਨਾਂ ਸਨ ਜਿਸੇ ਬੋਰ ਰੋਗੇ, ਕਹਿਰ ਰੋਗੇ ਕਾਰੇ ਬੁਚੜ-ਖਾਨਿਆਂ ਦੇ।
ਸਭੇ ਧਰਮ ਦੀ ਛਮਾ ਪਰ ਜਮਾਂ ਹੈ ਹੈ, ਸਿਦਕ ਰੋਗੇ ਰੋਗ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦੇ।
ਹਾਏ! ਕਾਵਨ ਨਰਦਈ ਦੀ ਤੋਪ ਔਕੇ, ਉੱਭੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਜਥੇ ਮਸ਼ਹੂਰਿਆਂ ਦੇ।
ਭਾਵੇ ਉੱਥੇ ਸਿਦਕੀ ਉਹ ਬਹੀਦ ਜੋਧੇ, ਗਏ ਧਰਮ ਤੋਂ ਜਾਨਾਂ ਨਸਾਰ ਕਰਕੇ।
ਰੋਗਾ ਕੰਮ ਐਪਰ ਓਥੇ ਰੋਗ ਦਿੱਤਾ, ਉਨਾ ਫਲਤ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਕੇ।
ਓਸੇ ਰੋਗਾ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਭੜਕੋਣ ਦੇ ਲਈ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਔਤਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦੇ।
ਏਹਨਾਂ ਸਿਤਮ ਈਸਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ, ਹਿੰਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹ ਨਿੰਤ ਛਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ।
ਭਾਗਾਂ ਹੋਟਰਾਂ ਬੁਟ ਦਿਆਂ ਨੁਛਿਆਂ ਦੇ, ਜਦ ਨਹੱਥਿਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਵਾਰ ਹੁੰਦੇ।
ਬਾਹਰ ਆਪਿਚਿ ਹੈ ਰਹੇ ਨਮੇਂ ਗਭਰੂ, ਕਾਰੇ ਉਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾਟੋਂ ਸਹਾਰ ਹੁੰਦੇ।
“ਜੋਹਰ” ਅਤ ਹੀ ਨਾਜ਼ਕ ਦੇਸ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ, ਸੱਚੇ ਰੋਹਨਮਾ ਬਹੁਤ ਇਕ ਵਾਰ ਆਕੇ,
ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੰਡੀਰਤਾ ਥਾਂਤ ਦਾ ਜੀ, ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦੀ ਬਿਗੜੀ ਸੁਵਾਰ ਆਕੇ।

ਉੱਨ ਦੀ ਮਾਲਾ

(ਸਤੰਬ ਸਿਖ ਧੀਰ)

ਓਨ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਚਾਨਟੀ ਵਿਚ

ਭੇਟੀ ਦੀਆਂ ਟਿਥੀਆਂ

ਚਿੱਟੀ, ਉੱਨ ਦੀ ਮਾਲਾ ਬਣੀਆਂ

ਸਤਿਨਾਮ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ

ਚਿੱਟੀ, ਗੁੰਦੀ ਹੋਈ, ਉੱਨ ਦੀ ਮਾਲਾ।

ਚਿੱਟੀ, ਉੱਨ ਦੀ ਮਾਲਾ ਦੇ

ਗੋਲ ਗੋਲ ਮਣਕੇ

ਔਂਗ ਦੀਆਂ ਡਲੀਆਂ ਬਣੇ

ਫ਼ਰੇਗੀ ਨੂੰ ਥਥੇ

ਭੇਟੀ ਦੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ

ਸਿਜੀਰ ਕੱਟੇ।

ਗਊ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ

ਗਰੀਬ ਦਾ ਮੁਨ ਪੀਣ ਵਾਲੇ

ਬੁੱਢਲ ਦੀ ਰਲਵਾਰ ਰੋਕੇ।

ਫ਼ਰੇਗੀ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ

ਉੱਨ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਮਾਲਾ ਦੇ

ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ

ਗੋਲ ਗੋਲ

ਮਣਕਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰੀਆਂ

ਉਹ ਹੋਲੀਆਂ

ਉਹ ਗਰਜੀਆਂ

ਉਹ ਪੁੰਆਂ ਧਾਰ ਹੋਈਆਂ

ਤੇ ਅੱਗ ਬਰਸਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ।
ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ
ਗੋਲ ਗੋਲ
ਉੱਨ ਦੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਟਕੇ
ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ
ਹਸਦੇ ਤੇ ਖੇਡਦੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਰਣੋਂ ਕੀ ਧੁਲੀ ਪਰ ਪਾਂਚ ਫੁਲ

(ਸ੍ਰੀ ਫਟਵੀਰ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਆਦਕ ਫੌਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲਾਪ ਲਾਹੌਰ)

ਆਓ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ!
ਹੇ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਭਾਤ!
ਹੇ ਸਨਿਗਧ ਉਦਭਾਤ!
ਹੇ ਆਸਾ ਮਯ! ਸੋਦਰਯਮਯ!
ਆਓ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ!

ਹੈ ਪਰਮ ਪੁੰਨ ਪਰਬਾਤ ਗੀਤ!
ਹੈ ਪਰ ਫਲਣ ਹਿਰਦੇ ਵੇ ਵਾਂਝੀਯਾਰੀ ਔਟਰਾਜ!
ਹੈ ਨਿਰਧਨ ਦੇ ਧਨ, ਨਿਰਬਲ ਦੇ ਬਲ!
ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਆਸ ਨਿਰਾਸ ਕੀ!
ਆਓ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ!

ਹੈ ਨਵ ਬਸੰਤ ਕੇ ਸਹਾਇਕ ਬਲਵਰ!
ਹੈ ਵਾਂਝੀ ਨਦੀ ਕੇ ਝੁਝਾਨ ਭਯੋਕਰ!
ਹੈ ਔਰਿਆਚਾਰ ਹਿਰ ਮਹਾਂ ਪੁਲਅੰਕਰ!
ਹੈ ਪਾਪ ਹਿਦੇ ਮੇਂ ਘਰ ਘਰ ਝੁਚਾਲ!
ਹੈ ਪੀਤਿਤ ਪ੍ਰਤੀ ਹਿਸਾ ਕੀ ਪ੍ਰਜੁਲਿਤ ਆਗ!
ਆਓ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ!

(੨)

ਬਸੰਤ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਗ ਉਠੀ ਹੈ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਜਾਗ ਉਠੇ ਹੋ
ਝੁਪਰ ਡਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰਝਰ-ਰੋਲ ਫੌਰਕਰ ਹਿਮਾਲਯ ਦਾ ਅੰਤਸਰਲ।
ਗਰਜ ਗਰਜ ਬਰ-ਰੇਰਵ ਨਾਦ ਬਰ-ਦੋੜ ਉਠੇ ਹੋ,
ਲੇਕਰ ਨਵ ਆਸਾਓ ਯਾ ਸੇਦੇਸ਼।
ਪਰਣ ਆਵਰਣ ਨਾਲ ਚੱਕੀ ਹੁਈ ਪੁਸ਼ਪ ਕਲੀਆਂ ਜਾਗ

ਉੱਠੀ, ਇਕ ਲੋਕੇ ਜਮਾਈ।
 ਸੁਗੰਧ ਕੀ ਬਾਤ੍ਰ ਮੇਂ ਬਹਿ ਚਲਾ ਸੰਸਾਰ
 ਜਾਗ ਉਠਾ ਹੋ ਪਿਕਕੂਲ ਦਾ ਸਫਲ ਬਲਗਾਨ।
 ਜਾਗ ਉਠੀ ਹੈ ਨਦੀ ਕੀ ਉਦਮ ਉਦੇਭਤਾ।
 ਜਾਗ ਉਠਾ ਹੋ ਪੂਰਵ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਲਬਤ ਰੰਜਤ ਰਾਗ।
 ਤਾਂਕਿ ਅੰਧਕਾਰ ਕੇ ਲਗ ਜਾਏ ਇਕ ਭੀਸ਼ਣ ਆਗ।
 ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਹੋ ਤਾਰੀਕੀ-ਸਾਏ ਟੁਟੇ-ਚਕਨਾਚੂਰ
 ਹੋ ਚੂਰਣ ਚੂਰਣ ਹੋ ਪਾਪਿਨੀ ਰਜਨੀ ਕਾ ਫਲੇਦਰ।
 ਜਾਗ ਉਠਾ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ-ਕੇਵਲ
 ਹਮ ਹੀ ਸੇਏ ਹੈ ਜਾਗ ਨਹੀਂ ਪਾਏ।
 ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਸੁਪਨੇ ਮੇਂ ਬਸ ਕਹਿਤੇ ਰਹਿਤੇ
 ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ।

(੩)

ਕਾਪ ਕਾਪ ਕਰ ਖੜੀ ਹੈ ਨੇਕਾ-ਨਾਵਿਕ ਨਹੀਂ ਪਰਵਾਰ ਨਹੀਂ।
 ਚਾਰ ਓਰ ਇੱਕ ਤੂਫਾਨ ਹੈ ਭਯੋਕਰ-ਅਨਯਾਇ ਕਾ ਗਰਜ ਰਹਾ।
 ਤਤਪ ਤਤਪ ਕਰ ਦਾਮਿਨੀਆਂ-ਜਲਾ ਰਹੀਂ ਸਾਰਾ ਆਕਾਸ਼।
 ਕਲਕ ਕਲਕ ਕਰ ਕਾਲੇ ਬਾਦਲ-ਫਰਸਤੇ ਨਦੀਆਂ ਸੀ ਬਨ ਕਰ-
 ਫੈਰਵ ਭੀਸ਼ਣ ਚੀਰਕਾਰ ਐ ਔਟਹਾਸ-
 ਭਾਗ ਚਲੇ ਹੈ ਵਾਯੂ ਕੇ ਭੋਕੇ ਗਾਤੇ ਨਵ ਆਬਾਓ ਕੇ ਗੀਤ।
 ਭਾਗ ਚਲੀ ਲਹਰ ਲਹਰ ਪਰ-ਦੂਰ ਬਹੀਂ ਉਸ ਪਾਰ।
 ਆਦੇਲਨ ਅੰਡਸਰਲ ਮੇਂ-ਆਦੇਲਨ ਲਹਰ-ਲਹਰ ਪਰ
 ਆਦੇਲਨ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਆਪਨੀ ਆਧੀ ਮੇਂ-
 ਆਦੇਲਨ ਘਟਾ ਘਟਾ ਕੇ ਉਪਰ।
 ਕੇਵਲ ਹਮ ਹੀ ਹੈ ਨਿਬੇਧਣ, ਕਾਪ ਕਾਪ ਕਰ ਖੜੀ ਹੈ ਨੇਕਾ
 ਨਾਵਿਕ ਨਹੀਂ ਪਰਵਾਰ ਨਹੀਂ-ਹੈ ਕੇਵਲ ਦੇਖ ਪੁਕਾਰ-
 ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ।

(੪)

ਹਾਂ ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ।
 ਆਉ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦੇ-
 ਇਸ ਪਾਪੀ ਅੰਧਕਾਰ ਕੇ।
 ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰੋ ਅਨਯਾਇ ਕਾ ਤੂਫਾਨ।
 ਵੁਥਾ ਦੇ ਔਤਿਆਚਾਰ ਕੇ

ਬਨ ਬਰ ਇਕ ਬਾਕੁ ਭਯੋਕਰ।
 ਹੇ ਸੁੰਦਰ ਨਾਮਿਲ ਵਰਤਨ।
 ਹੇ ਰਕਤਹੀਨ ਸ਼ਾਂਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀ।
 ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ।

ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਚੁਪਕੇ ਚੁਪਕੇ-ਬਨਕਰ ਇਕ ਉੱਲਾਸ ਹਿੰਦੇ ਮੇਂ।
 ਬਨਕਰ ਇਕ ਜਵਾਲਾ ਨੇਨੋਂ ਕੇ ਭੀਰਵ
 ਬਨਕਰ ਨਿਰਬਲ ਥਾ ਬਨ ਯੁਵਕਰਜਾ ਮੇਂ ਆਉ-
 ਗਰਜ ਉਠੇ ਸਾਵਨ ਕੀ ਘਨ ਘੋਰ ਘਟਾ ਬਨ ਬਰ।
 ਕੜਕ ਉਠੇ ਸੁੰਦਰ ਬਿਜਲੀ ਸੀ ਬਨਕਰ, ਨਾਚ ਉਠੇ ਸਾਹਸ ਥਾ ਭੂਡੋਲ
 [ਅਨੁਸ਼ਰਵਣ]
 ਆਉ-ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ!

(੫)

ਬਹੀ ਬਸੰਤ ਹੈ-
 ਬਹੀ ਮਧੁਪਿਥ ਬਨਕਰ-
 ਬਹੀ ਆਮ੍ਰ ਮੰਜਰੀ ਪਰ ਗੰਧਕੇ ਸਾਗਰ-
 ਬਹੀ ਭਰ ਭਰ ਬਰਫੇ ਸੁੰਦਰ ਨਿਰਭਰ।
 ਬਹੀ ਸੁੰਦਰ ਆਭਾ ਸ਼ਾਂਤ ਮਨੋਹਰ।
 ਪਰ ਕਹਾਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ?
 ਨਵ ਬਸੰਤ ਹੈ ਚਾਕੋ ਚਿਤ
 ਪਰ ਕਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਿਤੁ ਕੇ ਵੇ ਰਿਤੁਰਾਜ
 ਬਹਾਂ। ਕਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ?
 ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ।
 ਜਾਗ ਉਠੋ ਝੁਲੇਂ ਕੇ ਭੀਰਵ ਸੇ-
 ਜਾਗ ਉਠੋ ਦਾਮਿਨੀ ਲਾਸ ਮੇਂ।
 ਜਾਗ ਉਠੋ ਨਦੀ ਕੇ ਭਾਂਡਵ ਕੇ ਸਾਥ-
 ਜਾਗ ਉਠੋ ਘੋਰ ਘਟਾ ਕੇ ਭੀਸਟ ਕਰਜਨ ਮੇਂ
 ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ।
 ਆਉ ਨਵ ਬਸੰਤ ਕਾ ਬਨਕਰ ਨਵ ਸਿਦੇਸ਼
 ਬਨਕਰ ਆਸੂ ਮੇਂ ਇਕ ਮਧੁ ਮੁਸਕਾਨ
 ਬਨਕਰ ਜੀਤੀ ਕੀ ਇਕ ਕਿਰਨ ਮਨੋਹਰ
 ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ।

ਸਜਾ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਬਾਕੀ ਹੈ ?

(ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਮਲ)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਦ ਛੋਟੇ ਸੀ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਇੰਚਾਂ ਰਖੀਆਂ ਪੈਰਾਂ ਡਲੇ

ਤੇ ਹੋ ਗਏ ਬਾਲਗ।

ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ ਬੁਢੇਲੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਾਂ

ਉਦੋਂ ਤੂੰ ਬੁੱਲ ਖੁਈਆਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾਬਾਂ ਵੰਡ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

ਚਲੇ। ਪੱਛਲ ਕੇ ਆਇਆ ਸਹੀ,

ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਦੁਆਰ ਆਇਆ ਸਾਂ।

ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਪੱਛਲੀ ਕਿਸਮਤ, ਨਾਬਾਲਗ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੀ

ਕੋਈ ਵਰਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਨਾਬਾਲਗੀ ਉਤੇ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਰਸ ਆਇਆ ਸੀ।

ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਂ ਆਖਿਆ ਸੀ—

ਬੁੱਧ, ਬੁੱਤ, ਬਾਲਗ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ,

ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਰ ਆਵਾਂਗਾ।

ਅਜੇ ਉਡਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਛਿੱਟਿਆਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਅਜੇ ਭਖਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਬੁੱਤ ਨੇ ਹੁਕਿਆਰ ਹੋਣਾ ਹੈ

ਅਜੇ ਪੱਛਲੀ ਹੋਈ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਸੁਰਜ ਦੀ ਤਪਸ 'ਚ ਪਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਰ ਆਵਾਂਗਾ।

ਮੈਂ ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ ਅਜੇ ਪਰਦਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਤੇਰੀ ਗੜ-ਬੋਲ ਜਿੱਧਰ ਫੁਰ ਗਈ ਹੈ

ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਮੇਰੀ ਨਾਬਾਲਗੀ ਹੈ

ਮੈਂ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਤੇਰੇ ਹਾਣ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਮੈਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਜਦੋਂ ਬੀਬੇ ਨੂੰ ਤੋਂਥਦਾ ਹਾਂ
 ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਕੁੰਦਾ।
 ਤੇ ਰਕੱਤ ਦੇ ਭਰੇ ਮਜਮੇ 'ਚ ਵੀ-
 ਨਾਬਾਲਗੀ ਸਹਿਮੀ ਹੋਈ ਹੈ-ਚੁੱਪ ਥੰਨੀ ਹੈ।
 ਫੁਸੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਕਠਿ ਭਾਵੇਂ ਜੀ-
 ਅਜੇ ਪੱਛਰੀ ਹੋਈ ਕਿਸਮਤ ਨੇ-
 ਸੁਰਜ ਦੀ ਤਪਸ ਚੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।
 ਅਜੇ ਉਡਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਛਿੱਟਿਆਂ ਕੁਲਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।
 ਅਜੇ ਛੱਖਦੀ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਰੁੱਤ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।
 ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਰ ਆਵਾਂਗਾ।
 ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਰ ਆਵਾਂਗਾ।

ਹਰਿ ਜੂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਆਵਹਿਗੇ

(ਭਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿਖ)

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕੁਝ ਗਿਆ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਾਲ ਵਿਹਾਇਆ
ਮੁਝ ਆਵਣ ਦਾ ਕਿਉਂ ਵੇਲਾ ਅਜੇ ਨ ਆਇਆ
ਹੈ ਚਾਕ੍ਰਕ ਸ੍ਰਾਂਡੀ ਲਈ ਤਿਰਹਾਇਆ
ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕਦਾ ਏ ਸਾਡੀ ਦਰਬਨ-ਪਿਆਸ ਖੁਭਾਵਹਿਗੇ

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਬਰਫਾ ਹੈ ਬਿਰਹੋ-ਚੇਟ ਨੂੰ ਜਰਨਾ
ਬਿਰਹੋ ਤੋਂ ਕਿਰੇ ਸੁਖਾਲਾ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮਰਨਾ
ਤੋਰੇ ਬਿਨ ਜੀ ਏ ਮਸਤਾਨੇ ਬੀ ਬਰਨਾ
ਇਸ ਮਸਤਾਨੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪਿਰਾ ਆਪਣੇ ਗਲ ਲਾਵਹਿਗੇ।

ਤੋਰੇ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਪ ਤਿਰਾ ਨਿਤ ਜਪੀਏ
ਇਹ ਵਿਛੜਣ ਹੈ ਸੰਤਾਪ ਦਿਏ ਵਿਚ ਰਪੀਏ
ਸ੍ਰਾਪ ਵਿਛੋੜਾ ਲਗਏ ਅਤੇ ਕਲਪੀਏ
ਇਸ ਪਾਪ-ਸ੍ਰਾਪ ਤੋਂ ਆਖਰ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਛਡਾਵਹਿਗੇ

ਜਿਸ ਦੇਸ ਬਦਰ ਕੀਡਾ ਉਹ ਮਰੇ ਬਿਦੋਸੀ
ਤੋਰੇ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਸ ਅਸੀਂ ਪਰਦੇਸੀ
ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਰੋ ਨ ਦਿਉਂ ਅਨਦੇਖੀ
ਕਦ ਜਗਤ ਜਲੰਦਾ ਮਹਾ ਅਗਨ ਵਿਚ ਬਾਂਡ ਕਰਵਾਹਿਗੇ

ਦੁਖੀਆਂ ਤੋਰੇ ਬਿਨ ਦੇਸ ਤੇਰਾ ਪੰਜਾਬੀ
ਦਿਨ ਦੀਵੀ ਭਾਕੇ ਲੁੱਟਮਾਰ ਬਰਬਾਦੀ
ਸਤਿਗੁਰ ਆਵੇ ਤੇ ਸੰਕਟ ਹੋਰ ਬਰਾਬੀ

ਮੁੜ ਕੋਟ ਤਿਰੇ ਬਿਨ
ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਸਤਿਜੁਗ ਵਰਤਾਵਹਿਗੇ।

ਤੋਰੇ ਬਿਨ ਭਾਵੇਂ ਰੋਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੈ ਨਹੀਂ
ਦਿਲ ਵਖਵਾ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਨਗਰੀ ਤੂੰ ਹੈ ਨਹੀਂ
ਜੈਕਾਰੇ ਹਨ ਪਰ ਸਚੀਂ ਮੁਰੀਂ ਵੀ ਜੈ ਨਹੀਂ
ਮੁੜ ਇਸ ਨਗਰੀ ਜੈ-ਜੋਤ ਪਵਿਤਰ ਕੋਟ ਜਲਾਵਹਿਗੇ।

ਜਦ ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਝੂਹੇ ਦਸਤਰ ਹੋਏ
ਇਉਂ ਜਾਪੇ ਸਤਿਗੁਰ ਆਏ ਬਾਹਰ ਖਲੋਏ
ਜੀ ਚਾਹੇ ਵੇਖਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾ ਕੇ ਲੋਏ
ਕਦ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਸੈਚੇ ਤੇ ਪਰਤੋਖ ਹੋ ਜਾਵਹਿਗੇ।

ਹੈ ਆਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਓਤਣ ਨੂੰ ਆ ਜਾਣਾ
ਵਿਸਵਾਸ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਛੁਲਾਉਣਾ
ਇਹ ਦਰਦ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਰ ਪਰਾਹੁਣਾ
ਫਿਰ ਜੋਗ ਐਰ ਸੋਜੋਗ ਮਿਲਹਿਗੇ ਰਾਸ ਰਚਾਵਹਿਗੇ।

ਨੱਚ ਨੱਚ ਮਸਤਾਨਾ ਹੋ ਜਾਸੀ

(ਸ੍ਰੁ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸਹਿਰਾਈ')

ਕਿਧਰੋਂ ਅਣ ਦਿਸੇ ਮੰਡਲ ਦਾ ਹੈ ਪੈਗਾਮ 'ਬਜ਼ੈਰ' ਲਿਆਈ।
ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਸਾਜਨ। ਤੇਰੀ, ਯਾਦ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਰਝਵਾਈ।
ਔਖੀਆਂ ਦੇ ਅਬਰੂ ਵਗ ਨਿਕਲੇ, ਦਿਲ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਝਜਦਾ ਆਵੇ।
ਪਾਗਲ ਹੋ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਏ, ਕੋਈ 'ਆਸ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਟਕਾਵੇ।

ਆਜਾਈ ਦਾ ਸੁਰਜ ਸੈਂ ਤੂੰ, ਚਾਨਣ-ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਕੋਣ ਖਿਲਾਰੇ।
ਬੁਰਥਾਨੀ ਦਾ ਸਥਕ ਪੜ੍ਹਾਕੇ, ਸਭ ਰੂਥ ਦੇਖ ਲਈ ਹੀ ਚਾਰੇ।
ਔਸਾ ਕੋਈ ਤੇਜ਼ ਸ਼ਰਾਰਾ, ਹੋਸੀ ਆਜਾਈ ਦਾ ਲਾਇਆ।
ਘੂਕ ਨੀਂਦਰੀਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਯਾ, ਸੀ ਤੈਂ ਸਾਰਾ ਦੇਖ ਹਿਲਾਇਆ।

ਚੀਨੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਸੀ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਦਾ ਬਿਗਲ ਬਜਾਇਆ।
ਖੁਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਤੇਂ, ਆਜਾਈ-ਵੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ।
ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਝੁੱਲੇ ਹੋਏ, ਆਜਾਈ ਦੇ ਖਾਬ ਜਗਾਏ।
ਦੇਸ਼-ਪਿਆਰ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਸਾਡੀ, ਰਗ ਰਗ ਅੰਦਰ ਸੀ ਤੜਕਾਏ।

ਵਿਸਰ ਗਏ ਇਤਿਹਾਸ ਹਿੰਦ ਦਾ, ਸੀਗਾ ਤੂੰ ਅਵਸਾਨਾ ਕੋਈ।
ਦੇਖ ਲਈ ਮੁਕ ਜਾਣ ਬਿਨਾ ਨਾ, ਹੋਸੀ ਹੋਰ ਨਿਬਾਨਾ ਕੋਈ।
ਸਹਿਕ ਰਹੇ ਤੇਨੂੰ ਰਾਹ ਤੇਰੇ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਡੀਕਾਂ ਤੇਰੀ।
ਚਮਕ ਉਠੇਗੀ, ਆਵੇਂ ਜੇਕਰ, ਮੁੜ ਇਕਵਾਰ ਤਮੰਨਾ ਮੇਰੀ।

ਸਹਿਰਾ ਵਿਚ ਕਾਫਲਾ ਡਟਕੇ, ਡੁਰ ਗਿਆ ਕਿਧਰੇ ਇਸਦਾ ਸਾਈਂ।
ਵਿਛੋਰੀਆਂ ਅਖਾਂ ਕਿਵੇਂ ਚੁਫੇਰੇ, ਆਉਣਾ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਇਥਾਈਂ।
ਝੁੱਲੇ-ਬਹਿਰ ਇਕੇਰਾਂ ਫਿਰ ਜਦ, ਮੇਰਾ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਆਸੀ।
'ਡੋਟੀ ਦਾ ਚੌਰਾ ਚੌਰਾ ਵੀ, ਨੱਚ ਨੱਚ ਮਸਤਾਨਾ ਹੋ ਜਾਸੀ'।

ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੋ ਗੁਣ ਗਾਣ ਵਾਲਾ

(ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਪਕ ਭਿਲਾ)

ਮੈਂ ਓਹ ਬਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ,
ਵਿਚ ਅਸਮਾਨ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਟ ਵਾਲਾ।
ਧਰਤ ਉਂਗਲਾਂ ਉਂਡੇ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਨਹੀਂ;
ਨਾ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹੇ ਆਕਾਸ਼ ਗਿਰਾਟ ਵਾਲਾ।
ਹਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਮੈਂ ਛਾਬੀਆਂ ਮੇਲ ਲੈਨਾ,
ਭਾਵੇਂ ਫੁਕ ਨਾਲ ਫੁਕ ਮਿਲਾਟ ਵਾਲਾ।
ਬੁਕਰ ਓਸਵੇਂ ਦਰ ਵਾ ਹਾਂ 'ਦੀਪਕ'
ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੋ ਗੁਣ ਗਾਣ ਵਾਲਾ।

ਉੱਡ ਕੇ ਜਾ ਵੇ ਕਾਂਵਾਂ

(ਭਿਆਨੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀਪਕ ਭਿਲਾ)

ਇਨ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ, ਉੱਡਦਾ ਉੱਡਦਾ ਜਾਵੇ।
ਹਸਟ ਖੇਡਣ ਖਾਬਨ ਪੀਵਨ, ਮੇਨੂੰ ਮੁਨ ਨਾ ਭਾਵੇ।
ਓਮ ਮੇਰੇ ਦੀ ਸੁਰੀਆ ਓਹ ਪਾਵੇ, ਜੋ ਪਰੀਤਮ ਮੋੜ ਲਿਆਵੇ।
ਉੱਡ ਕੇ ਜਾ ਵੇ ਕਾਂਵਾਂ (ਮੇਰੇ) ਸਰਿਗੁਰ ਦੀ ਖਬਰ ਲਿਆ ਵੇ।

ਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਦੀ ਭਬਕ ਸੁਣ ਸਭ ਕੂਕੇ, ਕੂਕੇ

(ਮਹਿੰਦਰ ਭਗਤ ਰਾਮ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ)

ਭਾਰਤ ਮੇਫਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਬੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਣੇ।

ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਪਦੇ ਵਸਦੇ, ਸਨ ਭਾਜੇ ਰਾਣੇ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਖੇ ਵੱਸਦੀ ਕਈ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀ।

ਆਖੇ ਫਲ ਨਾਲ ਭਾ ਗਿਆ ਇਸ ਉਤੇ ਵਰੰਗੀ।

ਭੀਰਤ ਆਣ ਵੰਗਾਰਿਆ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਜਾਗੇ।

ਦੂਰ ਗੁਲਾਮੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉੱਠ ਯੋਧੇ ਲਾਗੇ।

ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਉਠਿਆ ਇਕ ਵਾ ਵਰੰਲਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਹੱਲ ਘਰੰਲਾ।

ਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਦੀ ਭਬਕ ਸੁਣ ਸਭ ਕੂਕੇ, ਕੂਕੇ।

ਸਾਮਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕੂਕੇ।

ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਣ ਭੋਲਿਆ ਤੇ ਮਲਕਾ ਮੇਰੀ

ਸਿੰਘ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਕਰ ਹੋਰਾ ਵੇਰੀ।

ਦੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਪਾ ਬੰਦਰ ਧੋਰੀ।

ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਲ ਗਿਆ ਲਾਜਪਤ ਤੇ ਮੋਰੀ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਨਾਲ ਰਾਜ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਾ।

ਵਾਸੀ ਰੋਸਾ ਉਮਿਆ ਨਾ ਕੇ ਜੇਕਾਰਾ।

ਜਵਾਹਰ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਨੇ ਜਦ ਵੇਰੀ ਬੰਕੀ।

ਸਾਮਰਾਜ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਦੀ ਉਡ ਗਈ ਵੱਥੀ।

ਸੁਭਾਸ਼ ਚਾਥੂ ਨੇ ਲਾਇਆ ਜੇ ਹਿੰਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ।

ਭਾਜਤ ਪੈ ਗਈ ਗੋਰਿਆਂ ਨਾ ਚਲਿਆ ਚਾਰਾ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਇਕੇ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਲੜਿਆ।

ਖਾਰੇ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਸੀ ਗੋਰਾ ਹੜਿਆ।

ਹਿੰਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁਰਮੇ ਜਦ ਉਠਕੇ ਗੋਜੇ।
 ਬੈਠ ਬਿਸਤਰਾ ਗੋਲ ਖਰ, ਤਦ ਗੋਰੇ ਫੌਜੇ।
 ਪੰਦਰਾਂ ਅਗਸਤ ਸਿਨ ਸੰਤਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਅਜਾਈ।
 ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਿਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਵਰ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ।
 ਲੱਡਾ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੀ ਸੋਹਣਾ ਥਾਪੁ।
 ਸੁਣਕੇ ਉਸਦੀ ਡਬਰ ਨੂੰ ਸਭ ਝੰਝਟ ਟਾਪੁ।
 ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ, ਰਾਖੇ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ, ਉਸ ਲੱਡੇ ਪਹਿਰੂ।
 ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਟੇਲ ਅਚਾਰੀਆ ਭੇ ਸਰੋਜਨੀ ਨਹਿਰੂ।
 ਧਰਮ ਦਾ ਭੰਡਾ ਰਾਮ ਦਾ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭੁਲਾਇਆ।
 ਨਾਮ ਜਾਂ ਕੁਛੇ ਭਾਈ ਗੁਰ ਜਗਜੀਤ ਜਪਾਇਆ।

ਇਕ ਗਲ ਸਾਡੀ ਮੰਨੋ

(ਕਲੇ ਸੁਮਿਅਨ ਮਲਿਤ ਭਗਤ ਰਾਮ ਜੀ, ਚੀਫ਼ ਐਡੀਟਰ, 'ਮਹਾਡਮਾ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਆਵੇ ਮਾਹੀ ਦੇਰ ਨ ਲਾਵੇ, ਮੈਂ ਹਾਂ ਦਰਸ ਡਿਹਾਇਆ।

ਬਹੁਤੇ ਸਾਲ ਗਏ ਦਾਡਾ, ਮੁਲ ਨ ਵੇਰਾ ਪਾਇਆ।

ਐਸੀਆਂ ਪਾਵਾਂ ਬਾਗ ਉਡਾਵਾਂ, ਕੋਠੇ ਚੜ ਚੜ ਦੇਖਾਂ।

ਕਿਧਰੇ ਐਂਦਾ ਪਰੀਰਮ ਮੇਰਾ, ਚੋਨੀ ਦੀ ਖਲ ਖਲ ਵੇਖਾਂ।

ਕੋਨੀ ਬਿਬਕ ਕੋਈ ਨ ਆਵੇ, ਵੇਰ ਬੋਲ ਨੂੰ ਆਵਾਂ।

ਅਗੋਂ ਦੇਖ ਡਾਕੀਆ ਐਂਦਾ, ਕਾਹਲੀ ਪੈਰ ਉਠਾਵਾਂ।

ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹੇ ਪੋਤਰ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਨ ਵੁੱਲੀ ਸਮਾਵਾਂ।

ਹੋਸੀ ਚਿੱਠੀ ਪੀਆ ਮੇਰੇ ਦੀ, ਮਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਵਾਂ।

ਨਾਲ ਚਾਓ ਦੇ ਵਲਕੇ ਅੱਗੋਂ, ਚਿੱਠੀਆਂ ਜਦ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ।

ਮਾਹੀ ਦਾ ਖਡ ਕੋਈ ਨ ਡਿਠਾ, ਅਖੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਝੜੀਆਂ।

ਵਿਚ ਵਿਜੇਗ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੇਰੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਮਸਤਾਨਾ।

ਤਕਾ ਚਾਹ ਚੁਫੇਰੇ ਬੰਨੀ ਕਦ ਆਵੇ ਪਰਵਾਨਾ।

ਜਾਂ ਆਵੇਂ ਜਾਂ ਸਦ ਬੁਲਾਵੇਂ, ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਡੀ ਮੰਨੋ।

ਆਪਣਾ ਦਰਸ ਦਿਖਾਏ ਦਾਡਾ ਧੀਰ ਅਸਾਡੀ ਬੰਨੋ।

ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਝੁਡ ਦਿਹਾੜਾ, ਸਤਿਗੁਰ ਤੇਰਾ ਆਇਆ।

ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਰਲ ਮਿਲ ਮਾਹੀ, ਸੀ ਜਸ ਤੇਰਾ ਗਾਇਆ।

ਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਦਿਓ ਹੁਣ ਦਰਬਨ ਦੇਹੋ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰਾਂ।

ਆਪਣਾ ਪਰਾ ਦਿਓ 'ਭਗਤ' ਨੂੰ, ਪਾਵਾਂ ਗੁਧੀਆਂ ਤਾਰਾਂ।

ਸਿਰਫ ਘੜੀ ਦੀ ਘੜੀ ਦੀਦਾਰ ਮੰਗਾਂ

(ਸ੍ਰ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸਾਰੰਗ' ਰੁਤਬੀ, ਬਿਲਾ ਸਾਲੰਧਰ)

ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਡੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ, ਨ ਮੇਂ ਬੀਮਤੀ ਸੋਨੇ ਦਾ ਹਾਰ ਮੰਗਾਂ।
ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਮੁਲਕ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ, ਨਹੀਂ ਰਖਤ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮੰਗਾਂ।
ਨ ਮੇਂ ਧਨ ਮੰਗਾਂ ਨ ਜਾਗੀਰ ਮੰਗੀ, ਨ ਮੇਂ ਅਰਥ ਤੇ ਖਰਬ ਭੰਡਾਰ ਮੰਗਾਂ।
ਨਾਂ ਮੇਂ ਰਾਜ ਦਾ ਭੀਤਾ ਸਵਾਲ ਦਾਤਾ, ਨਾਂ ਹੀ ਚੀਰਾ ਤੇ ਪੰਨਾਂ ਜਵਾਰ ਮੰਗਾਂ।
ਕੋਈ ਦੁਧ ਮੰਗੇ ਕੋਈ ਪੁਤ ਮੰਗੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਾਥੀਆਂ ਭਾਰ ਮੰਗਾਂ।
'ਸਾਰੰਗ' ਮੰਗਿਆ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਹੀ ਮੰਗੇ, ਦਾਤਾ ਘੜੀ ਦੀ ਘੜੀ ਦੀਦਾਰ ਮੰਗਾਂ।

ਹੇ ਦਾਤਾਰ ਸਾਈਆਂ। ਬਖਸ਼ਨਹਾਰ ਸਾਈਆਂ, ਗੁਨਾਂ ਗਾਰ ਨੂੰ ਚੀਲਾਵੀਂ ਪਾਰ ਸਾਈਆਂ।
ਮੇਂ ਬਲਿਹਾਰ ਸਾਈਆਂ ਸੋ ਸੋ ਵਾਰ ਸਾਈਆਂ, ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪੁਕਾਰ ਸਾਈਆਂ।
ਪ੍ਰੀਤਮ ਆ ਛੇਤੀ, ਵੇਰਾ ਪਾ ਛੇਤੀ, ਸੀਨੇ ਲਾ ਛੇਤੀ, ਹੇ ਦਾਤਾਰ ਸਾਈਆਂ।
ਲੈਜਾ ਸਾਰ ਛੇਤੀ। ਆ ਇਕ ਵਾਰ ਛੇਤੀ, ਇਹ ਹੀ ਅਰਜ਼ ਏ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਈਆਂ।
ਨਾਂ ਮੇਂ ਰਖਤ ਤੇ ਰਾਜ ਦਾਤਾਰ ਮੰਗਾਂ, ਨ ਮੇਂ ਮਾਤੀਆਂ ਮੇਹਲ ਤਿਆਰ ਮੰਗਾਂ।
'ਸਾਰੰਗ' ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਕੇਵਲ ਹੀ ਇਹੀ ਮੰਗਾਂ, ਦਾਤਾ ਘੜੀ ਦੀ ਘੜੀ ਦੀਦਾਰ ਮੰਗਾਂ।

ਰੁਬਾਈਆਂ

(ਪੰਡਤ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 'ਭੋਰ')

ਮੋਹਕੀ ਗੁਲਸ਼ਨ ਚਾਰ ਚੁਵੇਰੇ,
ਕੁਝ ਲਈਆਂ ਅੰਗੁਝਾਈਆਂ।
ਥਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਲ ਕੁਲ ਬੈਲੇ,
ਮੌਰਾਂ ਪੈਲਾਂ ਪਾਈਆਂ।
ਮਾਨਵ ਕੁਟ ਕੁਲ ਹਾਰ ਬਣਾਏ,
ਮਾਹੀ ਦੇ ਗਲ ਪਾਵਟ ਨੂੰ।
ਸਦੀਆਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈਆਂ ਵਿਚ ਖਾਹੁਣ,
ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਲਾਹੀਆਂ।

ਫੇਰੀਂ ਵਿਛੜ ਨਾਰ ਦੁਖ ਪਾਵੇ,
ਦੌਰ ਹਾਲਤ ਹੀ ਸਾਡੀ।
ਰੁਸਾਂ ਦਾ ਦਰਸ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ,
ਜਿੰਦ ਕੁਰਲਾਵੇ ਭਾਈ।
ਢਲ ਢਲ ਕੁੰਝੇ ਰਾਹ ਪਈ ਵੇਖਾਂ,
ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ।
ਫੇਰ ਜਿਨਾਂ ਘਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਚੜੀਆਂ,
ਮੈਂ ਦੁਖਿਆਰਨ ਭਾਡੀ।

ਸੀਨਾ ਪਾਟ ਰੋਏ ਇਹ ਲੀਰਾਂ,
ਸਾਂ ਯਾਦ ਰੁਸਾਂ ਦੀ ਆਵੇ।
ਚੁਬਟ ਰਨ ਵਿਚ ਬਿਰਹੇ ਸੁਈਆਂ;
ਦੁਖੀ ਰੋਣ ਵਿਹਾਵੇ।
ਤਾਹਨੇ ਮਿਹਨੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ,

ਦਿਲ ਨੂੰ ਹਨ ਭੜਪਾਂਦੇ।
ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਖਿੜ ਜਾਵੇ ਮੋਹੀ,
ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੇ।

ਰਾਮ ਵਹਿਣ ਦੇ ਅੰਦਰ ਝੁਝੀ,
ਥਿਰਹੇ ਮਨ ਨੂੰ ਖਾਥੇ
ਦਿਛੜੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਸਾਡੇ,
ਦਰਦੀ ਕੋਟ ਮਿਲਾਵੇ
ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਡਾਂਦੀ ਸਾਨੂੰ,
ਪਿਆਰ ਦੁਖੀ ਦਿਲ ਭੀੜਾ
ਕਦ ਦੇਖਾ ਫੇਰੀ ਸੁਰਤ ਪਿਆਰੇ,
ਏਨ ਫੇਰ ਕਦ ਪਾਵੇ।

ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੀ ਧਰਤੀ

(ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੀ ਕੋਠਾ ਗੁਰੂ)

ਏਹ 'ਸਿਖ ਜਗਤ' ਦਾ 'ਤੀਰਥ' ਹੈ,
ਪੂਜਨ ਜੋਗ ਏਹ ਭੂਮੀ ਹੈ।
ਏਥੇ ਚਰਨ ਪਏ ਬਹੀਦਾਂ ਦੇ,
ਮਨਵ-ਜੋਗ ਏਹ ਭੂਮੀ ਹੈ।

ਏਹ ਧਰਤੀ ਮਹਾਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ,
ਜਿਥੇ ਭਿਗੋ ਰੋਂਦ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ।
ਏਥੇ ਹਿੰਦ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਆਬਕਾਨੇ,
ਸੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡੀ ਉਮੀਦਾਂ ਦੀ।

ਮੇਰ ਲਾਸ਼ੀ ਪਰਨਾਥਨ ਲਈ,
ਏਥੇ ਉਠੇ ਕੁਝ ਪਰਵਾਨੇ ਸਨ।
ਹਿੰਦ ਦੀ ਪੋਤ ਬਚਾਵਨ ਲਈ,
ਏਥੇ ਉਠੇ ਕੁਝ ਦੀਵਾਨੇ ਸਨ।

ਏਹ ਪੀ ਪੀ ਜਾਮ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ,
ਆਪਣਾ ਭਰਜ ਨਡਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਫੁਲ ਦੇਵਤੇ ਉਤੇ ਵਰਾਣ ਪਏ,
ਏਹ ਪਰੰਗੇ ਤਨ ਜਲਾਈ ਜਾਂਦੇ।

ਮ੍ਰੇਹ ਉਗਲਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਜਾਲਮ ਭੀ,
ਜਦ ਚੁਲਮੀ ਅਗ ਵਰਸਾ ਥਕੇ।
ਭੁਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਸਾ ਤਦ ਭੀ ਨਾ,
ਜਦ ਚੁਲਮ ਹਨੇਰੀ ਵਗਾ ਥਕੇ।

ਉਹ ਰੋਬੀ ਤੁਹਾ ਆਈਆਂ ਸਨ,
ਲੀਕ੍ਹਾ ਉਨਾ ਦੀ ਬੇ-ਅੰਤ ਸਿਘਾ।
ਏਹ 'ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ' ਲੇਖਕ ਦੀ,
ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਇ "ਬਲਵੰਤ ਸਿਘਾ"

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦੇਵਤਾ

(ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਨਿਹੰਕ' ਕੋਠਾ ਗੁਰੂ)

ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪਾਪ ਦੇ ਛਾਏ ਬੈਦਲ, ਡਾਰਡ ਬਰਬ ਤੇ ਹੋਇਆ ਅੰਧਕਾਰ ਹੋਸੀ।
ਯੁਗਲੀ ਈਰਖਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਸੀ, ਉੱਡੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਬਿਬੇਕ ਬਿਚਾਰ ਹੋਸੀ।
ਮਰਨਥ ਪ੍ਰਸਤੀ ਖੁਦ-ਗਰਬੀ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਬਧਿਆ, ਦਇਆ ਖਿਆ ਨ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਸੀ।
ਧੌਖੇਬਾਜੀ ਫਰੇਬੀ ਹਰ ਥਾਂ ਵੇਲੀ, ਵੇਲੀ ਨਿੰਦਿਆ ਯੁਗਲੀ ਬਿਭਚਾਰ ਹੋਸੀ।

ਸਿੱਖ ਨੀਝ ਗੁਰਬੀ ਵਿਚ ਪਏ ਸੁੱਤੇ 'ਕਾਰਨ ' ਤੇ ਟੁਟਿਆ ਨਾਹੋਰ ਦਰਬਾਰ ਹੋਸੀ।
ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਭੀ ਚੁਲਮ ਦੇ ਛਾਏ ਬੈਦਲ, ਧੌਖੇ-ਬਾਜੀ ਦਾ ਗਲਮ ਬਜਾਰ ਹੋਸੀ।
'ਔਰ ਅਰੇ ਰਫ਼ ਦਾ ਵੈਰ' ਕਹਿੰਦੇ, ਏਹੀ ਜੀਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਸੀ।
ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਧਰਮ ਦੀ ਨਹਿਰ ਚਲੀ, ਚਲਾਫਨ ਆਪ ਹਰਿ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਹੋਸੀ।

ਬਰਨਾਂ-ਮਈ ਜਾਂ ਪੰਥ ਦਾ ਹਾਲ ਭਿੱਠਾ, ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤੋਰੀ ਧਾਰ ਹੋਸੀ।
ਪਲਟਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਦਿਤਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਸਜੇ ਅਪਾਰ ਹੋਸੀ।
ਹਨੂਟਾ ਦੇਕੇ ਪੰਥ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਹਿਰ ਦੀ ਤੋਰੀ ਇਕ ਤਾਰ ਹੋਸੀ।
ਗੁਰਮਤ ਥਾਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਮਨਮਝ ਦਾ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਸੀ।

ਏਹ ਦੇਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸਭ ਸਲਨ ਲਗੇ, ਹੁੰਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨ ਸਕੇ ਸਹਾਰ ਹੋਸੀ।
ਏਹ ਦੇਖਕੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ, ਰੋਜੇ ਗੁਰੂ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਪਾਰ ਹੋਸੀ।
ਭਾਬਨ ਆਪਦੇ ਵਿਚ ਤਾਸੀਰ ਔਸੀ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਉਹ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਾਹਰ ਹੋਸੀ।
ਜਿਸਦਾ ਫ਼ਿਸ਼ਮਾ ਦੇਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ, ਬੇ-ਮਿਸਾਲ ਹੋਈ ਏਹ ਕਾਰ ਹੋਸੀ।
ਐਸੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ 'ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ' ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਸੀ।

“ਪ੍ਰੀਤਮ”

(ਸੈਠ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਠਾ ਚੁੜ੍ਹ ਕਾ)

ਲੇ ਕਾਲੀ ਕੰਥਲੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰਾ ਉਠ ਗਿਆ ਗਲ ਲਾਕੇ।
ਥਿਨਾ ਪੀਆ ਦੇ ਵੇਸ ਨ ਸੋਰੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਵਿਹੁ ਖਾਕੇ।
‘ਲਾਗੁ ਗਲੇ ਸੁਨੇ ਥਿਨਰੀ ਮੇਰੀ, ਐ-ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ-ਪਿਆਰੇ।
ਰੋਜ ਖੜੀ ਮੈਂ ਕਾਗ ਉਡਾਦੀ, ਦਰਸ ਦਿਉ ਪੀਆ ਆਕੇ।’

ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਤੇਰੀ ਨ ਸਾਰ ਆਈ

(ਗਿਆਨੀ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਦਰਦ' ਗਿਅਲਾ)

ਲੰਘ ਗਏ ਹੁਨਾਲ ਸਿਆਲ ਆ ਕੇ, ਕਈ ਵੇਰ ਬਸੇਰ ਬਹਾਰ ਆਈ।
ਲਖਾਂ ਪਾਤੀਆਂ ਘੱਲੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਦੇ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਤੇਰੀ ਨ ਸਾਰ ਆਈ।
ਡੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮੰਦਰਾ ਹਾਲ ਹੋਇਆ, ਡਾਢੇ ਸੁਕ ਸੂਰ ਮਸਰਾਨਿਆਂ ਦੇ।
ਖੁਲ੍ਹੇ ਕੋਸ਼ ਤੇ ਵੇਸ ਵੇਰਾਗਨਾਂ ਦਾ, ਰਕ ਹਾਲ ਇਕ ਵੇਰ ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਦੇ।
ਜੇਹੜੇ ਰਾਹ ਗਇਓਂ ਉਹਨੂੰ ਤਕਦੇ ਹਾਂ, ਅੱਖਾਂ ਬਰੀਆਂ ਭੇ ਚਿਟੇ ਵਾਲ ਹੋ ਗਏ।
ਉੱਸੇ ਸੁਕ ਕੇ ਪਿੱਛਰਾ ਬਣੀ ਜਾਵਣ, ਤੇਰੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮੰਦੇ ਹਾਲ ਹੋ ਗਏ।
ਕਰਨ ਵਰਨੀਆਂ ਹਰਨੀਆਂ ਦੁਖ ਭਾਈ, ਰੋਗ ਸਿੱਕੜੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।
ਏਹ ਚੀਫ ਜੇ ਸਾਡੀ ਈਦ ਹੋਵੇ, ਤੇਰੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਨੇਡਰ ਟਿਕਾਏ ਹੋਏ ਨੇ।
ਆਓ। ਆਓ। ਨ ਹੋਰ ਤੜਫਾਓ ਦਾਰਾ, ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਵੇਰੀਆਂ ਪਾ ਮੁੜਕੇ।
ਡੈਟੀ ਵਾਲਿਆ ਡੈਟੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਨਾ ਦੇ, ਭਾਗ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਵੇਰ ਬਸਾ ਮੁੜਕੇ।

ਬਸੰਤ-ਵਧਾਈ

(ਭਾਈ ਲਮਕੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਥੀਕ)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ, ਪੰਥ ਰਚਯੋ ਜਗ ਭੈ ਸੁਖਦਾਈ।
ਜਿਸਥੀ ਚਹੂੰ ਚਿਰ ਚਲੀ ਉਪਮਾ, ਇਕਾ ਦੀਪਨ ਲੈਂ ਬਰਨੀ ਨਲਹਿ ਜਾਈ।
ਬਰਨੀ ਮਹਿ ਬੈਨ ਲਹੈ ਸਮਰਾ, ਜਿਹ ਕਿਭ ਅਹੈ ਤਿਹੁ ਲੈਕਨ ਛਾਈ।
ਨਰ ਦੇਵ ਸਭੈ ਲਖ ਹੀਡ ਰਹੇ, ਅਹਿ ਖੀਵ ਰਹੇ ਚਿਰ, ਭੀਠਿ ਲਗਾਈ।
ਜਿਸਨੇ ਕਹੁਣਾ ਕਰਕੈ ਮਨ ਮੈਂ, ਹਿਰ ਦੇਸ ਰਜਯੋ ਅਪਨੇ ਸੁਖ ਭਾਈ।
ਵਲ ਪਕੁਨ ਖਾਇ ਸੁ ਕਾਲ ਥਿਰੈ, ਬਨ ਬੀਰ ਗਰੀਬਨ ਬੈ ਗਲ ਲਾਈ।
ਨਦ ਪੰਚ ਅਪੀਨ ਕਿਯੋ ਸਗਰੈ, ਰਸਮਨੀ ਅਸੁ ਕਾਬਲ ਧਾਕ ਬਿਠਾਈ।
ਦਲ ਦੁਭਟਨ ਮਾਰ ਵਨਾਹ ਕਿਯੋ, ਅਭਿਮਾਨਨ ਬੇ ਹਿਯਰੇ ਹਰਾਈ।
ਜਿਸਥੇ ਸਮ ਦੀਨ-ਦਯਾਲੁ ਨ ਹੋ, ਅਥਰਾਰ ਲਯੋ ਬਿਨਹੂੰ ਭਵ ਆਈ।
ਸਿਹ ਬੀਰ ਬਨਯੋ ਰਣ-ਠਾਟ ਠਨਯੋ, ਪਿਖ, ਦੁੱਸਨ ਬੈ ਮੁਖ ਪੇ ਪਿਯਰਾਈ।
ਜਿਸਕੈ ਬਨ ਪ੍ਰੇਮ ਅਪਾਰ ਲਯੋ, ਸਭ ਰੂਪ ਰਹੇ ਬਨ ਮੀਰ ਸਹਾਈ।
ਰਿਸ ਕੈ ਜਬ ਭਾਗ ਹਰਯੋ ਬਿਧ ਹੂੰ, ਪਰ ਭੂਟ ਦਿਯੋ ਸਭ ਭੇਜ ਨਸਾਈ।
ਸਭ ਰਾਜ ਗਯੋ ਸੁਖ-ਸਾਜ ਗਯੋ, ਉਭ ਰਾਜ ਅਯੋ ਦੁਖਿਧਾ-ਮਯ ਧਾਈ।
ਭਜ ਪੰਥ, ਦੁਪੇਬਹਿ ਪੰਥ ਚਲਯੋ, ਬਿਗਾਨੀ ਰਹੁ ਗੀਰ ਪਭਾਲ ਪਰਾਈ।
ਮਰਿ-ਭੇਦ ਭਏ ਜਿਸ ਬਾਰਣ ਭੇ, ਇਕ ਬਾਰਹ ਬਾਟ ਪਰਯੋ ਦੁਖ ਪਾਈ।
ਕਰਤਾਰ ਸੁ ਧਨਯ 'ਅਥੀਕ' ਪੁਨਾ, ਜਿਸਨੇ ਮਿਲਕੇ ਹਿਰ ਸੁਭ ਸੁਭਾਈ।
ਮਧ ਬੀਰ ਰਿਕੂ ਬਰਪੇਥ ਲੁਹੁ, ਮਿਲ ਪ੍ਰੀਤ-ਸਭਾ ਵਿਰਚਯੋ ਇਕ ਭਾਈ।
'ਰਿਵਰਾਜ' ਸਜਯੋ ਨਵ ਭੂਲਨ ਮੈਂ, ਲਖ ਹੀ ਭੂਲਸਯੋ ਉਪਮਾ ਮਨ ਆਈ।
ਸੁਰ-ਉਛਵ ਤੇ ਬਛ ਦਯੋਸ ਬਿਰੇ, ਇਕ ਬੇਪਰਵਾਹ ਪਰੋਸਨਿ ਨਾਈ।
ਠਿਠਕੀ ਮਿਠਕੀ ਮਨ-ਮੋਦ ਭਰੀ, ਮਨੁ ਦੇਵਰਿ ਆਜ ਬਸੰਤ-ਵਧਾਈ।

ਹਾਲ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ

(ਗੁਰਾਂਦੇਵਾ ਬੰਨਾ)

ਖਰਮ ਹੋਇਆ ਸਦ ਜੰਗ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਹੋਈ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਭਾਰੀ।
ਟੁੱਟੇ ਲੋਕ ਰਿਹਾ ਨਾ ਜੇਰਾ, ਖੁਰੇ ਖਲਕਤ ਸਾਰੀ।
ਆਖਣ ਸਦੀਆਂ ਰਬ ਨਾ ਉਠਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਨਿਰਾਣਾ।
ਰਹੂ ਗੁਲਾਮ ਕਰੇਗਾ ਗੋਰਾ ਰਾਜ ਸਦਾ ਮਨ ਪਾਣਾ,
ਐਪਰ ਦਸ ਬੁਕਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਔਗ ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਾਲੀ।
ਜੋ ਨਾ ਬੁਝੀ ਸੀ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵੇਰ ਬੁਕਿਆਂ ਬਾਲੀ।
ਵੇਰ ਜੋਬ ਖਾ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਆ ਕੇ।
ਲੋਗੋਂ ਬੇਖਣ ਨਵਾਂ ਰਜਰਬਾ, ਆਪਣਾ ਆਪ ਲੁਟਾ ਕੇ।
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪੁਰਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਨ ਨੇਤਾ।
ਭਾਂਡ ਸਰੂਪ ਅਹਿਸਾਸਵਾਦੀ, ਰਾਜ ਨਿਰੋਂਕ ਤਰਬੇਤਾ।
ਜੋ ਸੀਦੇਲਾ ਬਾਪੂ ਦਿੱਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੁਟਾਇਆ।
ਐਪਰ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਖੁਦ ਹੀ ਕੁਰਨਾ ਆਇਆ।
ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੰਡੇ ਰੇਠਾਂ, ਆਈ ਹਸਤੀ ਡਰ ਗਈ।
ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪੇ ਗਿਆ, ਨਾਮ ਦੀ ਰੋਗਣ ਚੜ੍ਹ ਗਈ।
ਲੋਕਾਂ ਸਿੱਖ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕਦੇ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਐਦਰ।
ਬੁਝੀਆਂ ਜੰਤਾਂ ਵਿਰ ਜਗ ਪਈਆਂ ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦੇ ਮੇਦਰ।
ਫਿਰਕੂ ਵਗਤਾ ਛੋਲਿਆ ਗੀਰੇ ਟੁੱਬ ਕੇ ਖੁਭ ਵਧਾਇਆ।
ਫੇਰ ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਾਢ੍ਹੇਂ ਰੱਖ ਕੇ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ।
ਇਕੋ ਦਿਨ ਪੇਸ਼ਾਹ ਸੈਂਠ ਪੁਰਲੇ, ਰੋਪਾਂ ਮਾਰ ਉਡਾਏ।
ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਤੀਹ ਹੋਰ ਫੜ, ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਲਟਕਾਏ।
ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਸੂਬੇ ਫਤ ਬਹੁਮਾ ਨੂੰ ਘੋਲੇ।
ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਥੀਤੀ ਉਥੇ ਹੁਣ ਤਕ ਪੜਾ ਨਾ ਚੱਲੇ ?
(ਕੌਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ)

ਇਕੋ ਮੰਗ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਹੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ
ਅਭਟਕਾਰੀ ਬਟੜਾ ਬਰਮ ਸਿੰਘ ਐਂਮਿਰਸਰ)

ਆਈ ਹੈ ਬਸੰਤ ਆਈ, ਪੇਗਮਨਵਾਂ ਲਿਆਈ।
ਹੈ ਨੂਰ ਜਿਥੇ ਔਗੇ ਨਸ ਬਗੀ ਦੇ ਬੂਲ ਸਿਆਈ।
ਜੀਵਨ ਹੈ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਖੇਡਾ ਖਿਡਾ ਦਿੱਤਾ।
ਬਨਰਾਇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਵੇਰ ਹੈ ਉਮਭਾਈ।
ਸੁਫੀਯ ਪਸਰ ਗਈ, ਅਰਬਾਂ ਅਤੇ ਵਰਬਾਂ ਡੇ।
ਗੰਜਾਰ ਫੌਜੀ ਰੋਰਾਂ ਹੈ, ਬੂ ਬੂ ਹੈ ਬੋਇਲ ਲਾਈ।
ਸੁਲਤਾਨ ਕਿਸੇ ਸੀਦੀ ਆਮਦ ਦਾ ਹੈ ਚਰਚਾ,
ਬੁਦਰਤ ਹੈ ਸਜੀ ਵਧੀ ਬਿਸਮਾਈ ਹੈ ਲੋਕਾਈ।
ਅਵਤਾਰ ਮੁਹਬੱਤ ਦਾ, ਸਾਕਾਰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ,
ਰਕੇ ਅਹੁ ਆ ਗਿਆ ਜੋ, ਬਦਮਾਂ ਦੇ ਰਾਈ ਚਾਈ।
ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰਾਂ ਦੀ, ਵੇਹਰਾ ਹੈ ਪਈ ਪੈਂਦੀ।
ਹਰਿਕ ਦਾ ਹਿਰੂ ਹੈ ਇਹ ਹਰਿਕ ਦਾ ਸਗਾ ਭਾਈ।
ਗਲ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਦੇ, ਸੁਗਾਂ ਦੇ ਬਿਛੁੰਨਿਆਂ ਨੂੰ,
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਏਸ ਬੰਦਲ ਸਚ ਮੁੱਚ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਵਧੀ ਲਾਈ।
ਇਕ ਬਖਸ਼ ਮੰਗ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਏਧਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਨੀ,
ਚਾ ਨਾਮ ਕਾਣੀ ਬਖਸ਼ਿ, ਓ ਸੋਹਣਿਆਂ ਦੇ ਸਾਈ।

ਹੋਊਗਾ ਦਰਸ ਕਦ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਕੰਤ ਦਾ

(ਭਾਈ ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਭਾਏ", ਕਲਕਤਾ)

ਪੀਰ ਤੇ ਫਕੀਰ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਮਨਾਇ ਬੈਠੀ,
ਬੁਰਮਾ ਭੀ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਚੀਰ ਹਨਵੰਤ ਦਾ।
ਜੇਹੜੀ ਆਸ ਉਤੇ ਅਜ ਝੁੱਲ ਝੁੱਲ ਬੈਠਦੀ ਸੀ,
ਉਹ ਭੀ ਭੀੜ ਗਿਆ ਸੋਹਣਾ ਦਿਵਸ ਬਸੰਤ ਦਾ।
ਰਾਤ ਦਿਨ ਸਦਾ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ,
ਲੱਖ ਲੱਖ ਯੁਗਰ ਮਨਾਵਾਂ ਭਗਵੰਤ ਦਾ।
ਦੇਵਾਂ ਧਨ ਮਾਲ "ਭਾਏ" ਦਸ ਆ ਨਜ਼ਮੀਆਂ ਦੇ
ਹੋਊਗਾ ਦਰਸ ਕਦੋਂ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਕੰਤ ਦਾ।

ਗਜ਼ਲ

(ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਕਲਕੰਡਾ)

ਐ। ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਮਾਹੀਆ ਕਰਾਂ ਕੀ ਆਪ ਦੀ ਭੇਟਾ,
ਜੇ ਪੋਲੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪੂਜੀ ਸੀ ਉਹ ਆਪਨੀ ਲੁਟਾ ਬੇਠਾ।
ਨ ਭੱਲ ਭੁਲ ਥਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਿਜਾਂ ਨੇ ਸਾੜਿਆ ਐਸਾ,
ਫਟਾਫਾ ਪੁਰਖ ਮਾਲਾ ਕੀ । ਚਮਨ ਅਪਨਾ ਸੁਰਾ ਬੈਠਾ।
ਮਚਲਦੇ ਠੀਰ ਸੀਨੇ ਚਿ ਕਰਾਂ ਕੀ ਰਾਗਨੀ ਭੇਟਾ,
ਮੈਂ ਠੰਹਕਰ ਖਾ ਨਸੀਬਾਂ ਤੋਂ ਚੀਟਾ ਹੀ ਕੁਝਾ ਬੈਠਾ।
ਮੈਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਗੇਵਾਂ ਦੇ ਮਰ-ਮਰਕੇ ਫਟਾਇਆ ਸੀ,
ਉਹ ਸੁਚਰ ਆਬਿਆਨੇ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੀ ਜਲਾ ਬੈਠਾ।
ਮੇਰੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਯਾਦਾ ਨਾ ਲਿਆ ਭੇਰਾ,
ਅਪੁਰੇ ਰਹਿ ਗਏ ਨਗਮੇ ਮੇਂ ਬੁਲਬੁਲ ਹੀ ਉਡਾ ਬੈਠਾ।
ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਨੈਂ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਨਾ ਗੰਢਕੀ ਵੇਲ ਕੂੰ ਮੇਰੀ,
ਅੱਜ ਫੁੱਲਾਂ ਛੋਟਕਿਆ “ਰਾਏ” ਰੇਰੀ ਸਰਦਲ ਤੇ ਆ ਬੈਠਾ।

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ

(ਹਿਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲੇਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਸੋਦ ਹੋਈ ਸੁਟੀ ਗਊ ਦੀ ਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਰਮਾ।
ਉਹ ਦੇਖੀ ਸਿੰਘਾਂ ਸੁਰਿਆਂ ਦਿਲ ਫਿਰ ਗਿਆ ਫਰਮਾ।
ਜਿਉਂ ਨਕਸ਼ਾ ਲੇਖਾ ਬਹਿਰ ਦਾ ਸੋਚੇ ਵਿਚਕਰਮਾ।
ਇਉਂ ਮੀਟਿਗ ਕੀਤੀ ਚਦਾਂ ਨੇ ਬਹਿਕੇ ਵਿਚ ਹਰਮਾ।
ਥੋਲੇ ਭੁੱਚੜ ਇਸ ਰਹੂ ਜਿਉਂ ਵਿਲਦਾ ਨਰਮਾ।
ਠੰਢੀ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਮਾ।

ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗੋਤੀ ਸਿਮਰ ਕੇ ਬੋਲੇ ਜੈਕਾਰੇ।
ਇਉਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਚਲੀਆਂ ਜਿਉਂ ਚਲਦੇ ਆਰੇ।
ਸੁੱਕੇ ਕੱਚਣ ਸਿਸਮ ਚੋਂ ਖੇਡੇ ਦੇ ਧਾਰੇ।
ਚਲਦੇ ਵਾਂਗਰ ਚਕਰਾਂ ਡਿਗਦੇ ਅੰਗਿਆਰੇ।
ਵੱਢੇ ਭੁਚੜ ਧਰਤ ਤੇ ਅੰਬਾਰ ਉਸਾਰੇ।
ਕੱਚਣ ਵਿਚ ਵਸਾਖ ਦੇ ਜਿਉਂ ਖੇਤ ਮੁਜਾਰੇ।
ਡਿਗਦੇ ਭੁਚੜ ਜਿਮੀ ਤੇ ਜਿਉਂ ਵਠਦੇ ਢਾਰੇ।
ਸੋਚੇ ਵੀਹੀਂ ਖਾਲਸੇ ਹੋਭ ਨਾ ਕਰਾਰੇ।

ਆਖਰ ਸੈਚਾਂ ਸੋਚੀਆਂ ਸਿੰਘਾਂ ਸੁਦਾਰਾਂ।
ਜਾਂ ਬੁਤਵਾਲੀ ਖੁਲਸ ਤੋਂ ਬੋਹੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ।
ਕੀਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਡੇ ਸਿੰਘ ਮਾਰਨ ਲਲਕਾਰਾਂ।
ਦਬੇ ਭੁਚੜ ਜਾਂ ਕੇ ਜਿਉਂ ਬਾਜ਼ ਗਟਾਰਾਂ।
ਚਲਣ ਵਾਂਗ ਭੁਹਾਰਿਆਂ ਨਾਬਾਂ ਚੋਂ ਧਾਰਾਂ।
ਇਉਂ ਮੋਰ ਵਿਆਹੀ ਖਾਲਸੇ ਜਗ ਭੁਰੀਆਂ ਵਾਰਾਂ।
ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਲਲਕਾਰਕੇ ਚੋਡੀ ਚਮਕਾਈ।

ਹਾਥਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਅਜਮਾਈ।
ਉਹ ਬੁਚੜਖਾਨੇ ਫਿਰ ਗਏ ਜਿਉਂ ਪੁਟ ਸਲਾਈ।
ਪੁਟ ਪੁਟ ਪੀੜਣ ਹਰ ਨੂੰ ਕਲ ਅਰਬੋਂ ਆਈ।
ਹੋਈਆਂ ਲਾਲ ਡਗੀਡੀਆਂ ਮੂੰਹ ਸੁਰਖੀ ਲਾਈ।
ਜਿਉਂ ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕਵਾਰੀਆਂ ਹਥ ਮਹਿਦੀ ਲਾਈ।

ਨਾਮਧਾਰੀਏ ਜੰਗ ਵਿਚ ਨਾ ਬਿੜਕੇ ਭੀਲੇ।
ਬੇਖੀਆਂ ਗਊਆਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਏ ਅਗ ਬਗੀਲੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧੇ ਬੁੱਢਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੋਲੇ ਦੇ ਟੋਲੇ।
ਲਾਬਾਂ ਪਈਆਂ ਧਰਤ ਭੇ ਜਿਉਂ ਪਏ ਭੜੋਲੇ।
ਕਈ ਮਾਰੇ ਗੱਡਰੂ ਕਰੜ ਝੱਟ ਕਈ ਬੁਢੇ ਖੋਲੇ।
ਉੱਡੇ ਰੂਹ ਅਕਾਬ ਨੂੰ ਛਡ ਚਲੀ ਚੋਲੇ।
ਟੋਟੇ ਕਰਕੇ ਧੜਾਂ ਦੇ ਨੌਕਾਂ ਤੇ ਡੋਲੇ।
ਗਿਰਯਾਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਇਸਰਰਾਂ ਜਿਉਂ ਫਿਰਨ ਵਿਚੋਲੇ।
ਬੁਝ ਜੀ ਭਿਆਣੇ ਭਜ ਗਏ ਬੁਝ ਧਰਤੀ ਠੋਲੇ।
ਬਦਲ ਕਹਿਣ ਕਲੇਰ ਦੇ ਹਥ ਨਹੀਂ ਜੇ ਪੋਲੇ।

ਸਭ ਕਥੇ ਬੁਚੜਖਾਨਿਓਂ ਗਊਆਂ ਤੇ ਬੱਛੇ।
ਭਰਦੇ ਮਾਰੇ ਝੁਰੀ ਤੋਂ ਹਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਨਸੇ।
ਬੁਝ ਰਹਿ ਗਏ ਬੁਚਲ ਸਹਿਕਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਮੁਝਕਾਂ ਰਸੇ।
ਆਪ ਚਲੇ ਗਏ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਾ ਦਸੇ।
ਸਰਨ ਗਏ ਸਰਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਗੁਰ ਖਿਡ ਖਿਡ ਹਸੇ।
ਫੂਟੇ ਸਿੰਘ ਜਾ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੋਸੇ।

ਤੁਰ ਪਏ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਰ ਵਡੇ ਜੋਰੇ।
ਮੰਜਲੋਂ ਮੰਜਲੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਕਰ ਪੰਥ ਲੇਖੋਰੇ।
ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਏ ਆ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਸਵੇਰੇ।
ਮੋਤ ਸਜਾਵਾਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਪਿਆ ਖੋਰ ਬੁਝੇਰੇ।
ਹੱਥੀਂ ਆਪ 'ਕਲੇਰ' ਨੇ ਸੀ ਬਧੇ ਜੋਹਰੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋਤ ਵਿਆਹੀ ਆਟਕੇ ਤੇ ਲੇ ਲਏ ਢੇਰੇ।

ਖਾਤਰ ਵਤਨ, ਬੇਵਤਨ ਹੋ ਜਾਇ ਕਿਹੜਾ ?

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਸ਼ਬਦਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਧੁਬਪ")

ਮੇਰ ਨੀਂਦ ਅਗਯਾਨ ਦੇ ਦੋਖਿਆ ਨੂੰ, ਹੋਰਾ ਗਯਾਨ ਦਾ ਮਾਰ ਜਗਾਣ ਆਏ।
ਚਿਰ ਵਿਛੜੇ ਗੋਬ ਚੋਰਾਸੀਆਂ ਦੇ, 'ਬਰਦ' ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਣ ਆਏ।
ਭਰਮ ਭੁਭ ਤੇ ਪਾਪ ਸੋਭਾਪ ਨਿਸਚਤ, ਭਾਣ ਵਾਣ ਬਮਾਣ ਉਭਾਣ ਆਏ।
ਨਾਮ ਬਾਨ ਇਬਨਾਨ ਦੀ ਦਾਡ ਲੇ ਕੇ, ਪੁਰ ਅਰਬ ਤੋਂ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ ਆਏ।
ਮਹਿਰਮ ਰਾਜ ਸਨ ਭੱਥੀ ਖਜਾਨਿਆਂ ਦੇ, ਜੋਗ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁਧ ਸਰਬੱਗ ਆਏ।
ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਦਾ, ਐਪਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਕੋਟ ਅਲੋਗ ਆਏ।

ਉਚੀ ਅਣਖ ਵਾਲੇ, ਸਿਖੀ ਮਣਖ ਵਾਲੇ, ਵੀਰ ਵਿਛੜੇ ਗਲੀ ਮਿਲਾਣ ਵਾਲੇ।
ਗੋਰ, ਮੜੀ, ਮਸਾਣ, ਮੇਦਾਨ ਕਰਕੇ, ਜ਼ਾਰ ਪਾਰ ਦੀ ਝਾਰ ਮਿਟਾਣ ਵਾਲੇ।
ਬਾਣੀ ਰੋਜ ਖੇਡਾ, ਸੇਵਾ ਹਥ ਝੰਡਾ, ਮਨਮੋਹ ਦਾ ਤਖਤ ਉਲਟਾਣ ਵਾਲੇ।
ਸਗ ਜੋਹਰੀ ਫਿਰਣ ਅਨੇਕ ਭਾਵੇਂ, ਹੀਰਾ ਪਰਖਦੇ ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ।
ਪਰੋਪਕਾਰ ਨੇ 'ਖੁਦੀ' ਜਾਂ ਚੁਦੀ ਕੀਤੀ, ਦਿਲੋਂ ਦੂਰ ਸਭ ਸੋਗ-ਸੋਭਾਪ ਹੋ ਗਏ।
ਮਹਿਮਾ ਸਿਫ ਦੀ ਵੇਚ ਨਾ ਸਾਣ ਸੋਕੇ, 'ਗੁਰੂ-ਗੁਰੂ' ਕਰਦੇ ਗੁਰੂ ਆਪ ਹੋ ਗਏ।

ਮਸਤ ਗੋਰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਨਝੇ ਅੰਦਰ, ਵਾਹੋਂ ਆਪਦੇ ਟੁੱਥ ਜਗਾਏ ਕਿਹੜਾ ?
ਬਹੀਦੀ ਲਾਜ਼ਿਆਂ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ, ਲਾਡੀ ਮੋੜ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਨਾਏ ਕਿਹੜਾ ?
ਦੀਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦੁਖਕੇ ਕੋਟ ਝੋਲੇ ? ਖਾਤਰ ਵਤਨ ਬੇਵਤਨ ਹੋ ਜਾਏ ਕਿਹੜਾ ?
ਏਣਾ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ 'ਮਰਨ' ਉਪਦੇਸ਼ ਸੋਖਾ, ਮਰ ਜੀਵਤਾ ਹੋਇ ਦਿਖਾਏ ਕਿਹੜਾ ?
ਅਜ ਲੋਭ ਸਾਨੂੰ ਭੇਰੇ ਮਿਥਨ ਦੀ ਏ, ਵੱਲ ਵਤਨ ਦੇ ਕਰੀਂ ਖਿਆਲ ਛੇਤੀ।
ਸੇਵਕ ਸਹਿਕਦੇ 'ਹਰੀ' ਵਿਜੋਗ ਅੰਦਰ, ਝੋਟੀ ਵਾਲਿਆਂ। ਦਰਸ ਦਖਾਲ ਛੇਤੀ।

ਬੋਲ ਸੋਚ ਦਾ ਏ, ਜੇਕਰ ਔਜ ਆਵੇ, ਜਿੰਦ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਘੋਲ ਘੁਮਾ ਦਈਏ।
'ਓਨ-ਦਯਾਲ' ਸਿਰ-ਡਾਜ ਟਿਕਾ ਦਈਏ, ਜੋਰ ਚੁਲਮ ਦਾ ਤਖਤ ਉਲਟਾ ਦਈਏ।

'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਗਿਆ ਕਰਕੇ, ਸੱਚੇ ਦੀਪ ਨੇ ਖੰਡ ਕੀਤਾ ਦਈਏ।
 ਲਾਭ ਧਰਤ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਲਾ ਦਈਏ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਤੇ 'ਸਿਖ' ਹਟਾ ਦਈਏ।
 ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ। ਅਪਾਰ ਸੰਸਾਰ ਮੱਚੀ, ਦੁਖੀ ਦੀਨਾ ਦੀ ਸੁਨਣ ਪੁਕਾਰ ਆ ਜਾ॥
 ਹਮਣ ਵਾਲਿਆ ਸੱਚ ਦੇ ਰਿਦੇ ਅੰਦਰ। 'ਰਾਮ' ਰੂਪ ਹੋ ਸਿਖ 'ਸਰਦਾਰ' ਆ ਜਾ॥

ਬਸੰਤੀ ਫੁੱਲ

(ਭਟਜੀਤ ਖੜਗ)

ਮੋਸਮ ਖਿਜਾ ਸੀ ਆ ਰਿਯਾ।
ਹੀਰਾ ਵੀ ਸੀ ਕੁਮਲਾ ਗਿਆ।
ਹਰ ਫੁਲ ਸੀ ਮੁਰਬਾ ਗਿਆ।
ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਿੱਚਣੇ ਬਾਗ ਦਾ।
ਰਾਖਾ ਨਾ ਸੀ ਕੋਈ ਜਾਗਦਾ।
ਫੈਂਖਣ ਸੀ ਐਸਾ ਫੁਲਿਆ।
ਫਰਜ਼ ਹਰ ਕੋਈ ਫੁਲਿਆ।
ਇਹ ਬਾਗ ਇਥੇ ਫੁਲਿਆ।
ਪਰੇ ਹਰੇ ਤੇ ਪਰੀਆ।
ਬਾਲ ਪਰਬਲ ਘਰੀਆ।
ਭੁਲਭੁਲਾ ਬੋਚਾਰੀਆ।
ਉਹ ਬਰਨ ਆਹੇ ਚਾਰੀਆ।
ਜਿਗਰਾ ਤੇ ਚਲਣ ਆਰੀਆ।
ਬ੍ਰਿਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥ ਫੁੰਨੀਆ।
ਸਾਈ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਫੁੰਨੀਆ।
ਉਸ ਜੋਤ ਨੇ ਸਿਰ ਚੁਕਿਆ।
ਜਾਂ ਆਜ਼ਾ ਨੂੰ ਡਕਿਆ।
ਨਾਂ ਡਕ ਕੇ ਜਰ ਸਕਿਆ।
ਮਿਹਰਾਂ ਤੇ ਭਟ ਚਿਹ ਆ ਗਈ।
ਚਹਿਮਤ ਦੀ ਵਰਖਾ ਪਾ ਗਈ।
ਮਿਟ ਗਏ ਆਜ਼ਾਰ ਨੇ।
ਖੁਫੀਆ ਦੇ ਸਭ ਆਜ਼ਾਰ ਨੇ।
ਮੁਤ ਖਿਤ ਪਏ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ।

ਦੁਖਾਂ ਦੀ ਬਸ ਹੁਣ ਅੰਤ ਏ।
 ਜਾਂ ਆ ਗਈ ਬਸੰਤ ਏ।
 ਗੁੰਚਾ ਖਿੜ ਖਿੜ ਕੇ ਹੋਇਆ।
 ਹੋਸ ਹੋਸ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਦਸਿਆ।
 ਏਨੂੰ 'ਚ ਮੇਰੇ ਧਸਿਆ।
 ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਸੀ ਪੈਗਾਮ ਉਹ।
 ਆਸਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅੰਜਾਮ ਉਹ।
 ਔਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆ ਗਏ।
 ਔਹ ਆ ਗਏ ਔ ਆ ਗਏ।
 ਮੋਇਆਂ 'ਚ ਜੀਵਨ ਪਾ ਗਏ।
 ਹੁਣ ਪਲਾਂ ਹੇਠੋਂ ਉਥ ਛੱਡ।
 ਸੁਣੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ਵਾਹ ਵਢ।
 ਐ ਬੁਲਬੁਲੇ ਬੇਦਾਰ ਹੈ।
 ਛੱਡ ਗਵਲਰਾਂ ਹੁਬਿਆਰ ਹੈ।
 ਪਰਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਡਿਆਰ ਹੈ।
 ਰੈਨੂੰ ਇਹ ਫਰਕੇ ਚਾਟਗੇ।
 ਤੇ ਅਰਬ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਟਗੇ।

ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਦਾ ਅਵਤਾਰ

(ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ੀ ਸ੍ਰੀ ਯੁਗ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ 'ਨਾਇਕ' ਬੰਕਿਮ ਸਿਆਮ)

ਗੁਰ ਅਰ ਗੋਬਿੰਦ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਦੁੰਦ ਹਰਨ,
ਭਰਣਾ ਸਬਲ ਭਾਰਜ ਚਰਨੋ ਮੈਂ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।
ਏਕ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰ, ਏਕ ਸਿਖਸ਼ਾ ਦੇ ਪਾਰ ਭਰਣ,
ਹਰਣ ਕ੍ਰੈਦੀ ਰਾਪ ਕੀ ਬਖਾਨਣ ਬੇਦ ਪੰਕਤੀ ਹੈ।
ਏਉ ਗੁਣਾ ਗਾਰ ਸੈਸਾਰ ਮੈਂ ਅਧਾਰ ਸਭ ਕੇ,
ਦਇਆਸਾਗਰ, ਭਗਤ ਵਰਸਨ ਜਾਨੇਰ ਸਭ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ।
ਮਨ ਬਥ ਭਾਇ ਜੋ ਜਾਇ ਬਰਨ ਸੇਵਾ ਬਰਨ,
ਗੋਬਿੰਦ ਤੇ ਅਨੰਤ ਵਲ ਦਾਇਕ ਗੁਰੁ ਭਗਤੀ ਹੈ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਅੰਗਦ, ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ,
ਰਾਮਦਾਸ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਿਵ ਭਾਰਜ ਕੀਨੇ ਹੈ।
ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ, ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ,
ਸ੍ਰੀ ਡੇਕ ਬਹਾਦਰ ਦੇਸ਼ ਹਿਰ ਬਲੀ ਵੀਨੇ ਹੈ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਥਾਇ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਖ ਜਥਾ ਕੀਦੀ,
ਗੁਰੁ ਬਾਲਕ ਸਿਖ ਭਗਵਤ ਭਗਤੀ ਚੀਨੇ ਹੈ।
ਸੈਮਰ ਅਠਾਰਾ ਸੈ ਬਹੁਤ ਮਾਖ ਪੇਚਮੀ ਕੇ,
ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਅਵਤਾਰ ਆਪ ਲੀਨੇ ਹੈ।
ਦੇਖ ਪੰਚਾਲ ਮੈਂ ਬਿਹਾਲ ਨਰ ਨਾਰ ਸਥੈ,
ਸੇਕਟ ਅਨੇਕਨ ਸਹਿ ਕ੍ਰਾਹਿ ਕ੍ਰਾਹਿ ਭਰਤੇ।
ਪਿਤਾ ਜੇ ਪੁਤ੍ਰ, ਭਾਈ ਭਾਈ, ਦਾਸ ਪਾਲਕ ਜੇ,
ਭਪਟ ਭਪਟ ਭਟਕਾ ਹਲਾਲੀ ਪੈ ਲਰਤੇ।
ਤਿਆਗ ਬੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਕੀ ਕੁਪੇਸ਼ ਮੈਂ ਲਿਪਟਿ ਗਇ,
ਭੂਲੇ ਭਲੀ ਗੁਰੁ ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਨ ਯਰਤੇ।

ਪ੍ਰਸਪਰ ਭਗਰਭੇ ਬਹਿ ਜਾਤਿ ਭੁਮਤਿ ਸਾਗਰ ਮੇਂ,
 ਆਪ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਧਾਰ ਲੀਨੇ ਕਰਤੇ।
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਿਰਭੇ ਸਿੰਘ ਨਾਦ ਕਰ,
 ਅਦਭੁਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿਸਾ ਰੇ ਹਟਾਏ ਹੈ।
 ਗਿਆਨ ਕਰਮਾਂ ਸਿਖਾਏ ਸਮਝਾਏ ਧਰਮ ਹੋਣ ਕੋ,
 ਸਭ ਕੋ ਵਟੋਰ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਕੇ ਵਰਾਏ ਹੈ।
 ਸੁਮਾਰਗ ਪਰ ਲੇ ਆਏ ਮਾਸ ਮਦਰਾ ਕੋ ਛੁੜਾਏ,
 ਨਾਮ ਰਟ ਲਾਏ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਹਾਏ ਹੈ।
 ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਆਪਕੇ ਬਚਾਏ ਜਾਗੀ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰਮ,
 ਫ੍ਰਮ ਕੇ ਭਗਾਇ ਪੰਥ ਖਾਨਸਾ ਬਚਾਏ ਹੈ।

ਜੁਗ ਪਲਟਾਉ

(ਸ੍ਰ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ)

ਮੈਂ ਮੁਸੱਫਰ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਹਰ ਗੀਤ ਇਕ ਡਸਵੀਰ ਹੈ।
ਹਰ ਰੰਗ ਜਿਸਦਾ ਖੂਨ ਇਸਦਾ ਸਹਿਜ ਔਖ ਦਾ ਨੀਰ ਹੈ।
ਰੋਜ਼ ਮੈਂ ਸੁਪਨੇ ਅਲੀਫਾ ਜਿੰਦਗੀ ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ
ਇਹ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਹੈ ਦੋਲਤ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਜਾਗੀਰ ਹੈ।
ਇਹ ਮੇਰੀ ਡਸਵੀਰ ਹੈ, ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਉਸ ਥਾਂ ... ਦੀ।
ਤਸੱਪ ਕੇ ਸੀ ਚੁਪ ਹੋ ਗਈ ਰੂਹ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ।
ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਚੋਂ ਹੋਈ ਜੀਹਦੀ ਪਰਭਾਤ ਸੀ।
ਉਹਦਿਆਂ ਲੇਖਾਂ ਤੇ ਪੈ ਗਈ ਹਸਰਤਾਂ ਦੀ ਰਾਤ ਸੀ।
ਬੁਝ ਗਿਆ ਸੀ ਟਮਟਮਾਂਦਾ ਹਿਦ ਦਾ ਅੰਤਮ ਚਰਾਗ।
ਹੋਰ ਗੂਹੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਇਹਦੀ ਬਦਬਖਤੀ ਦਾ ਦਾਗ਼।
ਰਾਵੀ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਹੁਸਨ ਤੇ ਟੁੱਟੀ ਸੀ ਬਿਜਲੀ ਕਹਿਰ ਦੀ।
ਮੌਤ ਦਾ ਮਾਰਮ ਸੀ ਕਰਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹਰ ਲਹਿਰ ਦੀ।
ਨ ਖੁਦਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਸਨ ਬੇੜੀ ਭੈਰਵ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ।
ਸੀ ਬੈਠ ਗਏ ਸਾਕੀ ਸੁਰਾਹੀਆਂ ਤੇ ਪਿਆਲੇ ਰੋੜਕੇ।
ਸਹਿਮ ਝਈਆਂ ਸੀ ਬਹਾਰਾਂ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਉਦਾਸ।
ਆਟ ਕੀਰਾ ਸੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਖਾਗਾਂ ਵਿਚ ਨਾਗਾਂ ਨੇ ਵਾਸ।
ਜ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫੁੱਥੀ ਹਵਾ ਬਣ ਫੂਲ ਅੰਗਿਆਰੇ ਗਏ।
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਕਈ ਡੰਗ ਸੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।
ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁਸਕਰਾਣਾ ਪਾਪ ਸੀ।
ਚਹਿ ਚਹਾਣਾ ਪਾਪ ਸੀ, ਬੰਦੀ ਗੀਤ ਕਾਣਾ ਪਾਪ ਸੀ,
ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਪਿੰਜਰਿਆਂ ਵਿਚ ਫੜ ਫੜਾਣਾ ਪਾਪ ਸੀ।
ਫਰਿਆਦ ਕਰਨਾ ਪਾਪ ਸੀ,

ਇਸ ਬੈਦੀਆ ਦੇ ਢੇਬ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨਾ ਪਾਪ ਸੀ।
 ਜਾਗ ਉਠੀ ਉਸ ਵੇਲੇ, ਇਕ ਅਨੋਖੀ ਆਤਮਾ।
 ਦਰਦ ਬਣਕੇ ਦਿਲ 'ਚ ਵਸਿਆ ਸੀ ਜੀਹਦੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ।
 ਇਕ ਝਿਦਗੀ ਰੇ ਪੈ ਰਹੀ ਜਾਂ ਮੌਡ ਵਰਗੀ ਬਾਮ ਸੀ।

ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਆਨ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੁਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਥਿਕ)

ਪੁਰਖਿਆਂ ਵਾਲਾ, ਨਾਇਨਪੁਰ

ਪੈਥੇ ਰਾਜ ਹੰਥਾਰ ਦੇ ਮਦ ਔਢ, ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਦੀ ਭੀਰ ਫੁਲਾਈ ਸੀ ਜਦ।
ਐਥੇ ਦਿਬਰਫਾ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਲੱਗੇ, ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੀ ਹੋਈ ਸਥਾਈ ਸੀ ਜਦ।
ਇਕ ਫੁਲਿਆ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ, ਦੁਖੀ ਭਜਨ ਬਿਨ ਹੋਈ ਲੁਕਾਈ ਸੀ ਜਦ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਕਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁਲੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਲੱਖ ਮੁਕਾਈ ਸੀ ਜਦ।
ਸੁਖਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਹੁਕਮ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਫੁਲਿਆ, ਭਾਈ ਭਾਈ ਦਾ ਵੈਰੀ ਸੰਸਾਰ ਹੋਇਆ।
ਧਰਤ ਦੁਖੀ ਹੋ ਫੇਰ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਤਦ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ।
ਗਲ ਹੋਰ ਦੀ ਕੀ ਰੰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੀ, ਹੋਇਆ ਪਤਰ ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਭੇਨਿਆ ਸੀ।
ਫੁਲਾ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਨਾਮ ਰਸੀਏ, ਨਾਲ ਇਮਲੀ ਓਸਨੂੰ ਭੇਨਿਆ ਸੀ।
ਸਿਰ ਤੇ ਭਰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦ, ਤਾਂਹੀ ਰੋਹਰ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਭੇਨਿਆ ਸੀ।
ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਨ ਕੋਈ ਪੁਰਾ, ਪੇਵ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨ ਮੰਨਿਆ ਸੀ।
ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਬਨਾਨ ਤੋਂ ਹੋਏ ਫੁੱਫੇ, ਭਾਣੀ ਨਾਲ ਨ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰ ਹੋਇਆ।
ਦੂਤ ਈਰਖਾ ਵਿਚ ਵੇਖ ਸਭਾਇਆਂ ਨੂੰ, ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਆਨ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ।
ਸਾਧ ਸੰਤ ਦਾ ਹੋਣ ਅਪਮਾਨ ਲੱਗਾ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਰੋਟਕ ਥਾਵੁਰ ਹੋਈ।
ਭੀਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਸੰਤ ਕੇ ਚੋੜ ਕੋਹੇ, ਦਇਆ ਖਾਲਸੇ ਤੋਂ ਉਥੀ ਦੂਰ ਹੋਈ।
ਭਾਈ ਭਾਈ ਨੂੰ ਵੱਢਕੇ ਖਾਣ ਲੱਗਾ, ਜੁਲਾ ਫੁੱਧ ਦੀ ਗਰਮ ਡਨੁਰ ਹੋਈ।
ਇਥੇ ਪਿਠਾ ਸੀ ਭਲਿਆ ਮਧ ਔਢ, ਧਰਤ ਵਲੋਂ ਜਾ ਅਰਜ ਹਜ਼ੂਰ ਹੋਈ।
ਕੋਈ ਭੇਜ ਸਾਈਆਂ ਦੁਖ ਹਰਨ ਵਾਲਾ, ਜਗ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਆਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ।
ਭਜਨ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਨਦੀ ਵਗਾਵਨੇ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਆਣ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ।
ਹਾਂ ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਜੇ ਕਰ ਤੂੰ ਆਵਦਾ ਨ, ਦਇਆ ਧਰਮ ਦੀ ਜਗੋਂ ਸਥਾਈ ਹੋਈ।
ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਬਾਨ ਨ ਕੈਮ ਰਹਿਦੀ, ਭਾਣੀ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਭਨਾਂ ਫੁਲਾਈ ਹੋਈ।
ਭਿਗੋ ਧਰਮ ਤੋਂ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਇਆ, ਫੁਲਦੇ ਭਥ ਨੂੰ ਨਰਕ ਭਰਾਈ ਹੋਈ।
ਭਾਣੀ ਸੁਖ ਨ ਦੇਖਣੇ ਵਿਚ ਔਂਦਾ, ਦੁਖ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਚੀ ਦੁਰਾਈ ਹੋਈ।
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਭਾਨ ਚਮਕਿਆ ਜਦ, ਦੂਰ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਧੁੰਧ ਗੁਥਾਰ ਹੋਇਆ।
ਕੈਵਲ ਇਕ ਅਕਾਲ ਜਪਾਨ ਖਾਤਰ, ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਆਣ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ।

ਅਜ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਏ

(ਸੈਰ ਸੇਵਾਦਾਸ ਸੀ ਮੁਕਤ ਪਰਲਿਆਨੀ ਜੰਗਲਾ ਨਾਇਲਪੁਰ)

ਜਦ ਦੁਪਰ ਕੁੰਡਾ ਲੰਘੇ ਸਨ -ਕਲਿਜੁਗ ਨੇ ਲੋਥੀ ਡੰਡੇ ਸਨ।
ਇਲ ਸਭ ਦੇ ਖੂਠ ਨੇ ਰੰਗੇ ਸਨ ਗਿਆ ਧਰਮ ਸੀ ਦੁਖਭੇ ਸੇਹ ਸੇਹ ਕੇ।
ਰਦ ਕੁਲਕ ਹਕੂਮਤ ਭਾਰੀ ਸੀ ਅਤਿ ਦੁਖੀ ਹੋਈ ਹਿਦ ਸਾਰੀ ਸੀ।
ਬੁਝ ਲੈਂਦੇ ਬੰਨਿਆਂ ਨਾਰੀ ਸੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਚੁਲਮਤ ਗੀਹ ਗੀਹ ਕੇ।
ਰਦ ਦਸਮਾ ਗੁਰੂ ਕਹਾਇਆ ਕੂੰ ਚੁਲਮਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ ਚਾ ਲਾਇਆ ਕੂੰ।
ਸੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆ ਜਗਾਇਆ ਕੂੰ, ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੈਹ ਕੇਹ ਕੇ।
ਕੁਪ ਗਏ ਪਿਛੋਂ ਏਹ ਚਾਲ ਹੋਈ, ਛੱਡ ਧੀਰ ਧਰਾ ਬੇਹਾਲ ਹੋਈ।
ਆਦੇਖ ਸੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਹੁਣ ਜਾਨ ਬਢੇ ਨਾ ਭੈਰ ਭੈਰ ਕੇ।
ਹੋਈ ਬੇਕਰ ਬਰਨ ਸੁੰਧ ਭੁਲੀ ਹੈ ਆ ਚੁਲਮ ਹਨੇਰੀ ਭੁਲੀ ਹੈ।
ਨਾ ਭੁਲੀ ਹੈ ਨ ਚੁਲੀ ਹੈ, ਮੁਕ ਚੱਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਖੇਹ ਖੇਹ ਕੇ।
ਸੋਗ ਹਾਰਾ ਭਾਰ ਬੋਹ ਮੋਚੀ ਏ, ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਗੱਲ ਨ ਸੋਚੀ ਏ।
ਹੋਏ ਖਚੀਏ ਨ ਬੋਚੀ ਏ, ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਕੀਹ ਗੀਹ ਕੇ।
ਧਰ ਰੂਪ ਕਰਾਗਣ ਧਾਰਾ ਏ, ਛਿਵ ਇਥੁਂ ਕ੍ਰੋਧਮ ਪੁਕਾਰਾ ਏ।
ਆ ਮੱਲਿਆ ਰੋਗਾ ਦਵਾਰਾ ਏ, ਰੋਪ ਕਰਦੇ ਕੁਖੇ ਰੋਹ ਰੋਹ ਕੇ।
ਰੋਂਡ ਵੇਡੇ ਸੋਭ ਵਕੀਰ ਸੀ ਜੋ, ਇਲ ਹਿੱਲੇ ਬਢੇ ਕੇਡੀਰ ਸੀ ਜੋ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਏ ਸੁਭ ਸਗੋਰ ਸੀ ਜੋ, ਪਛਤ ਦੀ ਕੁਖੇ ਬੋਹ ਬੋਹ ਕੇ।
ਥਿਨੇ ਥੀਡੀ ਰੋਲ ਕ੍ਰੋਧਮੋਭ ਸੀ ਜੋ, ਛੱਡ ਆਪਾ ਸੁਟੀ ਅਖੰਡ ਸੀ ਜੋ।
ਆ ਕੁਰੂ ਆਜ਼ਾਦ ਅਖੰਡ ਸੀ ਜੋ ਇਉਂ ਧੀਰਜ ਇੰਤੋ ਕੀਹ ਕੇਹ ਕੇ।
ਬਸੈਰ ਪੰਚਮੀ ਆਈ ਸੀ, ਸੋਭ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਟਕਾਈ ਸੀ।
ਭੂਮੀ ਬਿਗਾਰ ਸੁਹਾਈ ਸੀ, ਪੇਡੀ ਹਨ ਗੋਢੇ ਚੈਹ ਚੈਹ ਕੇ।
ਔਜ ਟੋਟੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਹਾਇਆ ਏ, ਗੁਰ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਏ।
ਸੁਭ ਰਾਮ ਮਰਗੋਬ ਕਹਾਇਆ ਏ, ਕਰ ਮੁਕਤ ਬੰਦਨਾ ਚਹਿ ਵਹਿ ਕੇ।

ਨਾਨਕ ਹੀ ਗੁਰੂ ਪੇਟਾ ਤਾਨਾ ਹੈ

(ਸ੍ਰ ਨਾਲ ਸਿਖ ਜੀ ਸਬੋਕੁ ਅਕਾਲੀ ਜਬਾ ਕਰਨ ਜਿਨਾ ਬੇਖੁਪਰਾ)

(ਕਥਿਤ) ਔਜ ਦੀ ਬਹਾਰ ਸੋਹਨੀ ਸੋਹਨੀ ਜੀਆ ਜੋਤ ਰਾਈ,
ਸੁਖੀ ਹੋਈ ਬਨਾਸਪਤੀ ਹਰੀ ਫਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।
ਮੋਰੀਆ ਗੁਲਾਬ ਰੀਝਾ ਖਿਲੀ ਗੁਲਜਾਰ ਸੋਹਨੀ,
ਬੋਲਦੇ ਬਸੇਰ ਪੰਛੀ ਮੁਦਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।
ਔਜ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਹੀ ਸੁਭਾਗ ਫਰੀ ਪੋਚਮੀ ਨੂੰ,
ਛਾਂਡ ਫਰੀ ਜੋਤ ਆਈ ਚਾਨਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।
ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਠਾਕਨ ਕੁਰੀਫੀਆਂ ਉਖਾਰਨ ਨੂੰ,
ਸੇਵਕਾਂ ਉਥਾਰਨ ਬਲੇਬਾ ਨੂੰ ਹਰਨ ਵਾਲੀ।
ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਬੋਤਮ ਅਲਾਹੀ ਜੋਤ,
ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਆਏ ਔਜ।
ਗੁਰ ਮਰਿਆਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਡੀ,
ਲੁਕੇ ਅਗਿਆਨ ਨੀਦ ਭੁੱਨ ਕੇ ਜਗਾਏ ਔਜ।
ਈਰਖਾ ਦਵੈਤ ਕਾਮ ਕਰੋਧ ਦੇ ਨਿਵਾਰਨ ਨੂੰ,
ਬੁਝ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਸੇਵਕ ਤਰਾਏ ਔਜ।
ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ,
ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਰਚਨ ਹਾਰ ਆਏ ਔਜ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਪ੍ਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ,
ਮਿਲਕੇ ਅਕੋਠੇ ਇਸ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮਨਾਣਾ ਚਾਹੀਏ।
ਮੋਤਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਕੇ,
ਬੈਰ ਕੇ ਚਿਰੋਧ ਗ੍ਰੰਥੇ ਗਿਲੇ ਨੂੰ ਹਟਾਣਾ ਚਾਹੀਏ।
ਪਾਇ ਗਲਵਥਤੀ ਤੋਕਤੀ ਦੇ ਭੋਲ ਵਾਂਗੂੰ,
ਨੀਵਾਂ ਉਚਾ ਛੱਡ ਸਾਵਾ ਭੋਲ ਕੇ ਵਖਾਣਾ ਚਾਹੀਏ।

ਆਪਨੇ ਅਸੁਲਾਂ ਦੇ ਪਾਵੇਦ ਹੋ ਅਨੰਦ ਰਹਿਨਾ,
 ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਅਸੁਲਾਂ ਤੇ ਨਾ ਨੁਖਸ ਉਠਾਣਾ ਚਾਹੀਏ।
 ਸਾਡੇ ਸਤਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ,
 ਮਿਲਵੇ ਤੇ ਦੇਖਤਾ ਦੀ ਸਿਫਤ ਉਚਾਰੀ ਹੈ।
 ਆਪ ਸੋਚੋ ਰੰਤ ਸੂਤ ਕੋਚੀ ਯੁ ਅਥਨੀ ਹੋਕੇ,
 ਰੋਸੀ ਥਨ ਬੰਨ ਕੇ ਖਲ੍ਹਾਏ ਰਾਬੀ ਭਾਰੀ ਹੈ।
 ਕਲਾ ਦਿਕ ਰਿਨਕਾ ਨਾ ਕਿਟਕਾ ਉਨਾਇ ਸਕੇ,
 ਕੋਠੀ ਮੁੱਠੀ ਹੋਇ ਕੇ ਤੇ ਬਨਦੀ ਸੁਹਾਰੀ ਹੈ।
 ਨਿਕੀ ਨਿਕੀ ਖੁੰਦ ਬਰ ਨਾਲੇ ਦਰਯਾ ਦੇ ਥਨ,
 ਰੋਹਲ ਕੇ ਲੈ ਸਾਵੇ ਬਿਖ ਮਿਲਾ ਭਾਰੀ ਭਾਰੀ ਹੈ।
 ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਨੇ ਏਕੇ ਦੀ ਰਾਈਦ ਬੀਤੀ,
 ਸਾਮ੍ਹਨੇ ਮਿਸਾਲ ਕੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਹੈ।
 ਮੋਚੀ ਬੇਖ ਬਾਮਨ ਤੇ ਭੀਬਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਬਿਆ ਨਾ ?
 ਕਾਸਬੀ ਕਸਾਈ ਕਾਟੀ ਕਾਟੀਏ ਉਚਾਰੀ ਹੈ।
 ਸੈਨ ਨਾਈ ਧੰਨਾਂ ਜਟ ਡਿਖੇ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਭੋਟ,
 ਮੁਸਨ ਤੇ ਸਿਮਨ ਦੀ ਚਾਲ ਹੀ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।
 ਉਧੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਭੱਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਕੀਰਾ ਔਭ,
 ਡਿਕੜ ਪਰੋਇ ਸੂਤ ਸਡੇ ਪ੍ਰਾਨ ਧਾਰੀ ਹੈ।
 ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀ ਰਹਿਤ ਅਸੁਲਾਂ ਦੇ ਵਖੇਵੇਂ ਲੁਢਾ,
 ਪਖ.ਸਾਡਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਨਸ਼ਾਨਾ ਹੈ।
 ਜੇਸੇ ਨਕੂ, ਕੁਨਕਾ ਮਿਠਾਈ ਕਲਾ ਕੇਦ ਪੇਸ਼ਾ,
 ਬਨੇ ਏਕ ਖਾਡ ਕੇ ਜਲੋਬੀ ਆਏ ਖਾਨਾ ਹੈ।
 ਜੇਸੇ ਏਕ ਸੁਦਿਨੇ ਕੇ ਸਤਾਉ ਛਾਪ ਕੋਕਟ ਹੈ
 ਕੋਠੇ ਕਾਟੇ ਉਡਲ ਔ ਕਈ ਭਾਰ ਨਾਨਾ ਹੈ।
 ਵੈਸੇ ਸਹਜ ਧਾਰੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨਰੋਕਾਰੀ ਆਦਿ,
 ਨਾਨਕ ਹੀ ਕੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਪੇਟਾ-ਭਾਨਾ ਹੈ।
 ਨਿਰਮਲਾ ਨਿਹੰਗ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨਿਰੋਕਾਰੀ ਹੋਵੇ,
 ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨ ਕਹਿ ਤੂੰ ਅਕਾਲੀ ਜਾ ਉਦਾਸੀ ਬਨ।
 ਹਾਂ ਗੈਰ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਆਪਨ ਮਿਲਾਈ ਸਾਨਾਂ,
 ਨਾਮ ਰੂਪ ਔਖਦੀ ਖਦਾਉ ਸੇਨਿਆਸੀ ਬਨ।

ਵੇਰ ਕੇ ਵੇਚੋਰਾ ਪਾ ਕੇ ਵੇਰਾ ਸਾਰੇ ਦਸੇ ਜਗ,
 ਇਕੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਟਦਾ ਚੁਰਾਸੀ ਜਨ ।
 ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਵੇਖਿਆ ਧਿਆਇਆ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ,
 ਨਾਮ ਲਿਆ ਨਾਨਕ ਦਾ ਹੋਵਦੀ ਖਾਲਾਸੀ ਜਨ ।
 ਕੋਈ ਪਹਿਰੇ ਨੀਲਾ ਕੋ ਉਜੀਲਾ ਪਾ ਛਬੀਲਾ ਬਨੇ,
 ਵਡੇ ਹਥ ਮਾਲਾ ਕੋਈ ਪਾਇ ਕਿਰਪਾਨ ਗਲ ।
 ਸੀਸ ਟੋਪੀ ਗਲਿ ਸੇਲੀ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋ ਸਰੀਰ ਮੇਲੀ,
 ਹੋਵੇ ਕੇ ਤਿਆਗੀ ਚਾਹੇ ਕਰੇ ਸੋਧ ਪਾਨ ਜਲ ।
 ਪਛੇ ਵਿਦਿਆਲੇ ਚਾਹੇ ਫਰੇ ਧਰਮ ਸਾਲੇ ਪਾਠ,
 ਨੌਬਰੀ ਰਮਾਵੇ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਤ੍ਰਾਨ ਬਲ ।
 ਮਜ੍ਹਬੀ ਤਾਜੀਬ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਅਜੀਬ ਹੋਵੇ,
 ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਓਵੇਂ ਸਾਡੇ ਜਾਨ ਰਲ ।

ਆ ਰਿਹਾ

(ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ 'ਮੇਹਰ' ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਰਾ ਕੋਇਟਾ, ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ)

ਉਠੋ ਉਠੋ ਹੋਥ ਕਰੋ ਨੀਦ ਛੱਡੋ ਛੋਟੀ ਕਰੋ,
ਵੇਖੋ ਯਾਰੋ ਸਭੀ ਲੋਕ ਭੱਜਾ ਭੱਜਾ ਜਾ ਰਿਹਾ।
ਨਾਰਾਂ ਖੁਟਿਆਵਾਂ ਸਭ ਕਾਲ ਤੇ ਜੁਆਨ ਬਿਧ,
ਅਜਬ ਰੰਗ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਚੁੱਤੇ ਛਾ ਰਿਹਾ।
ਕਿਸੇ ਗਲ ਚੋਲਕੀ ਤੇ ਫੜੀ ਖੜਕਾਲ ਕਿਸੇ,
ਕੋਈ ਛੋਟੇ ਚਿਮਟਾ ਜੇ ਪੁਕ ਹੋ ਬਜਾ ਰਿਹਾ।
ਬਠੀ ਘਨਘੋਰ ਚਾਰਚਾ ਮਿਠੀ ਮਿਠੀ ਰਸ ਭਿਨੀ,
ਭੁਮ ਭੁਮ ਹਰ ਇਕ ਗੁਰੂ ਬਾਨੀ ਜਾ ਰਿਹਾ।
ਇਕ ਦੂਜੇ ਕੰਨ ਲਗ ਕਰਦੇ ਨੇ ਲੋਕੀ ਗੋਲਾਂ,
ਏਸ ਯਾਰਾ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਝੁੰਡ ਕਿਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ।
ਹਕ ਵਿਚ ਸੇਹਰੇ ਅਤੇ ਚੇਹਰਿਆਂ ਤੇ ਨਾਲੀਆਂ ਨੇ,
ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ।
ਕੋਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਹਾ ਅਜ ਪੰਝਮੀ ਬਸੰਤ ਦੀਏ,
ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਰੁਆਗਰ ਦੇ ਤਾਈਂ ਸਭੇ ਜਾ ਰਿਹਾ।
“ਮੇਹਰ” ਘਰ ਘਰ ਤਾਹੋਓਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਨ ਲੋਕੀ,
ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਨੀਕਾਲਾ ਅਜ ਛੋਟੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਰਿਹਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਧੰਨ ਤੇਰੇ ਆਵਨਾ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪੂਜਯ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪੇਡਰ ਜੇਡ ਨਰੇਟ ਕ੍ਰਿਪਾਭੀ ਜੀ
ਬੇਦਰਤਨ ਜੂ ਪੀ. ਗੋਰਖਪੁਰ)

ਪ੍ਰਮ ਹਰੇਬੀ ਦੇਬ ਵੈਭ ਮੇਂ ਜਨਮ ਲੀਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰਾਮ ਅੰਸ ਕਾਰਾਗਾਰ ਬੀਨੇਂ ਪਾਵਨਾ।
ਪ੍ਰਮ ਕਰਾਲ ਬਲੀ ਬਾਲ ਬੇ ਪ੍ਰਮ ਪਦ ਚੀਨਹੁ ਕੀਨਹੁ ਬੰਲ ਦੇਬ ਵਾਰ ਚਿਰ ਆਵਨਾ।
ਪ੍ਰਮ ਸੁਜਸ ਮਹੀ ਮੰਡਲ ਮੇਂ ਛਾਏ ਰਹਿਥੁ ਜਾਂਝੇ ਹੀਏ ਬਸਿਓ ਰਾਮ ਸਰਨ ਮੇਂ ਆਵਨਾ।
ਪ੍ਰਮ ਸਰਨ ਬੇਦ ਰਤਨ ਬੀਚਾਰ ਦੇਖਿਓ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਧੰਨ ਤੇਰੇ ਆਵਨਾ।

ਪ੍ਰਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤਿਉ ਹੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਲਾ ਪ੍ਰਮ ਭਿਰਪਾਲ ਦੇਬ ਪ੍ਰਮ ਨਸਾਵਨਾ।
ਪ੍ਰਮ ਪੁਰਾਤਨ ਸਨਾਤਨ ਕੀ ਗੀਤ ਰਾਖੀ ਰਾਖੀ ਜਗ ਸਾਖੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਭਾਵਨਾ।
ਪ੍ਰਮ ਗਵੀ ਕੇ ਚਿਰ ਪ੍ਰਮ ਬਹੇਰ ਲਈ ਪ੍ਰਮ ਪਰਿਤ ਸੇ ਪਤਿਤ ਕੀਉ ਪਾਵਨਾ।
ਪ੍ਰਮ ਪਰਿਤ੍ਰ ਮੁਸਾਵ ਜਾਤ ਬਾਜ ਲੀਨੇ ਸਤਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਧੰਨ ਤੇਰੇ ਆਵਨਾ।

ਪ੍ਰਮ ਅਕਾਸ਼ ਬੀਬ ਪ੍ਰਮ ਅਕਾਸ਼ ਜੋਤ ਦੁਆਦਸ ਬੀਤਾਕ ਹੋਤ ਸੁਰਜ ਕੀ ਸੁਹਾਵਨਾ।
ਪ੍ਰਮ ਦੁਬਾਲ ਬਲੀ ਬਾਲ ਮਾਹਿ ਵੇਸੇ ਪੁਨਿ ਦੁਆਦਸ ਗੁਰਿਭਨ ਕੀ ਬਰਤ ਕਾਢੀ ਭਾਵਨਾ।
ਮੇਸਮੇ ਹੀ ਗੰਨ ਚੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੀਬਿਦਾ ਰਾਮ ਚਿਤ੍ਰ ਰਾਜ ਕ੍ਰੀਬਮ ਅਭ ਪਾਵਸ ਲੁਭਾਵਨਾ।
ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਨਮ ਹੀ ਤੇ ਪੰਚਮੀ ਪ੍ਰਮ ਆਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਧੰਨ ਤੇਰੇ ਆਵਨਾ।

ਭੇਂ ਲੈ ਲੰਡ ਜੋਨਪ ਕੀ ਲਾਗੀ ਨਗਨ ਰਹੀ ਤੇ ਲੈ ਰਹੀ ਨਾਲਵ ਧਰਨ ਧਨ ਪਾਵਨਾ।
ਭੇਂ ਲੈ ਰੋਗ ਸੋਕ ਹੂੰ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਿਭਾਏ ਰਹਿਓ ਤੇ ਲੈ ਦੁਖ ਦੁੰਦ ਰਹਿਓ ਅਧਿਰ ਤੇ ਆਵਨਾ।
ਭੇਂ ਲੈ ਮਦ ਮਤਸਰ ਕੀ ਜੁਟਰ ਸਮਾਜ ਰਹੀ ਤੇ ਲੈ ਕ੍ਰੋਧ ਮੋਹ ਰਾਮ ਤੇ ਉਪਜਾਵਨਾ।
ਜੇ ਲੈ ਬੇਦ ਰਤਨ ਨਾ ਮੁਖ ਸੇ ਉਚਾਰ ਕੀਉ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਧੰਨ ਤੇਰੇ ਆਵਨਾ।

ਵੀਸ ਰੂਪ ਅਮੁਨੇ ਮੇਂ ਰਾਖਤ ਚਿਤ੍ਰਤਵ ਦੇਤ ਦੇਤ ਦੁਖ ਚਾਰਿ ਨਿਤ ਜਨਮ ਮਰਨ ਪਾਵਨ।
ਚੁਰੂ ਦੇ ਕੁਰਿਤ ਅਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਨਾਸ ਦੇਤ ਰਾਖਤ ਸੁ ਚੁਰੂ ਰਹੀ ਭਰਮ ਚੁਠਾਵਨ।
ਭਗਤ ਭਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਮ ਪਦ ਨਦੀ ਖੇਤ ਚਾਰੇ ਭਏ ਦੇਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਪਾਵਨ।
ਸਰ ਕੀ ਸਮਾਜ ਆਜ ਲਾਜ ਰਾਖੀ ਬੇਦ ਰਤਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਧੰਨ ਤੇਰੇ ਆਵਨ।

ਬਸੰਤ ਵਿਕਾਸ

(ਸੁਆਮੀ ਰਾਜ ਰਿਸਿ ਸੈਠ ਰਾਮੇਂਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਜ ਧਾਨੀ ਨਾਭਾ)

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਰਾਮੀ ਅਦੁਤਾਰ ਭਏ,
ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਸਤਿਜੁਗ ਵਰਤਾਇਓ ਹੈ।
ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਜਗਤ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ,
ਦਸਮੇ ਸੂਰੂਪ ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਰਚਾਇਓ ਹੈ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਮਹਿ ਰਾਜ ਯੋਗ,
ਗ੍ਰਹਿਸਰ ਮੇ ਸੈਨਿਆਸ ਗ੍ਰਹਣ ਡਿਆਗ ਸਮ ਭਾਇਓ ਹੈ।
ਰਿਸ ਹੀ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਸੈਠ ਖਾਲਸ ਰਾਮੇਂਦ੍ਰ ਹਰਿ,
ਵਸੰਤ ਰਿਤੁ ਬੰਦ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜਾਇਓ ਹੈ।
ਸਾਫ਼ੇ ਅਕਾਸ ਡੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਭਯੋ ਭਾਰਤ ਭਵ,
ਭਵਨ ਭਵਨ ਮੁਦ ਮਿਗਲ ਮਨਾਇਓ ਹੈ।
ਇਦ੍ਰ ਰੂਬੇਰ ਕਣ ਗੰਧੂਕ ਅਪਸਰਾਇ,
ਹਾਹਾ ਹੂਹੂ ਚਿਕ੍ਰੁ ਰਥ ਰਾਗ ਰੋਗ ਗਾਇਓ ਹੈ।
ਭਾਰਤ ਕੇ ਭਾਗ ਭਲੇ ਭਾਰਤੋਂਦ੍ਰ ਪ੍ਰਗਟਿਓ,
ਸਿਕਲ ਭਯੋ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਓ ਹੈ।
ਬਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਝ ਰਾਜ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਾ ਪਰ,
ਬਸੰਤ ਰਿਤ ਰਾਜ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਆਇਓ ਹੈ।
ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਰਮਯੋ ਸਰਬ ਰਾਮ,
ਰਾਜ ਨੀਤਿ ਨਿਆਇ ਧਰਨ ਮਾਰਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਨੀ ਪੰਥ ਮੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫ਼ਿਰ,
ਲੋਪ ਭਇਓ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਧਰਾ ਮੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀ।
ਨਿਸਕਾਮ ਕਰਮ ਡਕਿਡ ਪਰਿ-ਬ੍ਰਹਮ,
ਰਿਆਨ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਮਾਰਗ ਸੁਖ ਕਾਰ ਕੀ।
ਭਾਰਤ ਭਵਨ ਭੇਟੀ ਭਾਨ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ,
ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਗਿਆਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀ।

ਘੜੀ ਕਿਥੇ ਪਲ ਵਿਚ ਮਨ ਮੇਰਾ ਮੋਹ ਗਿਆ

(ਲਾਲਾ ਸਰਮੁਖ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਢੁਰੀਆਂ)

ਮੋਝੇ ਨੀ ਔਹ ਮੇਝੇ ਮਾਰੀ ਜਾਫੇਦਾ ਜੇ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ,
ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਓਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਕਿਓਂ ਹੋ ਗਿਆ।
ਇਥੋਂ ਵਾਰੀ ਭਲਕ ਦਖਾਏ ਨੁਰੀ ਮੁਖੌਂ ਦੀ,
ਘੜੀ ਕਿਥੇ ਪਲ ਵਿਚ ਮਨ ਮੇਰਾ ਮੋਹ ਗਿਆ।
ਮਦ ਭਰੇ ਸੋਹਣੇ ਤਿ ਸੁਨੱਖੇ ਮੋਝੇ ਨੈਣੀ ਵਾਲੇ,
ਮਾਰ ਮਾਰ ਤੀਰ ਗੁਏ ਤਨ ਮੇਰਾ ਕੋਹ ਗਿਆ।
ਕੁਕਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਝੁਕ ਕਾਹਦੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਸੁ,
ਪ੍ਰੇਮ ਤਿ ਪਿਆਰ ਵਾਲੇ ਆਟੇ ਵਾਂਗੂੰ ਹੋ ਗਿਆ।
ਦੁਈ ਤੇ ਦਵੈਰ ਵਾਲੇ ਧਾਗੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਝ ਕੋਤੇ,
ਔਂਦਾ ਔਂਦਾ ਏਕੇ ਵਾਲੀ ਮਾਲਾ ਚਿ ਪਏ ਗਿਆ।
ਇੱਕ ਕੀ ਅਨੇਕ ਦੁਖ ਦੂਰ ਬਹੁ ਓਹਦੇ ਨੀ ਇਹ,
ਜਾਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਜੀਹਦੇ ਕੋਲ ਪਲ ਵੀ ਖਲੇ ਗਿਆ।
ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਪਈ ਸੁ ਵਿਚਾਰ ਦਿਲ,
ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਕੋਖੇ ਨੀ ਇਹ ਹੋਣੇ ਸਾਰੇ ਧੋ ਗਿਆ।
“ਸਰਮੁਖ” ਡੋਕਣਾ ਤਾਂ ਰਿਹਾ ਓਹਦਾ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ,
ਜਾਨ ਪਈ ਓਹਨੂੰ ਜਿਨੂੰ ਚਰਨ ਓਹਦਾ ਬੋਹ ਗਿਆ।

ਸਤਿ ਭਾਖੀਅਤ ਹੈ

(ਗੁਰਬਚਨ ਸਿਖ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਛੰਦੜਾ)

ਭਾਖੀ ਗਤਿ ਪਾਪਨ ਕੀ ਜਾਪਨ ਕੀ ਭਾਖੀ ਭਈ,
ਮਿਥ ਬ੍ਰਿਡ ਭਾਖੀ ਭਾਖੀ ਸੇਸ ਕਟੁ ਬੇਲਨੀਕ ॥
ਨੀਕ ਪ੍ਰਾਭ ਹੀਰ ਹੂੰ ਭੇ ਲੀਰੇ ਭੇ ਬ੍ਰਹੀਰ ਰਾਭੇ,
ਰਾਭੇ ਮਾਭੇ ਹੂੰ ਕੇ ਰਾਭੇ ਰਾਭੇ ਪਰ ਬੇਲਜੀਕ।
ਸੀਕੇ ਮਤਿ ਸੀਕੇ ਮੋਧ ਬੋਧ ਭਰੇ ਬਧ ਬਧ,
ਸੀ ਕਰਤ ਕਹਿਰ ਸੀਕੀ ਰਤਿ ਨਾਥ ਠੇਲ ਠੀਕ।
ਠੀਕ ਠੀਕ ਸਾਧਨ ਕੀ ਭਾਖੀ ਪੇਖ ਭਾਖੀ ਹੇਤ,
ਭਾਖੀ ਵੇਸ ਦੇਖ ਮ੍ਰਿਗੇਖ ਰਾਮ ਮੇਲ ਜੀਕਿ।

ਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗੇਖ ਹੁ ਦਨਿੰਦ ਕੋਟਿ ਰੂਪ ਭਾਰੇ,
ਭਾਰੇ ਵੇਸ ਰੂਪ ਕੀ ਨ ਰੂਪ ਲਖੀਅਤ ਹੈ।
ਬ੍ਰਿਪੁਟੀ ਅਗੋਮ ਜਾਕੇ ਭਾਖਤ ਆਗਮ ਨੀਕੇ,
ਭਾਕੇ ਬੁਝ ਬੁਝਿ ਵੇਸ ਰੂਪ ਭਾਖੀਅਤ ਹੈ।
ਰੂਪ ਕੀ ਜਾ ਸੁਨੀ ਰੂਪ ਬੁਝਿ ਹੈ ਬਿਬੁਧ ਗਈ,
ਗਈ ਮਤਿ ਗਈ ਕੀਨ ਰੂਪ ਭਾਖੀਅਤ ਹੈ
ਦੋਹਰ ਭਿਆਲ ਸੇਸ ਔਭੁ ਪੰਨਭਾਬਨ ਹੁ,
ਰੇਸ ਗਈ ਮਤਿ, ਗਈ ਜਤਿ ਭਾਖੀਅਤ ਹੈ।

ਬਿਰਹੋਂ ਵਿਚ

(ਭਾਈ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਨਾਨਕ')

ਉਭੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਰ ਭਾਈ ਪੁਛਿਆ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ,
ਦਸ ਮੇਨੂੰ ਭੋਰਾ ਰੰਗ ਬਾਰੋਂ ਭੋਰਾ ਬਾਲਾ ਹੈ।
ਰੰਗ ਭੋਰਾ ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਮੁਖ ਭੋਰਾ ਲਰਖ ਹੋਯਾ,
ਦਸ ਭੋਰ ਇਸ ਗਲ ਬਾਲਾ ਥੀ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।
ਬੋਲਦਾ ਏ ਭੋਰ ਸਾਰੇ ਸੁਨ ਲੈ ਯਕੀਨ ਨਾਲ,
ਪੀਆ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੋਯਾ ਰੰਗ ਬਾਲਾ ਹੈ।
ਦੇਸ ਰੰਗ ਭਾਈ ਸੋਈਓ ਜਾਣਦਾ ਕੁੰਦਨ ਹਰੀ,
ਲਗਾ ਜੀਏ ਸੀਨੇ ਰੰਗ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਬਾਲਾ ਹੈ।

ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਹੈ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਵਾਂਗ ਭੋਰਾ,
ਬੋਖਿਆ ਬਗੈਰ ਮੇਨੂੰ ਆਵੇ ਪੀਆ ਚੈਨ ਨਾ।
ਰੂਹੀ ਨਿਰਾਕਾਰ ਅਤੇ ਭੋਰਾ ਨ ਬੁਖਾਰ ਬੋਈ,
ਰੂਹੀ ਨਾ ਵਿਸਾਰ ਹੋਰ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਸੈਨ ਨਾ।
ਤੇਰੇ ਬਾਬ ਨਿਰ ਹੈ ਉਦਾਸ ਚਿਤ ਮੇਰਾ ਦਸ,
ਰੋਕਾਵਲ ਕਿਤ ਰੁਖੇ ਨਢੀ ਬਾਲਾ ਵੈਣ ਨਾ।
ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਆਵੇ ਆ ਕੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਸੁਭਾਗ ਲਾਏ,
ਨਾਜਕ ਵਿਛੋੜਾ ਭੋਰਾ ਫੁਲਬਲਾ ਸੋਹਨ ਨ।

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਇਕ ਕਤਰਾ

(ਸ੍ਰ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਮਾਨ' ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲਾ)

ਮਹਿਰਾ ਹੈ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦਾ ਇਕ ਕਤਰਾ ਵੀ,
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਡਮੁੱਲੇ ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲਾਂ ਜਵਾਹਰਾਂ ਤੋਂ।
ਸਿਦਕ ਦਾ ਭੁੱਲ ਮਿਟੀ ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਵੀ,
ਖੁਸ਼ਕੁ ਵਧ ਦੌਂਦਾ ਹੈ ਕਈ ਖਿੜੀਆਂ ਝਹਾਰਾਂ ਤੋਂ।
ਪਿਆ ਘਨੀਝਾਮ ਦਾ ਫਿਰਦਾ ਜਿਥੇ ਚਬਰ ਸੁਦਰਸਨ ਦੇ,
ਹੈ ਤਿਥਾ ਜੁਲਮ ਦੀਆਂ ਰੋਗਦੀਆਂ ਰੋਮ ਧਾਰਾਂ ਤੋਂ।
ਇਹ ਚੰਗਿਆਸਾ ਵਰਨ ਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਦਰਦੇ ਮੁਹੰਬਰ ਦਾ,
ਹੈ ਦੂਣਾਂ ਸਾਬਦਾ ਵੰਞਾਂ ਤੇ ਰੂਝਾਨੀ ਅੰਗਾਰਾਂ ਤੋਂ।
ਨਹੀਂ ਇਹ ਖੂਨ ਦਾ ਕਤਰਾ-ਵਲ੍ਹੇਟੀ ਆਰਜੂ ਹੈ ਇਕ,
ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਿਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਥੱਰ ਥੱਰਾਂਦੀ ਏ।
ਵਰਨ ਦੀ ਕੇ-ਸਫਰ ਔਖੀ ਇਹ ਜਿਸ ਦਮ ਲਾਲ ਹੁੰਦੀਏ,
ਜੁਲਮ ਦੇ ਤਖਤ ਤਾਜਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਐਸੀ ਔਗ ਲਾਂਦੀ ਏ।
ਜੇ ਪਾਣੀ ਏਸ ਤੇ ਪਾਈਏ ਤਾਂ ਚਿਹ ਬਣ ਰੇਲ ਸਾਂਦੀਏ,
ਸਗੋਂ ਬੇਸਫਰ ਹੈ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਦੂਣੇ ਪੇਚ ਖਾਂਦੀ ਏ।
ਬੁਝਾ ਸਕੇ ਨਾ ਥਰਖਾ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲੋਝਾਂ,
ਭੇ ਨਾ ਤੇਰਾਂ ਭੇ ਕੋਪਾਂ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਪੇਝ ਸਾਂਦੀਏ।
ਇਹ ਕਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਸਰਘੀ ਦਾ ਤਾਰਾ ਵੇ,
ਜੋ ਗਫਲਤ ਵਿਚ ਸੁਭੇ ਹੋਏ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਂਦਾ ਏ।
ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੇਰ ਥੀ ਜਿਹੜੇ ਸਦਾ ਸਹਿਮੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ,
ਇਹ ਢੇਲੇ ਗੋਇਆਂ ਵਾਂਸੀਆਂ ਉਂਤੇ ਚੜ੍ਹਾਂਦਾ ਏ।
ਬੇਅਣਖੀ ਕਾਇਰ ਤੇ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੌਮ ਬਣ ਜਾਂਦੇ,
ਚਿਹ ਦਾ ਹਰ ਗਫਰੂ ਆਪਣੀ ਰਲੀ ਤੇ ਸਿਰ ਟਿਕਾਂਦਾ ਏ।
ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਨੇ ਕਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਏਸ ਨੁਕਤੇ ਵਿਚ,
ਇਹ ਗਊਆਂ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਰਨਾ ਸਿਖਾਂਦਾ ਏ।
ਇਹ ਕਤਰਾ ਖੂਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੌਤ ਇਹ ਕੌਮੀ ਲੋਲਾਕੀ ਦਾ,
ਅਣਖ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਜੀਹਦੇ ਵਿਚ ਦਿਲ ਜੁਆਨਾਂ ਦੇ।

ਜਗਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਈ

(ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਬਟਰ ਰਾਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਲਹੇਰੀ ਗੇਟੇ, ਸਿੰਘ ਸੀ ਲੰਘੇ ਜਾਂਦੇ।
ਖੁਸ਼ਾ ਦੇਖਿਆ ਬੁਚੜ ਖਾਨਾ, ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਮਨਾਂਦੇ।
ਹੋਰ ਖੁਲਨ ਦੀ ਕਈ ਅਵਥਾਰਾਂ ਫੈਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ।
ਸੁਟਦੇ ਸਾਰ ਜਿਗਰ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਫੁਰੀਆਂ ਸੀ ਖੁਭ ਗਈਆਂ।
ਧਰਮੋਂ ਉਲਟ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਗਰੀ, ਇਹ ਕਾਰਾ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ ?
ਜਦ ਤਕ ਜੀਉਂਦਾ ਸਿਖ ਇਕ ਵੀ, ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਹੋਵੇ।
ਜਿਥੀ ਖੂਨ ਉਥਾਲਾ ਖਾਧਾ, ਅਖੀਂ ਚੜ ਗਈ ਲਾਲੀ।
ਫੁਟ ਪਏ ਇਉਂ ਬੁਚੜਾਂ ਉੱਤੇ, ਜੀਉਂ ਸਾਵਨ ਘਟ ਕਾਲੀ।
ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ ਚੰਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂਈ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਿਖ ਮਨਾਂਦੇ।
ਢੱਤੇ ਮੋਰਚਾ ਕਰਕੇ ਇਕੋ, ਚਲੇ ਗੁਰੂ ਸਸ ਗਾਂਦੇ।
ਪਿਛੋਂ ਘੇਰ ਨਿਹੰਗ ਪੁਲਸ ਨੇ, ਕਾਫ਼ੂ ਸੀ ਕਰ ਲੀਤੇ।
ਪੂਰਾ ਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਰਕੇ, ਪੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਕੀਤੇ।
ਬਾਬੇ ਕੋਲ ਸਿੰਘ ਜਦ ਪਹੁੰਚੇ, ਸੁਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰਮਾਇਆ।
ਆਪ ਦੇੜਕੇ ਆ ਗਏ ਦੇਬੇ, ਹੋਰਾਂ ਦੁਖ ਪੁਚਾਇਆ।
ਮੁੜਨੇ ਖਾਤਰ ਹੁਣ ਹੀ ਪਿਛੇ, ਛੇਤੀ ਕਰੋ ਰਿਆਏ।
ਕਿਉਂ ਨਿਹੰਗ ਵਿਚਾਰੇ ਐਵੇਂ, ਜਾਵਨ ਭਾਈ ਮਾਰੇ।
ਦੇਖ ਬਡਾਵੇਂ ਅਪਣਾ ਜਾ ਕੇ ਸਭੇ ਸਚ ਚਿਤਾਰੇ।
ਜੋ ਜੋ ਆਵਤ ਸਿਰ ਤੇ ਆਵੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਾਰੇ।
ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਤੇ ਮੰਨ ਆਗਿਆ ਫੁਰ ਪਏ ਸਿੰਘ ਪਿਆਰੇ।
ਆਪੇ ਪਹੁੰਚ ਅਦਾਲਤ ਅੰਦਰ ਹਾਕਮ ਤਾਈਂ ਪੁਕਾਰੇ।
ਬੁਚੜ ਕਤਲ ਅਸਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ।
ਫੌਤ ਇਓਂ ਉਨ ਸਿੰਘਨ ਤਾਈਂ ਜੋ ਐਵੇਂ ਵਸ ਲੀਤੇ।
ਦੇਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਕਮ ਸੁਨਕੇ ਸੁਰਮ ਜਦੋਂ ਮੰਨ ਲੀਤਾ।
ਵੇਰਨ ਪਕੜ ਉਸੇ ਹੀ ਵੇਲੇ ਪੁਲਸ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ।

ਸੈਚ ਸਮਥਕੇ ਆਖਰ ਹਾਕਮ ਫਾਂਸੀ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ।
 ਸਜਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸੁਣਕੇ ਸਿਘਾਂ ਸੁਕਣ ਅਕਾਲ ਮਨਾਇਆ।
 ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕੁਨਾਹ ਸੀ ਕੇਵਲ ਹੋਰ ਕੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਾਈ।
 ਕਾਰਣ ਕੇਵਲ ਵੇਸੇ ਖਾਤਰ ਜਗਤ ਬਹੀਦੀ ਪਾਈ।

ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਨ ਡਿਠੇ

(ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ)

ਪਰਮ ਪੂਜ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਜੋਤ ਅੰਦਰ, ਜਗਤ ਭਾਰਨੇ ਲਈ ਓਹ ਜੋਤ ਆਏ।
ਬ੍ਰਹਮ ਜਨਮ ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀਆਂ ਜੋ, ਮੇਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਬੰਡ ਆਏ।
ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਸਤਿਨਾਮ ਦੇ ਮਹਾਦਾਤੇ, ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਸਵਿਰੰਕ੍ਰਮ ਜੰਤ ਆਏ।
ਸੋਮੇ ਗਹਿਰ ਗੰਗੀਰ ਔਰ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਂਡੀ, ਭਪੜ ਹਿਰਦਿਆਂ ਲਈ ਜਨਵੰਤ ਆਏ।
ਏਜਰੋ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਫੁਰਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਲਵਾ, ਵਾਲਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਭਾਨ ਡਿਠੇ।
ਹੋਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸ਼ਿਮੀ ਅਸਮਾਨ ਚਮਕੇ, ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਮਹਾਨ ਡਿਠੇ।
ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿ ਸੰਗ ਬੈਠੁਣ ਪਰਸਤ, ਚੋਰੀ ਆ ਰਹੀ ਸਭ ਲੁਕਾਈ ਵੇਖੀ।
ਵਿਸ਼ਮੇ ਉੱਛੌਲ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਦੇ, ਰੋਬੀ ਭਰਛਾਣਾਂ ਦੀ ਬਾਗ ਆਵੀ ਵੇਖੀ।
ਨੂਰ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਵਰਸਿਆ ਫਰਸ਼ ਅੰਦਰ, ਭਾਖਤ ਵਰਸ਼ ਦੀ ਰੂਮ ਮਹਿਕਾਈ ਵੇਖੀ।
ਸਦਾਕੂਟ ਨੰਗਰ ਚੌਲੇ ਦਿਨੇ ਰਾਤੀ, ਲੱਖਾਂ ਬੁਖਿਆਂ ਰੁੱਖ ਗਵਾਈ ਵੇਖੀ।
ਰਾਜਾ ਰੰਗ ਇਕ ਸਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਦਿਸਦਾ, ਜਲ ਥਲ ਟੇਕਤਾ ਰੂਮ ਗਿਆਨ ਡਿਠੇ।
ਰੋਬੀ ਨੂਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਵੰਡ ਮੇਦੀ, ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਮਹਾਨ ਡਿਠੇ।
ਹੈ ਰਬ ਇਸ ਜਲ ਰਹੇ ਜਗਤ ਅੰਦਰ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਵਤਾਰ ਜਹੇ ਔਣ ਦੁਨੀਆਂ।
ਜਨਮ ਧਾਰ ਸੈਸਾਰ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿਓ, ਆਰਮ ਰੋਸ ਦਾ ਮੇਘ ਵਰਸੋਣ ਦੁਨੀਆਂ।
ਦੀਨਾਂ ਲਈ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲੋਣ ਆ ਕੇ, ਖਲਬਤ ਭਲੇ ਲਈ ਚੀਨੀ ਦੁਰੋਣ ਦੁਨੀਆਂ।
ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਕੀਲ ਬਣ ਦੇਸ ਅੰਦਰ, ਦੁਖੀਆਂ ਲਈ ਜਨ ਸੀਸ ਲਗੋਣ ਦੁਨੀਆਂ।
ਨੂਰੀ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਰੋਬੀ ਜਲਾਲ ਟਪਕੇ, ਬਕੀ ਰਾਜ ਨੇ ਚਮਕਦੇ ਭਾਨ ਡਿਠੇ।
ਅਰਬ ਕੁਰਬ ਚੋਂ ਸਾਂਝੀ ਆਬਾਜ਼ ਆਏ, ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਮਹਾਨ ਡਿਠੇ।
ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਜਗਤ ਸਭ ਚਲਿਆ ਹੀ, ਚੜਕੇ ਚੀਨੀ ਤੇ ਆਜਾ ਸੈਸਾਰ ਅੰਦਰ।
ਕ੍ਰੋਧ ਰਾਮ ਹੈ ਬਨੂ ਵਿਚ ਰਾਮ ਆਇਓ, ਜੁਗ ਜੁਗ ਧਾਰਦਾ ਰਿਹੋ ਅਵਤਾਰ ਅੰਦਰ।
ਤੇਰਾ ਮਿਸ਼ਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੇ ਦਾਨ ਸਿਸ਼ਨ, ਆਰਮ ਦਾਤ ਵੰਡਾਂ ਨਰ ਨਾਰ ਅੰਦਰ।
ਬਖਸ਼ ਬੁਲਿਆ ਹੀ ਬੁਰਏ ਲਰਦੀਆਂ ਦਾ, ਤੇਰੀ ਲੋੜ ਹੁਣ ਵੇਰ ਭਵਤਾਰ ਅੰਦਰ।
ਆਓ ਬੁਝੋਗਾ ਸੋਧ ਵਿਖਾਓ ਜਲਦੀ, ਤੇਰੀ ਕਲਾ ਦੇ ਅਸਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਡਿਠੇ।
ਸੂਰਜ ਚੜੇਗਾ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਾਲਾ, ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਮਹਾਨ ਡਿਠੇ।

ਤੋਰੀ ਗੱਲ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ

(ਪ੍ਰਿੰਟਡ ਬਰਡਾਸ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ)

ਜਨਮ ਘੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਨੇ ਕੇ ਮਰਨ ਘੁੱਟੀ
ਸੁੱਤੀ ਕੌਮ ਜਗਾਈ ਤਾਂ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ।
ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਕੜ ਮਾਲਾ, ਜਾਪ ਬਾਹਿਰੂ ਦਾ
ਕਰਕੇ ਆਤਮ ਸਬਲਾਈ ਤਾਂ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ।
ਰੋਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਹਾੜਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ,
ਖਿੱਲੀ ਖੂਬ ਉਭਾਈ ਤਾਂ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ।
ਰਖਿਆ ਗਏ ਗਰੀਬ ਦੀ ਕਰਨ ਖਾਤਰ,
ਜਾਨ ਤਲੀ ਟਿਕਾਈ ਤਾਂ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ।
ਬੁਝੀ ਜਾਂਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ ਜੋ,
ਓ ਕੇ ਜਿਗਰ ਦਾ ਖੂਨ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ।
ਸਾਰੇ ਬਹਿਣ ਵਾਰ ਫਾਹ। ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਮਰਦੀ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਜਾਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

ਕੂਕੇ ਸਦਾ ਮੁੱਦਈ ਤਾਂ ਸੱਚ ਦੇ ਨੇ,
ਫੁੱਲਤ ਮਾਰੇ ਤੇ ਪੋਸ਼ ਬਚਹਿਰੀ ਹੋ ਗਏ।
ਮਰ ਜਾਏ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਾ ਕੋਈ ਬਿਧਰੇ,
ਬੁਝ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਰਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਹੋ ਗਏ।
ਫਲਣ ਪਾਲਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ,
ਨੱਚਦੇ ਟੱਪਦੇ ਰਾਮ-ਗੁਲਹਿਰੀ ਹੋ ਗਏ।
ਮਰੇ ਹੋਰ ਕਿਉਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰਨ,
ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੇ ਵਾਸੀ ਉਹ ਬਹਿਰੀ ਹੋ ਗਏ।

ਦੋਸਟ ਪਈਆਂ ਰਪੋਟਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀਆਂ,
ਬੁਝਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੋਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ।

ਉਹਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੈ ਮੌਤ ਇਕ ਵਾਰ ਆਉਣੀ,
 ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ।
 ਥਾਵਨ ਜਦੋਂ ਤੋਪਾਂ ਡਾਹੀਆਂ ਕੋਟਲੇ ਵਿਚ
 ਜਨਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਰਾਨ ਹੋ ਗਈ।
 ਇਕ ਦੂ ਇਕ ਭੁੱਜਿਆ ਜਾਏ ਤੋਪ ਵੱਲੋਂ
 ਮੇਮ ਥਾਵਨ ਦੀ ਤਕ ਪਸੇਮਾਨ ਹੋ ਗਈ।
 ਲੋਕਾਂ ਡਿੱਠਾ ਢਰਿਆਮ ਵਿਚ ਮਰਨ ਦਾ ਚਾਅ
 ਵੇਖ ਵੇਖ ਸਭ ਸੁੰਨ ਮਸਾਨ ਹੋ ਗਈ।

ਵੀਮਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜੋਤ ਕੇ ਤੋਪ ਮੁਹਰੇ,
 ਮੁੰਹ ਦੇ ਮੇਚ ਹੋਇਆ ਉੱਚੀ ਬਾਨ ਹੋ ਗਈ।
 ਉਸ ਨੇ ਗੱਜ ਕੇ ਆਖਿਆ ਵੇਖ ਥਾਵਨ,
 ਤੇਰੀ ਤੋਪ ਨਾਲੋਂ ਨਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਮੈਂ।
 ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਲੰਘਾ ਨਾ ਦੇਈਂ ਐਵੇਂ,
 “ਭੁਕਾ ਖਰਾ” ਖੇਟਾ ਸਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਮੈਂ।

ਢੱਲੀ ਤੋਪ ਵੀਤੀ ਵੀਤੀ ਦੇਹ ਹੋ ਗਈ,
 ਥਾਵਨ ਹੋਸਿਆ ਜਨਰਾ ਦੀ ਔਖ ਭੋਈ।
 ਰੋਈ ਕੁਦਰਤ, ਕ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨੇ ਆਹ ਮਾਰੀ,
 ਥਾਵਨ-ਮੇਮ ਦੀ ਔਖ ਪਰ ਵੱਖ ਭੋਈ।
 ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੁਟ ਛੋਟੇ ਇਸ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ,
 ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮਰਨ ਦੇਣਾ ਮਮਤਾ ਰੱਖ ਰੋਈ।
 ਤੋਪ ਔਗੇ ਜੋ ਕਰੇਂਗਾ ਚੰਨ ਮੁਖਤਾ
 ਗੀਰੀ ਕੀਮ ਦੀ ਸਮਝ ਲੈ ਵੱਖ ਮੋਈ।
 ਥਾਵਨ ਆਖਿਆ, ਗੱਲ ਮੈਂ ਮੰਨ ਲੈਨਾ,
 ਜੇ ਇਹ ਆਖੇ, ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ।
 ਥਾਰੇ ਆਖਿਆ, ਗੱਲ ਕਰ ਮੈਂ ਦਸੂੰ,
 ਮੈਂ ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ।

ਨੀਵਾਂ ਹੋਇਆ ਥਾਵਨ ਦਾੜੀ ਵੜੀ ਕਾਕੇ,
 ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਬਤੀ ਲੱਗੀ।
 ਦੇ ਕੇ ਚੋੜੀ ਅੜੇਸ ਜਾਂ ਲਿਆ ਝੂਟਾ,

ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਘ ਹੁਲਾਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਲੱਗੀ।
 ਲਗੁਸ ਬਹਿਕਸ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ,
 ਐਪਰ ਕਾਵਨ ਨੂੰ ਉਸਰਦੀ ਮੜ੍ਹੀ ਲੱਗੀ।
 ਕਾਵਨ ਬੁਕਿਆ, ਬੁਕਿਆ ਮਾਰ ਸੁਟਿਆ,
 ਭੰਗ ਵਾਂਗ ਬਹਿਦੀ ਉਸ ਦੀ ਤੜ੍ਹੀ ਲੱਗੀ।
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਾਣ ਛੋਟਾ ਇਸ ਨੂੰ ਛਡਿਆ ਸੀ,
 ਕਰੇ ਬੀਵੀ ਦੇ ਏਸ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਖਾਧਾ।
 ਛੋਟਾ ਬੁਕਾ ਵੀ ਸੁਰਮਾ ਬਹੁਤ ਥੱਡਾ,
 ਇਹਨੇ ਮੋੜ ਤੋਂ ਰੜਾ ਨਾ ਸਹਿਮ ਖਾਧਾ।
 ਬੁਕੇ ਮੋੜ ਬੋਲੋਂ ਡਰਨਾ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ,
 ਬੁਕਾ ਮਾਰਕੇ ਮੋੜ ਵੰਗਾਰਦੇ ਨੇ।
 ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਮਰਗੀਦੀ-ਰੰਗੂਨ ਡੀਕਰ,
 ਮੁੱਲ ਪੂਰਾ ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਡਾਰਦੇ ਨੇ।
 ਏਧਰ ਰੂਸ ਡੀਕਰ ਪੁੱਜਣ ਡਾਕ ਲੈ ਕੇ,
 ਓਧਰ ਰੋਟੀ ਵਿਚ ਪੇਥ ਉਸਾਰਦੇ ਨੇ।
 ਆਖਣ . ਦਾਸ ਤਾਂ ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ,
 ਉਹਦੇ ਰੁਕਮ ਤੋਂ ਸਿੰਦਰੀਆਂ ਫਾਰਦੇ ਨੇ।
 ਐਵੇਂ ਰੋਲਾ ਨੇ ਗਾਧੀ ਦਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ
 ਡੇਰੀ ਗੋਲ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਬੁਕਿਆ ਨੇ।
 ਮੰਨਦੇ ਕੌਮੀ ਬਹੀਦ ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਡਾਈ
 ਰਖਤ ਸਾਂਝਿਆ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬੁਕਿਆ ਨੇ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਹ ਵਿਖਾਲਿਆ

(ਪ੍ਰੋ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਥਾਕੁਰ)

ਵਿਚ ਅਰਾਈਆਂ ਪੁਗਟੇ,
ਸਤਿਗੁਰ ਦੀਨ ਦਿਆਲ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ,
ਬਖਸ਼ੀ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਡ।
ਸੇਤ-ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਿਆ,
ਪੁਰਬ ਵਿਸਾਖੀ ਜਾਣ।
ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਤ ਦੀ,
ਦੁਣ-ਸਥਾਈ ਬਾਨ।
ਮਰਿਆਦਾ ਅਥਚਲ ਨਗਰ ਦੀ,
ਸਤਿਗੁਰ ਦਿੱਤੀ ਥਾਪ।
ਨਾਮ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ,
ਭੀਨੀ ਵਾਲੇ ਥਾਪ।
ਮਿਲੀ ਚਾਕ੍ਰਿਕ ਨੂੰ ਭੁੰਦ ਜਿਉਂ,
ਨਾਮ ਰੂਪ ਆਹਾਰ।
ਪੀ ਕੇ ਭੁਕ ਸੀ ਉਠਿਆ,
ਵਾਹ। ਮੇਰੇ ਕਰਤਾਰ।
ਭੁਕਾ ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਨ ਦੀਆਂ,
ਵੇਲੀਆਂ ਚਾਰ ਚੰਦੇਰ।
ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਆਵਦੇ,
ਚਰਨ-ਕੰਢਲ ਧਰ ਟੇਕ।
ਦਰਸਨ ਦੀ ਸਿੱਕ ਉਪਜਦੀ,
ਚੰਦੇ ਮਨ ਨਿਹਾਲ।
ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸਨ ਪਰਸ ਕੇ,
ਕਹਿਣ ਅਕਾਲ। ਅਕਾਲ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪੁਰਨ ਗੁਰੂ,
ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਤਾ ਰਾਮ।
ਦਰਬਨ ਕਰ ਗੁਰਦੇਵ ਦੇ,
ਭਗਤਾ ਮਨ ਬਿਸਰਾਮ।

ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਸਿਚਿਆ,
ਉਠੀ ਕੁਥਾ ਨਹਿਰ।
ਗਉ ਗਰੀਬ ਦੀ ਠੋਖਿਆ,
ਹਾਏ। ਸਹਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਬਹਿਰ।
ਜਦ ਸੀ ਰਾਜ ਰਣਜੀਤ ਦਾ,
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖ਼ਾਨ ਮਹਾਨ।
ਗਉ ਬਧ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ,
ਜਾਣੇ ਬੁਲ ਜਹਾਨ।
ਅਜ ਬਰੇਗੀ ਲੁੱਟ ਲਈ,
ਏਸ ਦੇਬ ਦੀ ਖ਼ਾਨ।
ਗਉ ਹੋਰਿਆ ਹੈ ਹੋਵਈ,
ਬਿਚ ਚੁਰਾਹੇ ਆਣ।
ਸਾਥੋਂ ਸਹਿਆ ਨਾ ਜਾਵਦਾ,
ਇਹ ਸੀ ਕਸ਼ਟ ਮਹਾਨ।
ਲੁੱਟੇ ਗੋਰਾ ਦੇਬ ਨੂੰ,
ਭੋਰ ਪੀਟਾ ਸੈਭਾਨ।
ਅਜ ਨਾ ਅਸੀਂ ਅਜਾਦ ਹਾਂ,
ਹੋਇਆ ਦੇਬ ਗੁਲਾਮ।
ਚੋਰ-ਉਚੋਕਾ ਚੋਧੀ,
ਗੁਭੀ ਰੋਨ ਪ੍ਰਧਾਨ।
ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਹ ਵਿਖਾਲਿਆ,
ਜਗੀ ਆਸ਼ਾਈ ਜੋਰ।
ਇਹੋ ਭੈਣੀ ਬਣ ਗਿਆ,
ਸੁਭੰਦਰਭਾ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਰ।
ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਭੇ ਬਾਪ ਕੇ,
ਬੇਡਿਆ ਨਾਮ ਸੀਦੇਬ।
ਸੁੱਤੀ ਜਨਤਾ ਜਾਗ ਪਈ,
ਸੁਭੰਦਰ ਕਰਨਾ ਦੇਬ।

ਕਿਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੂਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ

(ਭਰਥਰ ਰਾਮ ਯਮੁਨ)

ਇੱਕ ਖੁਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਾਲ ਵਰਕਾ
ਔਸ ਵਸਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਪੀਲੀ ਰੂਕ ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ ਰਾਈ
ਹੁਸ਼ੀ ਨਹੁ ਦੇ ਵਿਚ ਨਹਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਡੋਲ ਸਰੋਂ ਦਾ ਪਾ ਕੇ ਡੀਵਿਆਂ ਵਿਚ
ਦੀਵੇ ਰੋਕੜਾਂ ਵਿਚ ਸਗਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਰੋਂਦੀ ਪਈ ਕੋਲ ਦੇ ਲੈ ਹੋਝੂ
ਮੁੰਹ ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਥਲੀਆਂ ਦੇ ਧਵਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਸੀਨੇ ਵਿੰਨ੍ਹ ਕੇ ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਥਲੀਆਂ ਦੇ
ਅਲੋਕਾਰ ਇੱਕ ਹਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਚਿਤਾ ਉਡੇ
ਔਖਰ ਕੋਰ ਕੇ ਹਾਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਜਾਨ ਰੱਖ ਕੇ ਭਲੀ ਤੇ ਬਣਜ ਕੀਤਾ
ਪਰਥੇ ਵਟਜ ਸੱਚੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ।
ਗਊ ਕਰੀਬ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਰੇ ਜਿਹੜੇ
ਸਾਕਾ ਸੁਟੇ ਸੁਰੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ।
ਚੁਲਮ ਜਬਰ ਦੀ ਥੱਸ ਸਦੋਂ ਹੋਂਦ ਹੋ ਗਈ
ਥਾਂ ਥਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਭੁੱਚੜਖਾਨਿਆਂ ਦਾ
ਪੈਂਠਾਂ ਨੇੜਨ ਪੁੱਠੀਆਂ ਚੌਕ ਬੈਠਾ
ਸਕਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੱਜ ਜਰਥਾਣਿਆਂ ਦਾ।
ਦੇਖ ਬੇਜ਼ਬਾਨ ਗਊਆਂ ਜਿਥਾ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਦਿਲ ਤਤਵਿਆ ਸੀ ਮਸਰਾਨਿਆਂ ਦਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਕ ਕੇ ਆਖਿਆ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ

ਤੇਨੂੰ ਪਤਾ ਨੀ ਬੁਝੇ ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਦਾ।
 ਅਸੀਂ ਤੇਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾ ਦਿਆਂਗੇ
 ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਦੇ ਤੇਰੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਦਾ।
 ਤੇਰੀ ਚੁਲਮ ਦੀ ਲਾਟ ਬੁਝਾਉਣ ਖਾਤਰ
 ਖੂਨ ਹੋਣਾ ਈ ਲੋਖਾਂ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦਾ।
 ਰਾਮ ਹਰੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ
 ਲੈ ਕੇ ਤਲੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰ ਪਏ।
 ਕੁਰ ਪਏ ਕੋਟਲੇ ਦੀ ਰੋਕੜ ਧਰਤ ਵੱਲੇ
 ਡਗਡ ਦੇਬ ਤੋਂ ਹੋਣ ਕੁਰਬਾਨ ਕੁਰ ਪਏ।
 ਜੀਂਦ ਨਾਭੇ ਪਟਿਆਲੇ 'ਚ ਕੋਟਲੇ ਦੀ
 ਵੇਜ਼ ਬੁਝਿਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ।
 ਆਪਣੇ ਜੋਥਰ ਦੀ ਰੋਖੀ ਲਾਜ ਆਪੇ
 ਆਪੇ ਦੁਬਾਨ ਇਹ ਗਾਣੇ, ਗਾਣੇ ਲੱਗ ਪਈ।
 ਡੋਪਾਂ ਗੋਭੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਚਰ੍ਹੇ ਪਾਸੀ
 ਲਾਲੀ ਮੂੰਹ ਬਹੀਦਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ।
 ਉੱਥੇ ਵੇਖ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ
 ਡਾਕਰ ਵੇਰੀ ਦੀ ਨੀਵੀਆਂ ਪਾਣ ਲੱਗ ਪਈ।
 ਗਲੀਆਂ ਪੈਦੀਆਂ ਮੋਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਉੱਥੇ
 ਅਣਖ ਬੁਝੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਕਰਾਣ ਲੱਗ ਪਈ।
 ਗੜ੍ਹ-ਗੜ੍ਹ ਚੱਲੀਆਂ ਰੋਪਾਂ ਚਰ੍ਹੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ
 ਝੁੰਬੇ-ਝੁੰਬੇ ਹੋ ਉੱਥੇ ਜੁਆਨ ਉੱਭੇ।
 ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਅਣਖ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ
 ਇਨਸਾਨ ਹੋਥੇ ਹੀ ਉੱਥੇ ਇਨਸਾਨ ਉੱਭੇ।
 ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਨਾ ਸਿਦਕੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਆਂ ਨੇ
 ਉਹਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਰ ਪਰਵਾਨ ਉੱਭੇ।
 ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਬਿਰਤੀਆਂ ਸਨ
 ਜਦੋਂ ਦੇਹ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਣ ਉੱਭੇ।
 ਧਰਤੀ ਰਾਂਗਲੀ ਅਰਬ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੀ ਲਾਲੀ
 ਸਾਹ ਪੋਣ ਦਾ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
 ਬੋਰਨੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤ ਵਰਿਆਮ ਸੁਰਾ
 ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮੌਤ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
 ਫ਼ੌਰੇ ਆਖਿਆ ਹੋਣ ਜਾ ਤੋਪ ਔਗੋਂ।

ਐਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ ਟੋਟਾ-ਟੋਟਾ ਦੇ ਤੂੰ ।
 ਆਈਆਂ ਤੇਰੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੇ
 ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਬੰਦਾ ਮੋਟਾ ਦੇ ਤੂੰ ।
 ਪਿਆ ਜਾਣ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ੀ,
 ਭਾਵੇਂ ਜੁਲਮ ਕੀਤਾ ਬੜਾ ਖੋਟਾ ਦੇ ਤੂੰ ।
 ਮੇਰੀ ਤੋਪ ਦੀ ਪਈ ਨਾ ਸਿਸਤ ਬੱਝੇ
 ਮੇਰੇ ਕੱਦ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਫੋਟਾ ਦੇ ਤੂੰ ।
 ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਗੋਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ
 ਆਪਣੇ ਬੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੁਸਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ।
 ਰਿਕਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਥੁਕੇ ਸਹੀਦ ਹੁੰਦੇ
 ਉਹਨੇ ਵੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ।
 ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀਰਤਾ ਹੋਸਦੀ ਸੀ
 ਬਖਰ ਵੀਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ।
 ਦਿੱਚ ਰੋਕੜ ਦੇ ਢੇਮਾਂ ਤੇ ਢੇਲਿਆਂ ਦਾ
 ਉੱਚਾ ਸਿਹਾ ਢੇਰ ਇੱਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ।
 ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ
 ਨਾਅਰਾ ਅਮਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ।
 ਓਧਰ ਤੋਪਚੀ ਨੇ ਤੋਪ ਦਾਗ਼ ਕੇ ਤੇ
 ਤੂੰ-ਭਾ-ਤੂੰ-ਭਾ ਦੀ ਉਹਦਾ ਉੱਡਾ ਦਿੱਤਾ ।
 ਭਲਾ ਦੇਸ਼ ਮੋੜ ਹੈ, ਭਰਨ ਕੀ ਉਹ
 ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀਆਂ ਨੇ ।
 ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ
 ਬਰਕਤ ਦੇਸ਼ ਖਾਰਰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ।

ਤੋਪਾਂ ਦਿਆਂ ਗਲਾਸਾਂ ਅੰਦਰ

(ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ)

ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ,
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬੋਂ ਵੱਜੇ ਨਗਾਰੇ।
ਉੱਠ ਖਲੋਤੇ ਸਿੰਘ ਸੁਰਮੇ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਲਾਰੇ।
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬੋਂ ਜੰਵਾਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ
ਆਣ ਕੱਟਲੇ ਹੋਇਆ ਉਤਾਰਾ।
ਇਕ ਇਕ ਤੋਪ ਦੀ ਥਲੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਲਾਰਾ।
ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਲੀ ਗੰਡ ਵੇਖ ਕੇ
ਉੱਥੇ ਸਭ ਗਏ ਕਈ ਪਰਵਾਨੇ।
ਢੀਮਾਂ ਝੱਖ ਹੋਏ ਕਈ ਉੱਚੇ
ਉਕ ਨਾ ਜਾਵਣ ਕਿਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ।
ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਜਰਾ
ਆਉਂਦਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਅੰਦਰ।
ਸਿੰਘਾਂ ਜਦੋਂ ਛਕੀ ਛਹੀਦੀ
ਤੋਪਾਂ ਦਿਆਂ ਗਲਾਸਾਂ ਅੰਦਰ।
ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਫਾਨਕ
ਉਮਰੋਂ ਜੋ ਫੁਟੇਰਾ ਸੀਗਾ।
ਜਿਥੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ
ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਭੇਰਾ ਸੀਗਾ।
ਉਹ ਇਹ ਸਾਕਾ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਸੁਰਮਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖਲੋ ਕੇ।
ਕਾਵਨ ਨੇ ਭਿੱਠਾ ਉਸ ਨੂੰ

ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਔਗੇ ਰੋ ਕੇ।
 ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਔਕੇ ਖੜਾ ਬਾਨਕਾ
 ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਤਮਾਸ਼ਾ ਮੇਲਾ।
 ਨੱਸ ਜਾ ਇਥੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ
 ਤੂੰ ਕੋਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚੋਲਾ ?
 ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਹੀ ਸੁਣਦੇ ਉਹ ਨੂੰ
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੋਬ ਅਗੰਮੀ ਚੜ੍ਹਿਆ।
 ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਨੇ
 ਕਾਵਨ ਦੀ ਦਾੜੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ।
 ਬੜੀ ਫੁਫਾਈ ਦਾੜੀ ਉਸ ਤੋਂ
 ਪਰ ਨਾ ਉਸ ਸੁਰਮੇ ਛੱਡੀ।
 ਕਾਵਨ ਦਿਆਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਉਸ ਦੀ
 ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਵੀਟੀ ਵੱਢੀ।
 ਬੈਂਚੀਆਂ ਤੇ ਸੰਗੀਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
 ਬਾਨਕ ਰੋ ਗਿਆ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ।
 ਨੇਜੇ ਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
 ਬਾਨਕ ਰੋ ਗਿਆ ਪੋਟੇ-ਪੋਟੇ
 ਸੋਨ ਬਹੱਰ ਦੇ ਵਿੱਚ
 ਸੂਰੇ ਲੈਂਦ ਗਏ ਅਣਖ ਆਣ ਦੇ ਬਦਲੇ।
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭੁਕਾ
 ਦੇ ਗਿਆ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ।

ਵਾਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬੁੱਚੜਾਂ ਦਾ ਬੋਧ
(ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ 'ਚਾਤਰ')

ਜਦ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਏਸਡੀ, ਮੁਕ ਗਈ ਬਹਾਣੀ
ਜਦ ਵਗਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਟੈਮਜ਼ ਦਾ ਪਾਣੀ।
ਜਦ ਹੁਲ ਗਈ ਬੇਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਜਿੰਦ ਜੀ ਭਿਆਣੀ
ਜਦ ਲੇ ਗਈ ਕਿਤੇ ਦਲੀਪ ਨੂੰ, ਬੁਚੜਾਂ ਦੀ ਢਾਣੀ।
ਜਦ ਵੇਰ ਭਬੀਸਨ ਜਾਗਿਆ, ਕਰ ਨੀਯਤ ਕਾਣੀ
ਉਸ ਲੁੱਟੀ ਵਿੱਚ ਖਲੀ ਕੇ, ਲੋਕਾ ਦੀ ਹਾਣੀ।
ਜਦ ਫੁੱਟਾ ਚਾਟਾ ਅਣਖ ਦਾ, ਟੁੱਟ ਗਈ ਮਧਾਣੀ
ਫਿਰ ਮੱਖਣ ਕਿਥੇ ਦਿਰੋਲ ਦੀ, ਡਕਦੀਰ ਅੰਦਾਣੀ।

ਆ ਕਥਜਾ ਕੀਤਾ ਗੋਰਿਆਂ, ਹਰ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ
ਖਹਿ ਖਾਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਥ ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬੀ।
ਵੱਜ ਜੇਦਰੇ ਗਏ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ, ਫੁੱਟ ਲੈ ਗਈ ਚਾਬੀ।
ਜਦ ਆਈ ਚੰਨ ਗਰੀਬ ਨੇ, ਛਤਿਆਂ ਦੀ ਭਾਬੀ।
ਜਦ ਡੜ ਡੜ ਮੋਚੀ ਈਰਖਾ, ਚਲ ਗਈ ਮਰਾਬੀ।
ਸਭ ਸਭ ਗਈ ਕਿਸਮਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਫੁੱਲ ਗਈ ਖਰਾਬੀ।
ਜਦ ਢੇਮੀ ਚੱਟੀ ਬੁਗਲ ਨੇ, ਗੋਰੀ ਗੁਰਗਾਬੀ।
ਤਦ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ ਬਾਜ਼ ਕੇ, ਹਰ ਥਾਂ ਮੁਰਗਾਬੀ।

ਇਕ ਘੰਟੇ ਘਰ ਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ, ਮੋਲ ਲਿਆ ਕਸਾਈਆਂ
ਲਾ ਬਾਹਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੇਚ ਦੇ, ਅੰਦਰ ਕਤਲਾਈਆਂ।
ਬੁੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਵਿਚ, ਬੇਟੀਆਂ ਭਾਵਾਂ ਨੇ ਪਾਈਆਂ
ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਗਿਰਜਾਂ ਬੈਠੀਆਂ, ਚੀਲਾਂ ਮੰਡਲਾਈਆਂ।
ਮੂੰਹ ਬੁੱਕ ਅਤਿਗੀਆਂ ਅਰਬ ਨੂੰ, ਗਊਆਂ ਘਬਰਾਈਆਂ

ਜੇ ਮਰਦ ਜੁਵਾਬਾ ਦੇਣ ਨਾ, ਕੀ ਦੇਣਾ ਮਾਈਆਂ।
ਸਨ ਕਿਥੇ ਉਦੋਂ ਸੁਰਮੇ, ਅਰਬਾਂ ਦਿਆ ਸਾਈਆਂ
ਜੇ ਗਊ ਰਖਸਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ, ਅਜ ਦੇਣ ਦੁਹਾਈਆਂ।

ਤਕ ਸੈਆਂ ਸਾਊ ਬੰਦਿਆਂ, ਤਾਰਾਂ ਖੜਕਾਈਆਂ
ਪਰ ਉਹ ਤਾਰਾਂ ਕੀ ਖੜਕੀਆਂ, ਜੋ ਕੰਮ ਨਾ ਆਈਆਂ।
ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲਾਂ ਮੋਨੀਆਂ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਮਨਾਈਆਂ
ਸਭ ਛਹਿ ਕੇ ਵਕਤ ਗੁਜਾਰ ਦੇ, ਕੀ ਕਰਨ ਗੁਸਾਈਆਂ।
ਜਦ ਧੀਰੀ ਛੱਡੀ ਧਰਤ ਨੇ, ਅਸਮਾਨ ਉਚਾਈਆਂ
ਤਦ ਵਧ ਗਈ ਮਰਜ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ, ਬੇਅਰਥ ਦੁਵਾਈਆਂ।
ਜਦ ਸੱਥਰ ਸੁੱਤੇ ਸੁਰਮੇ, ਛਡ ਨੇੜ ਕੁਲਾਈਆਂ।
ਫਿਰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਜਾ ਜਾ ਖੋਜੀਆਂ, ਬੁਰਿਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ।

ਔਜ ਖਾਂਦੇ ਚੰਦੇ ਮੰਗ ਕੇ, ਨੀਰਾਂ ਬਦਲਾਈਆਂ।
ਕੁੱਝ ਜਾ ਕਲਕੱਤੇ ਵੇਚੀਆਂ, ਕੁਝ ਮਾਰ ਖਪਾਈਆਂ।
ਜੇ ਕਿਸੇ ਨਿਗੂਣੀ ਗੁਣ ਨੂੰ, ਮੂੰਹ ਮਾਰੇ ਗਾਈਆਂ
ਤਦ ਸੈਣੇ ਮਾਰੇ ਮਾਲਕਾਂ, ਮੂੰਹ ਡੋਕ ਡਜਾਈਆਂ।
ਧੰਨ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਸੁਰਮਾ, ਜਿਸ ਸੋਧ ਬਲਾਈਆਂ
ਸੀ ਬੁਝੀਆਂ ਸੋਤਾਂ ਮਰਦ ਨੇ, ਮੁੜ ਵੇਰ ਜਗਾਈਆਂ।
ਜੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜਹੇ ਸੁਰਮੇ ਵਿੱਚ ਜਗ ਜਗ ਆਈਆਂ
ਜਿਸ ਲੰਡਨ ਗੋਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵੁਗਤਾਈਆਂ।

ਹੁਣ ਵੇਖੋ ਭਾਵੀ ਰੋਕ ਦੀ, ਡਾਟਾ ਵਰਤਾਏ
ਨੈ ਸਿਰ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਦੀ, ਕੁਝ ਕੁਝ ਆਏ।
ਸਭ ਡਿਠੇ ਕਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਗੁਰ ਆਪ ਵਿਖਾਏ
ਦਿਲ ਸੇਵਾ ਲਈ ਪੁੱਰਿਆ, ਰੋਂਹ ਭਖੇ ਭਖਾਏ।
ਓ ਪਹਿਲੇ ਨ੍ਹਾਤੇ ਤਾਲ ਚੋਂ, ਰੋਂਜ ਟੁੱਥੇ ਨਾਏ
ਫਿਰ ਦਰਬਨ ਭੀਤਾ ਗੁਰੂ ਦਾ, ਪਰਬਾਦ ਚੜਾਏ।
ਸੀ ਕਰ ਅਰਦਾਸਾ ਯੋਧਿਆਂ, ਇਉਂ ਵਾਕ ਅਲਾਪੇ
ਜੇ ਸਿਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ, ਸਾਡਾ ਸਿਦਕ ਨਾ ਜਾਏ।
ਇਕ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਸੀ ਚਾਹਲ ਦਾ, ਕੌਮੀ ਪਰਵਾਨਾ
ਇਕ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਠੰਠਿਓਂ; ਸਿਦਕੀ ਮਸਤਾਨਾ।

ਇਕ ਬੀਰਨਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਨਾਰਲੀ; ਚਾਰਰ ਰੇ ਦਾਨਾ
 ਦੇ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਰੇ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਲੋਪੋਕੀ ਜਾਨਾ।
 ਇਕ ਹਾਥਮ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਸੀ; ਰਰ ਨੇਕ ਨਿਬਾਨਾ
 ਇਕ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਰਰਖਾਣ ਸੀ; ਬੇਖੋੜ ਦੀਵਾਨਾ।
 ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਮਰਹਾਟਿਓਂ ਨਿੱਤ ਕਰੇ ਕਮਾਨਾ।
 ਸੀ ਅਲ ਅੜਬੰਗੀ ਸਾਧ ਦੀ, ਭਰਿਆ ਪੈਮਾਨਾ।

ਬਹਿ ਵਿਚ ਪਰਿਕਰਮਾਂ ਸਾਰਿਆਂ; ਗੁਰਮਰੇ ਪਛਾਏ।
 ਇਹ ਜੀਵਨ ਚਾਰ ਦਿਹਾੜੀਆਂ; ਗੁਰ ਲੋਧੇ ਲਾਏ।
 ਸੀ ਜਿਨਾਂ ਲੜਾਕੇ ਯੋਧਿਆਂ; ਜੀਵਨ ਸੁਫਲਾਏ।
 ਓਹ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗੂੰ ਚਮਕਦੇ, ਉਪਕਾਰ ਕਮਾਏ।
 ਹੋਣ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਈਣ ਚੋਂ, ਲੈ ਸ਼ਸਤਰ ਆਏ।
 ਲੈ ਮਾਂਜੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸੂਰਿਆਂ; ਲੰਹੜੇ ਲਿਖਕਾਏ।
 ਜਗ ਲੋਖਾਂ ਆਬਕ ਹੋਣਕੇ; ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਜਾਏ।
 ਜੋ ਪਾਇਆ ਦਿਲਕ ਪਰੰਗਿਆਂ, ਕੋਈ ਵਿਰਨਾ ਪਾਏ।

ਜਦ ਉੱਨੀ ਸੀ ਅਠਾਵੀ ਸੀ; ਸੰਮਤ ਦੇ ਗੋਕੇ।
 ਸਦ ਸਮਾਂ ਲਿਆਇਆ ਮੋਡ ਨੂੰ, ਬੁੱਚੜਾਂ ਦੇ ਨੇਕੇ।
 ਪਿਆ ਭਖੇ ਮਹੀਨਾ ਹਾਥ ਦਾ, ਗਰਮੀ ਦੇ ਭੋਕੇ।
 ਜਦ ਭੋਕ ਭਕਾ ਲਏ ਰਾਇਆਂ, ਰੰਗਪੁਰ ਦੇ ਖੋਕੇ।
 ਜੀ ਚੰਗੀ ਹੋ ਉਪਕਾਰ ਭੋਂ, ਸਿੰਘ ਮੋਡ ਸਰੋਕੇ।
 ਲੈ ਲੰਹਾ ਚੋਥੇ ਸੂਰਮਾਂ, ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਪੇਕੇ।
 ਬਰ ਗੋਲੀ ਬਾਰੀ ਮੁੱਕਦੇ; ਜੋ ਨਹੀਂ ਬਖੇਕੇ।
 ਓਹ ਆਖਰ ਨੂੰ ਭਲਵਾਰ ਰੇ, ਹੋ ਜਾਣ ਨਿਬੇਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਧੀ ਰਾਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀ, ਬੁੱਕੀਆਂ ਭਲਵਾਰਾਂ।
 ਜਾ ਟੱਪ ਅਹਾਰਾ ਮਾਰੀਆਂ, ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਾਂ।
 ਹੋਣ ਸਿਰ ਧੜ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ, ਕੀਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ।
 ਹੋਣ ਨਿਕਲੇ ਨਾਲੇ ਹੋਰ ਦੇ, ਸਰਗਰਮ ਭਲਾਰਾਂ।
 ਸੀ ਸੀਹਨਾਂ ਬੁਲਮ ਕੁਜਾਰਿਆਂ, ਬੇ ਭਰਸ ਚਕਾਰਾਂ।
 ਜਾ ਰਾਤ ਵਜਾਏ ਬੁਕਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥਾਰਾਂ।
 ਸਨ ਦੇਦਾਂ ਸਿਰੀਆਂ ਖਿੰਚੀਆਂ, ਸਿੰਘਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ।

ਵਸ ਜਿਉਂ ਖਰਬੂਚੇ ਵੇਲੇ ਹੋ, ਹੋਏ ਘੁਮਿਆਰ।
 ਇਉਂ ਵੇਗ ਵਢਾਇਆ ਜਾਇਆ, ਉਪਕਾਰ ਕਰਾਇ।
 ਸਭ ਰੋਸੇ ਵੇਚ ਵੇਚ ਖਿੜਿਓ, ਸਭ ਹੋਰ ਕਰਾਇ।
 ਜੋ ਵੇਰੀ ਗਏ ਕਰੀਬ ਦੇ, ਸਭ ਮਾਰ ਕਰਾਇ।
 ਦੋ ਚੋਰ ਤਨਾਵਾਂ ਖਿਚੀਆ, ਖਿਨ ਪਰ ਉਡਾਇ।
 ਨਾ ਔਖ ਉਘਾੜੀ ਕਿਸੇ ਥੀ, ਨਾ ਲੀਤੀ ਰਾਇ।
 ਇਹ ਰੂਪ ਚਪਾਤੇ ਗਏ ਸੀ, ਕਰ ਕਾਰਜ ਆਇ।
 ਕਰ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਮਰਦਾਨਗੀ, ਜੋ ਪੀੜ ਵਿਖਾਇ।
 ਉਹ ਚਮਕਣ ਵਿਚ ਅਥਾਹ ਦੇ, ਜਸ ਦੁਨੀਆਂ ਕਰਾਇ।

ਦਿਨ ਬੜਿਆ ਰੋਲਾ ਪੇ ਗਿਆ, ਗਏ ਬੁਝੜ ਮਾਰ।
 ਸੀ ਜੋ ਜੋ ਚੁੱਕੇ ਹਾਕਮਾਂ, ਭੋਗ ਪਏ ਹੁਪਾਰ।
 ਪਰ ਪਰਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਕਿਸ ਖੀਰ ਸਾਰ।
 ਕਿਸ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਧਰਤ ਹੋ, ਚੁੱਕ ਹੜਿਆਰ।
 ਸੁਟ ਘਰੀਂ ਕਸਾਇਣਾਂ ਰੋਂਦੀਆਂ, ਸਿਰ ਪਲ੍ਹ ਪਲ੍ਹਾਰ।
 ਰੂ ਕਦਲਾ ਲੈ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ, ਪਿੱਟੀਆਂ ਸਰਕਾਰ।
 ਸਭ ਸੁਟ ਕੁਤਵਾਲੀ ਬਾਲਿਆਂ, ਡਰ ਕਾਗਜ਼ ਸਾਰ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਦੇ ਕੁਰਦੇ ਆਦਮੀ, ਵਸ ਲਏ ਵਿਹਾਰ।

ਸੀ ਜੋ ਜੋ ਮਥੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋ ਆਈਆਂ।
 ਉਹ ਲਿਖੀਆਂ ਮੂਲ ਨਾ ਜਾਣੀਆਂ, ਨਾ ਸਾਣ ਸੁਣਾਈਆਂ।
 ਵਸ ਮੁੰਹੀਂ ਰੋਏ ਭੰਬਰੇ, ਗ੍ਰਿਹ ਭਰੇ ਰਸਾਈਆਂ।
 ਗੁਮ ਹੋ ਗਏ ਜਿਹਨਾਂ ਵੇਖੀਆਂ; ਉਹ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈਆਂ।
 ਜੋ ਸਹੇ ਰਸੀਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਕੀ ਕਢਾ ਕੁਸਾਈਆਂ।
 ਸੀ ਸਭ ਕੁਝ ਆਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੇ, ਮੋਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ।
 ਪਰ ਜਦ ਇਹ ਸਾਥਾ ਸੁਟ ਲਿਆ, ਭੈਣੀ ਦਿਆਂ ਸਾਈਆਂ।
 ਸੀ ਪੀੜਾਂ ਰਦ ਉਪਕਾਰ ਨੇ; ਨਾ ਚੰਡ ਜਗਾਈਆਂ।

ਜਦ ਬੀਹਲਾ ਸਿਖ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ, ਦਰਬਨ ਨੂੰ ਆਇਆ।
 ਰਦ ਸੈਨਤ ਨਾਲ ਜਨਾਬ ਨੇ, ਭਾਬ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ।
 ਸਭ ਸੁੱਖ ਪੁੱਛੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ, ਕਿਸ ਵਕਰ ਵਿਹਾਇਆ।
 ਕੀ ਬਾਰ ਗੁਜਾਰੀ ਸੇਰ ਜੀ, ਕੀ ਭਜਨ ਕਮਾਇਆ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬੀਹਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਸਭ ਹਾਲ ਸੁਣਾਇਆ।
 ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ, ਸਾਕਾ ਸਮਝਾਇਆ।
 ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੇ ਹੋ ਸੀ ਮਾਰਿਆ, ਗਊ ਮਾਂ ਦਾ ਜਾਇਆ।
 ਉਹ ਸਾਹਿਬਾ ਤੇਰੇ ਆਸਰੇ, ਭਰ ਪੂਰ ਖਪਾਇਆ।

ਜਦ ਸਿੱਖ ਸੁਣਾਈ ਚਾਰਤਾ, ਸੁਣ ਕੇ ਫਰਮਾਏ।
 ਉਹ ਬੀਜੀ ਖੇਤੀ ਖਾਲਸੇ, ਫਲ ਦੂਜਾ ਖਾਏ।
 ਉਦਿ ਹੋਥ ਨਾ ਛੱਡਣ ਸੂਰਮੇ, ਨਾ ਲੇਣ ਪਰਾਏ।
 ਜੋ ਲਕੀ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਨਿਭਾਏ।
 ਜਿਸ ਡੰਗਰ ਮਰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ, ਹਥਿਆਰ ਉਠਾਏ।
 ਉਹ ਫੇਦੇ ਮਰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ, ਕਿਉਂ ਨੀਵੀਂ ਪਾਏ।
 ਹੁਣ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ ਖਾਲਸਾ, ਗੁਰ ਵੱਤੇ ਗਜਾਏ।
 ਸਿਰ ਦੇ ਕੇ ਲਵੇ ਬਹੀਦੀਆਂ ਜੋਸ ਦੁਨੀਆਂ ਗਾਏ।

ਉਦਿ ਬੇਰਾ ਮਰਦਾ ਗਾਜੀਆਂ, ਰਾਹ ਪੈਣ ਅਵੱਲੇ।
 ਪਰ ਮੁਜੀ ਬੁਜਦਿਲ ਹੀਜਬਾ, ਨਿੱਤ ਖਾਵੇ ਖੋਲੇ।
 ਹੈ ਮਰਦ ਇਕੋਰਾ ਜੇਮਦਾ, ਵਭ ਧਰਤ ਉਬੱਲੇ।
 ਹੈ ਜੇਮ ਜੇਮ ਮਰਦਾ ਹੀਜਬਾ, ਨਿੱਤ ਪੈਂਦੇ ਪੋਲੇ।
 ਜਦ ਪਰਖ ਲਈ ਦਸਮੇਸ਼ ਨੇ, ਸਨ ਸੇਵਕ ਘੋਲੇ।
 ਫਦ ਸਿਦਕ ਪੁਗਾਇਆ ਸਿਦਕੀਆਂ, ਮੁੰਹ ਮੋਝਿਆਂ ਛੋਲੇ।
 ਜਾ ਗੋਲ ਪੁਗਾਉ ਯੋਧਿਉ, ਨਾ ਬਣੇ ਨਿਗੋਲੇ।
 ਕਿਉਂ ਦੁੱਖ ਕੁਹਾਡੇ ਹੋਇਆ, ਵੇਦੋਬਾ ਵੱਲੇ।

ਸਭ ਸੁਣ ਕੇ ਬੀਹਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਭ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ।
 ਹੈ ਜੀ ਵੀ ਹੁਕਮ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ, ਸੀ ਜਾਉ ਵਜਾਇਆ।
 ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਜਦੋਂ ਸੀ, ਸਿਰ ਭੇਟ ਚੁਣਾਇਆ।
 ਹੁਣ ਜਦ ਸੀ ਚਾਹੇ ਵਰਤ ਲੈ, ਹੈ ਹਾਜ਼ਰ ਮਾਇਆ।
 ਜੋ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨੇ, ਸੀ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ।
 ਉਹ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਕੁਠਿਆ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਪਕਾਇਆ।
 ਜਦ ਓਵੇ ਵਾਗੂ ਸਿੰਘ ਦਾ, ਗਿਆ ਇਥਕ ਜਗਾਇਆ।
 ਉਹ ਬਣ ਗਿਆ ਰੂਪ ਪਰੰਗ ਦਾ, ਸਭ ਮਰਨਾਂ ਭਾਇਆ।

ਉਸ ਥੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਸੁਰਮੇਂ, ਕੂਕੇ ਮਸਤਾਨੇ।
 ਜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜਿਆ, ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਨਾਨੇ।
 ਬੁੱਕ ਡਰ ਡਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਲਿਆ, ਲਾ ਅਮਰ ਯਰਾਨੇ।
 ਉਹ ਆਖਣ ਵਾਂਸੀ ਝੂਟਣੀ, ਚੜ੍ਹਨਾ ਅਸਮਾਨੇ।
 ਨਹੀਂ ਅਵਲ ਜਾਂਦਾ ਅਸਾਂ ਦਾ, ਚੜ੍ਹ ਤੀਰ ਕਮਾਨੇ।
 ਪਰ ਔਜ ਅਸਾਛੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਹਨ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ।
 ਉਦਿ ਮੁਜ਼ੀ ਨਜ਼ਰ ਗੁਢਾਰ ਦੇ, ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਜ਼ਰਾਨੇ।
 ਅਸਾਂ ਲਈਆਂ ਨੇ ਸਰਦਾਰੀਆਂ, ਦੋ ਸੀਸ ਬਿਆਨੇ।

ਬਲ ਵਖਸ਼ੀ ਚੌਥੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਮਰੀਏ।
 ਕੁੰ ਜਿਥੇ ਥਰਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਨੇ, ਗਲ ਉਦਾ ਕਰੀਏ।
 ਜੇ ਰੋੜ ਵਿਚ ਜਾਨਮ ਭੋਝਿਆ, ਆਪੀ ਵੀ ਤਰੀਏ।
 ਅਸੀਂ ਸਿਰ ਲਾ ਬਾਜੀ ਖੇਡੀਏ, ਹਰਗਿਜ਼ ਨਾ ਹਰੀਏ।
 ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰ ਨੇ ਦਸਿਆ, ਲਾਟਾਂ ਵਿਚ ਠਰੀਏ।
 ਵਿਰ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਸਿਰ ਛੇਟਾ ਧਰੀਏ।
 ਹਨ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ, ਕਰਨੇ ਨਾ ਡਰੀਏ।
 ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਆਦਰਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਸਰੀਏ।

ਵਿਰ ਵਿਚ ਬੁੱਤਵਾਲੀ ਆਟਕੇ, ਗੱਜੇ ਲਲਕਾਰੇ।
 ਅਸੀਂ ਉਹ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਵੱਡੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਰੇ।
 ਅਸੀਂ ਵੇਰੀ ਗਏ ਗਰੀਬ ਦੇ, ਰੋੜ ਅੰਦਰੇ ਤਾਰੇ।
 ਜੇ ਸਿਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਚੜ੍ਹੇ ਸੀ, ਲਾਹ ਭਾਰ ਉਤਾਰੇ।
 ਕਿਉਂ ਕੁਸੀ ਬੇਦੇਸ਼ੇ ਆਦਮੀ, ਫੜ੍ਹ ਲਏ ਵਿਚਾਰੇ।
 ਜੇ ਅਸਲੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਿਲੇ ਨਾ, ਫੜ੍ਹ ਹੋਰ ਖਲਾਰੇ।
 ਇਹ ਚਾਲ ਕੁਹਾਡੀ ਵੇਖ ਕੇ, ਗੱਲ ਆਖਣ ਸਾਰੇ।
 ਉਦਿ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਚਾਦਨੀ, ਮੁੜ ਅੱਧ ਗੁਥਾਰੇ।
 ਜਦ ਇਹ ਸਰਬਾਰੀ ਹਾਕਮਾਂ, ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਵੀਚਾਰੀ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਧ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਉਗਲਾਂ, ਸੁਣ ਘਟਨਾ ਸਾਰੀ।
 ਸਭ ਵਕ੍ਰ ਹਕੀਕਤ ਸਮਝ ਕੇ, ਪਾ ਥਾਰ ਗੁਜਾਰੀ।
 ਜੇ ਬਾਕੀ ਥੱਢੇ ਜਿਹਲ ਚੋਂ, ਖੁਲ੍ਹਾਵੇ ਬਾਰੀ।
 ਪਏ ਮੰਨਣ ਲੋਹਾ ਸਿੰਘ ਦਾ, ਸਾਰੇ ਸੈਸਾਰੀ।
 ਭਈ ਕੂਕੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਨੇ, ਸਿੰਘ ਹੇਠੀਏ ਰਾਰੀ।

ਹੁਣ ਗਉਂ ਰਖਸਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ, ਕਰ ਚੋਰ ਬਜਾਰੀ।
ਪਏ ਬੋਗਸ ਵੋਟ ਖਰੀਦ ਦੇ, ਅਜ ਦੇ ਵਾਪਾਰੀ।

ਜੋ ਫਾਹੇ ਲੱਗੇ ਸੁਰਮੇ, ਦਸਮੇਸ਼ ਦੁਲਾਰੇ।
ਉਹ ਰਾਮ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਚੰਦ ਚਮਕਣ ਚਾਰੇ।
ਹੈ ਸੁੱਕਾ ਪਿੱਪਲ ਅੱਜ ਵੀ, ਦੇ ਰਿਹਾ ਦੀਦਾਰੇ।
ਚੜ੍ਹ ਝੂਟੇ ਜਿਸਦੇ ਟਾਹਣ ਤੇ, ਲੈ ਮਰਦ ਹੁਲਾਰੇ।
ਗਲ ਪਾ ਰੇਖਮ ਦੀਆਂ ਰੋਸੀਆਂ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰੇ।
ਸਭ ਜਗ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਕਰ ਗਏ ਜਗ ਸਿਦਕ ਮੁਨਾਰੇ।
ਸੀ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨੇ, ਜੋ ਥੰਮ ਖਲਾਰੇ।
ਹੈ ਅਜ ਅਜ਼ਾਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ, ਦੇ ਰਹੀ ਨਜ਼ਾਰੇ।

ਇਕ ਫਾਂਸੀ ਲੱਗਾ ਸੁਰਮਾ, ਅਣਖੀ ਮਰਵਾਲਾ।
ਉਹ ਬੀਹਲਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਨਾਰਲੀ, ਸਰਦਾਰ।
ਇਕ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਸੀ ਮੋੜ ਦਾ, ਮਢ ਰਹੀ ਜਵਾਲਾ।
ਉਸ ਲਈ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਮਣੇ, ਪੀ ਮੌਤ ਪਿਆਲਾ।
ਇਕ ਵਡੇ ਸਿੰਘ ਸੀ ਝਾਟੀਆ; ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲਾ।
ਜੋ ਨੰਡਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ, ਕਬ ਗਿਆ ਦੀਵਾਲਾ।
ਜੋ ਫੇਰੀ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ, ਅਣਖੀ ਦੀ ਮਾਲਾ।
ਉਹ ਧਰਮੀ ਪਾਲੇ ਧਰਮ ਨੂੰ, ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਪਾਲਾ।

ਬੜ੍ਹ ਚਾਰ ਝੂਟ ਗਏ ਫਾਂਸੀਆਂ, ਦੋ ਬਾਲੇ ਪਾਣੀ।
ਪਰ ਦੋਹ ਦਾ ਲੱਗਾ ਪਡਾ ਨਾ, ਗਏ ਕਿੱਥੋਂ ਰਾਣੀ।
ਸੀ ਭਮ ਭਮ ਵੱਜੀ ਵੋਲਕੀ, ਗੂੰਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ।
ਕਿ ਰੋਖ ਦਿਖਾਣੀ ਕੁਕਿਆ, ਰਹੁਰੀਤ ਪ੍ਰਭਾਣੀ।
ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਉਆਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਨੀਅਤ ਜਰਵਾਣੀ।
ਉਹ ਬੁੱਢਤ ਵੱਢੇ ਕੁਕਿਆ, ਨਾ ਤੇਗਾਂ ਸਾਣੀ।
ਦਿਓ ਚਾਰ ਦਿਆਹੇ ਮੋਤ ਨੇ, ਅਣਖੀਲੇ ਹਾਣੀ।
ਜੋ 'ਚਾਤਰ' ਲੀਕਾਂ ਖਿੰਚੀਆਂ, ਰਹੁ ਅਮਰ ਕਹਾਣੀ।

ਵਾਰ
ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਵਾਲਾ ਸਾਕਾ
(ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ 'ਚਾਰਡ')।

ਜਦ ਸੁੱਤਾ ਖੋਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ, ਤੱਕ ਲਿਆ ਗਦਾਰਾਂ।
ਡਚ ਚਿੱਠੀ ਪਾ ਕੇ ਸੈਂਦੀਆਂ, ਪਾਰੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ।
ਆ ਮੁਦਕੀ ਅੰਦਰ ਤੋਗ ਰੋਂ, ਚੰਨ ਚੁੰਬੇ ਹੁੰਦਾਰਾਂ।
ਪਰ ਲੋਕ ਨੁਟਾਈ ਭੇਡੀਆਂ, ਗੋਰੇ ਦਿਆਂ ਯਾਰਾਂ।
ਦਿਰ ਵਿਚ ਸਭਰਾਵਾਂ ਖਾਲਸੇ, ਬੰਧੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ।
ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਖੋਵਣ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਡਕਦੀਰੀ ਹਾਰਾਂ।

ਲੈ ਲੀਰੋ ਕੁਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ, ਹਥਿਆਰ ਚੁਕੰਨੇ।
ਪਾ ਨੌਥਾਂ ਖੋਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਕਿਲਿਆਂ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹੇ।
ਭੜ ਸੱਪ ਖੜੋਪੇ ਕੀਲ ਕੇ, ਕਰ ਛੱਡੇ ਅੰਨ੍ਹੇ।
ਇਉਂ ਪੀਭੀ ਅਣਖ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਜਿਉਂ ਕੋਲਣ ਗੰਨੇ।
ਜਦ ਭਾਈ ਹਰ ਜਾਏ ਕਿਸੇ ਦੀ, ਕਿਸਮਤ ਨਾ ਮੰਨੇ।
ਤਦ ਬੱਧਰੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਏ ਖੋਰ ਤੇ, ਚੜ੍ਹ ਪਾਸੇ ਛੰਨੇ।

ਕੁਲ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ, ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਸੰਭਾਲੇ।
ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਛੋਟੀਆਂ, ਸਰਹੱਦ ਉਦਾਲੇ।
ਕਈ ਭਰਤੀ ਕੀਰੇ ਗੋਂਡਰੂ, ਮੱਖਣਾਂ ਦੇ ਪਾਲੇ।
ਕਈ ਵਾਸੀ ਲਾਏ ਸੂਰਮੇ, ਜੀਧੇ ਬਣ ਵਾਲੇ।
ਮੂੰਹ ਮੁੜ ਗਏ ਤੀਰ ਕੁਵੰਗ ਦੇ, ਜੇਗੇ ਖਾਧੇ ਭਾਲੇ।
ਬੱਸ ਵੱਜ ਗਏ ਖੋਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਭਾਲੇ।
ਇਉਂ ਗੋਰੇ ਗੋਬਤ ਖੋਰ ਸੀ, ਰਹਿੰਦੇ ਹਲਕਾਏ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਚਭਖਾਨੇ ਆਣ ਕੇ, ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਏ।
ਜਦ ਚੱਲੇ ਗਏ ਗਰੀਬ ਤੇ, ਖਪਰੇ ਤ੍ਰਿਹਾਏ।
ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ ਅਤਿਯੋ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ, ਗਏਆਂ ਦੇ ਜਾਏ।

ਬੰਦੀ ਘੱਲੀ ਮਰਦ ਅਗੰਮੜਾ ਸਿਰ ਤਲੀ ਟਿਕਾਏ।
ਸਾਨੂੰ ਕੋਢੇ ਬੁੱਚੜ-ਖਾਨਿਓ ਉਪਕਾਰ ਕਮਾਏ।

ਇਹ ਬੁਕ ਸੁਣੀ ਕਰਤਾਰ ਨੇ, ਸੱਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨੀ।
ਉਸ ਘੱਲਿਆ ਇਕ ਪਰੋਰਕੇ, ਸੁਰਾ ਲਾਸਾਨੀ।
ਉਹ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜੋਤ ਸੀ, ਰੋਗ ਰੂਪ ਰੁਥਾਨੀ।
ਉਸ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਗੁਰਦੇਵ ਨੂੰ, ਕੀਲੇ ਅਡਿਮਾਨੀ।
ਭਰ ਨੈਣ ਜਿਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਿਆ, ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਗਿਰਾਨੀ।
ਉਹ ਸੂਰਜ ਬਣ ਕੇ ਚਮਕਿਆ, ਵਿਚ ਦੋਹੀਂ ਜਹਾਨੀ।

ਸੀ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਸਮਾਜ ਦਾ, ਬੰਦੀਮਾਨੀ ਚੱਲੀ।
ਆ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਥਾਂ, ਜਗ ਤੇ, ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਮੋਲੀ।
ਬੰਦੀ ਅਥਲਾ ਜਾ ਨਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਥੱਲੀ।
ਸ਼ੀਹ ਰਾਜੇ ਬੁੱਢੇ ਅਹਿਦੀਏ, ਸਭ ਦੁਨੀਆ ਥੱਲੀ।
ਜਦ ਵੱਜੀ ਹਰ ਇਕ ਮੋਦਰੀ, ਖਤਰੇ ਦੀ ਟੱਲੀ।
ਰਦ ਅਰਜ਼ੋਂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨੇ, ਰੂਹ ਆਪਣੀ ਘੱਲੀ।

ਉਸ ਬਲਿਚੁਗ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ, ਸਤਿਚੁਗ ਵਰਤਾਇਆ।
ਉਸ ਸੁੱਤਾ ਖੁਲਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ, ਨਾ ਅਟਕ ਜਗਾਇਆ।
ਉਸ ਕੈਨਾਂ ਮੰਨਾਂ ਜੀਹਦਿਆਂ, ਕੈਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ।
ਉਹ ਬਣਿਆ ਸਾਧ ਬੈਰਾਨ ਹੋਂ, ਅਸਚਰਜ਼ ਵਿਖਾਇਆ।
ਜਦ ਪੈਦਾ ਭਿੱਠਾ ਜੋਗ ਤੇ, ਚੁਲਮਾਂ ਦਾ ਸਾਇਆ।
ਰਦ ਚੁਗ ਚੁਗ ਰਗੜ ਉਪਾਇਕੇ, ਪੈਜ ਰੋਖਦਾ ਆਇਆ।

ਉਹ ਚੀਨੀ ਵਾਲਾ ਸੂਰਮਾਂ; ਪਏ ਆਖਣ ਦਾਨੇ।
ਉਹ ਸੈਹਣੀ ਜਗਦੀ ਜੋਤ ਦੇ, ਆਬਕ ਪਰਵਾਨੇ।
ਉਸ ਖਿੜੇ ਰੂਹਾਨੀ ਫੁੱਲ ਦੇ, ਡੋਰੇ ਮਸਤਾਨੇ।
ਉਹ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਵੰਡਦਾ, ਨੇ ਪੀਣ ਦੀਵਾਨੇ।
ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਵੱਸਿਆ, ਖਿੜ ਗਏ ਵੀਰਾਨੇ।
ਆ ਦਿਲਬਰ ਨਜ਼ਰ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ, ਦਿਲ ਦੇ ਨਜ਼ਰਾਨੇ।
ਜੋ ਹੋਸਨ ਚੇਲੇ ਓਸ ਦੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪੈਥੇ।
ਨਾ ਕਾਣ ਕਿਸੇ ਦੀ ਥੱਲਦੇ, ਨਾ ਸਹਿੰਦੇ ਧੋਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਵੇਰੀ ਧਰਮ ਦੇ, ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚੱਕੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜ਼ੁਲਮ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ, ਖੰਡ ਵਾਂਗੂੰ ਫੱਕੇ।
ਜਦ ਰੋਹਕੇ ਹਰ ਵਿਚ ਕੂਕਿਆਂ, ਜ਼ਾਲਮ ਦੇ ਸੱਕੇ।
ਤਦ ਹਲ ਚਲ ਪੇ ਗਈ, 'ਚਾਤਰਾ', ਨੰਡਨ ਦੇ ਮੱਕੇ।

ਸਿੰਘ ਮਾਘੀ ਮੇਲਾ ਬਰਨ ਨੂੰ, ਚਲ ਡੋਟੀ ਆਏ।
ਹੈ ਹਾਜ਼ਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ, ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ।
ਲੈ ਕੁੱਟੇ ਫੈਟੇ ਚੌਲਕੀ, ਜੱਸ ਗੁਰ ਦੇ ਗਾਏ।
ਜੀ ਖੇਲ ਖੇਲ ਮਸਤਾਨਿਆਂ, ਨਚ ਭਾਲ ਮਿਲਾਏ।
ਜੋ ਰੋਸਾਂ ਬਾ ਬਰ ਲਿਖਿਆ, ਸੋ ਚਵਰ ਝੁਲਾਏ।
ਜੋ ਵੇਖ ਲਵੇ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਮੂੰਹ ਨੀਵਾਂ ਪਾਏ।

ਸੀ ਸੀ ਵਾਸੀ ਤੇ ਚਤਾਦਿਆ, ਨ ਕੱਢੇ ਬਿਝਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੋਹੀ ਵੁਹੀ ਜਲਾਦ ਦੀ, ਗਊਆਂ ਤੋਂ ਚਿਝਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸੁਰਿਆ, ਹੋਥੇ ਹੋਥ ਭਿਝਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਜ਼ੁਲਮ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ, ਮਾਰੇ ਤੇ ਭਿਝਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਰ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ, ਲਹੂ ਆਪਣੇ ਭਿਝਕੇ।
ਲਾ ਵਾਰਾਂ ਗਾਈਆਂ ਕੂਕਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਝਕੇ।

ਤਦ ਉੱਥਲੀ ਰੋਂਤ ਪਿਆਰ ਦੀ, ਮਸਤਾਨੇ ਨੱਚੇ।
ਉਹ ਅਣਖ ਬਰਾਰੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਣਖੀ ਦੇ ਮੱਚੇ।
ਉਹ ਰੋਂਦ ਵਿਚ ਟੁੱਕਣ ਉਂਗਲਾਂ, ਬੋਰਾਂ ਦੇ ਥੱਚੇ।
ਕਈ ਆਏ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਦੇ, ਪਰ ਨੈਣ ਚੁੱਥੇ।
ਕਈ ਆਖਣ ਮਿਲਣ ਗਦਾਰ ਜੇ, ਖਾ ਜਾਈਏ ਥੱਚੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸੀ ਲਾਏ 'ਚਾਤਰਾ', ਧਰਮੀਂ ਤੇ ਸਚੇ।

ਵਰਦਾਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਇਉਂ ਕਿਹਾ ਖਲੋ ਕੇ।
ਗਲ ਸੁਣ ਲੈ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲਿਓ ਹੋਥ ਜਿੰਦੋਂ ਧੀ ਕੇ।
ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਹੋਥੇ।
ਜੇ ਸਿੰਘ ਨਾ ਰੋਕਣ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ, ਨੱਕ ਮਰਨ ਤੱਥੇ ਕੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੋਥੇ ਅਣਖੀ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਦਿਨ ਕੱਟੇ ਰੀ ਕੇ।
ਉਹ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ ਬਰਮਿੰਦਗੀ, ਗਲ ਹਾਰ ਪਰੋਕੇ।

ਜਿਦਾ ਜੀਵਨ ਜੋਗਾ; ਧਰਤ ਦੇ ਧੁਰ ਹੇਠ ਖਲੋਵੇ।
ਜਿਦਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਾਸਤੇ, ਭੱਜ ਮੁੜਕਾ ਚੱਵੇ।
ਜਿਦੀ ਘਾਲ ਬਮਾਈ ਜੋਗ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨ ਨੂੰ ਖੋਵੇ।
ਦੋ ਵੇਲੇ ਧਾਰਾ; ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਚੋਵੇ।
ਉਹ ਹਕ ਆਈ ਜਲਾਦ ਦੇ; ਗਊ ਮਾਰਾ ਰੋਵੇ।
ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਮਿਹਣਾ ਮਿਰਰੋ, ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ।

ਅਜੇ ਕੱਲ ਮਲੇਰੀ ਕੱਟਲੇ, ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਾਰਾ।
ਸੀ ਬੋਲਦ ਬਾਬੂ ਮਹਿਰ ਦੇ, ਕੇ ਕੱਲ ਦਿਓਰਾ।
ਉਸ ਉਤੇ ਚੋਖਾ ਭਾਰ ਸੀ, ਭਲੇ ਦੁਖਿਆਰਾ।
ਸੀ ਰਾਈ ਉੱਤੇ ਭਾਰ ਦੇ, ਭਾਰੇ ਤੋਂ ਭਾਰਾ।
ਮੈਂ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ ਵੇਖ ਕੇ, ਇਹ ਜੁਲਮ ਨਜ਼ਾਰਾ।
ਪਰ ਕੀ ਕਰਦਾ ਨਾਚਾਰ ਸਾਂ; ਚਲਿਆ ਨਾ ਚਾਰਾ।

ਮੈਂ ਆਖਿਰ ਆਖਿਆ ਮਹਿਰ ਨੂੰ, ਕਿਉਂ ਭਰਿਰ ਕਮਾਵੇ।
ਕੂੰ ਕੰਦਾ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਇਹ ਭੰਗਰ ਭਾਵੇ।
ਜਿਦ ਰੋਰੇ ਕਰਕੀ ਫੇਸ ਦੀ, ਪਰ ਰਹਿਮ ਨਾ ਖਾਵੇ।
ਕਿਉਂ ਭਾਰ ਭਾਰ ਤੇ ਚਾਕੂ ਟੇ, ਕੇਦੋਂ ਤੇ ਸਤਾਵੇ।
ਜੇ ਭਾਰ ਭੋਰੇ ਤੇ ਲੱਦੀਏ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁਆਵੇ।
ਭਿਰ ਵਿਵੇ ਮੁਕਾਵੇ ਮੇਜਲਾਂ, ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਜਾਵੇ।

ਭਿਰ ਕੀ ਸੀ ਰਾਜੀ ਪੈ ਗਿਆ; ਕੁਲ ਭਰਿਆ ਪੀਤਾ।
ਨਾ ਔਗਾ ਪਿੱਛਾ ਵੇਖਿਆ, ਢਾਰ ਬੋਲਦ ਲੀਤਾ।
ਉਸ ਰੋਖੀ ਕੁਰੀ ਕੇਦੋਂ ਤੇ, ਬਿਸਮਿੱਲਾ ਕੀਤਾ।
ਇਉਂ ਬੇਜਬਾਨ ਅਤਿਰਿਆ, ਜਿਉਂ ਬਖਸੀ ਚੀਤਾ।
ਜਦ ਮੈਭੀ ਵਾਰੂੰ ਭਰਵਿਆ, ਬੋਲਦ ਤੇ ਭੀਤਾ।
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ, ਲਗ ਗਿਆ ਪਲੀਤਾ।

ਮੈਂ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਹਾਂ ਸਭ ਰਿਹਾ, ਕੋਈ ਸਾਭ ਮਿਟਾਓ।
ਜਿਸ ਵੇਰੀ ਕੁਰੀ ਕੇਦੋਂ ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਭਟਕਾਓ।
ਇਹ ਲਾਅਨਤ ਵੱਡੀ ਦੇਸ਼ ਓਂ, ਫੜ ਪਾਰ ਪੁਚਾਓ।

ਕੋਈ ਕਰੇ ਵਧੀਕੀ ਕਦੇ ਨਾ, ਹੋਥ ਐਸੇ ਲਾਓ।
ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੇਲਾ ਸੰਖੀਆ; ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਪਾਓ।
ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਦੋਸਤੋ, ਆਚਾਦ ਕਰਾਓ।

ਸੁਣ ਗੁੱਸਾ ਖਾਧਾ ਫੂਕਿਆ, ਅਰਦਾਸ ਸੁਧਾਈ।
ਅਸੀਂ ਆਏ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ, ਤੇਰੀ ਬਰਨਾਈ।
ਤੈਨੂੰ ਰਖਿਆ ਦੀਨ ਗਰੀਬ ਦੀ ਹੈ, ਕਰਨੀ ਆਈ।
ਤੂੰ ਹਰ ਦੀ ਅੰਬਤ ਵੱਲਦੈ, ਲੈ ਪੀੜ ਪਰਾਈ।
ਤੂੰ ਰਾਮ ਰੂਪ ਹੈ ਰਾਮ ਤੋਂ, ਦੋ ਰਿਹਾ ਦਿਖਾਈ।
ਜਿਸ ਓਟ ਭਯਾ ਲਈ, ਸਤਗੁਰਾਂ ਜਮ ਫ਼ਾਸ ਮਿਟਾਈ।

ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਰਬਨ ਅਸੀਂ ਹਾਂ, ਬਲ ਆਪਣਾ ਫਰਦੇ।
ਬੁਝ ਚਿਣਗ ਚਵਾਤੀ ਨਾਮ ਦੀ, ਮਨ ਅੰਦਰ ਧਰਦੇ।
ਅਸੀਂ ਚਿਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਜੀਵ ਹਾਂ, ਬਾਬਾਂ ਤੂੰਨ ਕਰਦੇ।
ਪਾ ਵਾਤੀ ਨੂਰੀ ਨਜ਼ਰ ਚੋਂ, ਹਾਂ ਫੂਕਰ ਦਰਦੇ।
ਜਿਉਂ ਔਗੇ ਆਏ ਸੁਰਮੇ, ਰੋੜ ਕਾਂਗਾਂ ਤਰਦੇ।
ਰਿਉਂ ਤਰਨ ਲਗੇ ਨੇ 'ਚਾਡਰਾ', ਔਜ ਤੇਰੇ ਖਰਦੇ।

ਹੰਡਿਆਏ ਵਾਲੀ ਇੰਦ ਨੇ, ਕੰਠੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ।
ਲਾਹ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੋਲੂ ਫੇਰਿਆ, ਅਣਖਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੇ।
ਅਜ ਉੱਠੋ ਮਰਦੇ ਫੂਕਿਓ, ਗੁਰ ਮੇਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ।
ਸਿਰ ਦੇ ਕੇ ਲਵੇ ਬਹੀਦੀਆਂ, ਡਕਦੀਰਾਂ ਘੜਕੇ।
ਜਿਸ ਧਰਮੇ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੋਝਿਆ, ਸਿਰ ਦਿੱਤਾ ਲਭ ਕੇ।
ਉਹਦਾ ਧੜ ਵੀ ਧੰਤੋ ਲਾਏਗਾ, ਜ਼ਾਲਮ ਦੇ ਫੜ ਕੇ।
ਵਿਰ ਸੋ ਸਵਾ ਸੋ ਹੋਰ ਵੀ, ਨਿਕਲੇ ਪਰਵਾਨੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜੇ ਰੇਠੇ ਰਗਤ ਕੇ, ਲਾਹ ਸੰਗ ਬਹਾਨੇ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਿਮ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਹੋਥ ਬੰਧੇ ਗਾਨੇ।
ਤੂੰ ਬਿਰਧ ਪਛਾਟੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ, ਬਿਹਾ ਇਕ ਚਥਾਨੇ।
ਅਸੀਂ ਆਬਕ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੇ, ਕਮਲੇ ਮਸਤਾਨੇ।
ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਬਹੀਦੀ ਪਾ ਲੀਏ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਯਹਾਨੇ।
ਫਿਰ ਲੰਗਰ ਛਕ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ, ਫਾਹ ਪੈਂਦੇ ਮੌਲੇ।
ਬਲ ਬਖਸ਼ੀਂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰਾਂ, ਹਾਂ ਜੁਝਣ ਚੱਲੇ।
ਸਿਰ ਨਾਲ ਬਹੀਦੀ ਲਵਾਂਗੇ, ਕਰ ਭਾਅ ਸੁਵੱਲੇ।

ਅਸੀਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਨੂੰ ਸੋਧੀਏ, ਰਣ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ।
ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਆਖਦੀ, ਥਮਲੇ ਤੇ ਝੱਲੇ।
ਪਰ ਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਜਾਣਦਾ, ਛੱਟ ਜੀਹਦੇ ਅੱਲੇ।

ਫਿਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ; ਇਕ ਲੀਕ ਵਗਾਈ
ਟੱਪ ਲੀਕੋਂ ਗੱਲ ਸਰਦਾਰ ਨੇ, ਇਓਂ ਆਖ ਸੁਣਾਈ।
ਜਿਸ ਧਰਮੋਂ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੋੜਨਾ, ਲੈ ਪੀੜ ਪਰਾਈ।
ਜਿਥੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਨੇ ਦੋਸਤੋਂ, ਨਹੀਂ ਲੀਕ ਲਵਾਈ।
ਜਿਸ ਗਊ ਹੋਰਿਆਰੇ ਵੱਢਣੇ, ਦਿਲ ਪੋਥ ਪਕਾਈ।
ਉਹ ਲੰਘੇ ਏਸ ਲਕੀਰ ਨੂੰ, ਸਿਰ ਦੇਵੇ ਸਾਈ।

ਜੋ ਟੱਪੇ ਆਣ ਲਕੀਰ ਤੋਂ, ਸਨ ਇਕ ਸੈ ਚਾਲੀ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਣਖ ਆਨ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਦੀ; ਸਿਰ ਨਾਲ ਸਿਫਾਲੀ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਲਾਟ ਅਗਮ ਦੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਭਾਲੀ।
ਪਏ ਆਖਣ ਚੀਨੀ ਭਾਲਿਆ, ਰਖੀ ਰਖਵਾਲੀ।
ਅਸੀਂ ਲੈ ਕੇ ਤੇਰਾ ਆਸਰਾ, ਜੋ ਤੇਰੇ ਸੰਭਾਲੀ।
ਹੂੰ ਥਰੀਂ ਮੁਰਾਦਾ ਪੁਰੀਆਂ, ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਲਾਲੀ।

ਹਰ ਪਏ ਅਰਦਾਸਾ ਸੰਧ ਕੇ, ਬੈਠ ਸਿਰੀ ਮੁਝਾਸੇ।
ਓ ਬੇਰਾਂ ਵਾਗੂੰ ਭੁਕੰਦੇ, ਸਤਿਗੁਰ ਡਰਵਾਸੇ।
ਜੋ ਔਗੇ ਰੋੜ ਅਟਕਿਆ, ਕੀਤਾ ਇਕ ਪਾਸੇ।
ਏ ਦਿੱਭੇ ਲਾਸ਼ੀ ਮੋਰ ਨੂੰ, ਹਰ ਡਰਾਂ ਦਿਲਾਸੇ।
ਜਿਸ ਰਾਹੋਂ ਕੂਕੇ ਲੰਘਦੇ, ਲੈ ਹੋਥ ਲੈਭਾਸੇ।
ਪਏ ਜਾਲਮ ਕੁਕਦੇ ਅੰਦਰੀਂ, ਡਰ ਨਾਲ ਹਰਾਸੇ।
ਸੈਨ ਠਾਰਾਂ ਜੋ ਬੰਹਰਾਂ ਮਾਘੀ ਦੇ ਪਾਲੇ।
ਜਦ ਪੁੱਜੇ ਅੰਦਰ ਕੰਕਲੇ, ਕੂਕੇ ਮਲਵਾਲੇ।
ਲੰਘ ਕੇ ਢਾਬੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਹਥਿਆਰ ਸੰਭਾਲੇ।
ਜੋ ਅੜਿਆ ਜਮਪੁਰ ਭੋਜਿਆ; ਥਰ ਮੌਤ ਹਵਾਲੇ।
ਫਿਰ ਬੁੱਚਤਖਾਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਉਹ ਹੋਥ ਵਿਖਾਲੇ।
ਜੋ ਰਹਿ ਗਏ ਬੁੱਚਤ ਖੀਜ ਵੀ, ਝੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਲੇ।
ਪਈ ਰਫਰਾ ਦਫਰੀ ਬਹਿਰ ਨੂੰ, ਲੋਭੀ ਘਬਰਾਏ।
ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਜੰਮੇ ਜੰਮ ਨੇ; ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਾ ਆਏ।
ਜਿਸ ਆ ਪਾਜੀ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਹਥਿਆਰ ਉਠਾਏ।

ਉਹਦੀ ਅਜਲੋਂ ਟੁੱਟੀ ਭੀਰ ਨੂੰ, ਗੰਥ ਕਿਹੜਾ ਲਾਏ।
 ਸਿੰਘ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੋਲ ਨੇ, ਹੋਸੀ ਚਮਕਾਏ।
 ਓਹਨਾਂ ਭਰ ਭਰ ਥੋੜੇ ਚੁਲਮ ਦੇ, ਰੋਂਤ ਧਾਰ ਬਹਾਏ।

ਸੁਣ ਆਏ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਕੁਗਿਰਦੋਂ ਠਾਣੇ।
 ਇਕ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਬੁਤਵਾਲਸੀ, ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਣੇ।
 ਤੇ ਮੁਨਬੀ ਹਾਫ਼ਜ਼ ਅਲੀ ਵੀ, ਕਰ ਜ਼ੋਰ ਧਿੰਘਾਣੇ।
 ਲੈ ਧਾਤ ਪੁਲਸ ਦੀ ਆ ਪਿਆ, ਬਦਲਾਂ ਦੇ ਬਾਣੇ।
 ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਭੈਣੇ ਖੰਪਰੇ, ਜੀਕਟ ਹਦਵਾਣੇ।
 ਰੋਂਤ ਚੱਲੀ ਉੱਠੇ ਕੁਲਬੁਲੇ, ਸਾਗਰ ਬਰਮਾਣੇ।

ਸੀ ਚਾਹੇ ਖੁਦਾਈਆ ਸੁਰਮਾ, ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਕਹਿਦਾ।
 ਤੇ ਮਰਦ ਸ਼ਹਾਦਤ ਖਾਨ ਵੀ, ਬਣ ਠਣਕੇ ਰਹਿਦਾ।
 ਸੀ ਗਾਂਜੀ ਅਬਦੁਲ ਰਹੀਮ ਖਾਂ, ਨਿਤ ਕੰਧੀ ਖਹਿਦਾ।
 ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਮਣੇ, ਸਿਰ ਸੈਂਟਾਂ ਸਹਿਦਾ।
 ਸੀ ਸੈਂ ਸਿਪਾਹੀ ਇਥ ਦੇ, ਨਿੱਤ ਤਾਬੇ ਰਹਿੰਦਾ।
 ਇਹ ਗੋਲਾਂ ਮੁਲਕਨਾ ਮੋਰ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਹਿਦਾ।

ਪਰ ਕੁਛੇ ਖੱਫਟ ਖੰਨੂ ਕੇ, ਰਣ ਵਿਚ ਲਲਕਾਰੇ।
 ਲੈ ਆਓ ਬੁੱਝੜੇ ਆਪਣੇ; ਕੁੱਲ ਯਾਰ ਪਿਆਰੇ।
 ਅਸੀਂ ਇੱਕੋ ਵਾਰੀ ਮਾਰਕੇ, ਲਾਹ ਸੁਟੀਏ ਭਾਰੇ।
 ਅਸੀਂ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਕੇ ਪੁੱਜੀਏ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ।
 ਜੋ ਗਊ ਗਰੀਬਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਹੋਸੀ ਹਤਿਆਰੇ।
 ਉਹ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਲਵਾਰ ਨੇ, ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਮਾਰੇ।

ਜੋ ਅਣਖੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਉਹ ਆਵੇ ਅੱਗੇ।
 ਔਜ ਤੇਗ ਅਸਾਡੀ ਦੁਬਣ ਨੂੰ, ਰਣ ਔਦਰ ਠੱਗੇ।
 ਅਸੀਂ ਸੈਂਟਾਂ ਮਾਰ ਬਹਾਈਏ, ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਘੱਗੇ।
 ਅਸੀਂ ਮੌਤਾਂ ਔਦਰ ਬਹਿਰ ਦੇ, ਕੰਡਣ ਹਾਂ ਲੱਗੇ।
 ਕੋਈ ਰਹੇ ਨਾ ਵਿਰਦਾ ਛਾਂਦਿਓ, ਲੈ ਪੁਰੇ ਸੱਗੇ।
 ਅਸੀਂ ਆਏ ਔਜ ਵੁਡਾਉਣ ਹਾਂ, ਗਊਆਂ ਤੇ ਢੱਗੇ।

ਵਧ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲੀਆ, ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਵੇ।
 ਉਹਦਾ ਵਾਰ ਇਕੱਲਾ ਦੌਹ ਨੂੰ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਾਵੇ।
 ਤੇ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜਿਸਨੂੰ, ਕਥ ਮੌਤ ਵਿਖਾਵੇ।
 ਉਹ ਦੇ ਕਜ਼ ਧਰਤੀ ਮੰਗਦਾ, ਛਡ ਕੂੜੇ ਦਾਵੇ।
 ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੌਤਾਂ ਵੰਡਦੇ, 'ਚਾਤਰ' ਵਰਤਾਵੇ।
 ਜੋ ਕਰੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ, ਦੋਹਰਕ ਵਿਚ ਜਾਵੇ।

ਸੀ ਮਾਈ ਡਾਗੀ ਵਾਂਗਰਾਂ, ਇੰਦ ਕੌਰਾਂ ਲੜਦੀ।
 ਉਸ ਹਥ ਗੋਡਾਸਾ ਪਕੜਿਆ, ਲਾਹ ਪਾਸਾ ਖੜਦੀ।
 ਉਹ ਜਿੱਧਰ ਜਿੱਧਰ ਚੁੰਮਦੀ, ਗੁਰਮੰਤਰ ਪੜਦੀ।
 ਬਸ ਓਧਰ ਓਧਰ ਟੁੱਟਦੀ, ਲੱਗੀ ਸਿਰ ਧੜ ਦੀ।
 ਉਹ ਪਈ ਕਮਾਲ ਵਿਖਾਲਦੀ, ਨੇ ਬਣ ਕੇ ਹੜ ਦੀ।
 ਜਿੰਦ ਕੱਢੇ ਜਿਸ ਵਰਿਆਮ ਦੀ, ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਵੜਦੀ।

ਹਰ ਬੁਕਾ ਹੈਸੀ ਜਾਪ ਦਾ, ਨਲੁਦੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ।
 ਹੱਥ ਲਸਤਰ ਝਿੱਜੇ ਰੋਂਦੇ ਦੇ, ਦਿਸ ਰਹੇ ਬਲਾਈਂ।
 ਜਾ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਬੁਕਦੇ, ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ।
 ਓਹ ਕਾਤਲ ਡਿੱਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਕਤਲਾਈਆਂ ਗਾਈਂ।
 ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੈਲਦ ਲੈਂਦਿਆ, ਪਾ ਛਾਰ ਅਜਾਈਂ।
 ਉਹ ਬਿਦ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਮਾਰਿਆ, ਕਾਜ਼ੀ ਤੇ ਭਾਈਂ।
 ਜਦ ਘਤੀਆਂ ਅੰਦਰ ਖਾਨਸੇ, ਪਾ ਗਏ ਭਸੂਈਂ।
 ਰਵ ਵਿਛੀ ਕਸਾਈਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ, ਇਕ ਦੱਬੇ ਝੂਝੀਂ।
 ਜੋ ਸਮਝਣ ਗਏ ਗਰੀਬ ਨੂੰ, ਹਲਵਾ ਤੇ ਪੂੜੀ।
 ਓਹ ਧਰਤ ਸੁਵਾਏ ਬੁਕਿਆ, ਦੇ ਨੀਂਦਰ ਗੁਝੀਂ।
 ਜਿਸ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ ਪੰਥ ਤੋਂ, ਮੂੰਹ ਲੈ ਕੇ ਰੂੜੀ।
 ਉਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਘਰ ਗਿਆ, ਨੇ ਕੇ ਜਿੰਦ ਮੁੜੀ।

ਇਉਂ ਲੜਦੇ ਡਿੱਗਦੇ ਖਾਨਸੇ, ਰੜ ਅੰਦਰ ਆਏ।
 ਆ ਬੋਹ ਤੇ ਕਮਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ, ਲੱਖ ਬੁਕਰ ਮਨਾਏ।
 ਪਾ ਵਿਚ ਮਿਆਨ ਡਗਉੜੀਆਂ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੁਲਾਏ।
 ਤੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ, ਜਿਸ ਸਿਦਕ ਪੁਗਾਏ।
 ਜੋ ਬੋਲ ਬਥਾਨੇਂ ਕਰੇ ਸੀ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਨਿਡਾਏ।
 ਜੋਸ਼ ਡੇਰਾ ਦੇਸ਼ ਪੁਜਾਰੀਆਂ, ਜਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗਾਏ।

ਆ ਲੋਗਾ ਮੇਲਾ ਬੋਹ ਤੇ, ਚਲ ਸੰਗਤਾਂ ਆਈਆਂ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀਤੋ ਗ੍ਰਾਂਥੇ ਰਗੜ ਕੇ, ਸੁੱਖੇ ਸਰਦਾਈਆਂ।
 ਫਿਰ ਆਖਿਆ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਦੇ ਰਾਮ ਦੁਹਾਈਆਂ।
 ਨਾ ਮਰਦ ਮੈਦਾਨੋਂ ਭੱਜਦੇ, ਲੱਖ ਹੋਣ ਭਲਾਈਆਂ।
 ਜੋ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ, ਨੀਕਾਂ ਲਿਖਵਾਈਆਂ।
 ਉਹ ਕੁਕ ਕੁਕ ਕੇ ਕੁਕਿਆਂ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈਆਂ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੀਸ ਵਾਰਨਾਂ ਧਰਮ ਤੋਂ, ਉਢ ਰਤਾਂ ਨ ਕਰਨੀ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਦਾਨ ਦੇ, ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਮਰਨੀ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰ ਗੁਜਾਰੀ ਆਪਣੀ, ਸਿਰ ਦੇ ਕੇ ਭਰਨੀ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਰ ਬਹੀਦੀ ਨਾੜਿਆਂ, ਹਸ ਹਸ ਕੇ ਵਰਨੀ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜ ਪਰਾਈ ਆਪਣੀ, ਛਾਤੀ ਤੇ ਜਰਨੀ।
 ਉਹ ਰਹਿਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਗਣੇ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਚਰਨੀ।

ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਜੋਸ਼ ਖਾ, ਸਭ ਸੁਰੇ ਆਏ।
 ਆ ਠਾਣੇ ਨੇੜੇ ਗੱਜ ਕੇ, ਜੈਕਾਰੇ ਲਾਏ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਲੇਰ ਬੱਟਲੇ, ਬਲਤਰ ਚਮਕਾਏ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਢ ਵੱਢ ਬੁਚੜ ਆਕੜੇ, ਪਰਗੀ ਤੇ ਪਾਏ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡਰ ਡਰ ਬੇਤੋਂ ਚੁਲਮ ਦੇ, ਠੱਤ ਧਾਰ ਵਹਾਏ।
 ਕਰ ਹਿੰਮਤ ਫੜ ਲੈ ਪੁਲਸੀਓ, ਬੇਰਾਂ ਦੇ ਜਾਏ।

ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ, ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਦੱਸੀਏ।
 ਰੋਂਕ ਮੌੜ ਖਲੋਤੀ ਸਾਹਮਣੇ, ਖਿੜ ਖਿੜ ਕੇ ਹੱਸੀਏ।
 ਅਸੀਂ ਫਾਂਸੀ ਡੀਪਾਂ ਵੇਖ ਕੇ, ਹਮ ਕਮਰਾਂ ਫਸੀਏ।
 ਹਾਂ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ, ਸਤਸੰਗੀ ਰਸੀਏ।
 ਅਸੀਂ ਆਸ਼ਕ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਸੁਰਤੀ ਵਿਚ ਫਸੀਏ।
 ਹੁਣ ਸਿਰੋਂ ਪਰੇਰੇ ਖੇਡ ਕੇ, ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸੀਏ।
 ਆ ਘੇਰੇ ਪੁਲਸੀ ਧਾੜ ਨੇ, ਆਸ਼ਕ ਪਰਵਾਨੇ।
 ਤਕ ਲੋਗਾ ਬਗਨ ਬਹਾਦਤੀ, ਨੱਚੇ ਮਸਤਾਨੇ।
 ਨਾ ਬਣ ਡਰ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ, ਸੰਗ ਬਰਮ ਬਹਾਨੇ।
 ਸਨ ਸੱਤਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣੇ, ਸਿਰ ਨਾਲ ਯਰਾਨੇ।
 ਪਏ ਆਪਣੇ ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ, ਲੈ ਸੀਸ ਬਿਆਨੇ।
 ਦੇਹ ਦਾਰ ਹੱਸਕੇ ਨਾਮ ਦੀ, ਲਗ ਜਾਣ ਨਿਸ਼ਾਨੇ।

ਚੋਪਾਸੀ ਤਾਰਾਂ ਖੜਬੀਆਂ, ਜਗ ਧੁੰਮਾਂ ਪਈਆਂ।
 ਜੋ ਬੁੱਚੜ ਵਢੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਉਹ ਵੜੀਆਂ ਗਈਆਂ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪੇ ਮੂੰਹੋਂ ਮੰਗ ਕੇ, ਗਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਲਈਆਂ।
 ਉਹ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵੀ ਚੁਲਮ ਤੇ, ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਭਈਆਂ।
 ਸੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਲੈ ਆਖਿਆ, ਹਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਈਆਂ।
 ਪਰ ਈਨਾਂ ਮੂਲ ਨਾ ਮੰਨੀਆਂ, ਸਿਰ ਲੋਥ ਮੁਦਈਆਂ।

ਮੁੜ ਆਏ ਸਾਰੇ ਬੈਟਲੇ, ਅਣਖੀਲੇ ਕੂਕੇ।
 ਜੋ ਅਣਖ ਪਕਾਉਣੀ ਜਾਣਦੇ; ਦੇ ਸੀਸ ਝਲੂਕੇ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਚੜ ਕੁੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਇਕ ਵੱਢੇ ਫੂਕੇ।
 ਤੱਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਾਜ ਵੀ, ਬੂਢੇ ਜਿਉਂ ਬੂਕੇ।
 ਜੋ ਵਨੀਅਰ ਵਾਂਗੂੰ ਚੁਲਮ ਦੇ, ਸਿਰ ਥੜ੍ਹ ਕੇ ਝੁਕੇ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਾਕ ਬਹਾਈ ਧਰਮ ਦੀ, ਫੁਲ ਪਾਪ ਝਲੂਕੇ।
 ਹਨ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਲਾਲੀਆਂ, ਨਾ ਮੂਲ ਉਦਾਸੇ।
 ਹੈ ਮਰਨ ਮਨੁੱਖਾ ਸੁਰਿਆ, ਸਰਿਗੁਰ ਭਰਵਾਸੇ।
 ਪਏ ਕਹਿਣ ਬਹੀਦੀ ਪੀਣ ਨੂੰ, ਸਿਰ ਕਰਨੇ ਥਾਸੇ।
 ਅਸੀਂ ਜਾਨ ਟਿਕਾ ਕੇ ਤਲੀ ਤੇ, ਖੋਲ੍ਹਾਂਗੇ ਪਾਸੇ।
 ਸਾਨੂੰ ਪੈਰੋਂ ਕੱਢ ਨ ਸਕਦੇ, ਲਾਲਚ ਤੇ ਭਾਸੇ।
 ਸਿਰ ਨਾਲ ਨਿਡਾਵਾਂਗੇ, ਸਦਾ, ਕਰ ਬਚਨ ਖੁਲਾਸੇ।

ਨੈ ਆਏ ਘੋਰ ਜਮਾਲਪੁਰ, ਮੋਡਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੀਸ ਟਿਕਾ ਕੇ ਤਲੀ ਤੇ, ਝੁਡਵਾਈਆਂ ਗਈਂ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧੱਕਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਰੋਕਿਆ, ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਰਾਈਂ।
 ਜੋ ਇਕ ਦਿਨ ਬੁੱਚੜਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਸੀ ਬਣ ਚਲਾਈਂ।
 ਚਿਹਨਾਂ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸਾ ਕੇ, ਗੁਰ ਕੂਕੇ ਰਾਈਂ।
 ਬਿਹਾ ਬਿਟਕਾ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਦਾ, ਸਾਝੇ ਸਿਰ ਪਾਈਂ।
 ਨੈਂ ਰੋਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਬਣ ਠਣ ਕੇ ਆਈਆਂ।
 ਜੋ ਮਣ ਮਣ ਦਾਰੂ ਖਾਦੀਆਂ, ਚਲਣ ਹਲਕਾਈਆਂ।
 ਤਕ ਕਿਲ੍ਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਲ ਨੂੰ, ਭਿਗਣ ਵਿਚ ਖਾਈਆਂ।
 ਜੋ ਪਰਬਤ ਵੇਖਣ ਸਾਹਮਣੇ, ਚਲ ਜਾਣ ਹਵਾਈਆਂ।
 ਓਹ ਰਣ ਚੰਡੀ ਦੀਆਂ ਚੋਲੀਆਂ, ਮੋਡਾਂ ਮੂੰਹ ਲਾਈਆਂ।
 ਨਾ ਜਾਗੇ ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਥਾਂ, ਇਹ ਜਾਣ ਚਲਾਈਆਂ।

ਭੈਂਟ ਗਿਰਦੇ ਸਾਢੇ ਸੈਂਤ ਸੌ, ਖਤ ਗਏ ਜਰਵਾਣੇ।
 ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਭਾ ਜੀਂਦ ਦੇ, ਓਹ ਆਦਮ ਖਾਣੇ।
 ਇਹ ਪੁਲਸ ਬੜੀ ਸ਼ਾਹਜ਼ੋਰ ਸੀ, ਕੁਲ ਆਨਮ ਜਾਣੇ।
 ਰਗ ਰਗ ਵਿਚ ਕਈ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ, ਕਰਦੇ ਮਨ ਮਾਣੇ।
 ਜਿਉਂ ਵੁੱਲਾਂ ਗਿਰਦੇ ਰੱਖਦੇ, ਕਰ ਵਾਤ ਸਿਆਣੇ।
 ਤਿਉਂ ਚੋਪੇ ਚੋਪੇ, 'ਚਾਤਰਾਂ' ਬੈਠੇ ਸੀ ਠਾਣੇ।

ਭੀ ਕਾਵਨ ਨਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਾ, ਬਣ ਭੀ ਸੀ ਆਇਆ।
 ਉਸ ਚਾਰ ਬੁਢੇਰੇ ਬੇਭੋਰਚੀ, ਘੋਲ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ।
 ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਪਾਂ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਾਸੀ ਉਡਵਾਇਆ।
 ਜਿਸ ਕੀੜਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਆ ਅਮਨ ਸਫਾਇਆ।
 ਜਿਸ ਤਬਣੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਚਲਦੀਆਂ, ਮਨ ਭੋਭ ਸਫਾਇਆ।
 ਆ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਮੇਦਾਨ ਦੇ, ਕਾਵਨ ਦੀ ਮਾਇਆ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਭਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਾ, ਨ ਰੱਖਿਆ ਮਾਸਾ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਬੁੱਢਤਾਂ ਦਾ ਪਾਸਾ।
 ਜਿੰਦ ਲੈਣੀ ਦੇਣੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਬਣਿਆ ਸੀ ਹਾਸਾ।
 ਜੋ ਜਗ ਵਿਚ ਵੈਂਡੇ ਖਾਝਕੂ, ਸਿਰ ਧਾਰ ਮੁਕਾਸਾ।
 ਉਹ ਉੱਡਦੇ ਤੋਪਾਂ ਸਾਹਮਣੇ, ਧਰ ਗੁਰ ਡਰਵਾਸਾ।
 ਆ ਵੇਖਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਣਾ, ਅਸਚਰਜ ਡਮਾਸਾ।

ਇਹ ਵੀਲ ਬੁੱਝੇਕਾ ਸੁਟਦਿਆਂ, ਸਭ ਵੇਖਣ ਆਏ।
 ਕਿੰਝ ਹੋਸ ਹੋਸ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਦੇ, ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਏ।
 ਕਿੰਝ ਭਗਤ ਭਗਤ ਕੇ ਸੂਰਮਾਂ, ਭਾਰੀ ਅਥੜਾਏ।
 ਕਿੰਝ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਉਣਗੇ, ਨੇਤਰ ਨਬਿਆਏ।
 ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੁਟੀ ਦਾ ਸੂਰਮਾ, ਲੰਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਏ।
 ਅਜ ਤੋਂਕੀਏ ਗੋਲਾ ਰੋਪ ਦਾ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਢਾਏ।

ਦੋ ਤੋਪਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਮੇਦਾਨੀ ਆਈਆਂ।
 ਕਿਤੇ ਕੁਝੇ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ, ਨਾ ਕਰਨ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ।
 ਜੋ ਮਿਲ ਕੇ ਹੋਲਾ ਮਾਰਿਆ, ਭੈਣੀ ਦਿਆਂ ਸਾਈਆਂ।
 ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਲਜੰਗਣਾਂ, ਇਹ ਜਾਣ ਚਲਾਈਆਂ।

ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਾਂ ਤਲੀ ਤੇ, ਦਿਲ ਧਾਰ ਟਿਕਾਈਆਂ।
ਓਹ ਕਦੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ 'ਚਾਤਰ', ਮੋਹਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਈਆਂ।

ਪਉੜੀ

ਤੋਂਕ ਬੋਝੇ ਆਣ ਨਜਾਰੇ, ਵਿਚ ਮੇਟਾਨ ਦੇ।
ਆ ਮੋਤਾਂ ਦੇ ਖੜਕਾਰੇ, ਸੰਗਲ ਖੜਕ ਦੇ।
ਇਓਂ ਬੁਕੇ ਗਏ ਖਲ੍ਹਾਰੇ, ਰੋਪਾਂ ਸਾਹਮਣੇ,
ਜਿਉਂ ਰਾਝੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰੇ, ਤਲਬ ਦੀਦਾਰ ਦੀ।
ਜਾਂ ਬਟ ਠਟ ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੇ, ਖੜੇ ਸਵੇਂਬਰੀ
ਜਾਂ ਮੋਡੀ ਵਿਚ ਵਟਜਾਰੇ, ਸੋਦਾ ਮਾਰਦੇ।
ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਸੈ ਹਰਿਆਰੇ, ਲਾਡੀ ਗਾਰਦਾਂ।
ਪਰ ਚਾਤਰ ਮਰਦ ਮੁਨਾਰੇ, ਰਤਾ ਨਾ ਭੋਲਦੇ।

ਏਹ ਰੂਥਿਆਂ ਵਾਂਗ ਉਡਾਈ, ਰੋਪਾਂ ਚਲ ਕੇ।
ਪਰ ਮਰਦਾਂ ਅਣਖ ਵਿਖਾਈ, ਆਣ ਕਮਾਲ ਦੀ।
ਨਾ ਔਖ ਜਰਾ ਬਮਕਾਈ, ਖੋਰਾਂ ਕੂਕਿਆਂ।
ਜਿੰਦ ਨਿਕਲੇ ਵਾਂਗ ਹਵਾਈ, ਜਾਵੇ ਅਰਬ ਨੂੰ।
ਜਾ ਸੁਰਜ ਵਿਚ ਸਮਾਈ, ਕਾਰ ਜੁਆਨ ਦੀ।
ਉਸ ਕਰ ਇੰਨੀ ਰੁਸਨਾਈ, ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ।
ਬਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨ ਲਗਾਈ, ਵਰਚ ਪਛਾਣ ਕੇ।
ਇਸ ਜਗ ਤੇ ਪੈਨ ਕਮਾਈ; ਚਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।

ਇਕ ਕੂਕਾ ਹੋਸੀ ਆਇਆ, ਨੀਵੇਂ ਕੋਂਦ ਦਾ।
ਉਸ ਆਪੇ ਬਤਾ ਬਨਾਇਆ, ਇੰਨੀ ਜੋਤ ਕੇ।
ਰੰਗ ਹੋਇਆ ਦੂਣ ਸਵਾਇਆ, ਖਾਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ।
ਜੋ ਮਰਦ ਵਿਖਾਲੀ ਮਾਇਆ, ਵੇਖੀ ਸਾਰਿਆਂ।
ਜਿਨ ਨਾਰ ਕੇ ਸੀਸ ਟਿਕਾਇਆ, ਉਂਤੇ ਤਲੀ ਤੇ।
ਉਸ ਭੇਤ ਸੋਜਣ ਦਾ ਪਾਇਆ, ਆਬਕ ਮਰਦ ਨੇ।
ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਸਫਨ ਸਫਾਇਆ, ਕੀਤਾ ਰੋਪ ਨੇ।
ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਪੈਰ ਹਟਾਇਆ, 'ਚਾਤਰ' ਯਾਰ ਨੇ।

ਥਾਰਾ ਤੇਰਾ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ, ਨਾ ਬਿਬਨ ਸਿੰਘ ਬਲਕਾਰੀ।
 ਵੇਖ ਖਲੋਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਲ ਮੇਮ ਦੇ ਫਿਰੀ ਕਟਾਰੀ।
 ਨਾਲ ਇਥਾਰੇ ਸੋਇਆ, ਦੋਸੀ ਉਹਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਸਾਰੀ।
 ਜੇਕਰ ਆਖੇ ਮੈਂ ਨਾ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰੀ।
 ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕੁਛੇ ਪੰਥ ਦੀ, ਦਿਲੋਂ ਬਰਾਂਗਾ ਕਾਰ ਗੁਜਾਰੀ।
 ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਬਚਾ ਲੈ, ਸੋਹਲ ਸੁਣੋਈ ਜਿੰਦ ਪਿਆਰੀ।
 ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਮੁਰਖਾ, ਕੋਈ ਨਾ ਆਇਆ ਦੁਨੀ ਵਾਰੀ।
 ਇਸ ਲਈ ਬਿਨਾ ਵਿਚਾਰਿਉਂ, ਨਾ ਨਾ ਜਾਵੀ ਕਿਤੇ ਉਥਾਰੀ।
 ਦਿਵੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੇਮ ਪੁਕਾਰੀ।

ਸੁਟ ਕੇ ਗੋਲ ਜੁਵਾਨ ਨੇ, ਕਿਹਾ ਮੇਮ ਨੂੰ, ਦੇਵੇਂ ਬਰਸਾਂ।
 ਪਰ ਮੈਂ ਲੋਕਾ ਸਾਹਮਣੇ, ਕਿੰਦਾ ਲਫਜ਼ ਜ਼ਬਾਨੋਂ ਧਰਸਾਂ।
 ਬੈਨ ਬਿਚ ਕਹੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿਆਂ, ਉਚਾ ਸਾਹ ਬਦੇ ਨਾ ਫਰਸਾਂ।
 ਮੈਂ ਵੀ ਆਖਰ ਸਿੰਘ ਹਾਂ, ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਂਗਰ ਹੀ ਰੋਣ ਰਰਸਾਂ।
 ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਂਗ ਵੇਗਾਰ ਬੇ, ਹੋਸ ਹੋਸ, ਨਾਰ ਬਹੋਦੀ ਵਰਸਾਂ।
 ਇਕ ਗੋਲਾ ਕੀ, ਲੱਖ ਵੀ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਛਾਤੀ ਤੇ, ਜਰਸਾਂ।
 ਭਰਦੇ ਭ੍ਰਮ ਭਰਾਵਿਓ, ਮੈਂ ਨਾ ਮੈਰੋਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਭਰਸਾਂ।
 ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਮੇਦਾਨੇ ਮਰਸਾਂ।

ਜਦ ਇਹ ਬਣਤ ਬਣਾਈ, ਕੋਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਦੀ।
 ਉੱਥੇ ਕੇ ਵਾਂਗ ਹਵਾਈ, ਪਹੁੰਚਾ ਸੂਰਮਾ।
 ਸਾਂਝੇ ਪਕੜ ਹਿਲਾਈ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ।
 ਉਸ ਕੁਰਲਾਹਟ ਮਥਾਈ, ਰੰਗੀ, ਏਸ ਨੂੰ।
 ਭੱਜੇ ਆਏ ਕਸਾਈ, ਅਫਸਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ।
 ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀਹ ਪੁਚਾਈ, ਛੱਡੀ ਮੂਲ ਨਾ।
 ਆਖੇ ਰਾਮ ਦੁਹਾਈ, ਲੰਕੇ ਸੁਟ ਲਵੇ।
 ਦਿਕੈ ਰਾਸ ਬਣਾਈ, ਕੁਛੇ ਯਾਨ ਦੀ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਨਾਲ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਖਾਲਸਾ।
 ਓ ਫੁਰਿਆ ਰਕ ਤੋਂ ਨਾਲ, ਸੀ ਲੇ ਕੇ ਨਾਲਸਾ।
 ਮੈਂ ਰਚ ਅਖਾੜਾ, ਮੰਗ, ਹੈ ਮੋਤ ਵਿਆਹੁਣੀ।
 ਮੈਂ ਘੱਲਾ ਵੀਰਾ ਸੰਗ, ਇਹ, ਜਿੰਦ, ਪਰਾਹੁਣੀ।
 ਮੈਨੂੰ ਹਟਕੇ ਕੋਈ ਨਾ ਵੀਰ, ਵਿਖਾਵਾਂ ਖੇਲ ਕੇ।

ਗੁਰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਧੀਰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਲ ਕੇ।
 ਲੈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ, ਤੁਹੇ, ਸਭ ਸੰਗੀਓ।
 ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਜਿਹਾ ਬਾਲ, ਬਣਾਗਾ ਜੋਗੀਓ।

ਇਹ ਕੁਰਮੁਖ, ਰਕ ਦਾ ਵਾਸੀ; ਹੋਸੀ ਸੁਰਮਾ।
 ਸੀ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗੂੰ, ਹਾਸੀ ਜਾਣੇ ਮੌਰ ਨੂੰ।
 ਸੀ ਸੋਚਾ ਗੁਰ ਅਭਿਨਾਸੀ, ਹਰਦਮ ਸਿਮਰਦਾ।
 ਵਾਰ ਅੰਦਰ ਪੂਰਨਮਾਈ, ਜੋਤ ਅਗੰਮਦੀ।
 ਪਿਆ ਆਖੇ ਕਰੋ ਖਲਾਸੀ, ਗੋਲਾ ਮਾਰ ਕੇ।
 ਮੇਰਾ ਸਿਮਰਨ ਬੇਸੀਂ ਸਾਸੀ, ਨਿਭ ਜਾਏ ਦੋਸਰੇ।
 ਇਉਂ ਉੱਭਿਆ ਉਹ ਵਿਸਵਾਈ, ਕੁਕਾ ਬਾਲਕਾ।
 ਜਿਉਂ 'ਚਾਰਰ' ਚੜ੍ਹੇ ਅਥਾਈ, ਰਾਕਟ ਰੂਸ ਦਾ।

ਇਉਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਕੂਕਿਆ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ।
 ਜੋ ਆਗਿਆ ਆਈ ਇਕਟ ਦੀ, ਕਰ ਪੂਰੀ ਲੀਤੀ।
 ਇਹ ਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਦੇ, ਜਿੰਦ ਲਾ ਕੇ ਜਿੱਤੀ।
 ਨਾ ਰਤਾ ਵੁਨਾਈ ਆਤਮਾ, ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਚਿਤੀ।
 ਨਾ ਕੀਤੀ ਇਕਕ ਲਗਾ ਕੇ, ਔਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਸਿਤੀ।

ਉਹ ਸੁਰ ਮੰਜਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ, ਉੱਭ ਵਿਤੀ ਫਿਤੀ।
 ਹੈ ਪੁਰਜੇ ਪੁਰਜੇ ਉੱਭ ਗਏ, ਸਾਰੇ ਅਸਮਾਨੀ।
 ਨਾ ਸਿਦਕ ਵੁਲਾਇਆ ਕੂਕਿਆ, ਲੈ ਲਈ ਚੇਰਾਨੀ।
 ਨਾ ਔਖ ਵਮੋਕੀ ਰਤਾ ਵੀ, ਕਰ ਮੌਰ ਹੈਰਾਨੀ।
 ਹੋਸ ਹੋਸ ਕੇ ਲਾ ਗਏ ਬਾਜੀਆਂ, ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਦਾਨੀ।
 ਜੋ ਸੁਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਖੋਲਦੇ, ਕਰ ਚੌਜ ਵਿਭਾਨੀ।
 ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ, ਲਾ ਜਾਣ ਨਿਬਾਨੀ।

ਇਉਂ ਰੱਖ ਵਿਖਾਈ ਕੂਕਿਆ; ਕੁਲ ਆਲਮ ਜਾਣੇ।
 ਸਭ ਤੋਪਾਂ ਹਿੱਕੀ ਖੋਲੀਆਂ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਭਾਣੇ।
 ਹੈ ਆਨ ਵਿਆਹੀ ਸੰਜੋਗਤਾ, ਵਿੰਹਦੇ ਰਹੇ ਰਾਣੇ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਣਖ ਪੁਗਾਈ ਆਖਰੀ; ਕਰ ਚਾਲਮ ਕਾਣੇ।
 ਸੋ ਸੀਸ ਡਲੀ ਤੇ ਰੱਖਦੇ, ਜਗ ਪਾਪ ਮਿਟਾਣੇ।
 ਇਹ 'ਚਾਰਰ' ਸਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ; ਨਾ ਹੋਣ ਪੁਰਾਣੇ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਰਾ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਰਾ ਦਾ ਪਿੰਡ ਖਾਰਾ
ਬਰਨਾਲਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ) ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ
ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ
ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਮੇਤ ਰਹਿ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਐਮ. ਫਿਲ
(ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ
'ਕਾਵਿ-ਪੁਸ਼ਪਾਂਜਲੀ' ਜਿਥੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ
ਜਗਤ ਦੇ ਉਘੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਂ-ਨਾਇਕ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਕੌਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੇ
ਪਰਉਪਕਾਰਾਂ ਦਾ ਗੁਣ-ਗਾਇਨ ਹੈ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ
ਸੁਯਤਨ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ।

ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ 'ਵਿਰਕ'

ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ (ਪੰਜਾਬ)

Avis Publications

Delhi - Punjab

ISBN 93-86837-05-6

NamdhariLibrary@gmail.com

9789386837059